

Roman van Lancelot

editie J.P. Bruggink, P.J.J. van Geest, C.L.P. Körnmann Rudi, Y. Lammers, M.H. van Soest en J.C. Wilhelm

bron

Roman van Lancelot (eds. J.P. Bruggink, P.J.J. van Geest, C.L.P. Körnmann Rudi, Y. Lammers, M.H. van Soest en J.C. Wilhelm). E.M. Querido's Uitgeverij B.V., Amsterdam 1986

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/_rom001roma01_01/colofon.htm

© 2003 dbnl

Lancelot van Lac

Nadat zijn vader, koning Ban van Benewijc, overleden is in de strijd tegen koning Claudas van Gallië en zijn moeder intrede gedaan heeft in een klooster, wordt de jonge Lancelot samen met zijn neven Lioneel en Bohort opgevoed door de Vrouwe van Lac. Wanneer hij op achttienjarige leeftijd aan het hof van koning Arthur komt om daar tot ridder geslagen te worden, raakt hij diep onder de indruk van koningin Guinevere. Zijn liefde voor haar stelt hem in staat een groot aantal heldendaden te verrichten. Tenslotte wordt hij ridder van de Tafelronde.

Moge God, de schepper van alles wat ooit bestond of leefde, mij nu helpen en moge U, heilige Maagd Maria, mij bijstaan. Alleen dan zal ik dit boek kunnen schrijven en het verhaal tot zijn recht laten komen.

Hiervoor heb ik u veel mooie geschiedenissen verteld en als we verder gaan, kunt u nog veel meer spannende verhalen horen. Zij gaan over vreugde en verdriet, over wonderlijke zaken en grote daden van de ridderschap.

Luister nu, dan kan ik beginnen.

Ruim een week na Pinksteren ging koning Arthur met een groot gevolg jagen in het woud van Camelot. De twaalf koningen die land van Arthur in leen hadden en alom geroemd werden, waren allemaal aanwezig, omdat het hof dat koning Arthur toen te Cornwall hield nog niet ontbonden was. Koningin Guinevere reed met haar dames en jonkvrouwen de stoet achterna. In haar gevolg reden slechts vier ridders mee: Keye, Sagrimor, Dodineel de Woeste en Lancelot van Lac, de zoon van koning Ban van Benewijc, een onversaagd ridder, en tenslotte een schildknaap. Deze moest zorgen voor de favoriete jachthond van de koningin, die altijd overal mee naar toe genomen werd,

omdat ze hem gekregen had van de Vrouwe van Lac. Het hele gezelschap ging kijken hoe de jacht verliep.

Het was nog vroeg toen men plotseling een tot de tanden gewapend ridder op zich af zag komen, die bij het zien van de koningin begon te jammeren en haar groet hoofs, maar vanwege zijn verdriet onduidelijk beantwoordde. Toen ze daarop zonder nog iets te zeggen doorreed, ging hij haar achterna en zei met een van tranen verstikte stem: 'Vrouwe, u kunt er zeker van zijn dat alles wat ik u al misdaan heb of nog zal misdoen tegen mijn wil is.' Haar paard bij de teugel grijpend vervolgde hij: 'Ik schaak u, vluchten is niet mogelijk.' De tranen stroomden hem nog steeds over de wangen. 'Ridder, laat dat!' beval de koningin. 'Dat kan ik niet, vrouwe,' antwoordde de opdringerige ridder, waarop Keye hem terechtwees: 'Laat mijn vrouwe gaan, heer, anders zult u het moeten ontgelden!' Maar de ridder antwoordde: 'Keye, ik laat haar niet gaan, tenzij iemand anders dan u me dat gebiedt.' Keye trok daarop zijn zwaard en dreigde: 'Ridder, laat de teugel los of ik sla uw hand eraf!'

'Alleen na een duel zullen we uit elkaar gaan, eerder niet.'

'Daar geef ik niets om! U bent echt niet de eerste. Ik heb al eerder geduëlleerd.' Toen gaven zij de paarden flink de sporen en reden op elkaar in. De ridder hoefde Keye maar één stoot met zijn lans toe te dienen om hem uit het zadel te lichten. Zodra Sagrimor dit zag, ging hij tot de aanval over, waarop de ridder zich tot hem wendde en erin slaagde ook hem van het paard te stoten. Hoewel zijn schild veel te lijden gehad had, was de ridder zelf ongedeerd gebleven en hij reed over Sagrimor heen, zodat het een wonder was dat die het overleefde. Tot woede van de koningin werden haar ridders in al hun heldhaftigheid door slechts één ridder overwonnen. Dodineel besloot dat het nu zijn beurt was om de eer van Arthurs ridders te verdedigen. 'Deze ridder heeft ongetwijfeld sterk gevochten, maar toch moet ik tegen hem duëlleren, wat er ook van komen

mag. Ik zou me eerder van mijn paard laten stoten dan nalaten mijn metgezellen te wreken,' dacht hij bij zichzelf.

Daarop zetten zij hun paarden krachtig aan en reden op elkaar toe. Door de stoten die zij elkaar toedienden, gingen hun schilden stuk, scheurden hun maliënkolders en viel Dodineel van zijn paard. De andere ridder zelf evenwel bleef in het zadel. De koningin was zeer bedroefd over het verloop van het gevecht. Dames en jonkvrouwen weeklaagden; ze maakten zich zorgen over Lancelot. De koningin smeekte: 'Alstublieft, ridder, ga weg, want als u mijn vierde ridder ook verslaat, zal ik mijn hele leven treuren.' 'Nee, vrouwe,' antwoordde de ridder daarop. 'Ik vertrek niet zonder verslagen te zijn of u mee te nemen.' 'Als u mij ontvoert, zal ik van verdriet zelfmoord plegen,' snikte Guinevere. 'Ik zou niet langer willen leven als alle vier mijn ridders verslagen zijn.'

Ondanks haar smeekbeden maakten de onbekende ridder en Lancelot zich gereed om elkaar aan te vallen, maar op hetzelfde moment kwam er een oude vrouw op Lancelot af gereden. Ze nam zijn paard bij de teugel en zei: 'Houd u kalm en doe wat u beloofd hebt.' 'En wat heb ik dan wel beloofd?' wilde Lancelot weten en de vrouw legde uit: 'Met mij mee te gaan wanneer ik dat zou vragen. Weet u dat dan niet meer? Dat was toen u op zoek was naar de rode ridder en ik u zei waar u hem kon vinden. Ga nu dus met mij mee, anders breekt u uw belofte.' 'Vrouwe, als u mij meeneemt voordat ik met die ridder heb kunnen vechten is dat een schande die ik mijn leven lang zal moeten dragen,' was Lancelots antwoord, maar de vrouw wist van geen wijken: 'Als de ridder u overwint en in zijn macht krijgt, heb ik niets meer over u te zeggen.'

'Eerlijk gezegd denk ik niet te zullen verliezen. Ik smeed u, vrouwe, om Gods wil, mij voor dit onheil en deze schande te behoeden en mij toe te staan tegen deze ridder te duelleren.' De vrouw antwoordde hem, dat er van uitstel geen sprake kon zijn en dat hij haar onmiddellijk moest volgen. 'Zou u niet van

mening willen veranderen omdat ik het ben?’ bleef Lancelot aandringen.

‘Neen, dat wil ik niet.’

‘Rijd dan vooruit, ik zal u volgen, maar wees ervan overtuigd dat ik gestorven zal zijn voordat u een klein eindje verder bent.’

‘Hoezo?’

‘Ik wens nog liever te sterven dan te leven met de schande die u mij wilt aandoen,’ verklaarde Lancelot. Eindelijk gaf de vrouw nu toe. ‘Maar u moet me beloven mee te gaan zodra het gevecht afgelopen is.’

‘Vrouwe, dat beloof ik, want alleen dan hoef ik me niet voor mezelf te schamen.’

‘Zo wil ik het en niet anders,’ besloot de vrouw, die minstens zeventig jaar oud was.

De ridders maakten zich gereed om het duel te beginnen. Ze raakten elkaar zo krachtig dat hun wapenrusting hun geen bescherming meer bood. De lans van de ridder kon bij Lancelot gelukkig geen diepe wond veroorzaken, omdat hij afbrak. Anders zou de ridder hem zeker neergestoken hebben. Hijzelf bezweek echter wel onder Lancelots aanval. Daarop kwam de vrouw naar Lancelot toe en zei: ‘Doe nu wat u beloofd hebt.’ Voor hij om kon kijken was zij al een eind weg. Hij volgde haar onmiddellijk, zonder zelfs maar zijn wond te verzorgen of van iemand afscheid te nemen.

De bezorgde koningin Guinevere stuurt Keye achter hem aan, maar die keert onverrichter zake terug. Als Dodineel en Sagrimor erop uitgaan om eten te halen voor het gezelschap worden ze na allerlei avonturen door een vijand van Arthur gevangen genomen. Lancelot en de vrouw ontmoeten de ridder Griffioen, die een hoofd aan zijn zadel heeft hangen. Op grond van een eerder gedane belofte kan hij Lancelot ertoe brengen hem zijn wapenrusting te geven. Griffioen bewapent zich ermee, gaat verder en ontmoet koningin Guinevere, die de wapenrusting herkent en denkt dat het

hoofd aan het zadel dat van Lancelot is. Ze stuurt Keye achter Griffioen aan. Als die niet terugkeert, gaat het gezelschap terneergeslagen terug naar Camelot. De ridder die de koningin had willen schaken, wordt op een brancard meegenomen.

Terug aan het hof drong nog eens tot Guinevere door dat Lancelot verslagen was en zij ging de kamer binnen waar hij altijd sliep. Zodra zij zijn bed zag, begon ze zichzelf aan de haren te trekken en riep ze uit: ‘Ach, edele ridder! Hier hoor je te liggen. Ik had je gezegd alleen te sterven als ik woedend op je was. Dat had je namelijk toch niet overleefd. Ach Lancelot, jij bent beter dan alle andere ridders en je bent de barmhartigste man voor hen die jou trouw zijn!’ De koningin beëindigde haar klaagzang omdat koning Arthur juist van de jacht terugkwam. Hij was in een opgewekte stemming, want er was die dag niets gebeurd dat hem uit zijn humeur had kunnen brengen.

Het eerste wat hij deed, was vragen naar nieuws over Lancelot en hij kreeg te horen dat deze verslagen was. Daarna vroeg hij zijn vrouw, die hij ontboden had, wat zij er van wist. ‘Ik weet heus niet veel meer,’ antwoordde ze, maar Arthur bleef aandringen: ‘Dat doet u vast wel.’

‘Nee, echt niet.’

‘U hebt mij trouw beloofd en moet het mij dus zeggen. Ik wil het weten!’

‘Heer, nu u mij zo onder druk zet,’ aarzelde Guinevere, ‘zal ik het u vertellen, maar eerst moeten we eten.’ Ze wasten hun handen en gingen aan tafel. Het verwonderde de koning dat Lancelot niet verscheen en hij vreesde het ergste. Na het eten liet de koning zijn vrouw bij zich komen en zei: ‘Ik wil nu antwoord.’

‘Omdat u er weer naar vraagt, zult u dat krijgen, maar niet van mij.’

‘Ik wil het wel degelijk van u horen. U vertrouwt ik namelijk het meest.’

‘Goed dan!’ De koningin begon te vertellen: ‘Toen u en ik aan de bosrand uit elkaar gingen en mijn gezelschap het uwe op een afstand volgde, ontmoetten wij een gewapend ridder, die ons vijandig gezind was en mij wilde ontvoeren. Keye kwam naar voren en duelleerde met hem, maar werd van zijn paard gestoken. Vervolgens versloeg de ridder Sagrimor en daarna Dodineel. In het duel met Lancelot stootte deze de ridder van zijn paard, maar raakte zelf ook gewond. Daarop kwam een oude vrouw naar ons toe die Lancelot dwong met haar mee te gaan. Ik stuurde Keye achter hen aan om hem te vragen terug te komen, maar dat weigerde Lancelot. Daarom reden wij verder achter u aan en bij de Elfenbron dachten we u ingehaald te hebben. Toen beloofden Sagrimor en Dodineel direct iets te eten te zullen halen. Zij vertrokken en sindsdien heb ik niets meer van ze gehoord, Dodineel heeft alleen nog een overwonnen ridder naar me toe gestuurd. Even later kwam er een ridder voorbij die Lancelots wapens droeg. Aan zijn zadel hing het hoofd van een zojuist verslagen ridder, met net zulk mooi haar als Lancelot. Daardoor werden we op het idee gebracht dat hij wel eens dood zou kunnen zijn en kregen we het allemaal te kwaad. We reden naar de vreemde ridder toe, maar toen hij dat in de gaten kreeg, sloeg hij op de vlucht. Ik beval Keye achter hem aan te gaan, samen met de ridder die Dodineel naar mij toe gestuurd had. Daarna heb ik ze niet meer gezien.’

‘Als dat zo is dan is dat de grootste ramp die mij en dit land ooit overkomen is,’ riep de koning uit, waarop hij flauwviel. Toen hij weer bij zijn positieven was, verzuchtte hij: ‘Ach Lancelot, mijn beste, hoe zou het met u zijn?’ Het hele hof, waaronder de ridders van de Tafelronde, treurde, maar het verdriet van de koningin was het grootst. Ze zou zichzelf wat aangedaan hebben als ze niet zo hevig verlangd had naar zekerheid omtrent Lancelots dood.

Terwijl iedereen jammerde, nam Walewein het woord en men luisterde aandachtig: ‘Morgen ga ik weg en ik zal net zo

lang rondtrekken tot ik weet of Lancelot leeft dan wel dood is.' Dertig ridders van de Tafelronde wilden met hem meegaan, maar de koning vond dat te veel. Tien goede ridders moest genoeg zijn en Walewein kon ze zelf uitkiezen. Zijn keus viel op Ywein, Gariët, Gurrehes en Mordred. Verder werd Hestor van Mares gekozen en bovendien Aglovel, die volgens het verhaal later Percheval aan het hof zal introduceren. Uiteindelijk waren het er tien en Walewein beval hun dat ze de volgende dag bewapend klaar moesten staan om te vertrekken. Daar stemden ze mee in.

De volgende ochtend kwamen ze na de mis bijeen in de paleiszaal, waar men hun het relikwie voorhield waarop altijd gezworen werd. Ze legden de eed af dat ze Lancelot geruime tijd overal zouden zoeken. Na een jaar zouden ze terugkeren naar het hof, tenzij hij eerder gevonden werd. Als ridders vanuit Arthurs hof aan een zoektocht begonnen, legden ze altijd een dergelijke eed af.

De ridders vertrokken dus met toestemming van de koning en reden rechtstreeks naar het woud van Camelot. Op Waleweins bevel stegen ze af bij het kruis dat het Zwarte Kruis genoemd werd. Ik zal u nu vertellen wat ik over de herkomst van die bijnaam gelezen heb.

Toen koning Agestes heer was in het land van de heidenen trok Jozef van Arimathea daar predikend rond om de mensen te bekeren, met als gevolg dat velen zich aan het christelijk geloof onderwierpen. Agestes was er niet gelukkig mee dat zijn onderdanen God en Zijn Wet in ere hielden. Daardoor en doordat hij inzag dat ze moeilijk tot het oude geloof terug te brengen zouden zijn, werd hij zo boosaardig dat hij voorwendde christen te willen worden. Hij liet zichzelf en zijn dienaren dopen.

Na drie dagen verliet Jozef de stad en liet twaalf volgelingen achter die er elke dag moesten preken. Zodra Agestes erachter kwam dat Jozef de stad uit was, ontbood hij de aanzienlijksten

en betrouwbaarsten van zijn land en zei tegen hen: 'Ik wil iets doen, waarbij ik uw hulp nodig heb.' 'Wat dan wel?' vroegen ze nieuwsgierig en Agestes legde zijn plan uit: 'Ik wil het hele volk weer terugbrengen tot onze eigen godsdienst, want dit christelijke geloof bevalt me niet.' 'Dat is een goed idee en ik zal u er graag bij helpen,' zei een van zijn beste vrienden.

Toen liet de koning zijn raadslieden bij zich komen en gebood ze hun eigen goden weer te aanbidden. Velen gehoorzaamden hem en zij die het weigerden werden zonder pardon onthoofd. Ook het volk verviel al snel weer tot afgoderij. Hierna liet Agestes de twaalf volgelingen van Jozef gevangen nemen en stelde ze voor de keus: zijn goden aanbidden of sterven. Toen ze antwoordden onder geen enkele voorwaarde hun geloof te zullen verloochenen liet Agestes ze naakt naar een kruis buiten de stad slepen, dat door Jozef aan de bosrand was opgericht. De eerste werd aan het kruis gebonden en met een hamer zo hard op zijn hoofd geslagen dat zijn hersens eruit spatten. Zo werden ook de andere elf gedood. Door hun bloed en hun hersens werd het kruis zwart en daarom werd het voortaan het Zwarte Kruis genoemd. Alles wat ik erover verteld heb, is echt waar.

Nu gaat het verhaal verder over Walewein en de andere ridders. Zoals gezegd stegen ze af om te overleggen wat ze zouden doen. Walewein zei: 'Ridders, wij zijn er op uitgetrokken om iets over Lancelot te weten te komen. U staat allen goed bekend, zodat men er schande van zou spreken als u terug zou komen zonder hem gevonden te hebben. Laten we deze week dit woud doorkruisen, op zoek naar avonturen.' Plotseling hoorden ze iemand luid en angstig roepen en Walewein vroeg: 'Hoorde u dat?' De anderen knikten instemmend en op Waleweins voorstel gingen de ridders op weg om te onderzoeken wat er aan de hand was. Niet ver van het kruis kwamen ze een wanhopige jonkvrouw tegen. Walewein groette haar en vroeg

waarom ze zo'n verdriet had. Ze snikte: 'Omdat, in die vallei daar, de beste ridder op aarde verslagen wordt.' 'Waar is dat?' vroeg Walewein. 'Als u de weg volgt, komt u er vanzelf,' antwoordde ze. 'Ga er alstublieft heen om hem te beschermen.'

In de vallei zagen ze een ridder die in een hevig gevecht verwickeld was met tien anderen en er al een paar verslagen had. De belagers vluchtten zodra ze zagen dat Walewein en zijn gezelschap op hen af kwam rijden. Zelf waren ze te voet en begrepen het gevecht met hen in geen geval te kunnen winnen. De eerste die door Walewein ingehaald werd, raakte door diens lans aan zijn schouder gewond. De anderen vluchtten het bos in en toen Walewein dacht ze niet meer in te kunnen halen keerde hij onmiddellijk terug. Tegen de ridder die hij geholpen had, zei hij: 'Ik ken u niet, maar u had ons wel nodig.' Hij zag dat de ridder twee zwaarden had en verbaasde zich erover. 'Het is dat u zo moe bent en ik u niet lastig wil vallen, anders zou ik u graag wat vragen.'

'Dat kan, als u me eerst uw naam zegt.'

'Ik ben Walewein.'

'Bent ú Walewein! Dan kunt u vragen wat u wilt,' zei de ridder spontaan.

'Dank u. Ik vroeg me eigenlijk af waarom u twee zwaarden hebt.'

'Dat zal ik u vertellen.' Hij deed de twee zwaarden af, hing het ene in een boom en legde het andere in het gras. Hij knielde, boog voorover en kuste het. Toen hij het uit de schede trok, bleek het in het midden gebroken te zijn. Dat wekte Waleweins verbazing en Ywein vroeg: 'Hebt u de andere helft van het zwaard ook?'

'Jazeker, kijk maar.' De ridder keerde de schede om en het andere stuk van het zwaard viel in het gras. Tot hun grote verbazing viel er een druppel bloed van de punt van het zwaard. Walewein vroeg wat het was.

'Wat denkt u?'

‘Bloed.’

‘Zoiets hebben we nog nooit gezien!’ zei Ywein tegen de anderen en Walewein vroeg: ‘Kan van die stukken weer een zwaard gemaakt worden?’

‘Ja, maar alleen door de ridder die de Graal zal vinden.’ Walewein dacht daar nog over na toen de ridder hem vroeg of hij in de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest wilde proberen de stukken weer samen te voegen. Walewein deed een poging, maar slaagde er niet in, waardoor de ridder de tranen in de ogen sprongen. Teleurgesteld zei hij: ‘Als het zelfs u niet lukt, wie kan ik het dan nog vragen?’

Ook Ywein en de anderen probeerden het, maar zij faalden eveneens. Toen ze desgevraagd gezegd hadden wie ze waren, zei de ridder: ‘Nu blijkt dat niemand van u deugdzaam genoeg is.’ Walewein vroeg hem vervolgens de geschiedenis van het zwaard te vertellen.

‘U weet vast wel dat Jozef van Arimathea, de ridder die Jezus van het kruis haalde, in dit land geweest is. Toen hij eens door Brocéliande reed, ontmoette hij een Sarraceen. Ze begroetten elkaar en Jozef werd gevraagd waar hij vandaan kwam.

‘Uit Arimathea.’

‘Hoe komt u dan hier?’

‘Ik ben hierheen gezonden door Hem, Die al mijn wegen kent.’

‘Wat bent u dan voor iemand?’ informeerde de Sarraceen nieuwsgierig.

‘Ik genees wonden.’

‘Bent u dan arts?’

‘Ja, dat klopt.’

‘Zou u dan eens met mij mee willen gaan om naar mijn broer te kijken?’ vroeg de Sarraceen. ‘Hij is al anderhalf jaar ziek en alle geneesheren die bij hem geweest zijn, hebben hem nog niet kunnen genezen.’

‘Als God het wil, zal dat mij wel lukken,’ sprak Jozef vol vertrouwen.

‘Welke god bedoelt u? De vier die ik ken, Mahomet, Tervogan, Apollijn en Juppiter, hebben mijn broer nog niet geholpen en u denkt dat ze dat wel kunnen?’

‘Aan hen heb ik niets, want ze kunnen niemand helpen. U misleidt uzelf door te denken dat ze dat wel kunnen.’

‘Dat is niet waar, ik geloof vast in hen,’ zei de Sarraceen beslist.

‘Geloof u dan in die met de hand gemaakte afgoden en denkt u dat zij meer invloed hebben op u dan u op hen, hoewel u ze maakte?’

‘Ja, daar ben ik van overtuigd,’ bleef de heiden volhouden, maar Jozef bracht er tegenin: ‘Ik kan u vanavond nog laten zien dat ze niemand kunnen helpen.’

Bij het kasteel van de Sarraceen kwam hen een man met een loslopende leeuw tegemoet. De leeuw trok de kasteelheer van zijn paard en doodde hem. Zodra zijn dienaren zagen dat hij niet meer leefde, grepen ze Jozef en bonden hem de handen op de rug en brachten hem naar het kasteel. Daar sprong de hofmaarschalk op Jozef af en verwondde hem met zijn zwaard aan zijn been, maar het zwaard brak af waardoor de ene helft in het vlees bleef zitten. Jozef vroeg waarom ze hem gevangen wilden zetten.

‘Omdat wij dat willen.’

‘Breng dan eerst alle zieken van dit kasteel naar mij toe,’ stelde Jozef voor, waarop men verbaasd reageerde: ‘Waarom?’

‘Omdat ik ze zal genezen.’

Als eerste werd de broer van de kasteelheer, Mategram, gebracht, die aan het hoofd verwond was en Jozef vroeg hem: ‘Hoelang hebt u die wond al?’

‘Anderhalf jaar en als u me kunt genezen maak ik een rijk man van u.’

‘Hoe zou u dat willen doen,’ vroeg Jozef lachend. ‘U bent zelf zo arm.’

‘Ik, arm? Ik heb veel bezittingen, zilver en goud. Ik ben dus juist rijk!’ Maar Jozef sprak hem tegen: ‘Welnee, dat kunt u zelf ook bedenken. Zou u alles wat u hier op aarde hebt, uw goederen en uw rijkdom, weggeven aan degene die u geneest?’

‘Ja, dat zou ik inderdaad doen,’ zei Mategram beslist.

‘Dan kunt u net zo goed zeggen dat u arm bent, want een goede gezondheid is dus de grootste rijkdom voor een mens.’

‘Daar hebt u gelijk in. Ik zou alles doen om die rijkdom te verkrijgen.’ Jozef keek de ander onderzoekend aan en zei: ‘Als dat werkelijk zo is, kunt u uw gezondheid nu terug krijgen.’

‘Wat moet ik dan doen?’

‘U moet in God geloven. Dan zult u genezen.’

‘Maar ik geloof in goden!’ riep Mategram uit.

‘Ja, in vier, maar daardoor bent u misleid en rust er een vloek op u. De God in Wie ik geloof kan u gemakkelijk laten zien dat Hij de enige ware God is. Breng uw broer, die door de leeuw gedood werd naar uw goden en als zij hem uit de dood op kunnen laten staan, hebt u gelijk en zijn zij inderdaad zeer machtig.’

‘Een verrijzenis uit de dood is niet niks. Ik geloof niet dat ze dat al eens gedaan hebben.’

Jozef werd losgemaakt en niemand had in de gaten dat hij aan zijn been gewond was. In de tempel werd de dode voor Mahomet en de andere goden gelegd en men bad om genade voor hem. Het duurde lang en toen Jozef zag dat het niets uithaalde, riep hij luid: ‘Dwazen, jullie geloven in stenen en houten beelden, die niemand kunnen helpen. Ach, wat zijn jullie misleid en wat zal het jullie slecht vergaan! Jullie zien toch dat ze niets voor deze dode kunnen doen?’ En neerknielend bad hij: ‘Jezus Christus, heilige Koning, U bracht mij in dit land om hier Uw Naam te verkondigen. Ik bid U: toon nu hoe vervloekt en misleid deze mensen zijn, omdat zij afgodsbeelden aanbidden. Dit vraag ik U niet voor mijzelf, maar om U te eren en het christendom te verspreiden.’ Hij kuste de grond en

stond op met de woorden: ‘Nu zult u zien waartoe uw goden in staat zijn en hoeveel reden er is om in hen te geloven.’

Even later begon het te onwederen. De aarde beefde, de lucht werd zwart. De beelden werden door de bliksem getroffen. Stinkende rook vulde de ruimte. Iedereen werd er misselijk van en het leek of hun maag zich in hun lichaam omdraaide. Van schrik vielen de Sarracenen flauw. Toen ze langzamerhand allemaal weer bijgekomen waren, zei Jozef: ‘Nu hebben jullie gezien hoe machtig jullie goden zijn. Ik voorspel dat Hij Die dit deed jullie net als de beelden zal treffen tenzij jullie je bekeren.’ Mategram, de broer van de dode, vroeg daarop: ‘Hoe heet u?’

‘Jozef.’

‘Bent u een heiden?’

‘Nee, ik ben christen.’ En hij legde uit: ‘Ik geloof in de Vader, de Zoon en de Heilige Geest, Die samen Eén zijn, de God Die almachtig is. Hij helpt iedereen die zich tot Hem wendt, hoe groot zijn zonden ook zijn. Wie zo door God geholpen wordt, is tegen alles opgewassen.’

‘Het wordt me duidelijk dat uw God veel machtiger is dan ik dacht. Als Hij mijn broer uit de dood opwekt, dan ben ik helemaal overtuigd en zal ik mijn leven lang in Hem geloven.’ Na deze woorden van Mategram knielde Jozef om te bidden: ‘God onze Vader, Schepper van hemel en aarde en de vier elementen, Die om onzentwil geboren is, gevangen genomen, gekruisigd, gestorven en op de derde dag weer opgestaan, U bid ik: laat door middel van deze dode de mensen zien dat U wonderen kunt doen.’

Jozef stond op en toen hij zag dat de dode langzaam tot leven kwam, dankte hij God en sprongen de tranen hem in de ogen. Ontroerd zei hij: ‘Nu hebt u kunnen zien dat ik gelijk had.’

‘Ja, we zullen voortaan naar u luisteren. Uit onwetendheid hebben we altijd verkeerd gehandeld, maar nu willen we ons bekeren en voortaan aan de christelijke wet gehoorzamen, op de manier die u ons voorhoudt,’ zeiden ze, terwijl ze voor Jozef knielden.

Zo bereikte Jozef dat allen zich bekeerden. Nu biechtte de hofmaarschalk op dat hij Jozef aan het been verwond had, zoals u al hebt kunnen horen, en dat een deel van het zwaard in het been achtergebleven was, omdat het afbrak. Mategram bekeek Jozefs been en zag het stuk zwaard. Dit wekte ieders ongerustheid en Mategram vroeg: ‘Kunt u hier nog van genezen?’

‘Met Gods hulp zal dat zeker lukken, maar eerder nog zult u weer helemaal gezond worden.’ Jozef liet het andere deel van het zwaard halen, pakte het aan en maakte er een kruisteken mee op Mategrams wond. Vervolgens trok hij het zwaard uit zijn eigen been en tot verwondering van allen bloedde de wond niet. Hij bekeek de stukken van het zwaard: ‘Ach zwaard, alleen door degene die het avontuur van de Graal tot een goed einde zal brengen zul je weer tot een geheel gemaakt kunnen worden,’ verzuchtte hij. ‘Per slot van rekening is hij de enige die dat kan doen.’

En de man besloot zijn verhaal tegen Walewein en de anderen: ‘Diezelfde dag nog werden allen gedoopt. Sindsdien is het zwaard niet meer getrokken behalve daarnet, wat u hebt zien gebeuren. Jozef hield het lang onder zijn hoede en ook ik bewaarde het zorgvuldig vanaf de dag dat ik het kon bemachtigen. Nu weet u hoe het zit met dat bloed. U vroeg ook nog waarom ik knielde toen ik er naar toe ging. Welnu, dat is omdat ik er van overtuigd ben dat het een heilig zwaard is.’ Hestor wilde nog weten: ‘Waarom kuste u het eigenlijk?’

‘Omdat ik op de dagen dat ik het zwaard kus niet dodelijk gewond kan raken.’

‘Zou u mij niet willen zeggen hoe u heet?’ vroeg Walewein.

‘Ik ben Elizer, de zoon van de rijke Visserkoning, die de beroemde Graal in bewaring heeft, zoals iedereen weet.’ Desgevraagd vertelde hij wat zijn verdere plannen waren: ‘Ik was naar u op zoek, omdat ik verwachtte dat u degene was die de twee delen weer tot een geheel zou kunnen maken.’ Toen gaf

Ywein zijn advies: ‘Wij zijn bezig met een zoektocht naar een bepaalde ridder van wie we niet eens weten of hij nog wel leeft. Het is misschien verstandig als u met ons mee zoekt, want eerlijk gezegd ben ik ervan overtuigd dat hij degene is die u nodig hebt.’ ‘Wie is dat dan wel?’ vroeg Elizer en Walewein gaf het antwoord: ‘Lancelot van Lac.’ Nu weigerde Elizer mee te gaan met die zoektocht, omdat hem dat niet juist leek. Bovendien had hij er eigenlijk niets mee te maken en had hij er geen toestemming voor. ‘Maar mocht u hem vinden, zeg hem dan naar de Visserkoning te gaan, daar zal hij mij kunnen vinden. Ga met God.’ Met deze woorden reed hij weg, terug naar de Visserkoning, samen met de jonkvrouw die hem en Walewein met elkaar in contact gebracht had. En Walewein en de anderen gingen uit elkaar om naar Lancelot te zoeken.

De ridders beleven elk voor zich een aantal avonturen, waarbij achtereenvolgens Keye, Sagrimor en Dodineel uit hun gevangenschap bevrijd worden. Na enige tijd komen alle ridders weer bij elkaar en omdat niemand iets over Lancelot te melden heeft, zetten ze hun zoektocht voort. Walewein neemt deel aan een toernooi en trekt een paar dagen met Hestor op. Samen komen ze op een kerkhof, waar ze omgeven door een niet te doven vuur aangevallen worden door zwaarden. Tenslotte lezen ze dat alleen de zoon van de Droevige Koningin dit avontuur tot een goed einde zal kunnen brengen. Daarna gaat Walewein alleen verder.

Hij kwam bij een mooie stad met een diepe gracht er omheen. Omdat hij er de nacht wilde doorbrengen reed hij er direct naar toe. In de hoofdstraat zag hij een kasteel en hoorde vlak daar bij een geluid. Hij reed erop af en trof een jonkvrouw in een marmeren kuip aan die jammerde: ‘Maria, lieve Vrouw, wie zal mij hieruit helpen?’ Toen ze Walewein naar zich toe zag komen riep ze hem toe: ‘Ach, edele ridder, haal mij hier alstublieft uit!’ Walewein pakte haar beet en hoewel hij het keer op keer pro-

beerde, kon hij haar niet in beweging krijgen. De jonkvrouw zei daarop: 'Nu u mij niet hebt kunnen helpen zult u niet weg kunnen gaan zonder te schande gemaakt te zijn.'

'Het spijt me zeer, maar ik heb gedaan wat ik kon. Alstublieft, vertel mij eens hoe u hierin verzeild geraakt bent en of er eigenlijk iemand is die u kan helpen.'

'Ik zit hier, omdat al het verdriet van de wereld op mijn schouders rust,' legde de jonkvrouw uit. 'Alleen de allerbeste ridder kan mij hieruit halen en ik zeg niemand, ook u niet, waarom ik hierin zit, voordat die ene ridder gekomen is. Dat zal binnen het jaar gebeuren.'

'Wat is er nu dan aan de hand, dat u zo schreeuwde?'

'Steek uw hand maar in het water, dan zult u het wel merken.' Dat deed Walewein en hij voelde dat het water zo heet was dat het leek alsof hij zijn hand nooit meer terug zou kunnen trekken. 'Nu voelt u wel, dat ik erg veel pijn lijd,' zei de jonkvrouw.

'Inderdaad. Ik begrijp niet dat u dat nog zo lang kunt uithouden.'

'God wil blijkbaar niet dat ik sterf. Dan zou ik namelijk niet genoeg boete gedaan hebben voor een zonde die ik begaan heb. Daarom moet ik deze kwelling doorstaan en dat zal nog lang duren. Maar als ik gestorven was, had ik eeuwig moeten lijden. Wat mij betreft kunt u wel weggaan, als u wilt, want u kunt me toch niet helpen.'

Walewein vertrok en ging naar het kasteel. Door wel tien dienaren werd hij naar binnen geleid waar hij een heleboel ridders aantrof, die allemaal opstonden om hem welkom te heten. Daarna ontwapende hij zich, ze gaven hem mooie kleren en vroegen wie hij was, waarop hij antwoordde een van Arthurs ridders te zijn. Tijdens dat gesprek zag Walewein vanuit een andere kamer een indrukwekkende ridder met zijn gevolg binnen komen. Hij was duidelijk een man van hoge geboorte. Walewein vernam van de anderen wie hij was: 'Daar komt de

koning!' Hij stond op, liep naar de koning en groette hem. De koning op zijn beurt begroette Walewein en nodigde hem uit bij hem te komen zitten. Op zijn verzoek vertelde Walewein hoe hij heette en de koning toonde zich blij met zijn komst.

Toen zag Walewein een witte duif de zaal binnenkomen, met in zijn snavel een kostbaar wierookvat, van goud en zilver, dat een aangename lucht verspreidde. Alle aanwezigen zwegen en knielden, waarop de duif naar een ander vertrek vloog. Nu werd de tafel gedekt en ging iedereen zitten, maar niemand zei iets. Ook Walewein schoof aan tafel en deed mee met de gebeden, verbaasd over de gang van zaken. Toen kwam uit dezelfde kamer als waar zoëven de duif uit gekomen was, de mooiste jonkvrouw die Walewein ooit gezien had. Volgens hem was niemand zo knap als zij. Boven haar hoofd droeg ze een zeer kostbare en schitterende bokaal. Zoals het hoorde bogen alle aanwezigen het hoofd. Walewein was onder de indruk van de mooie bokaal en vroeg zich af waar hij van gemaakt kon zijn. Hij was namelijk niet van hout, noch van steen of metaal en het irriteerde Walewein dat hij niet kon bedenken waar de bokaal dan wel van gemaakt was. Hij keek nog eens naar de jonkvrouw, haar aanblik deed hem alles om zich heen vergeten en hij verbaasde zich over haar schoonheid. Toen zij de ridders passeerde, knielden ze allemaal en terwijl zij op de tafel afliep, kwamen daar de heerlijkste gerechten op te staan. Na er een keer omheen gelopen te zijn, verdween zij weer. Walewein volgde haar met zijn ogen, totdat hij haar niet meer kon zien. Daarna vestigde hij zijn blik op de overdadig gedekte tafel en zag dat alleen op hem niet gerekend was. Dit verbijsterde hem, hij wist zich geen raad en vroeg zich af of hij iets verkeerd gedaan had waardoor de maaltijd aan hem voorbij ging.

Na het eten stond iedereen op en bleef Walewein alleen achter, zonder te weten waar ze naar toe gingen. Hij begreep er niets van, wilde ze achterna lopen, maar vond de deur plotseling op slot. Diep in gedachten ging hij voor het raam staan en

zag een dwerg aan komen lopen, met een stok in zijn hand. De dwerg kwam onder het raam staan en zei: 'In wat voor tijd leven we, dat zo'n onwaardig iemand als u hier aan het raam staat! Verberg u in een van de andere kamers, zodat niemand u ziet!' Hij was nog niet uitgesproken of hij probeerde Walewein met de stok te slaan, maar Walewein wist hem die afhandig te maken. 'Daar bereikt u niets mee,' zei de dwerg, 'u kunt het kasteel toch niet verlaten zonder dat men schande van u zal spreken.'

Walewein draaide zich om en zag in de hoek van het vertrek een prachtig bed. Hij liep er naar toe, maar kreeg de kans niet te gaan zitten, omdat hij een jonkvrouw hoorde roepen: 'Ridder! Pas op! Als u ongewapend op dat bed gaat zitten, zal dat uw dood worden. Pak die wapens daar, dan kunt u zonder gevaar op dat bed gaan liggen.' Walewein volgde dit advies op, ging op het bed zitten en hoorde een afschuwelijk geluid. Het leek het gekrijs van de duivel zelf wel. Een gloeiende lans kwam door de lucht op hem af en trof hem in de schouder, dwars door harnas en maliënkolder heen, wat zo'n hevige pijn veroorzaakte dat hij een ogenblik buiten westen raakte. Hij voelde dat de lans uit zijn schouder getrokken werd, maar wist niet wie of wat dat deed. Hoewel hij hevig bloedde, bleef hij in leven. Hij maakte echter ook geen aanstalten om op te staan. 'Al wordt het mijn dood, ik blijf liggen! Ik wil hier meer van weten!'

De hele nacht bleef hij zwaar gewond liggen. Bij het licht van de maan, die door het openstaande raam naar binnen scheen, kon hij met moeite in de aangrenzende kamer een angstaanjagend monster onderscheiden. Van zo'n beest zou iedereen bang geworden zijn. Het had alle kleuren van de regenboog en kwam met zijn staart op de grond slaand het vertrek binnen. In het midden van de kamer viel het neer, schreeuwde en huilde en bleef toen doodstil liggen. Daarna gebeurde er iets wonderbaarlijks: het beest spuwde acht levende jongen uit. Vervolgens liep het de grote zaal binnen waar het de fierste leeuw vond die

men zich voor kan stellen. Het gevecht dat volgde was hevig. Het monster had verwacht makkelijk van de leeuw te kunnen winnen, maar de leeuw bood te veel weerstand en het monster trok zich mokkend terug. Onverwacht werd het beest nu door zijn eigen jongen aangevallen. Deze strijd duurde lang en was zeer fel en tenslotte vonden alle de dood. Ze maakten intussen zo'n kabaal dat het paleis leek in te storten. Een hevige wind stak op en deed het zand dat overal op de grond lag opstuiven.

Walewein viel van de ene verbazing in de andere toen hij even later jonkvrouwen hoorde huilen. Hij wilde weten wat dat nu weer was, kwam overeind en zag twaalf jonkvrouwen een voor een binnenkomen. Ze waren in tranen en snikten: 'Ach God, lieve Heer, alstublieft, bevrijd ons uit deze ellende, verlos ons van dit verdriet!' De jonkvrouwen knielden voor de deur van de kamer waar de vorige avond de duif in verdwenen was. Ze baden snikkend en vertrokken weer. Onmiddellijk daarop zag Walewein een ridder binnenkomen, met schild en zwaard bewapend. Hij liep naar Walewein toe en zei: 'Sta direct op en zoek een bed in een van de andere kamers. U kunt hier beter weggaan.' 'Nee, ik blijf, hoe dan ook,' sribbelde Walewein tegen.

'Ga nu weg, anders zal ik u moeten dwingen.'

'Doe dat dan maar, ik ga toch niet.'

'Als u niet horen wilt, moet u maar voelen. Ik zal u met geweld wegjagen.' Gelijk viel hij Walewein aan, die zich zo goed als hij kon verdedigde.

Ze sloegen zo hard op elkaar in dat hun schilden en maliënkolders het begaven en zij beiden hevig bloedden. Walewein, die nog steeds last had van de wond aan zijn schouder, verzwakte. Met zijn gehavende schild beschermde hij zich zo goed mogelijk en overmoedig dreef de ridder hem van de ene hoek naar de andere. Walewein liet hem begaan, kon zo op adem komen en deed toen een uitval. Maar zijn tegenstander was nog niet verslagen en de felheid waarmee ze elkaar bestreden nam

weer toe. Het was een uitputtingsslag waarin beide ridders vielen en de kracht niet meer hadden om op te staan. De grond was bezaaid met stukken van hun schilden en maliënkolders, die in de strijd gesneuveld waren. Beiden waren zo versuft dat ze het hoofd niet op konden heffen en bewegingloos lagen ze dicht naast elkaar op de grond.

Toen leek het paleis tot leven te komen: de luiken klapperden, het begon te onweren en een hevig noodweer barstte los, echter zonder dat het regende. Walewein was te uitgeput om zich op te richten en het onweer was zo oorverdovend dat hij zich nergens meer van bewust was. Direct daarop stak een zacht briesje op en vulden zachtjes zingende stemmen de ruimte, minstens tweehonderd van de mooiste stemmen die men ooit gehoord had. Walewein begreep niet wat ze zongen, alleen de woorden 'Lof en eer zij de hemelse Koning in eeuwigheid' herkende hij. De stemmen zongen zo zuiver, zo lieflijk dat ze niet aan mensen konden toebehoren, maar wel hemels moesten zijn. Terwijl hij dit lag te overdenken rook Walewein een heerlijk zoete lucht. Hij deed snel zijn ogen open om iets te ontdekken, maar zag niets en daardoor wist hij dat wat hij gehoord had niet aards was. Nog steeds te zwak om op te staan zag hij de jonkvrouw van de vorige avond binnen komen. Voor haar uit zweefden twee schitterende wierookvaten en zijzelf droeg weer de bokaal, die zij in het midden van de kamer op een zilveren tafel neerzette. Walewein zag er tien wierokende vaten omheen komen staan en hoorde de stemmen hun lied weer aanheffen, lieflijker dan men zich voor kan stellen: 'Lof en eer zij de hemelse Koning in eeuwigheid.'

Hierna nam de jonkvrouw de bokaal weer mee terug de kamer in waar ze vandaan gekomen was. De stemmen verstomden, de luiken sloegen dicht en het paleis werd daardoor zo donker dat Walewein geen hand voor ogen kon zien. Op hetzelfde moment voelde hij zich weer helemaal de oude. Hij kon zich haast niet meer voorstellen dat hij zojuist nog zo zwak was.

Zelfs van de wond aan zijn schouder had hij geen last meer, omdat die genezen was. Blij ging Walewein nu op zoek naar de ridder tegen wie hij gevochten had, maar deze was nergens te vinden. Wel hoorde hij mensen op zich afkomen en hij merkte dat hij aan handen en voeten opgetild en de zaal uit gedragen werd. Hij werd stevig vastgebonden en op een kar gelegd.

Toen hij bij het aanbreken van de dag wakker werd, merkte hij tot zijn verdriet dat hij nog steeds op de kar lag. Er stond een mager paard voor, dat niet veel meer waard was. Hij voelde zich onteerd en schaamde zich mateloos, toen er een oude vrouw aankwam die het paard met een zweep aanspoorde. Ze reden de poort door langs zwervers die met drek en modder begonnen te gooien zodra ze in de gaten kregen dat er een ridder op de kar lag. Net over de brug buiten de stad maakte de vrouw Walewein los en zei: 'Ga er af! Het heeft nu wel lang genoeg geduurd!' Hij sprong van de kar, steeg op een paard en vroeg: 'Hoe heet dat kasteel?'

'Corbénic,' luidde het antwoord.

Walewein ging beschaamd weg, het uur van zijn geboorte vervloekend. De hele dag reed hij verward en bedroefd door, zonder te eten of te drinken.

's Avonds vond hij onderdak bij een kluizenaar en samen woonden ze de mis bij. Daarna vroeg de kluizenaar met wie hij te doen had en Walewein vertelde het, waarop de kluizenaar hem van harte welkom heette: 'Ik heb u altijd al willen ontmoeten. Vertelt u eens, waar bent u vannacht geweest?' Toen de man zag dat Walewein te neerslachtig was om te antwoorden probeerde hij hem te troosten: 'Heer, wees niet bedroefd, het zit iedereen wel eens tegen.' 'Dat weet ik best, maar wat mij is overkomen is ongekend,' antwoordde Walewein en hij vertelde de kluizenaar wat er gebeurd was. De man keek hem verbaasd aan en was even met stomheid geslagen. Uiteindelijk wist hij uit te brengen: 'Walewein, wat u daar zag, was de heilige Graal, waarin het bloed van Christus opgevangen werd. Omdat u niet

genoeg eerbied toonde, mocht u niet aan de maaltijd deelnemen. Daarom was er voor iedereen gedekt, behalve voor u.' 'Kunt u mij ook vertellen wat die andere dingen betekenen die ik gezien heb?' vroeg Walewein daarna.

'Nee, ik vertel u niets. Voor de avond bent u nog niets wijzer en als het aan mij ligt, zal dat zo blijven ook.'

'Vertel mij dan in ieder geval iets over dat monster,' bleef hij aandringen. 'Goed, maar dat is dan ook het enige. Daarna moet u me niets meer vragen,' zei de kluizenaar en hij vervolgde: 'U hebt het goed gezien: een monster dat jongen spuwde en een leeuw aanviel. Het kon niet winnen, trok zich terug en werd toen aangevallen door zijn eigen jongen. Dat gevecht overleefde geen van alle. Dit is wat u gezien hebt.'

'Inderdaad,' beaamde Walewein.

'Dan zal ik u nu zeggen wat het betekent. Het monster is volgens mij te vergelijken met uw oom, koning Arthur. Zoals het monster zijn jongen in de steek liet om te vechten tegen een leeuw die hij niet kon verslaan, zo zal Arthur zijn land en vrienden verlaten om ondanks inspanning van al zijn krachten tevergeefs tegen iemand ten strijde te trekken. En Arthur zal zich net als het monster terugtrekken als blijkt dat de strijd onbeslist blijft. De voorspellende betekenis van het verloop van deze strijd, die u toen nog niet kon doorzien, is dat u roemloos ten onder zal gaan. Zodra Arthur terugkeert, zullen zijn eigen leenmannen hem aanvallen, zoals de kleine monstertjes het grote aanvielen, en ze zullen elkaar doden. Nu u weet wat er gebeurde en wat het betekent, moet u mij ook iets beloven en iets voor me doen, zoals ik voor u gedaan heb.'

Op Waleweins vraag wat hij dan moest beloven, zei de kluizenaar: 'U moet zweren dit geheim te houden en erover te zwijgen.' Walewein was geschokt door wat hij gehoord had, maar deed zich opgewekter voor dan hij zich voelde en zwoer wat de kluizenaar hem vroeg. Hij bleef bij hem overnachten en de man deed zijn best het Walewein naar de zin te maken.

De volgende ochtend na de mis bewapende Walewein zich, nam afscheid van de kluizenaar en vertrok.

Niet alleen hij, maar ook de andere ridders beleven uiteenlopende avonturen tijdens het zoeken naar Lancelot. Aan het hof van Arthur leeft men nog steeds in de veronderstelling dat Lancelot dood is, maar de stemming slaat geheel om als een jonkvrouw namens hem komt vertellen dat er niets aan de hand is. Nu pas wordt de ridder die Guinevere tijdens de jachtpartij aangevallen had door Lioneel herkend als Bohort. Om zijn trouw te bewijzen aan een jonkvrouw heeft hij geprobeerd Guinevere te ontvoeren. Samen met Lioneel trekt hij er weer op uit. Lancelot reist nog steeds met de oude vrouw die hem bij Guinevere weggehaald had. Hij loopt een vergiftiging op waardoor zijn haar uitvalt. Een jonkvrouw weet hem weer te genezen en vat een hartstochtelijke liefde voor hem op. Bij toeval komen Lioneel en Bohort langs en Lioneel gaat even terug naar Guinevere om te zeggen dat met Lancelot alles in orde is. Ze beramen een plan hoe zij Lancelot in het geheim kan ontmoeten: Arthur zou een toernooi moeten organiseren, want daar zou Lancelot ongetwijfeld op afkomen. Intussen heeft de jonkvrouw Lancelot haar liefde verklaard, maar hoewel Guinevere hem toestemming geeft voor deze verhouding wil hij haar trouw blijven. Uit erkentelijkheid geeft hij de jonkvrouw echter een ceintuur, die hij zelf van Guinevere gekregen had. Hij, Lioneel en de oude vrouw nemen tenslotte afscheid van haar.

Uiteindelijk bereiken Lancelot en de oude vrouw hun einddoel: een kasteel dat in het bezit was van zes broers die in oorlog waren met hun vader, de hertog van Cales. Deze laatste werd in de strijd bijgestaan door Gariët, Agravein en Gurrehes en tegen de tijd dat Lancelot aankwam, hadden de broers alles verloren op twee kastelen na, die ze niet meer durfden te verlaten. In de laatste gevechten was bovendien meer dan de helft van hun manschappen gesneuveld.

Zodra Lancelot gearriveerd was, wilde hij weten waarom die oorlog gevoerd werd, maar hem werden de grofste leugens op de mouw gespeld en de hertog werd in een kwaad daglicht geplaatst. Lancelot geloofde echter alles en zwoer dat hij de zes broers niet zou verlaten voordat de hertog alles opgegeven had. Lioneel legde toen dezelfde eed af. De oude vrouw nam daarop de broers even apart en zei: 'U staat er nu veel beter voor dan u kon vermoeden. Met behulp van deze twee ridders is de strijd zo beslecht.' Op hun vraag wie ze dan wel waren, antwoordde de vrouw dat het haar verboden was dat bekend te maken: 'Maar neem deze raad van mij aan: behandel hen met de grootst mogelijke achting.' De broers namen deze raad ter harte en maakten zich op om de twee ridders te verwelkomen.

De volgende dag, na de mis, hoorde men plotseling roepen: 'Te wapen! De vijand staat al voor de poort!' Daarop vroegen de broers aan Lancelot of hij ook zou willen vechten. 'Ik zal eerst eens kijken hoe sterk de vijand eigenlijk is,' antwoordde Lancelot. 'Begint u gewoon aan de strijd en als ik zie dat u mijn hulp nodig hebt, zal ik me erin mengen.' Lancelot en Lioneel gingen naar de poort waar ze op de muur klommen om te zien hoe de vijandelijke troepen zouden aanvallen. Toen de tegenstanders zagen dat de mensen van het kasteel een uitval wilden doen, stelden ze zich zo tactisch mogelijk op. De strijd begon en direct viel er een groot aantal slachtoffers. De ridders van het kasteel sloegen echter op de vlucht zodra ze Gariët en zijn broers zagen, want die gingen op een bewonderenswaardige manier met hun wapens om. Lancelot zag vanaf de muur dat de zes broers verslagen dreigden te worden en zei tegen Lioneel dat ze nu lang genoeg gewacht hadden. Snel stegen ze op en reden op het strijdgewoel af. Lancelot stak de eerste die zijn weg kruiste neer, reed over hem heen en verwondde een tweede. Lioneel volgde hem op de voet. Lancelot had intussen zijn zwaard getrokken om het gevecht voort te zetten en hij sloeg in korte tijd zoveel ridders en paarden neer dat niemand

hem af durfde te wachten. Toen hij op een bepaald moment Gariët bij zich in de buurt zag, hakte Lancelot op zijn helm in en verwondde hem zo aan het hoofd. Al was Gariët niet dodelijk gewond, hij kon niet in het zadel blijven. Zonder op of om te kijken reed Lancelot naar zijn volgende slachtoffer, de hertog, die hem op de helm sloeg, maar zelf door Lancelots slagen zijn linkerhand verloor, Lancelot liet het daar niet bij en diende hem nog zo'n slag toe dat de hertog onthoofd werd en dood neerviel. Toen ze dat zagen, sloegen de anderen op de vlucht, maar Lancelot en de zijnen achtervolgden hen. Alleen Gurrehes en Agravein bleven achter, want ze wilden het strijdperk, waar hun broer Gariët gewond lag, niet verlaten. Zo konden ze alle drie gevangen genomen worden.

Toen Lancelot en de zes broers met hun gevangenen terugkwamen van het slagveld toonde iedereen van het kasteel grote vreugde en men riep Lancelot toe: 'Welkom, beste ridder op aarde.' Lancelot voelde zich verlegen met de situatie: de straten waren schoon en volgehangen met zijden doeken en andere versieringen. Zodra Lancelot zich ontwapend had, werden hem mooie rood linnen kleren gebracht waarmee hij zich kleepte. Hierna wilde hij de drie gevangen genomen ridders zien, die hij bewonderde om hun strijdlust. Hij herkende ze direct en liet ze weer wegbrengen. Hij was bedroefd en voelde zich ongemakkelijk omdat hij hun tegenstander geweest was en hij niet wist hoe hij dit weer goed kon maken. Bovendien mocht hij Gariët, de broer van Walewein, graag. Hij gebod de zes broers de gevangenen alle mogelijke eer te bewijzen. 'Want als ridders van hoge geboorte zijn ze achtenswaardig en had ik geweten dat zij uw tegenstanders waren, dan had ik me er niet mee bemoeid,' voegde hij er aan toe. De broers volgden zijn bevel direct op, lieten de gevangenen naar een mooie kamer brengen, bevalen Gariëts wonden te verzorgen en behandelden de drie met respect.

Lancelot zei tegen de oude vrouw: 'Heb ik nu naar voldoe-

ning mijn plicht gedaan?’ ‘Dat hebt u,’ antwoordde ze. ‘Verraad alstublieft niet wie ik ben,’ verzocht Lancelot haar daarna. ‘En weet u waarom? Omdat die drie ridders broers van Walewein zijn en als ze wisten dat ik tegen hen gevochten heb, zouden ze me dat wel eens kwalijk kunnen nemen.’ Nadat de vrouw dat beloofd had, eiste Lancelot van de zes broers de belofte dat ze de gevangenen fatsoenlijk zouden behandelen, zodat ze hun er bij hun vertrek dankbaar voor zouden zijn. Tenslotte vroeg Lancelot om zijn wapens.

‘Wie was die ridder die tegen ons vocht? Alstublieft zeg het me!’ zei Gariët zodra hij uit de gevangenis kwam, waarop de broers antwoordden dat ze hem niet kenden. ‘Dat kan niet,’ zei Gariët. ‘Hij was een van uw ridders.’ ‘Dat was hij niet,’ ontkenden de broers. ‘Hij hielp ons slechts vanwege zijn liefde voor een van de jonkvrouwen hier. En hij vroeg ons nadrukkelijk u eervol te behandelen, omdat u zijn vriend bent.’ ‘Hoe zag hij er dan uit?’ vroegen ze verwonderd. ‘Hij is de knapste man en de beste ridder op aarde,’ luidde het antwoord, ‘bruin en zo te zien niet ouder dan vijftientig. Hij was blijkbaar onlangs kaalgeschoren.’

Gariët en zijn broers werden hierdoor op een dwaalspoor gebracht en wisten niet wat ze moesten antwoorden of wat ze er van moesten denken. Na een verblijf van een week op het kasteel was Gariët volledig genezen en konden ze alle drie vertrekken. Bij het afscheid vroegen ze tenslotte nog wat voor wapenrusting de vreemde ridder gedragen had en ook daarover werden ze volledig ingelicht: ‘Helemaal zwart.’ Daarop nam men afscheid en de drie ridders verlieten het hof.

Nu Lancelot aan zijn plicht jegens de oude vrouw voldaan heeft, hoeft hij haar niet meer te volgen en reist alleen verder. Als hij op een dag ligt te slapen wordt hij door Morgein de Fee en Cybille, twee tovenaressen, meegenomen naar kasteel Charette en gevangen gezet. Met de hulp van een jonkvrouw slaagt hij erin weer te

ontsnappen. Hij raakt in een toernooi verwickeld en zorgt ervoor dat koning Bandemagus de zege behaalt op de koning van Norgales. Na bij een ridder overnacht te hebben gaat hij met diens vrouw op weg naar kasteel Corbénic, waar Walewein destijds zo vernederd werd.

Vroeg in de middag zagen ze in een vallei een mooi kasteel liggen en dichterbij gekomen ontmoetten ze een jonkvrouw. Zij vroeg aan de vrouw die Lancelot begeleidde waar ze naartoe op weg waren. ‘Naar Corbénic,’ was het antwoord.

‘Dan geeft u vast niet veel om hem, want hij zal daar niet heelhuids vandaan komen.’

Hierna reden ze door naar het kasteel en daar aangekomen kreeg Lancelot te horen dat de kar hem wachtte. ‘Het zal niet de eerste keer zijn dat ik daarop zit,’ zei Lancelot in zichzelf. Bij een prachtig huis hoorde hij iemand roepen en toen hij op het geluid afreed, trof hij een jonkvrouw aan, die Maria aanriep: ‘Heilige Maagd, wie zal mij uit deze kuip kunnen verlossen?’ Het was dezelfde jonkvrouw, die door Walewein destijds niet geholpen kon worden. Nu ze Lancelot zag, riep ze hem toe: ‘Ridder! Help me hier uit. Ik verbrand levend.’ Lancelot greep haar bij de hand en tilde haar er moeiteloos uit. Ze viel op haar knieën, kuste zijn voeten en zei: ‘Heer, geprezen zij het uur dat u geboren werd, omdat u mij gered hebt.’

Toen dit bekend werd, stroomden van alle kanten dames, jonkvrouwen, ridders en burgers toe om de geredde vrouw te zien, die hen meenam naar de kapel om God te danken.

Lancelot werd daarna naar een kerkhof gebracht waar men hem een grafsteen liet zien met de inscriptie: ‘Deze steen zal alleen opgetild kunnen worden door het luipaard dat bij de dochter van de koning een leeuw zal verwekken. Deze koning wordt in het Frans de koning van Terre Foraine genoemd.’ Lancelot kon er geen touw aan vastknopen, maar de omstanders legden hem uit: ‘Dat luipaard, dat bent u. Dat weten we

zeker, omdat u de jonkvrouw bevrijdde, waartoe alleen de beste ridder in staat zou zijn.’ ‘En wat wilt u dan dat ik nu doe,’ vroeg Lancelot. ‘Zeg het maar, ik ben tot alles bereid.’ ‘Wij willen dat u deze steen optilt,’ luidde het antwoord. Lancelot liep naar de steen toe, tilde hem op en zag er een verschrikkelijk monster onder zitten dat toen het hem in het oog kreeg vuur spuwde, zodat Lancelots kleding vlam vatte. Het beest sprong uit de kuil, vuur spuwend, waardoor de omringende bomen in brand vlogen. De mensen die bij Lancelot waren, sloegen op de vlucht en klommen in paniek door de ramen het kasteel binnen. Lancelot beschermde zich met zijn schild en liep onverschrokken op het monster af. De vuurtongen verschroelden de buitenkant van zijn schild, maar Lancelot stak direct toe en wel met zo'n kracht dat de lans diep in het lichaam drong. Het beest sloeg met de vleugels op de grond. Hoewel het al dodelijk gewond was, sloeg Lancelot het nog de kop af en toen de ridders dat zagen, kwamen ze weer naar buiten. Ook de dames en jonkvrouwen voegden zich bij het gezelschap en allen bewezen Lancelot veel eer. Daarna ging iedereen naar binnen waar een bijzonder knappe man met een groot gevolg verscheen. Toen men hem zag naderen, stond men op en zei tegen Lancelot: ‘Dit is de koning!’ Lancelot kwam overeind om de koning te verwelkomen. Deze beantwoordde zijn groet met een omhelzing en zei: ‘Ridder, Goddank! Wat hebben we naar u verlangd. Het land is onvruchtbaar geworden en de oogsten zijn mislukt. Ik gun het de mensen dat ze het, zo God het wil, na deze magere jaren weer beter zullen krijgen.’

Ze gingen zitten en de koning vroeg wie hij eigenlijk was.

‘Ik ben Lancelot.’

‘Bent u dan de zoon van koning Ban, die innemende man, die van verdriet stierf?’

‘Ja, inderdaad,’ gaf Lancelot toe. ‘Dan weet ik zeker dat mijn land er vroeger of later dankzij u weer bovenop zal komen en dat we geen last meer zullen hebben van die vreemde dingen

die hier dag en nacht gebeuren,' zei de koning.

Onmiddellijk daarna kwam er een wel honderd jaar oude vrouw binnen die de koning even apart nam om hem te vragen wat hij met die door God gezonden ridder van plan was. 'Dat weet ik nog niet precies,' antwoordde de koning, 'maar in ieder geval wil ik dat hij met mijn dochter naar bed gaat.' 'Dat zal hij niet willen,' antwoordde de vrouw, 'want hij heeft de vrouw van koning Arthur zo lief dat hij niet naar andere vrouwen taalt. Als u het toch wilt laten gebeuren zult u hem moeten misleiden.' 'Doet u dan maar wat u wilt,' zei de koning, waarop de vrouw hem alleen liet met de woorden: 'Laat mij mijn gang maar gaan, ik zal dit wel opknappen.'

De koning ging weer naast Lancelot zitten en stelde zich desgevraagd voor als Pelles, koning van Terre Foraine. Terwijl ze over van alles en nog wat praatten, zag Lancelot een duif door het raam naar binnen komen vliegen, de duif die Walewein destijds ook gezien had. In haar snavel had ze een kostbaar wierookvat, dat een zoete geur verspreidde, zoeter dan iemand zich voor kan stellen. Alle stemmen verstomden, iedereen knielde en de duif vloog tenslotte een andere kamer binnen.

De bedienden sprongen op en begonnen haastig de tafel te dekken, waarna iedereen zwijgend aanschoof, zonder dat men nog het eten liet opdienen. Hoewel Lancelot zich over de gang van zaken verbaasde, deed hij maar gewoon mee. Hij zat naast de koning en zag dat deze en alle anderen in gebed waren.

Uit de andere kamer kwam de jonkvrouw, die ook al door Walewein bewonderd was. Ze was zo mooi en elegant dat Lancelot bij zichzelf dacht dat hij op koningin Guinevere na nog nooit zo'n knappe vrouw gezien had. De vrouw die hem naar het kasteel bracht, had gelijk gehad: dit was inderdaad het mooiste wat hij ooit had gezien. Bovendien merkte hij op dat de jonkvrouw een schitterende bokaal voor zich uitdroeg, die zo kostbaar was dat het wel een heilige bokaal leek.

Hij vouwde zijn handen samen, boog en knielde zoals ieder-

een aan wie de jonkvrouw met de bokaal voorbij ging. Op tafel kwamen de heerlijkste spijzen te staan en door het hele paleis trok de aangename geur van specerijen. De jonkvrouw liep een keer om de tafel heen en ging toen weer de kamer in waar ze uit gekomen was.

Koning Pelles zei toen tegen Lancelot: 'Ik was eigenlijk bang dat het u net zo zou vergaan als Walewein destijds.' 'Gelukkig kent de barmhartige God, Die alles ziet, ook genade voor zijn zondaren,' sprak Lancelot. Op een vraag van koning Pelles wat hij van de jonkvrouw en de bokaal vond, antwoordde Lancelot dat hij nog nooit zo'n mooie jonkvrouw gezien had, maar dat hij haar niet wilde vergelijken met de dames die hij kende. Nu ging de koning een licht op: alles wat hij ooit te horen gekregen had over Guinevere schoot hem te binnen. Hij liep direct naar de oude vrouw, Brisanne, de gouvernante van zijn dochter, om haar te vertellen hoe Lancelot gereageerd had. 'Als ik het niet dacht,' zei ze, 'ik zal wel eens met hem praten.' Ze ging naar Lancelot toe en vroeg of hij nog nieuws had, waarop deze antwoordde dat hij van alle nieuwtjes op de hoogte was. 'Nu, over de koningin hoef ik u niets te vragen,' ging Brisanne verder, 'want haar heb ik zelf onlangs nog gezien.' Bij het horen van haar naam verschoot Lancelot van kleur en vroeg: 'Hebt u haar gezien? Waar?'

'Nou, dat was een eindje hier vandaan, op een plaats waar ze ook zal overnachten.'

'Echt?' vroeg Lancelot ongelovig.

'Ja, heus waar. Ik houd u niet voor de gek en als u me niet wilt geloven, zal ik u er vanavond heen brengen. Kom maar mee.'

'Dat zal ik zeker doen,' antwoordde Lancelot opgetogen.

Brisanne ging terug naar de koning en vertelde hem hoe ze het aangepakt had. 'Zeg uw dochter naar Quasse te gaan, uw dichtstbijzijnde kasteel en daar op een kostbaar opgemaakt bed te gaan liggen. Lancelot en ik zullen daar ook naar toe komen en ik zal hem wijsmaken dat zij koningin Guinevere is. Door het

drankje dat ik hem zal geven zal hij precies doen wat ik zeg en zal gebeuren wat wij willen.'

Pelles stuurde daarop zijn dochter onder begeleiding van zo'n twintig ridders naar Quasse. Men liet de slaapkamer daar rijkelijk versieren en in orde brengen en toen Lancelot 's avonds laat aankwam, bracht Brisanne hem meteen naar de kamer waar de ridders zaten. Zij heetten hem welkom en hielpen hem zich te ontwapenen.

Brisanne beval een jonkvrouw die ze kon vertrouwen, dat ze Lancelot als hij om iets te drinken zou vragen het drankje zou schenken dat ze gemaakt had. Alleen hem en niemand anders moest ze daarvan te drinken geven.

Toen Lancelot ontwapend was, vroeg hij waar Guinevere was. 'Ze is al op haar kamer,' antwoordde Brisanne, 'en ze zal waarschijnlijk al wel slapen.' Omdat Lancelot dorst had vroeg hij om wijn en de jonkvrouw die door Brisanne geïnstrueerd was, gaf hem het bedoelde drankje, dat er als wijn uitzag. 'Drink dit maar op, het zal u goeddoen,' zei de jonkvrouw. Lancelot was zo dorstig dat hij de beker in één teug leeg dronk en om meer vroeg. Ook de tweede beker dronk hij tot op de bodem leeg. Met moeite kon hij helder blijven denken. Tenslotte vroeg hij nogmaals waar Guinevere was. Brisanne keek hem eens aan en merkte dat hij niet goed meer wist waar hij was en dat hij misschien wel dacht op Camelot te zijn. Lancelot was nu zo in de war dat hij meende tegen de vertrouweling van Guinevere te spreken. Brisanne vond dat hij nu genoeg versuft was om zich te laten bedriegen en zei: 'Heer, Guinevere kan nu wel slapen, maar waarom gaat u niet naar haar toe?' 'Omdat ze niet om me vraagt,' antwoordde Lancelot, 'maar zodra ze dat doet, zal ik gaan.'

'Een ogenblikje.' Brisanne deed alsof ze naar de koningin ging om haar te spreken, kwam terug en zei: 'Ga nu, ze verwacht u.' Hij kleepte zich uit en ging naast de jonkvrouw op bed liggen, in de veronderstelling dat het zijn geliefde koningin

was. Pelles' dochter was blij nu eindelijk haar zin gekregen te hebben, omdat de meest perfecte ridder naast haar lag. Ze ontving hem met open armen. Ook Lancelot verheugde zich erover bij haar te liggen.

Zo lagen dus de knapste en beste ridder en de mooiste, edelste jonkvrouw bij elkaar, maar hun bedoelingen liepen uiteen. Zij deed het niet vanwege zijn schoonheid of uit begeerte, maar alleen omdat ze het kind wilde baren door wie het land weer in zijn oude glorie hersteld zou worden, dat door slechts één slag van een zwaard verdord en verwilderd was. Dit kan men lezen in het deel over de Graal. Lancelot verlangde om een andere reden naar haar. Hij wilde haar niet om haar schoonheid, maar omdat hij dacht dat ze Guinevere was.

En die nacht werd hun zoon verwekt, door wie het land en zijn inwoners later voorspoediger tijden konden verwachten, zoals zo mooi verteld wordt in het deel over de Graal. Daarin wordt overigens ook onthuld dat de nu verwekte zoon Galahad heet en dat hij de voortreffelijkste ridder op aarde is, die het avontuur van de Graal tot een goed einde zal kunnen brengen en dat hij in de stoel kan zitten, die de Verschrikkelijke Stoel genoemd wordt, omdat voorheen nooit iemand dat geprobeerd had zonder het ter plekke met de dood te bekopen.

De volgende ochtend werd Lancelot wakker en keek om zich heen, maar kon niets ontwaren in het duister, vanwege de gesloten luiken. Zonder te weten waar hij was, tastte hij om zich heen en voelde de jonkvrouw naast zich liggen. Verbaasd vroeg hij: 'Wie bent u?' De kracht van het drankje was immers uitgewerkt en hij was weer bij zijn volle verstand. Op zijn verbaasde vraag antwoordde de jonkvrouw dat ze koning Pelles' dochter was. Lancelot beseftte nu bedrogen te zijn, sprong overeind en ging zich aankleden en bewapenen. Even later keerde hij terug en gooide de luiken open om te kunnen zien door wie hij nu wel bedrogen was. Toen hij haar zag liggen werd hij zo kwaad dat hij vreesde zijn zelfbeheersing te verliezen. Hij wilde zich wre-

ken en beet de vrouw toe: 'De gebeurtenis van vannacht, jonkvrouw, wordt mijn dood! En omdat ik wil dat u nooit meer een man bedriegt, zal het ook uw dood worden.' En met getrokken zwaard ging hij op haar af. In doodsangst riep de jonkvrouw uit: 'Heer! Genade! Wees genadig zoals God het was voor Maria Magdalena toen ze het Hem vroeg.' Met opgeheven zwaard keek Lancelot bevend van woede neer op de knapste vrouw die hij ooit gezien had en die aan zijn voeten lag. Het zwaard kon hij nauwelijks meer vasthouden en hij overwoog of hij haar moest doden of laten leven. Op haar knieën herhaalde Pelles' dochter haar smeekbeden. Lancelot liet zijn blik dwalen over haar knappe gezicht, haar ogen, haar mond en haar schoonheid maakte zoveel indruk op hem dat hij zei: 'Jonkvrouw, ik zal gaan. Ik kan het niet over mijn hart verkrijgen mij te wreken en daarmee zoveel schoonheid te vernietigen. Ik vraag u: vergeef het me dat ik mijn zwaard tegen u ophief.' 'Ik vergeef het u, heer,' zei de jonkvrouw, 'mits u mij mijn bedrog vergeeft.' 'Natuurlijk doe ik dat; God zegene u, ik moet nu gaan.' Lancelot vertrok.

Buiten gekomen zag hij dat Brisanne zijn paard al had laten zadelen. Zij wist immers wel dat hij niet meer zou willen blijven zodra hij ontdekte bedrogen te zijn. Verslagen reed Lancelot weg, zonder te weten wat hij moest doen.

Koning Pelles kwam naar zijn dochter en zag dat Lancelot al vertrokken was. Zij was nog steeds niet van de schrik bekomen en ontdaan vertelde ze het hele verhaal. Na die dag omringde Pelles haar met nog meer zorg dan hij voorheen al deed. Drie maanden later vertelde zijn dochter dat ze zwanger was en tot grote vreugde van het hele land konden artsen dat bevestigen.

Ywein, Bohort en Walewein zijn alle drie min of meer op de terugweg naar Camelot. Bohort overnacht op kasteel Corbénic en ziet de Graal niet rondgedragen worden door Pelles' dochter, zij is immers geen maagd meer, maar door een nichtje. Lancelot is op

zoek naar Lioneel, hoort dat Hestor zijn halfbroer is en ontmoet diens moeder. Door een betovering wordt hij gedwongen mee te doen met dansende mensen in een bos. Plotseling wordt de betovering verbroken. Vervolgens schaakt Lancelot tegen een zelfspelend schaakspel, wint en laat het naar Camelot brengen. Tijdens zijn reis wordt hij door een kasteelheer aangevallen en in een put met vergiftigd water gegooid. De dochter van de kasteelheer bevrijdt en geneest hem. Hij neemt haar met zich mee richting Camelot en ontmoet Morgein de Fee die allerlei bedreigingen aan zijn adres uit. Na een overnachting bij een kluizenaar hoort Lancelot van het toernooi op Camelot en wil er aan mee doen. Voor haar eigen veiligheid stuurt hij de jonkvrouw alvast naar het hof met een aanbevelingsbrief voor Guinevere.

's Avonds kwam Bohort op Camelot aan, doodmoe, want hij had zich moeten haasten om op tijd te zijn voor het toernooi. Maar nu hij er was, werd alles gedaan om het hem naar de zin te maken.

Toen de volgende dag ook Walewein arriveerde, begon men steeds meer vertrouwen te krijgen in de goede afloop van het toernooi. Koning Arthur had echter nog zijn bedenkingen. 'Als Lancelot erbij zou zijn, stonden we nog sterker, maar nu hij er niet is, ben ik bang te zullen verliezen,' zei hij, waarop koning Ydier protesteerde: 'Wat is er met u aan de hand? We zijn hier met de beste ridders van de Tafelronde bij elkaar. Lancelot zou nooit tegen hen op kunnen, sterker: hij zou door hen verslagen worden.' Koningin Guinevere mengde zich in het gesprek. 'Koning Ydier,' zei ze, 'u weet best dat u die ridders niet met Lancelot kunt vergelijken. Ik weet zeker dat hij van u zou winnen als het er op aankwam.'

'Vrouwe ik geef toe dat Lancelot de beste ridder op aarde is, maar toch zou hij naar mijn mening moeten verliezen van de hier aanwezige ridders van de Tafelronde. Er zijn er nota bene zesentwintig en als ik ze zo zie dan doen ze zeker niet voor

hem onder. Ook al vallen ze Lancelot maar met zijn drieën of vieren aan, hij zal toch het onderspit moeten delven.'

'Welnee,' zei Arthur. 'Ik weet beter wat ik aan Lancelot heb dan u.' De loftuitingen van de koning en de koningin irriteerden alle ridders van de Tafelronde, alleen Walewein niet. Ze mopperden tegen elkaar dat Lancelot altijd als overwinnaar van een toernooi uitgeroepen werd, ook al had hij geen hand uitgestoken. Daarom zouden ze, als hij aan hun kant mee kwam vechten, geen van allen op komen dagen, maar zich onherkenbaar maken om met de tegenpartij mee te vechten en zo Lancelot te vernederen.

De koningin hoorde dit alles aan en vertelde het aan Bohort door. Ze zei: 'Volgens mij zijn ze gewoon jaloers en daarom hoop ik dat ze in dit toernooi verslagen worden.' 'Daar kan Lancelot best voor zorgen, als hij maar wist dat dat uw wens is,' antwoordde Bohort. 'Zal ik hem gaan vertellen wat ze van plan zijn?'

'Nee, dank u. Ik wil wel dat hij het te weten komt, maar niet van u.' Ze begon Lancelot een brief te schrijven waarin ze de zaak uit de doeken deed. Deze gaf ze aan de jonkvrouw door wie Lancelot destijds uit de put bevrijd was, met de woorden: 'Breng deze brief snel naar het kruis dat je tegenkomt als je naar Montiguit gaat en leg hem daar op een steen. Blijf wachten tot Lancelot komt, groet hem van mij en druk hem op het hart te doen wat ik geschreven heb.' De jonkvrouw vertrok meteen en reed naar de genoemde plaats, waar ze de hertog van Brocéliande, de keizer van Almanië en nog veel meer koningen, hertogen, graven en andere voorname edelen aantrof, die allemaal op weg waren om op het toernooi tegen de ridders van de Tafelronde te vechten. Ze legde de brief op de steen en moest twee dagen wachten, omdat er niemand kwam. 's Nachts sliep ze bij een kluizenaar en pas op de derde dag kwam Lancelot aangereden. Zijn wapenrusting was rood, opdat hij minder snel herkend zou worden. Hoewel hij de jonkvrouw zag, wilde hij

haar negeren, want hij had haast. Maar plotseling zag hij de brief en scheurde hem open. Hij las dat de koningin hem groette en zei hem meer lief te hebben dan enig ander. Ze schreef wat de ridders van de Tafelronde allemaal over hem gezegd hadden en vroeg hem met de tegenpartij mee te vechten. Zo zou hij hun overmoed kunnen afstraffen. Lancelot nam zich voor te laten zien wat hij kon zodat men er tot in lengte van dagen over zou praten. Toen de jonkvrouw ernaar vroeg, wilde hij niet verhullen wie hij was en zei dat hij Lancelot heette. Verheugd begroette ze hem nu en op zijn vraag wie de brief gebracht had, antwoordde ze: 'Dat heb ik gedaan, heer.'

'Ga dan terug en zeg mijn dame dat ik mijn uiterste best zal doen om aan haar wens tegemoet te komen.'

Hierop keerde de jonkvrouw terug naar de koningin die met ongeveer vijfhonderd jonkvrouwen op het balkon zat om naar het toernooi te kijken. Zodra ze haar zag ging Guinevere naar de jonkvrouw toe: 'Hebt u Lancelot nog gezien?' 'Ja, ik moest u de groeten overbrengen,' antwoordde de jonkvrouw, 'en hij heeft beloofd zijn uiterste best te doen.' 'Ach God, wanneer zal ik hem weer zien, de beste, knapste en meest geprezen ridder?' verzuchtte de koningin en aan de jonkvrouw vroeg ze: 'Welke kleur wapenrusting draagt hij?' 'Rood,' was het antwoord. Nu wist Guinevere genoeg.

Ze ging terug naar haar plaats en keek eens goed om zich heen. Haar oog viel op de jonkvrouw die Lancelots ceintuur droeg. Hij had hem haar gegeven, nadat ze hem genezen had van het gif dat hij binnenkreeg toen hij uit een bron dronk. Guinevere herkende de ceintuur en herinnerde zich het verhaal van Lioneel over Lancelot en deze jonkvrouw. Het zinde haar niet dat ze iemand anders de ceintuur zag dragen die ze zelf uit liefde aan Lancelot gegeven had. Boos bedacht ze dat dat dus de jonkvrouw was die Lancelot voor zich had willen winnen. Als de tijd gunstig was zou ze haar eens naar de precieze toedracht vragen. Het zou van het antwoord afhangen wat ze met

de jonkvrouw zou doen. Ze riep haar bij zich en bood haar de stoel naast de hare aan.

Het toernooi was inmiddels begonnen. Er waren in totaal zo'n duizend ridders en overal op het veld werd gestreden. Lancelot stond nog onder een paar bomen en wilde zijn helm beter op zetten toen koning Bandemagus, die met nog eens tweeduizend ridders op weg was naar het toernooi, voorbij kwam en stilhield. Hij zette zijn helm af, viel hem verheugd om de hals en zei: 'Lieve vriend, ik ben blij u te zien.' Lancelot mocht hem graag en groette hem hoofs. Toch voelde hij zich niet erg op zijn gemak nu Bandemagus hem herkend had. Daarom vroeg hij hem over deze ontmoeting te zwijgen. Bandemagus stuurde daarop zijn ridders weg, omdat ze kansloos waren tegen Lancelot: 'Als ik geweten had, dat hij een van onze tegenstanders zou zijn, was ik met veel minder mensen gekomen. Verslagen worden we toch!' Door deze woorden kregen de ridders het vermoeden dat ze met Lancelot van Lac te maken hadden en begonnen zich zorgen te maken. Lancelot vroeg Bandemagus of hij van plan was al snel aan het toernooi deel te gaan nemen. 'Nee, heer,' zei Bandemagus, 'noch ik noch mijn mannen zullen strijden zolang u aan de andere kant meevecht. Dan zouden we immers vandaag nog verslagen worden?' 'Maar ik wil helemaal niet tegen u vechten!' riep Lancelot uit. 'Veel liever zou ik bij uw gevolg horen en een van uw ridders zijn.' Bandemagus wist niet wat hij er van denken moest en lachte weifelend: 'Ik geloof er niets van dat u Arthur om mij in de steek zal laten. Toch zal ik blij zijn met uw hulp, want dan kan Arthur zelfs met zijn sterkste ridders niets tegen ons beginnen.' Lancelot antwoordde: 'Ik zal u vandaag echt zo goed mogelijk helpen tegen Arthurs ridders, maar ik eis dan wel dat niemand iets doet voordat ik het teken gegeven heb. Alleen zo kan ik u op het toernooi alle eer laten behalen.' Koning Bandemagus toonde zich dankbaar en zei zijn ridders bij Lancelot in de buurt te blijven. Dat beloofden ze.

Hertogen, graven en koningen hadden zich met hun ridders in het strijdperk verzameld. Ook de ridders van de Tafelronde waren met veel vertoon uitgereden, met een gevolg dat uit meer dan tienduizend dappere strijders bestond, en waarvan elk even dapper wilde zijn. Ze gingen zo tekeer dat iedere man, hoe dapper ook, er bang van werd. De keizer van Almanië kon geen kant meer op en was al een heel eind teruggedreven toen de koning van Norgales en koning Karabantijn van Cornwall hem met hun manschappen te hulp schoten, zich over het veld verspreidden en veel ridders van Arthurs partij neerstaken. De anderen, vermoeid maar dapper, konden alleen standhouden omdat Arthur hulp zond. Het gevecht ging steeds heen en weer totdat op een bepaald ogenblik Walewein en Bohort Camelot uit kwamen rijden. Hun wapenrustingen waren wit en daarmee maakten ze veel indruk. Bohort had er geen idee van dat Lancelot aan de andere kant vocht en toen hun tegenstanders hem en Walewein zagen, riepen ze: 'Daar komt Walewein! Snel! Vlucht!' Walewein en Bohort staken met de lans verschillende ridders van hun paarden en trokken vervolgens het zwaard. Bohort riep Walewein toe: 'Volg mij, dan zult u zien hoe ik ze versla!' 'Ga maar, ik kom achter u aan!' riep Walewein terug, waarop Bohort zijn paard de sporen gaf en op het strijdgewoel afreed, daarbij ridders en paarden dodend. Ze vochten verwoed en behaalden zoveel succes dat de anderen van Arthurs partij weer moed kregen. Nu konden ze de tegenpartij een totale nederlaag toebrengen. Koningen en graven werden teruggedreven en de mannen van Arthur verrichtten de ene heldendaad na de andere. De toekijkende dames en jonkvrouwen spraken er hun verwondering over uit en staken de loftrompet over Walewein, omdat ze vonden dat hem alle eer toekwam. De koningin hoorde dat en vroeg hun: 'Wat vindt u dan van Bohort? Is hij niet net zo goed als Walewein?' 'Vrouwe, Bohort is nog maar een jonge man, daarom mogen we hem niet meer prijzen dan Walewein,' luidde het antwoord, maar de koningin

luisterde al niet meer. Met haar ogen zocht ze het hele veld af, want degene voor wie het toernooi georganiseerd was, had ze nog niet gezien.

Toen Lancelot, rond tien uur 's morgens, zag dat zijn partij het onderspit dreigde te delven, zei hij tegen Bandemagus: 'Nu moeten we niet langer wachten, laten we er op afgaan!' Spoorlags reed hij naar het slagveld waar Kalogramant, een ridder van Arthurs partij, door hem neergestoken werd. Daarbij brak zijn lans en met het overgebleven stuk sloeg hij in het rond. Bandemagus meende dat hij de allerbeste was. Zijn voorbeeld werkte stimulerend op de anderen en ook zij versloegen veel ridders. Met zijn zwaard velde Lancelot iedereen die bij hem in de buurt kwam, zo nam hij wraak op Arthurs ridders die minachtend over hem gesproken hadden. Hij verwondde ridders en paarden en vernielde schilden en harnassen, om hem heen hield men op met vechten om te kijken wat hij de ridders van de Tafelronde aandeed. Hij bleef niet op één plaats, maar zorgde ervoor dat hij steeds daar was waar het felst gevochten werd. Hij joeg zijn tegenstanders uiteen en angstig sloegen ze op de vlucht. Overal zag men zijn schild en helm opduiken, zelfs de ridders van Arthur, die tot op dat moment het meest geëerd werden, sloeg de schrik om het hart. Iedereen sprak over hem en zei: 'Die rode ridder is het sterkst.' Koning Arthur, die zelf niet vocht, vroeg zich af wie dat zou kunnen zijn en een schildknaap wist hem te vertellen dat hij bij Bandemagus hoorde. 'U hebt nog nooit iemand zo heldhaftig zien vechten, ja zelfs Lancelot van Lac, die men toch de beste ridder noemt, is niet half zo dapper als hij.' De koning schrok hiervan en bedacht dat hij het moeilijk zou kunnen verdragen als zijn partij zou verliezen. Hij zag het somber in en klaagde: 'Ach mijn beste Lancelot! Nu u er niet bent, ontbreekt het mij aan echt sterke ridders. De Tafelronde zal onder uw afwezigheid lijden, want ik ben ervan overtuigd dat alleen u haar de vernedering had kunnen besparen door vreemdelingen overwonnen te worden. Ach God, we

beseffen niet hoeveel we vandaag aan die man alleen hadden kunnen hebben!’ Ook de dames en jonkvrouwen, die Arthurs partij zagen verliezen, sprongen de tranen in de ogen en ze vervloekten de rode ridder: ‘God! Wat een ongeluk dat Lancelot hier niet is. Met hem erbij hadden onze mensen wel stand kunnen houden tegen deze ridder. Ach Lancelot, wat zullen wij vandaag te schande gemaakt worden. En dat alleen omdat u destijds inging op de verraderlijke eis van de oude vrouw en de koningin en haar gezelschap in de steek liet.’

Terwijl iedereen zo klaagde, herkende de koningin Lancelot en ze lachte in zichzelf omdat hij zijn tegenstanders op de vlucht joeg. Ze zag hem graag en alles wat hij deed, beviel haar. Al vechtend kwam Lancelot plotseling bij de plaats waar Guinevere zat. Hij had haar lang niet gezien en opnieuw raakte hij van zijn stuk door haar schoonheid. Hij wist niet wat hem overkwam, of hij waakte of droomde, te paard was of te voet. Hij trok wit weg, het zwaard viel uit zijn handen en hij moest zich aan zijn zadel vastgrijpen om niet te vallen. Hij staarde Guinevere aan en slaakte tenslotte een diepe zucht uit de grond van zijn hart. Hij voelde zijn krachten afnemen en wist dat hij zou vallen tenzij er iemand was om hem te ondersteunen. Hij keek achterom, zag koning Bandemagus en zei: ‘O heer, sla uw armen om mij heen, anders val ik en zal ik sterven.’ Bandemagus dacht dat hij levensgevaarlijk gewond was, pakte hem vast en vroeg bezorgd: ‘Bent u gewond? Zeg het me!’ Maar Lancelot had de kracht niet meer hem te antwoorden en lag er levenloos bij.

De anderen kwamen om hem heen staan en waren diep bedroefd, want ze veronderstelden dat hij dood was. Maar niet iedereen treurde om Lancelot: hij had immers zijn tegenstanders veel leed berokkend. Bandemagus tilde hem op en legde hem onder een paar bomen bij een nabijgelegen bron. Daar ontwapende hij hem. Nu zetten Arthurs ridders de achtervolging in en zonder Lancelot kon Bandemagus' partij niet veel

tegenstand meer bieden. Angstig vluchtten ze, sommigen naar het bos.

Tot Arthurs vreugde was de strijd gunstiger verlopen dan het zich eerst had laten aanzien, maar zijn vrouw was diep bedroefd omdat Lancelot zo het strijdperk had moeten verlaten. Misschien wel dood, dat wist ze nog niet. Daarom riep ze de jonkvrouw die Lancelots ceintuur droeg bij zich: 'Kom even naar mijn kamer. Ik heb u iets te zeggen.' 'Wat zou ze van me willen?' zei de jonkvrouw bij zich zelf. Guinevere liet daarna eerst Bohort bij zich komen en vroeg: 'Kent u de ridder die vandaag de beste was?'

'Nee, vrouwe.'

'Dat is jammer, het was namelijk uw neef Lancelot. Ik ben bang dat hij levensgevaarlijk gewond geraakt is. Alstublieft, ga naar hem toe en kom mij dan vertellen hoe het met hem gaat. U kunt hem vinden bij koning Bandemagus.'

'Ik zal erheen gaan en hem opzoeken.'

'En als hij niet al te zwaar gewond is zeg hem dan dat hij vanavond in het geheim naar me toe komt,' zei Guinevere hem nog.

Bohort reed naar het kamp van Bandemagus en vroeg vriendelijk aan een ridder of de koning hem wilde toestaan dat hij met de gewonde ridder zou spreken. 'Ik ben bang dat dat niet mogelijk is, ik weet niet of hij in staat is tot een gesprek,' antwoordde de ridder. 'U kunt niet naar hem toe, het gaat slecht met hem,' voegde de koning er aan toe, maar Bohort drong aan: 'Ik moet hem hoe dan ook spreken. Het is voor zijn eigen bestwil.' 'In dat geval geef ik u mijn toestemming,' antwoordde Bandemagus. 'Ik heb immers het beste met hem voor.' Hij bracht Bohort naar de tent waar Lancelot lag te slapen. Samen wachtten ze tot Lancelot wakker werd.

Langzaam ontwaakte hij, voelde zich weer goed, maar had alleen hier en daar nog wat pijn. 'Ach God, waar ben ik?' vroeg hij zich af, deed snel zijn ogen open en zag tot zijn grote

vreugde Bohort voor zich staan. 'Hoe gaat het met u?' vroeg Bohort hem en zich tot Bandemagus wendend ging hij verder: 'Als u het goedvindt, zou ik hem graag even onder vier ogen willen spreken.' De koning verliet de tent en liet hen alleen. Bohort vertelde Lancelot waarom hij gekomen was en zodra die hoorde dat Guinevere hem wilde zien riep hij blij uit: 'Ik kom! En zeg tegen haar dat ik gezond ben, maar u moet me beloven niemand anders iets over mij te vertellen.'

Bohort reed terug naar Camelot, waar hij hartelijk ontvangen werd, want men beschouwde hem als een waardevol en dapper ridder, vooral na zijn inzet tijdens het toernooi. 'Hoe is het gegaan?' vroeg de koningin hem.

'Goddank is alles beter dan ik gedacht had. Lancelot is weer opgeknapt en zal u vanavond laat bezoeken, maar hij wil graag weten of hij gewapend of ongewapend moet komen.'

'Ik wil dat hij ongewapend komt,' zei Guinevere. 'Hij mag alleen zijn zwaard bij zich hebben. En hij moet via de boomgaard komen.' Daarop vertrok Bohort weer.

De jonkvrouw die Lancelot destijds genezen had en door de koningin ontboden was, zei tot haar: 'Vrouwe, u had tegen me gezegd dat u mij wilde spreken, hier ben ik dus.' Guinevere zei iedereen de kamer uit te gaan en wendde zich tot de jonkvrouw. 'Ik heb van een van mijn beste vriendinnen klachten over u gekregen. Zij houdt sinds lang veel van een belangrijk ridder en die liefde was wederzijds. Dat was duidelijk. Maar nu hebt u hem weten te veroveren terwijl zij het, als men jullie met elkaar zou vergelijken, zou winnen als het ging om schoonheid, rijkdom en afkomst. U zult het niet kunnen ontkennen, want de ceintuur die u draagt, heeft zij hem gegeven. Ik ben bang dat u hierom zult moeten sterven.' De schrik sloeg de jonkvrouw om het hart. Ze viel op haar knieën en begon Guinevere te smeken: 'Ach lieve vrouwe, als u het goedvindt, zal ik u precies vertellen wat er gebeurd is.' De koningin kreeg medelijden met haar en zei: 'Als u zweert me de waarheid te zeggen, zal ik proberen u te

verzoenen met de jonkvrouw die u beschuldigd heeft.’ En onder ede vertelde de jonkvrouw haar het hele verhaal: ‘Enige tijd geleden, koningin Guinevere, ontmoette ik een ridder van de Tafelronde, die Lancelot heette. Bij het drinken uit een bron had hij een vergiftiging opgelopen en hij zou er aan gestorven zijn als hij niet geholpen was. Ik heb hem toen verpleegd en toen hij eenmaal aan de beterende hand was, ben ik van hem gaan houden. Ik stierf bijna van verlangen naar hem. Gelukkig kon zijn neef Lioneel mij troosten door me ervan te verzekeren dat Lancelot mijn liefde niet onbeantwoord zou laten. Lancelot en ik zaten daarna een keer met zijn tweeën na het eten in de tent. Hij was onophoudelijk in mijn gedachten geweest en in een opwelling sprak ik hem daarover aan. Ik zei hem dat hij zich aan zijn belofte moest houden en mij zijn liefde geven. Letterlijk zei hij toen tegen mij: “Mijn liefde voor mijn dame is zo groot dat ik nog liever zou sterven dan haar onheus bejegenen.” En omdat hij zijn belofte aan mij weliswaar trouw wilde blijven, maar ook de liefde voor zijn dame niet wilde verloochenen, begon hij zich ongemakkelijk te voelen. Hoewel ik dit merkte, antwoordde ik dat ik hem in geen geval van zijn belofte zou ontslaan. Daarom, koningin Guinevere, verzeker ik u ervan dat ik mijn hele leven, tot mijn dood toe, maagd zal blijven omwille van mijn liefde voor Lancelot. Hem heb ik dit ook beloofd en ik zal me eraan houden, wat er ook gebeurt.’ Hierna vertelde de jonkvrouw wat er gebeurde toen Lancelot weer genezen was: ‘Hij stond op het punt te vertrekken toen ik hem vroeg mij voor mijn hulp te belonen door mij een aandenken te geven. Welwillend, zoals men van hem kon verwachten, gaf hij mij deze ceintuur waar ik erg blij mee ben en die ik uit liefde voor hem mijn leven lang zal blijven dragen. Dit is de ware toedracht,’ besloot ze. Hierop stelde Guinevere de jonkvrouw gerust door te zeggen dat niemand haar het bezit van die ceintuur zou kunnen betwisten, omdat ze hem tenslotte eerlijk gekregen had. Ze zou haar daarom tegenover de jonkvrouw die haar beschuldigd had verdedigen.

Samen gingen ze de paleiszaal binnen waar ze de aanwezigen over de rode ridder hoorden praten. Volgens hen had nog nooit iemand zulke dappere daden laten zien, behalve misschien Lancelot. Maar koning Ydier bracht daartegenin dat Lancelot zo'n heldendaad niet zou kunnen laten zien: in elkaar gezakt weggedragen worden. 'Dat het de rode ridder zo slecht verging dat hij dood of zwaargewond weggebracht moest worden heeft niets met dapperheid te maken. Wanneer iemand de strijd zo moedig begint en tenslotte zo eerloos ten onder gaat, is er meer aan de hand. Ik weet zeker dat we als het toernooi nog een dag zou duren de rode ridder niet meer zouden zien. Hij is het vechten vast zo moe, dat hij de hele komende maand op bed blijft.' Iedereen prees de rode ridder en Walewein zei: 'Ik heb nog nooit zo'n prijzenswaardig ridder gezien als hij. Hoewel Lancelot een uitstekende ridder is, geloof ik niet dat hij met deze rode ridder te vergelijken is, want ik heb Lancelot nog nooit op één dag zoveel ridders en paarden zien doden als deze ridder gedaan heeft. Zelfs toen zijn lans gebroken was, aarzelde hij niet met het overgebleven stuk nog een paar ridders te doden. Het is dat ik dit alles met eigen ogen gezien heb, anders had ik het nooit geloofd.' Ook de dames prezen de rode ridder om het hardst en Walewein ging verder: 'Bij God, ik zou er alles voor overhebben om die rode ridder en Lancelot een keer tegen elkaar te zien strijden!' Arthur deed er nog een schepje bovenop: 'Koning Bandemagus mag wel blij zijn met zo'n goede ridder in zijn gevolg. Ik weet zeker dat hij, als hij niet gewond geraakt was, alle ridders van de Tafelronde verslagen zou hebben. Soms was ik daar zelfs bang voor, omdat ik mijn mannen uit angst voor hem het hazepad zag kiezen. Ik zal niet rusten voor ik weet wie hij is.'

Koningin Guinevere was intussen opvallend stil en ergerde zich eraan dat Ydier de rode ridder zo bespot had. Later zou hij zelf overigens ook erkennen dat hij dat niet had moeten doen. Ze broedde een plannetje uit hoe ze het hem binnen een week

betaald zou kunnen zetten en vroeg Bohort daarna Lancelot te gaan vertellen wat Ydier allemaal gezegd had. Verder moest hij overbrengen dat ze wilde dat er over drie dagen een toernooi gehouden zou worden en dat de ridders van Bandemagus tegenover die van Arthur zouden staan. 'Ga nu en zeg het hem.'

Bohort reed naar Lancelot en bracht de boodschap over. 'Ik zal doen wat de koningin wil,' antwoordde Lancelot. 'Maar toch vind ik het vervelend dat dit nadelig zal uitpakken voor Arthur.' Tegen Bandemagus zei hij: 'Heer, alstublieft, ga op het verzoek in om te strijden tegen koning Arthur. Het is een halszaak.' Bandemagus antwoordde: 'Goed, we zullen het doen, want ik doe graag iets voor u.' Daarop stuurde hij twee vooraanstaande ridders naar Arthur om hem te vertellen dat zij zich namens koning Bandemagus tot een toernooi verplichtten en Walewein deed hetzelfde namens Arthur. Ze kwamen overeen dat het toernooi drie dagen later gehouden zou worden op het terrein van Camelot. De ridders gingen terug naar Bandemagus en Arthur overlegde met Walewein: 'U hebt gehoord hoe de zaken er voor staan. Zelfs met alleen de ridders van ons eigen hof zouden we kunnen winnen. Daar ben ik zeker van.' 'Precies, hij durft het toernooi alleen aan omdat hij op die rode ridder kan vertrouwen,' gaf Walewein hem gelijk.

Toen iedereen 's avonds ging slapen, Arthur in een kamer voor hem alleen, kwamen Lancelot en Bohort binnen langs de weg die Guinevere geweest had. Hun paarden hadden ze aan een boom gebonden, zodat de koningin kon zien dat ze er waren. Ze zei de jonkvrouwen te gaan slapen en liep daarna zelf verheugd op Lancelot toe. Ze waren gelukkig dat ze elkaar weer zagen, want ze hadden elkaar lang moeten missen. 'Lancelot, hoe gaat het met u?' vroeg Guinevere uiteindelijk. 'Gelukkig goed,' antwoordde hij. De koningin liep naar Bohort en nam hem mee naar een andere kamer waar hij zou kunnen gaan slapen. Daarna ging ze snel terug naar Lancelot en deed de

kamerdeur op slot. Waar ze zo lang op gewacht hadden, kon nu eindelijk gebeuren... Ze brachten de nacht samen door, maar sliepen weinig. Op hun gemak spraken ze over van alles.

Toen de ochtend aanbrak, zei Guinevere: 'Je moet nu gaan, want mijn man komt 's morgens altijd even bij me.' Ze wekte ook Bohort en drukte hem en Lancelot op het hart 's avonds terug te komen. Ze vertrokken en pas toen het al helemaal licht was, arriveerden ze bij de tenten van Bandemagus. De koning stond aangekleed en wel op de uitkijk en was blij met Lancelots terugkomst. Na de mis brachten ze de dag samen door en tegen de avond namen Lancelot en Bohort weer afscheid van hem om naar de koningin te gaan. Opnieuw werd Lancelot hartelijk ontvangen door Guinevere en ook deze nacht bedreven ze de liefde. Nog voor het licht werd, zei Guinevere: 'Ik heb voor wapens gezorgd en wil je er zelf mee bewapenen, zodat ik zeker weet dat er niets aan je uitrusting ontbreekt. Dat zal me geruststellen.' 'Guinevere, als jij dat wilt, vind ik het best,' zei Lancelot, 'want jouw hulp brengt me altijd voorspoed.' Hierna stond Guinevere op om Bohort te wekken, gaf hem een rode wapenrusting en Lancelot een witte. Ze hielp Lancelot met zijn helm en bij het afscheid zei ze dat hij pas in de loop van de ochtend aan het toernooi deel zou mogen nemen, tenzij het eerder nodig mocht zijn. Hij stemde er mee in en vertrok met Bohort naar Bandemagus' kant van het slagveld, waar ze aankwamen toen het licht begon te worden. Koning Bandemagus wist dat Lancelot op tijd terug zou komen en was al opgestaan om hem tegemoet te gaan. Ondanks hun wapenrusting zag hij wie van de twee Lancelot was, want Bohort had zijn helm afgezet. Hij begroette ze en gaf hun andere paarden, omdat die van hen 's nachts niet gegeten hadden.

Na de mis stroomden veel dames en jonkvrouwen toe om naar het toernooi te kijken. En aan weerskanten van het veld hadden ridders zich opgesteld, wel vierduizend in totaal, die al aan het vechten waren.

Vroeg in de ochtend kwam de koningin met haar gevolg kijken. Er waren vier vorsten, onder wie de keizer van Almanië en de koning van Norgales, die met zo veel ridders gekomen waren, dat Arthurs partij nooit stand zou kunnen houden, tenzij de ridders van de Tafelronde met hun uit vierduizend ridders bestaande gevolg hulp zouden bieden. Zelfs de minste ridder uit dat gevolg kon men nog goed en dapper noemen. De ridders van de Tafelronde hadden er voor gezorgd dat ze herkenbaar waren. Met zijn allen sloegen ze er op los, velden ridders en paarden en verrichtten zulke heldendaden dat Arthurs partij op kon rukken. De strijd ging op en neer, niemand wist wie er aan de winnende hand was. Toen mengden Walewein en zijn broer Gariët zich met tweehonderd uitstekende ridders in de strijd. Walewein spoorde hen aan hem te volgen en zo dapper te vechten dat niemand in hun buurt kon komen zonder neergestoken te worden. Dat zouden ze doen en ze volgden hem naar de plaats waar het felst gevochten werd. Walewein stak de eerste de beste neer en ook Gariët en de anderen overwonnen de een na de ander.

Walewein en Gariët oogstten ieders bewondering en werden beschouwd als de beste ridders van het toernooi. Ze reden heen en weer, versloegen her en der tegenstanders en brachten hun zulke verliezen toe dat ze geen weerstand meer konden bieden. Ontmoedigd sloegen de ridders van Bandemagus' partij op de vlucht, zo snel als hun paarden konden lopen. Zodra de dames en jonkvrouwen dat zagen, begonnen ze de spot met hen te drijven.

Toen Bohort zag dat Arthurs partij de overhand kreeg, waarschuwde hij Lancelot: 'Nu kunnen we niet langer wachten, we moeten gaan helpen. Het is hoog nodig!' 'Ik kom,' zei Lancelot. 'Koning Bandemagus, kom met uw ridders. Als we nog langer wachten, is het te laat.' Bandemagus zei te zullen volgen. Bohort wees Walewein en Gariët aan, degenen die hun zo'n nederlaag toegebracht hadden, en stelde Lancelot voor: 'Als u de

een aanvalt, neem ik de ander voor mijn rekening, dan zullen ze de achtervolging wel moeten staken.' Bohort stak Gariët van zijn paard, die het bewustzijn verloor en zwaargewond raakte doordat zijn paard bovenop hem terecht kwam. Ondertussen had Lancelot Walewein aangevallen, die hem niet herkende omdat hij niet zijn gebruikelijke wapenrusting droeg. Dwars door Waleweins schild en maliënkolder heen verwondde hij hem zo aan zijn schouder dat Walewein van zijn paard viel. De ridders van Arthurs hof hadden al hun hoop op Walewein en Gariët gevestigd, maar nu ze zagen dat die verslagen werden, verloren ze de moed. Lancelot reed met getrokken zwaard op het strijdgewoel in en sloeg de eerste van zijn paard. Geen ridder, geen paard, geen schild, geen helm was tegen zijn slagen bestand en niemand durfde ze af te wachten, want alles wat in zijn buurt kwam werd gedood. De tegenstanders sloegen allen op de vlucht en Lancelot achtervolgde hen tot in het kamp van de ridders van de Tafelronde. Hij herkende hen aan hun wapenrusting en viel met hernieuwde kracht aan. Bohort stond hem heldhaftig bij en samen met Bandemagus' strijders bedwongen ze hun tegenstanders. Dezen werden gedwongen te vluchten en toen Arthurs andere ridders zagen dat zelfs de ridders van de Tafelronde de strijd opgaven, staakten ze hun gevechten en vluchtten ook. Lancelot achtervolgde hen tot aan de poort van Camelot waar ze de paleiszaal binnenvluchtten. Trots op de behaalde eer keerden Lancelot en de zijnen terug.

Arthur had van achter het raam de strijd en de heldendaden van de twee onbekende ridders gevolgd. Hij vermoedde wel dat de een Lancelot was en omdat die juist voorbijkwam, riep hij hem toe: 'Ridder, wacht eens even, ik zou u graag iets willen vragen.' 'Goed, vraag wat u wilt,' antwoordde Lancelot spontaan en de koning kwam naar buiten. 'Voordat u wegrijdt, moet u weten dat u degene bent van wie ik het liefst de naam wil weten. Ik geloof niet dat ik u ken, maar ik beschouw u als een uitmuntend ridder. Ik vraag u, met een beroep op uw liefde en

uw hoofsheid, mij uw naam te zeggen of uw helm af te zetten, zodat ik kan zien wie u bent.’ ‘Ik zeg niet hoe ik heet,’ antwoordde Lancelot. ‘Maar omdat u er zo nadrukkelijk om vraagt, zal ik mijn helm afzetten.’ Zodra hij dat deed, herkende Arthur hem, liep verheugd naar hem toe en vroeg toen Lancelot afgestegen was hoe het met hem ging. ‘Goddank goed,’ was het antwoord. ‘En wie is dan wel die rode ridder, die met u meevocht?’

‘Dat was Bohort.’

‘Ach Bohort,’ verzuchtte de koning, ‘u wist dat Lancelot in het land was en hebt het me niet gezegd. Daarmee hebt u me verraden, want als ik het geweten had, was alles anders verlopen.’

Hierna nam Arthur de twee ridders mee naar boven, waar ze zich moesten ontwapenen. Arthur liet ook zijn vrouw komen, die, blij Lancelot weer te zien, hem formeel bedankte voor het schaakbord, dat hij haar toegestuurd had. Tijdens deze feestvreugde kwam Walewein aan, gewond door de lans in zijn schouder en koning Arthur ging met zijn edelen naar beneden om te kijken hoe slecht hij eraan toe was. Hij had veel bloed verloren en zag bleek, maar nadat de artsen hem onderzocht hadden, waarbij ze de lans verwijderden, konden ze tot ieders vreugde melden dat het gevaar geweken was en hij binnen een maand zou genezen. Toen Walewein verpleegd en wel op bed lag, zag hij Lancelot en heette hem welkom: ‘Als ik geweten had dat u hier ook was, zou ik nu niet gewond zijn. Ik heb immers veel bewondering voor u, Lancelot. Dat u een groot ridder bent, hebt u vandaag weer eens bewezen. Uw optreden heeft in één keer een eind gemaakt aan dat geroddel waaraan de ridders van de Tafelronde zich schuldig begonnen te maken. Ik hoop dat ze dit niet snel zullen vergeten.’ ‘Wat ze ook gedaan hebben,’ zei Lancelot, ‘ik vergeef het hun omwille van mijn heer, koning Arthur, en omdat wij allemaal ridders van de Tafelronde zijn.’ Walewein wendde zich tot koning Arthur: ‘Heer,

alstublieft, neem Lancelot mee naar boven, bewijs hem zo veel mogelijk eer en vraag dan meteen allen die aan zijn kant streden erbij, zoals de keizer van Almanië met zijn ridders en ook alle koningen, hertogen en graven.' De koning gaf aan dit verzoek gehoor en richtte een groot en overdadig feest aan.

's Zondags na het ontbijt werd Walewein, nog steeds ziek, de paleiszaal binnengebracht. Hij voegde zich bij het gezelschap van koningin Guinevere, die van alles te vertellen had aan de keizer van Almanië, Bandemagus en Lancelot. Men liet het schaakspel brengen, waarover ik al verteld heb, en Bandemagus ging er eens voor zitten om het tegen het spel op te nemen. Hij was immers de beste schaker onder de aanwezigen. Men verwonderde zich erover dat het schaakspel zelf zo goed speelde, zonder dat iemand iets deed. Toen Bandemagus tenslotte verloor, bespote men hem, maar hierna ondergingen de keizer van Almanië en de koning van Norgales hetzelfde lot. Walewein werd nog sneller mat gezet dan de andere drie en als laatste werd Guinevere verzocht het tegen het spel op te nemen. Na enige aarzeling gaf ze toe, maar ook zij werd verslagen. Dat bracht de koningin op het idee om Lancelot te vragen tegen het schaakspel te spelen en haar verlies te wreken. Lancelot wilde wel op haar verzoek ingaan, maar Arthur probeerde hem er van te weerhouden: 'Pas op, u zult er spijt van krijgen.' 'Ik kan me er niet kwaad om maken als ik verlies,' antwoordde Lancelot. 'Dat is de anderen tenslotte ook overkomen.' Hierop nam hij plaats en opende het spel. Hij speelde zo verbazingwekkend sterk dat hij uiteindelijk won. De toeschouwers sloegen een kruis toen ze zagen dat het onoverwinnelijke spel verslagen was.

Later op de dag liet koning Arthur zijn ridders een kring vormen om ze elkaar hun avonturen te laten vertellen. De ontboden klerken moesten alles op schrift stellen, maar allereerst werd het relikwie binnengebracht waarop men altijd zwoer en toen sprak Arthur ten overstaan van allen tot Lancelot: 'Toen u

Guinevere en haar gezelschap in de steek liet, hebt u geen eed afgelegd op grond waarvan we er nu zeker van kunnen zijn dat u de waarheid spreekt. Sindsdien hebt u veel avonturen beleefd, die we graag willen horen en in de kronieken opnemen. Daarom moet u nu hier zweren dat u niets dan de waarheid zult spreken en dat schaamte geen reden zal zijn om iets te verzwijgen.' Dat deed Lancelot.

Toen begon Lancelot te vertellen van de avonturen die hem overkomen waren vanaf het moment dat hij Guinevere en haar gezelschap verlaten had: over zijn belevenissen met Griffoen, de oude vrouw, de jonkvrouw die hem van het gif genas en die hem zo lief kreeg dat ze er aan meende te sterven, waarop ze beloofde haar hele leven maagd te blijven. Hij vertelde over de oorlog waar hij door de oude vrouw in verzeild raakte en waarin hij naar later bleek Gariët, Gurrehes en Agravein versloeg, over zijn korte gevangenschap in het kasteel Charette, waaruit hij dankzij een jonkvrouw kon ontsnappen en over zijn deelname aan het toenooi tussen koning Bandemagus en de koning van Norgales.

Hier onderbrak de koning van Norgales hem: 'U hebt Bandemagus toen voortreffelijk geholpen. Nooit zag ik een man op één dag zoveel met zijn wapens uitrichten. U alleen versloeg ons stuk voor stuk.' Hierop barstte het gezelschap in lachen uit. Lancelot vervolgde zijn verhaal: hoe hij bij de Visserkoning een angstaanjagend monster in een graftombe doodde en hoe bij de komst van de Graal de tafel zich vulde met kostbare spijzen. Op dit punt in het verhaal hield hij voor zich dat hij bedrogen was door de dochter van koning Pelles. Dit verzweg hij niet omdat hij zich ervoor schaamde, maar omdat hij Guinevere niet wilde kwetsen en niet het risico wilde lopen haar liefde te verspelen. Verder vertelde hij nog erachter gekomen te zijn dat Hestor zijn broer was, over de dansende mensen, het schaakspel dat hij Guinevere gezonden had en zijn gevangenschap in de put. Arthur, Guinevere en alle aanwezigen raakten ontroerd door dit

verhaal en Lancelot stelde hen aan de jonkvrouw voor die hem uit de put bevrijd had. Hij besloot zijn verhaal met te vertellen hoe hij tenslotte op het toernooi terecht gekomen was.

Toen Lancelot uitverteld was, zei Arthur: 'Ik wist niet dat Hestor uw broer is, maar ik ben er wel blij om, want volgens mij is hij een van de beste ridders en aangezien u allebei tot het gezelschap van de Tafelronde behoort, moet men nog meer ontzag voor ons hebben.' Omdat Lancelots talrijke avonturen meer indruk maakten dan die van iemand anders, werden ze stuk voor stuk opgeschreven en dat is de reden dat er later tussen Arthurs bezittingen een boek aangetroffen werd waarin Lancelots heldendaden beschreven zijn. Dit kwam pas tevoorschijn toen Arthur dodelijk gewond geraakt was.

Daarna kwam Walewein aan bod. Hij hoefde geen eed af te leggen, omdat hij dat al gedaan had toen hij wegging. Hij vertelde alles wat hij beleefd had uitvoerig en intussen werd alles genoteerd: hoe hij op het kerkhof waar de zwaarden hem aanvielen, las dat het vuur daar niet zou doven voordat de ridder kwam die vanwege zijn onkuisheid niet in staat was het avontuur van de Graal te volbrengen en dat die ridder de zoon van de Droevige Koningin was. Verder vertelde hij hoe ook hij een bijzonder knappe vrouw de heilige Graal rond zag dragen en dat hij daarna vernederd werd door op een kar het kasteel uit gereden te worden. Tenslotte vroeg hij nog eens extra Arthurs aandacht voor de verklaring die de kluizenaar hem gegeven had van de gevechten van het monster en de voorspelling van zijn dood, waardoor hij vreesde voor zijn leven.

Hierna kregen Bohort en ook Gariët het woord en hun avonturen werden eveneens opgeschreven. Op Arthurs vraag of een van de ridders Lancelot ooit van zijn paard gestoken had, gaven ze allen een ontkennend antwoord, waarop Arthur verklaarde: 'Ik ben van mening dat de Tafelronde haar roem meer te danken heeft aan Lancelot dan aan u allen bij elkaar. Zij zou er meer onder lijden als hij ontbrak dan als de helft van u afwezig

is. Voortaan wil ik geen kwaad woord meer over hem horen, want waar hij toe in staat is, heeft hij vandaag wel laten zien door uw hoogmoedige uitspraken te logenstraffen.' De ridders ergerden zich aan deze woorden en haatten Lancelot er nog meer om, maar ze besloten zich in te houden, tot de verhouding tussen Lancelot en Guinevere bewezen zou zijn. Maar daarover zal verderop verteld worden.

'We hebben nu nog maar vier ridders gehoord,' begon koning Arthur na deze verhalen, 'terwijl er, als ik het goed begrepen heb, vijftien vertrokken zijn. U bent eigenlijk verplicht naar de overigen op zoek te gaan.' 'U hebt gelijk,' antwoordde Lancelot, 'ik ben bereid direct te vertrekken, want ze zijn er tenslotte op uitgetrokken om mij te zoeken.' Walewein viel hem bij en zei dat hij ook zou gaan zoeken zodra hij genezen was. Bohort voegde eraan toe dat hij zou proberen zijn broer te vinden en Gariët zou hem daarbij vergezellen. Dit was het begin van een tocht, die voorlopig nog niet ten einde zou lopen. Na dit besluit sneed men opgewekt andere onderwerpen aan.

Diezelfde dag zaten Lancelot en de koningin samen voor het raam te praten zonder dat anderen hen konden horen. 'Zeg Lancelot,' zei de koningin, 'heb jij iets begrepen van het verhaal dat Walewein vertelde over het vuur dat alleen gedooft zou kunnen worden door de ridder die te onkuis leefde om het avontuur van de Graal tot een goed einde te kunnen brengen? Volgens Walewein wordt die ridder de zoon van de Droevige Koningin genoemd. Weet jij welke ridder dat zou kunnen zijn?' 'Ik heb geen idee,' zei Lancelot. 'Maar dat ben jij!' riep Guinevere uit. 'Ik betreur het dat jij vanwege je hartstocht de Graal niet zal kunnen vinden, want dat vergt meer dan jij kunt opbrengen. Je kunt met recht zeggen dat je mijn liefde duur moet betalen, want je hebt daar meer mee verloren dan gewonnen. Maar wees ervan overtuigd dat het mij minstens zoveel verdriet doet als jou. God heeft jou van alles het beste en mooiste gegeven om je het geluk te laten smaken de Graal te vinden en nu

heb je door onze verhouding de kans daarop verspeeld. Als ik niet geboren was, zou alles in orde gekomen zijn.’ ‘Dat is niet waar, Guinevere,’ weersprak Lancelot. ‘Al mijn aanzien en macht heb ik immers aan jou te danken. Uit mezelf was ik nooit boven de middelmaat uitgestegen, maar alleen dankzij jou en jouw schoonheid kon ik zelfs de gevaarlijkste avonturen tot een goed einde brengen. Als mij dat ook maar één keer niet gelukt was, had ik daarna niet meer bij je durven komen. In dat geval restte mij alleen de dood. Zo kon ik dus steeds dapperder worden.’ ‘Ik vind het niet erg dat je zoveel van me houdt, juist omdat je daardoor een beter ridder geworden bent, maar ik betreur het wel dat je hierdoor de Graal niet zult kunnen vinden,’ antwoordde Guinevere. ‘Tenslotte werd om die reden de Tafelronde opgericht.’ Lancelot gaf ten antwoord: ‘Nogmaals, zonder jou was ik nooit zo ver gekomen als ik nu ben. Ik was onaanzienlijk voor ik met jou omging, ontheemd en onvolwassen.’

Guinevere vroeg hierna bedeesd naar de bedreigingen die Arthurs zuster Morgein aan zijn adres geuit had, want ze wist best dat die Lancelot alleen haatte vanwege hun liefde voor elkaar en toen Lancelot alles verteld had, waarschuwde ze hem: ‘Kijk voor haar uit, Lancelot, want ze is doortrapt en kan met haar hekserij en toverkunsten iedereen, zelfs de meest volmaakte man, te gronde richten. Draag daarom voortaan deze ring, die je beschermt tegen alle toverij, als je hem in zo'n geval tenminste duidelijk laat zien. Je zult hem nodig hebben.’ Lancelot nam de ring aan en schoof hem aan zijn vinger.

De volgende dag hoorde men aan het hof het bericht dat Ganors van Schotland overleden was, een edel en dapper ridder, die veel macht had en van aanzienlijke afkomst was. Toen Bandemagus het nieuws hoorde, vroeg hij Lancelot of die niet een goed woordje voor hem kon doen bij Arthur. Hij zou namelijk graag de opengevallen plaats in de Tafelronde innemen. Niet omdat hij zo rijk was, maar omdat hij zich een dapper

ridder getoond had. Lancelot ging onmiddellijk naar de kamer van de koning om hem te vertellen dat Ganors overleden was en te vragen of hij ervoor voelde nu Bandemagus in de Tafelronde op te nemen. Hij vroeg hem ook of Arthur dacht dat Bandemagus er geschikt voor zou zijn. Arthur had geen bezwaar: 'Dat zal gebeuren zoals u het wilt. Als wijs en dapper man is hij het waard in het gezelschap opgenomen te worden. Net als ik hebt u gezworen u niet door haat of liefde te laten leiden bij de voordracht van iemand voor de Tafelronde.' Lancelot antwoordde: 'U kunt van me aannemen dat koning Bandemagus over voortreffelijke eigenschappen beschikt en al is hij misschien niet zo'n uitmuntend ridder als de anderen van de Tafelronde, toch is hij uitermate geschikt een van hen te worden. Het zal onze faam ten goede komen, hij is tenslotte nog in de kracht van zijn leven.'

Arthur riep iedereen bij elkaar en vertelde hun wat hij met Lancelot besproken had. Men trok zich terug om over het voorstel te overleggen en sommigen lieten duidelijk merken dat ze er niet veel voor voelden: als men hem zou opnemen, zou men dat niet moeten doen vanwege zijn rijkdom, maar vanwege zijn kwaliteiten als ridder en dat hij daarover beschikte, had hij nog niet voldoende bewezen. Urien bracht er tegenin: 'Wat probeert u het onvermijdelijke tegen te houden? Of u het nu wilt of niet, het zal toch gebeuren, alleen omdat Lancelot het wil. U kunt dus maar beter uw toestemming geven, want dan staat Lancelot bij u in het krijt.' 'Dat is een goed advies,' antwoordde koning Ydier hierop. 'Laten we het maar opvolgen.'

Ze gingen terug naar de koning en zeiden dat ze omwille van Lancelot en Bandemagus bereid waren hem te accepteren als ridder van de Tafelronde. Diezelfde dag nog werd hij opgenomen in de Tafelronde en legde de eed af, zoals dat de gewoonte was: hij zou niet nalaten vrouwen die het nodig hadden, behoeftige edelen en jonkvrouwen die er om vroegen bij te staan. Koningin Guinevere zei hem naast Lancelot te gaan zitten.

‘Koning Bandemagus, omdat ik veel om u geef, zou ik graag zien dat Lancelot uw vriend werd en Lancelot, ook u vraag ik koning Bandemagus hier als uw beste vriend te beschouwen.’ Lancelot antwoordde dat hij daartoe bereid was.

Dankbaar voor ieders welwillendheid liet Arthur een groot feest aanrichten, dat wel drie dagen duurde. Op de vierde dag ging Lancelot naar Guinevere toe: ‘Als je het goedvindt, ga ik nu op zoek naar Hestor en Lioneel, want ik kan er niet tegen dat ik niet weet waar ze zijn.’ ‘Goed, het is inderdaad nodig,’ antwoordde Guinevere. ‘Anders zou het afscheid mij nog zwaarder gevallen zijn. Iedere dag dat ik je niet zie is een kwelling voor me. Haast je dus als je wilt dat ik ooit nog aardig voor je ben.’ Hij zou meteen gaan, antwoordde Lancelot en zodra Bandemagus merkte dat hij afscheid nam van de koning wilde hij met hem meegaan. Zijn land vertrouwde hij toe aan zijn neef Patrides en hij drukte zijn onderdanen op het hart Patrides te gehoorzamen en hem als hun heer te aanvaarden.

De volgende dag vertrokken Lancelot, Bohort, Gariët en Bandemagus van Camelot. Walewein was diep bedroefd, omdat hij vanwege zijn verwondingen niet met hen mee kon. Hij beloofde hen achterna te komen, zodra hij genezen zou zijn.

Lancelot gaat eerst op zoek naar Lioneel. Hij komt hem via een jonkvrouw op het spoor en verslaat in een duel de man die hem en veel andere ridders van de Tafelronde gevangen houdt. Hierna moet hij direct mee met de jonkvrouw zonder de gevangenen te ontmoeten en hij is zich er dan ook niet van bewust Hestor ontzet te hebben. De zojuist bevrijde ridders spreken af elkaar op Allerheiligen weer te ontmoeten bij kasteel Trepasse, waar Lancelot dan ook zal zijn. Als Lancelot de jonkvrouw een wederdienst bewezen heeft, reist hij alleen verder en verslaat bij het kasteel Vagnet twee reuzen.

In een vallei kwam hij een jonkvrouw tegen, die zich verheugd toonde hem gevonden te hebben. Ze vertelde hem dat ze al lang naar hem gezocht had om hem aan een avontuur te laten beginnen waarvan ze geloofde dat alleen hij dat tot een goed einde zou kunnen brengen. Lancelot meende er goed aan te doen met haar mee te gaan, maar het zou hem daarentegen juist veel onheil brengen, want de jonkvrouw leidde hem rechtstreeks naar Morgein. Die had diep in het bos een mooi huis laten bouwen, waarin ze Lancelot levenslang gevangen wilde houden zodra ze hem te pakken gekregen had. Daartoe had ze er twaalf jonkvrouwen op uitgestuurd, die hem overal moesten zoeken en die hem onder het mom van een nieuw avontuur naar haar toe moesten brengen. En zo was het deze jonkvrouw nu dus gelukt. Bij het huis aangekomen stegen ze allebei af en de jonkvrouw ging naar binnen om Morgein te vertellen dat ze Lancelot gevonden en meegenomen had.

‘Kom binnen,’ zei Morgein verheugd. ‘U had me geen groter genoegen kunnen doen. Zeg hem dat hij zich kan laten ontwapenen en geef hem alles wat hij nodig heeft, zodat het hem aan niets ontbreekt. Als hij bijna klaar is met eten moet u hem dit drankje geven, hij zal het graag opdrinken. U kunt met hem doen wat u wilt zodra hij er genoeg van op heeft.’

Na dit toegezegd te hebben ging de jonkvrouw met drie schildknapen naar Lancelot toe. Een nam het paard mee en de andere twee brachten Lancelot naar een boom, waaronder ze hem hielpen zich te ontwapenen. Daarna namen ze hem mee naar binnen. De jonkvrouw bracht hem zo snel ze kon mooie scharlaken kleren en zei hem dat hij aan tafel kon gaan. Tegen het einde van de maaltijd kreeg hij het drankje en zich niet bewust van Morgeins kwade bedoelingen dronk hij er gulzig van. Hij voelde zich erg slaperig worden, vroeg zich af hoe dat kwam en vroeg de jonkvrouw of zijn bed opgemaakt kon worden. ‘Dat is al gebeurd,’ antwoordde de jonkvrouw. Wankelend stond Lancelot op, verzwakt door het drankje, ging op bed

liggen en viel als een blok in slaap. De jonkvrouw ging dat aan Morgein vertellen, die een busje nam dat al klaar stond en er mee naar Lancelot ging. Toen ze zich ervan verzekerd had dat hij diep in slaap was, blies ze met een zilveren pijpje poeder in zijn neus, tot in zijn hersenen. Lancelot kreeg het hier erg benauwd van, maar door het poeder sliep hij zo diep dat het hem veel moeite zou kosten weer wakker te worden. 'Nu heb ik me voldoende op hem gewroken,' zei Morgein tegen de jonkvrouw. 'Hij zal niet bij zijn volle verstand zijn zolang het gif werkt.' Daarna borg ze de rest zorgvuldig op met het idee dat ze het nog wel eens nodig kon hebben. Toen de jonkvrouw haar vroeg waarom ze dat allemaal gedaan had, gaf Morgein haar bedoelingen gedeeltelijk prijs: bezorgd omdat ze niets over Lancelot vernamen, zouden de ridders van de Tafelronde overal naar hem gaan zoeken. Als nu ook Lioneel en Bohort zouden komen, twee uitstekende ridders die ze hartgrondig haatte, juist omdat ze familie van Lancelot waren, kon ze zich gelijk op hen wreken.

Na deze onthullingen liet Morgein Lancelot naar een kamer brengen met tralies voor de ramen en uitzicht op de boomgaard. Er werd een bed met zoveel zorg gereed gemaakt dat het leek alsof de koning zelf zou komen. 'Zo, hier zal hij de rest van zijn leven niet meer uitkomen,' zei Morgein vergenoegd bij zichzelf en liet hem daarna alleen.

Toen Lancelot de volgende ochtend wakker werd, keek hij verbaasd om zich heen. Hij wist niet waar hij was. 'Ik ben toch in een andere kamer in slaap gevallen?' zei hij verbaasd bij zichzelf en ongerust vroeg hij zich af hoe hij er terecht gekomen was, maar hij zag niemand die antwoord zou kunnen geven op zijn vragen. Bovendien voelde hij zich zo beroerd dat hij niet overeind kon komen. De hele ochtend lag hij zo te woelen.

's Morgens, toen Morgein vanuit de boomgaard naar binnen keek, zag ze dat hij ziek was en zei tot de jonkvrouw: 'Het gif heeft zijn werk gedaan. Vandaag zal hij niet opstaan. Gaat u nu

naar hem toe en vraag hoe het met hem gaat, maar laat hem in geen geval merken dat hij gevangen is. Ik ben er namelijk van overtuigd dat hij anders van verdriet zal sterven.'

Hij was er zo slecht aan toe, vertelde Lancelot de jonkvrouw even later, dat hij niet zou kunnen paardrijden. Een maand lang lag hij daar in die toestand. Pas toen genas hij tot Morgeins verwondering en kwam hij te weten dat hij gevangen gehouden werd. 'Ach jonkvrouw,' zei hij toen hij het gehoord had, 'waarom hebt u mij misleid?' 'Ik moest wel,' antwoordde ze. 'Anders had het mij mijn leven gekost.'

'Waarom word ik gevangen gehouden?'

'Dat kan ik u niet zeggen,' zei ze, waarna Lancelot er het zwijgen toe deed.

Met kerst, toen de winter al een deel voorbij was, stond Lancelot eens voor een raam, waardoor hij in een andere kamer kon kijken. Hij zag dat daar een man een tafereel over Aeneas van Troje aan het schilderen was. Hij vroeg de man of hij wat verf mocht hebben, hij zou dan een muurschildering maken. De man gaf hem de verf en penselen, Lancelot sloot de luiken, zodat niemand kon zien wat hij aan het doen was en hij begon te schilderen. Hij schilderde hoe hij door zijn pleegmoeder, de Vrouwe van Lac, naar Arthurs hof gezonden was om daar ridder te worden, hoe hij te Camelot kwam, en hoe hij door de schoonheid van koningin Guinevere ondersteboven raakte. Dit alles gaf hij zo natuurgetrouw weer dat het leek alsof hij zijn hele leven niets anders gedaan had dan schilderen.

Toen hij lag te slapen kwam, zoals iedere nacht, Morgein binnen, omdat ze hem onweerstaanbaar vond vanwege zijn knappe uiterlijk. Ze betreurde het dat haar liefde niet beantwoord werd en hield Lancelot dus niet alleen uit haat gevangen, maar ook omdat ze hem op deze wijze hoopte in te palmen. Zodra ze de muurschilderingen zag, begreep ze de betekenis ervan, want ze kende het verhaal van zijn aankomst aan het hof. Morgein riep de jonkvrouwen bij zich en fluisterde: 'Met deze

man is iets ongelofelijks aan de hand. Hij is behalve een goed ridder ook een begaafd kunstenaar. Ik heb zojuist gezien dat zelfs de meest meedogenloze man door de liefde fijnzinnig wordt. Ik heb dat gemerkt bij deze ridder: hij had nooit zo getalenteerd kunnen schilderen als hij daar niet door liefde toe gedreven werd.' Ze wees hun op de schilderijen de koningin aan, en Lancelot, en vertelde erbij wat het allemaal voorstelde. 'Dit moet op de muur blijven staan, ik wil dat hij het afmaakt,' zei Morgein, 'want ik verwacht eigenlijk dat hij al zijn avonturen en ook zijn verhouding met Guinevere zal uitbeelden. Als hij dat voltooid heeft, zal ik het zo proberen te regelen dat Arthur hierheen komt en de schilderijen te zien krijgt. Zo kan hij alles te weten komen over de liefde tussen Lancelot en Guinevere.' Op hun tenen liepen ze de kamer uit.

's Ochtends deed Lancelot meteen de luiken open om te bekijken wat hij geschilderd had. Hij zag de koningin, kuste haar op de mond en beleefde meer vreugde aan deze schildering van Guinevere dan ooit aan een andere vrouw dan de koningin. Hierna begon hij weer te schilderen over zijn avonturen in de Hof van Verdriet, de inname van het kasteel door zijn overwinning op Tarquijns broer. De volgende dag ging hij verder met de gebeurtenissen rond het toernooi waar hij een rode wapenrusting droeg en gewond raakte door toedoen van een koning met een gezelschap van honderd ridders. Zo maakte hij langzamerhand de schildering af.

Nu onderbreek ik het verhaal over Lancelot en Morgein even om te vertellen over Walewein die tijdens het toernooi te Camelot door Lancelot verwond was. Toen hij weer hersteld was, verliet hij het hof om deel te nemen aan de zoektocht naar Lioneel en Hestor. Hij doorkruiste verschillende landen, steeds naar nieuws vragend over Lancelot en de andere gezellen en kwam zo op een dag bij het Onbegaanbare Bos, overnachtte in het huis dat vroeger van Tarquijn geweest was en hij ontmoette

er de graaf van Parke die hem kon vertellen dat Lancelot Tarquijn verslagen had, de meest gevreesde man uit de omtrek, en dat Lancelot zo de gevangenen bevrijdde, vierenzestig ridders. Walewein prees daarop Lancelots dapperheid en vroeg of de graaf hem nadien nog gezien had.

Dat was helaas niet zo.

Toen het de volgende ochtend licht begon te worden reed Walewein weer weg. Aan het eind van de dag kwam hij bij een abdij waar hij wilde overnachten. Een oude man vroeg hem waar hij vandaan kwam. Walewein had nog niet gezegd van Arthurs hof afkomstig te zijn of hij kreeg te horen dat in de abdij een van de andere ridders van de Tafelronde verpleegd werd. Benieuwd wie dat kon zijn liet Walewein zich naar die andere ridder brengen: het bleek Bandemagus te zijn. Het was dat Walewein hem tegenhield, anders was Bandemagus prompt voor hem opgestaan.

Ook Bandemagus wist weinig over Lancelot te vertellen, alleen dat hij, naar hij gehoord had, in het kasteel Vagnel twee sterke reuzen gedood had. Op Waleweins vraag vertelde Bandemagus waar en wanneer de ridders elkaar weer zouden ontmoeten: ze hadden gezworen op Allerheiligen naar het kasteel Trepasse te gaan. 'Denkt u dat Lancelot ook zal komen?' vroeg Walewein. 'Ja,' antwoordde Bandemagus. 'Hij zei dat hij bij leven en welzijn zou komen.'

'Ik zal ook proberen te komen. Maar vertelt u eens, hoe komt u aan die verwondingen?'

'Op een dag,' begon Bandemagus, 'ontmoette ik Gurrehes die door vier ridders belaagd werd en door hen gedood zou zijn als ik hem niet te hulp gekomen was. Samen konden we er twee doden, de andere twee hebben we op de vlucht gejaagd.'

'Weet u misschien waar Gurrehes nu is?'

'Nee, ik weet alleen dat hij vandaag weggegaan is. Hij was minder zwaar gewond dan ik.'

‘Wilt u dat ik bij u blijf totdat u weer de oude bent?’ bood Walewein aan, maar Bandemagus sloeg dat af: ‘Nee, want ik ben er zo slecht aan toe dat ik er geen idee van heb wanneer ik weer paard zal kunnen rijden. Gaat u dus gerust weg.’

Walewein verliet de abdij en zwierf rond. Zo nu en dan hoorde hij iets over de ridders van de Tafelronde, maar over Lancelot vernam hij tot zijn spijt alleen dat hij onvindbaar was. Verder beleefde hij geen avonturen die de moeite van het vertellen waard zijn.

Op Allerheiligen kwamen de ridders, zoals afgesproken, bij kasteel Trepasse. Iedereen was er, behalve Lancelot en Bohort. De eerste was immers Morgeins gevangene, terwijl de tweede ergens anders vastgehouden werd. ‘O God!’ riep Walewein uit. ‘Nu ontbreken de twee beste ridders!’

Toen ze de volgende avond nog niet op waren komen dagen, gingen Walewein en de anderen naar het kasteel om er te overnachten, ze waren er van harte welkom.

De volgende dag waren ze het er allemaal over eens dat ze zonder Lancelot niet terug zouden kunnen gaan naar het hof, omdat ze met zijn allen aan de zoektocht begonnen waren. ‘Ridders, luister,’ nam Walewein het woord, ‘als we zonder Lancelot teruggaan, halen we ons daar een berisping mee op de hals. Laten we dus naar hem op zoek gaan. Na een winter en een zomer zullen we elkaar op de dag van Maria Magdalena hier weer ontmoeten. Als Lancelot dan nog niet gevonden is, kunnen we terug naar het hof. Deze zoektocht zal dan lang genoeg geduurd hebben.’ Hier stemden de anderen mee in, ze zetten hun helm af om afscheid van elkaar te nemen en ieder ging zijns weegs.

Gedurende het hele jaar hoorde niemand iets over Lancelot. Sommigen werden al snel gevangen genomen in het kasteel op de Verboden Berg, dat aan Bohort toebehoorde. Het zou veel te lang duren om precies te vertellen hoe de ridders daar terecht

kwamen, daarom ga ik verder op de dag van Maria Magdalena. Er kwamen toen maar drie ridders naar het kasteel van Trepasse: Mordred, Aglovel en Bandemagus. Toen ze begrepen dat er niet meer zouden komen zei Mordred bezorgd tegen de anderen: 'Wat moeten we nu doen? Naar het hof teruggaan kan niet zonder bericht over de anderen.' Bandemagus sprak hierop zijn vermoeden uit dat men aan het hof meer zou weten en Aglovel gaf hem gelijk. Daar arriveerden immers regelmatig ridders die de laatste nieuwtjes konden vertellen. Hij stelde daarom voor om een bode te sturen die niet zou mogen vertellen door wie hij gezonden werd. Alles wat hij te horen kreeg over Lancelot en de andere ridders van de Tafelronde zou hij dan hun drieën moeten komen melden. De anderen stemden met dit voorstel in en er werd een schildknaap naar Kardoel gezonden, waar Arthur op dat moment was. Daar aangekomen trof hij de koning aan die naar nieuws verlangde: niemand had hem sinds lang iets over zijn ridders kunnen vertellen. Hij liet echter niet blijken hoe groot zijn zorgen waren, want hij wilde de anderen niet ongerust maken. De koningin hield haar angst om Walewein en Lancelot echter geenszins voor zich. Ze was vreselijk bezorgd, want ze had al zo lang niets over hen gehoord, maar koning Arthur trachtte haar gerust te stellen: 'Ik weet niet wat ik ervan denken moet. Als ze dood waren, hadden we het wel gehoord. Ik ben dus eigenlijk bang dat ze gevangen genomen zijn door een mij vijandig gezinde edelman die het mij niet durft te zeggen.'

Toen hij dit gehoord had ging de bode terug naar Aglovel, Bandemagus en Mordred en toen hij het hele verhaal verteld had, besloot Aglovel: 'We kunnen niets anders doen dan verder zoeken. Zonder de anderen wil ik niet terug.' De andere twee gaven hem gelijk en ze gingen weer uit elkaar om op zoek te gaan. Over de avonturen die ze beleefden, vertel ik nog niet, want ik zal vervolgen met Lancelot, hoe het hem bij Morgein verging.

Zij hield hem een winter, een zomer en nog een winter gevangen. Rond Pasen keek hij eens naar buiten en zag de boomgaard in zijn volle pracht, de rozen stonden in bloei evenals de bomen, die vol zingende vogels zaten. Iedere dag weer kon hij van dit schouwspel genieten, want Morgen had deze boomgaard speciaal voor hem aan laten leggen. Het maakte de lange, naargeestige winter die achter hem lag weer een beetje goed. Ook putte hij troost uit de schilderijen die hij gemaakt had en die hijzelf goed geslaagd vond. Er was geen gebeurtenis, geen avontuur of hij had het op een schitterende manier uitgebeeld.

Het was Lancelots gewoonte iedere morgen de schildering die hij van koningin Guinevere gemaakt had te kussen op haar mond en op haar ogen alsof ze in levenden lijve voor hem stond. Iedere keer weer liep dit uit op een klaagzang.

Zo kon het gebeuren dat, toen hij in de lente de rozen zag bloeien, de herinneringen aan Guinevere in volle hevigheid weer bij hem boven kwamen. Hij bleef aan haar liefde, haar schoonheid, haar rode mond denken. Toen hij die zondag in mei zo naar de rozen keek, viel zijn oog op een pas ontloken roos en Lancelot vond deze minstens twee keer zo mooi als de andere. Hij vergeleek haar met Guinevere die tijdens het laatste toernooi ook zoveel mooier geweest was dan de andere vrouwen: 'En omdat ik mijn eigen dame niet kan beminnen wil ik deze roos hebben, die mij zo aan haar doet denken,' zei Lancelot bij zich zelf en strekte zijn hand uit om de bloem te plukken. Hij kon er echter net niet bij. Hij bekeek de tralies eens nauwkeurig en zag dat het allemaal even degelijk was. 'Wat zullen we nu hebben?' dacht Lancelot. 'Zou dit mij moeten beletten die roos te plukken?' Hij rukte aan de tralies en trok zo hard dat ze braken, maar sneed zich aan de scherpe randen toen hij de tralies op de grond gooide. Hij klom uit het raam en ging naar de bewuste roos om haar uit liefde voor Guinevere te kussen. Daarna plukte hij haar en borg haar onder zijn kleren op, op zijn blote huid.

Terug bij het gebouw vond hij de deur open. Hij ging naar binnen, naar de wapenkamer en nam een goed zwaard. Weer buitengekomen ging hij naar de stallen, zadelde een van de twee paarden en steeg op om via de poort van het kasteel te ontvluchten. De poortwachter liep verbaasd naar Lancelot toe omdat hij niet wist dat er een ridder binnen de muren van het kasteel was. Lancelot vroeg hem wie de kasteelheer was. 'Wij hebben geen heer, maar een vrouwe. Zij heet Morgein de Fee en is Arthurs zus.'

Lancelot overwoog of hij die vrouw zou doden, maar hij besloot haar met rust te laten omwille van Arthur. Bovendien was ze een vrouw. 'Zeg tegen uw vrouwe,' zei Lancelot tegen de poortwachter, 'dat Lancelot er vandoor gaat en dat hij haar met minachting laat groeten. Zeg haar tenslotte dat ik haar bijna als een verrader behandeld had, maar dat ik daar uit liefde voor mijn heer, koning Arthur, vanaf gezien heb.'

De poortwachter liep daarop rechtstreeks naar de nog slapende Morgein en bracht de boodschap over. Ze sprong uit bed, rende naar de kamer van Lancelot en toen ze hem niet zag liggen riep ze uit: 'Hij is inderdaad weg! We hebben niet goed opgelet!' Plotseling zag ze het raam en begreep alles. 'Dit heeft geen mens ooit eerder gepresteerd. Deze gebroken tralies moeten het werk zijn van die duivelse Lancelot,' zei ze klagend tegen de andere aanwezigen.

Na deze ontsnapping gaat Lancelot opnieuw op zoek naar de andere gezellen en vindt Lioneel en Bandemagus. Bovendien bevrijdt hij Walewein en een heleboel anderen uit hun gevangenschap op de Verboden Berg. Tijdens zijn reis hoort hij van een ridder dat Pelles' dochter van de Graalridder bevallen is. Hij stuurt hem naar Camelot met de mededeling dat hij met Pinksteren aan het hof zal zijn. Hij laat tegen Bandemagus zeggen dat die met Pinksteren eveneens moet komen en de gezellen die nog op de Verboden Berg zijn laat hij weten dat ze zonder hem mogen vertrek-

ken. Dat doen ze liever niet en ze besluiten mee te doen aan een toernooi bij Galahoudijn, want Lancelot komt altijd op toernooien af en in dat geval zouden ze alsnog gezamenlijk naar het hof kunnen gaan. Lancelot heeft de opnieuw gevangen zittende Mordred bevrijd en overnacht met hem bij een ridder met vier zonen, die hem overhaalt aan het toernooi bij Galahoudijn deel te nemen. Als Lancelot en Mordred de volgende ochtend op weg zijn om bij een kluizenaar de mis bij te wonen houden ze verbaasd stil bij een knielende oude man.

Toen de man in het wit merkte dat de ridders op hem wachtten, stond hij kwieker op dan men van iemand van zijn leeftijd kon verwachten. Op zijn vraag wie ze waren, stelden ze zich voor. ‘Jullie zijn,’ zei hij daarop, ‘de twee slechtste ridders die ik ken en ik zal zeggen waarom.’ Hij beval Lancelots gastheer en zijn vier zonen te vertrekken, en toen ze alleen waren zei de oude man: ‘Weet u, Mordred, waarom ik u slecht vind? Omdat u nog meer kwaad zult aanrichten dan alle andere ridders bij elkaar. Door u zal namelijk de Tafelronde ten onder gaan en dan zal ook de beste man ervan, die bovendien uw vader is, door uw hand omkomen. U zult op uw beurt door hem gedood worden en zo zullen vader en zoon elkaar ombrengen en zal het machtigste geslacht van dit moment uitsterven. U zult de dood van velen op uw geweten hebben.’

Mordred bloosde van schaamte toen hij dit hoorde en zei: ‘U moet me dan maar eens uitleggen hoe dat kan, want mijn vader is al lang dood. Niemand zal daarom geloven wat u gezegd hebt.’

‘Denkt u dan dat koning Loth van Orcanië uw vader is?’

‘Ja,’ antwoordde Mordred, ‘dat is hij ook.’

‘Welnee, dat is niet waar. U bent de zoon van een andere koning, een koning die machtiger en voornamer is dan koning Loth.’ De man vertelde verder: ‘De nacht dat u verwekt werd, droomde uw vader dat hij een monster voortgebracht had, dat

zijn hele land verwoestte en alle mensen doodde. Daarna wilde het de koning zelf aan vallen, maar deze was krachtig genoeg om het te verslaan. Hij liep daar echter wel een vergiftiging bij op, waaraan hij overleed. Als u me niet wilt geloven moet u maar naar de Sint Stevenskerk te Camelot gaan, want daar heeft uw vader het monster laten schilderen opdat hij zijn droom nooit zou vergeten. Laat ik u dit vertellen: u bent het monster waarover uw vader droomde, want u bent harteloos en kent geen genade. Hoewel u zich tot nog toe als een voortreffelijk ridder gedragen hebt, zal straks uw ware aard boven komen. Ik weet niet wat ik er nog meer over kan zeggen. U zult op een dag meer kwaad doen dan uw hele familie in een mensenleven goed kan maken. Zelfs ik, oud als ik ben, zal moeten lijden onder uw boosaardigheid, want hoewel men mij uit respect voor mijn leeftijd niet meer mag doden, zult u toch de hand aan mij slaan.'

Mordred sprak hem bot tegen: 'Bij God, ouwe, dat is allemaal gelogen, behalve dat ik u zal doden.' 'U doet maar,' antwoordde de oude man, 'maar laat me eerst nog wat tegen Lancelot zeggen.' 'U zult noch mij noch iemand anders voortaan voorliegen,' schreeuwde Mordred en hij trok zijn zwaard. Hij sloeg de man het hoofd af, het lichaam zakte in elkaar. 'Dat was een grove misdaad van u, Mordred,' zei Lancelot daarop, 'want u hebt hem gedood zonder dat hij u iets misdeed. Dit zal u schande en onheil brengen.'

'Hoorde u dan niet wat hij me allemaal voor de voeten wierp? Het spijt me zelfs dat ik hem niet eerder doodde.'

Neerkijkend op het ontzielde lichaam zag Lancelot een brief in de verkrampde hand. Hij nam die weg en verstopte hem, zonder dat iemand er iets van merkte.

Toen de gastheer in de gaten kreeg dat de oude man overleden was, hield hij zich ondanks zijn grote verdriet stil, omdat hij beducht was voor Lancelot. Ze lieten de dode achter en klommen met moeite de berg op waar ze de kluizenaar al gereed

vonden de mis te bedienen. Lancelot hield zich een beetje afzijdig, haalde de brief te voorschijn en begon te lezen: ‘Luister, Mordred, mijn moordenaar, uw vader is koning Arthur. Hij verwekte u bij de vrouw van koning Loth en hij zal u doden zoals u mij deed. Want al hebt u mij het hoofd afgeslagen, hij zal u met zoveel geweld doorsteken dat men door u heen kan kijken. God heeft mij duidelijk gemaakt dat dit zo zal gebeuren en het zal het einde betekenen van de ridderschap in Groot-Brittannië. Behalve in dromen zal niemand koning Arthur ooit nog zien.’

Na deze gebeurtenissen doen Lancelot en Mordred alsnog anoniem mee aan het toernooi bij Galahoudijn en verslaan de partij van Walewein en diens gezellen. Lancelot wordt echter door Bohort herkend, die daarna een tijdje met hem optrekt. Bohort komt bij het kasteel Corbénic en ziet de Graal met alles wat daar bij hoort. Lancelot ontmoet Keye, vertrekt 's ochtends stiekem en alleen met diens wapenrusting aan en bij toeval strijdt hij zo nog een keer tegen Walewein en zijn gezelschap. Als Lancelot dat merkt gooit hij zijn wapenrusting weg, die door Walewein en de anderen mee terug genomen wordt naar Camelot. Lancelot zelf trekt verder en ontmoet een dame met een driejarig kind, Bohorts zoontje naar ze zegt. Op Camelot is nu iedereen gearriveerd, ongerust en ongeduldig wacht men op Lancelots terugkomst.

Arthur liet op het veld bij Camelot een toestel neerzetten waarmee ridders schijngevechten konden voeren om zich te oefenen. Hij verbood echter om er bij te komen voordat Lancelot gearriveerd was.

Vervolgens liet hij het schaakspel komen dat Lancelot naar Guinevere gestuurd had en om de tijd te doden speelden ze een spelletje. Ondertussen verzuchtte Arthur: ‘Ach God, als Lancelot hier was, zouden we hem weer eens meesterlijk aan het werk kunnen zien.’ Toen Lancelot er 's avonds nog niet was,

gingen de aanwezigen uit elkaar om te slapen. Arthur en Guinevere sliepen gescheiden. De koningin kon de slaap niet vatten en huilde de hele nacht, want ze vreesde dat Lancelot dood was en ze verlangde ernaar hem te vragen waarom hij zo lang weggebleven was. Ze meende dat ziekte zijn enige reden kon zijn om niet snel naar haar terug te komen. Hoe groot het verdriet van Guinevere ook was, dat van Hestor, Bohort en Lioneel en vooral Walewein, die geen familie van Lancelot was, was nog groter. Deze immers hield, behalve van koning Arthur en van zijn familie, van niemand zo veel als van Lancelot. Arthur zelf had Lancelot zo lief dat hij zich vaak afvroeg wie hij nu meer mocht: Walewein of Lancelot en aan zijn liefde voor Lancelot zou nooit een einde gekomen zijn als Agravein en Mordred zich er niet mee bemoeid hadden. Uit jaloezie zouden zij Arthur immers later vertellen hoe Lancelot, die door hem toch zo geëerd werd, hem bedroog met zijn eigen vrouw. Door deze kwaadsprekerij zouden uiteindelijk Arthurs rijk en zijn familie ten onder gaan. Velen zouden daarbij de dood vinden en ook de buitengewoon rijke, machtige, goedertieren en hoofse koning Arthur zou dit lot treffen.

De volgende ochtend stond de koning vroeg op en na de mis vroeg hij aan iedereen in het paleis of Lancelot er al was. Toen hij alleen maar ontkennende antwoorden kreeg, riep hij uit: 'Ach God, laat hem alstublieft snel komen!' Walewein sprak Arthur bemoedigend toe en zei dat Lancelot vast wel in de loop van de ochtend zou komen. Om vrij uitzicht te hebben en Lancelot al van ver aan te kunnen zien komen beklom de koning een van de torens, maar er was in geen velden of wegen iemand te bekennen. 'Wanneer zal ik nu eindelijk eens de ridder zien naar wie ik zo verlang?' verzuchtte de koning toen hij op het punt stond weer naar beneden te gaan. Maar net op dat moment zag hij een ridder aan komen rijden, die een dappere indruk maakte. Bovendien had hij geen schildknechten bij zich en dat alles bracht Arthur op het idee dat het Lancelot wel eens

zou kunnen zijn. ‘Daar heb je hem!’ riep hij de ridders beneden toe. ‘Ik heb het zelf gezien, laten we hem tegemoet gaan.’

De ridders sprongen op, maakten de paarden gereed voor een gevecht en bewapenden zich. Walewein trok zijn wapenrusting aan, steeg op en beval twee schildknechten met extra lansen in de buurt te blijven.

Het hele gezelschap, inclusief Arthur zelf, reed naar buiten en de ridders begonnen met elkaar te duelleren. Hoewel ze dat zeer prijzenswaardig deden, wist Walewein er zoveel te verslaan dat iedereen hem wel de beste moest noemen. Zodra hij Lancelot ontwaarde, gaf hij zijn paard te sporen, reed voor de anderen uit en riep: ‘Verdedig u!’ Lancelot hoorde hem roepen, maar toen hij begreep dat het een schijngevecht was, reed hij op zijn gemak verder en wachtte af wat er komen ging.

Walewein had niet gedacht dat hij zoveel kracht had met zijn lans als nu bleek, want hij stak Lancelot met paard en al neer. Het paard was namelijk uitgeput na de hele dag lopen en het had de kracht niet meer de aanval te ontwijken. Lancelot kon de val niet voorkomen, kwam onder het dier terecht en kon door het gewicht van zijn harnas niet meer opstaan. Walewein kon zijn paard maar nauwelijks inhouden en diep bedroefd omdat hij Lancelot neergestoken had, verliet hij het veld.

Arthur en de anderen kwamen geschrokken naar Lancelot toe, hielpen hem overeind en wilden hem een ander paard geven. Dat sloeg hij echter af: ‘Dit paard wil ik niet kwijt want het is het beste en sterkste dat ik ooit zag, maar het verbaast me niet dat het viel, want het heeft al in geen week gegeten.’

Hierna omhelsde Arthur Lancelot en verwelkomde hem allerhartelijkst. Heel Camelot vierde feest, behalve Walewein, die nog steeds bedroefd was om zijn onhoofs gedrag van daarnet. Hij kwam naar Lancelot toe en bood hem zijn verontschuldiging aan: ‘Vergeef me om Gods wil alstublieft wat ik gedaan heb. Ik kende mijn eigen krachten niet.’ Lancelot accepteerde zijn excuses vriendelijk.

Het feest duurde voort en vooral Hestor was blij Lancelot weer met eigen ogen te zien. Hij had een brok in zijn keel van ontroering en eerde hem door hem zijn heer en broer te noemen. Zo feestelijk werd Lancelot ontvangen op die Pinksterdag in het jaar 426. De straten waren versierd met groene en rode linnen en zijden vaandels, alsof men Gods wederkomst verwachtte.

Toen Lancelot het paleis binnenkwam, begroette en omhelsde koningin Guinevere hem ten overstaan van iedereen onstuimig. De koning liet schildknappen komen om hem te ontwapenen en mooie kleren te brengen. De anderen kleedden zich eveneens om en zelfs Arthur doste zich koninklijk uit, met kroon en al. Het hele gezelschap ging daarna naar de Sint Stevenskerk. Bij het zien van de schildering begreep Lancelot dat alles wat de oude man die door Mordred gedood werd gezegd had waar was. Het werd hem droef te moede toen hij zich realiseerde dat al de edelen om hem heen door toedoen van één te gronde gericht zouden worden. Hij zou dat wel willen voorkomen, maar besepte dat dat onmogelijk was zonder Mordred te doden en zich daarmee de haat van alle anderen op de hals te halen. Dat zou hij niet kunnen verdragen en daarom zag hij ervan af. Zijn blik ging van de schildering van het monster naar Mordred en van Mordred naar Arthur. Hij was zo diep in gedachten verzonken dat het de koning en koningin begon op te vallen. Beiden vroegen zich af wat er aan de hand kon zijn en Guinevere besloot het hem te vragen zodra ze een keer alleen zouden zijn.

Na de mis kwamen ze terug om hun handen te wassen en te eten. Tijdens de maaltijd werd Arthur erop gewezen dat alle honderd vijftig ridders van de Tafelronde aanwezig waren en hij riep uit: 'Wat een geluk dat Lancelot er is. Als hij er niet was, waren de andere twaalf ridders er ook niet geweest. Nu zie ik voor het eerst alle ridders van mijn Tafelronde bij elkaar.'

Terwijl er in een opgewekte stemming gegeten werd, zag

Lancelot dat op de stoel naast de zijne, de Verschrikkelijke Stoel, letters stonden: 'Vandaag zal hier Brumalt de Trotse sterven. Als dat niet gebeurt dan komt Merlijns voorspelling niet uit.' Lancelot riep een paar geleerden bij zich om hen die tekst te laten lezen. 'Dat is vreemd, heer,' zeiden ze. 'U kunt er maar beter niet over praten, want volgens ons zal hier vandaag iets bijzonders gebeuren. Dit moet eerder deze dag geschreven zijn.' Lancelot beloofde het te verzwijgen.

Toen iedereen klaar was met eten en de bedienden begonnen af te ruimen, kwam er een ridder binnen wiens wapenrusting helemaal wit was. Hij liep op de koning af en zei: 'Koning Arthur, ik ben hierheen gekomen om een proef af te leggen. Wat er met mij zal gebeuren weet ik niet. Maar hoewel ik het misschien niet zal overleven moet ik het doen.' 'Dan had ik u liever niet gezien,' antwoordde Arthur. 'Ik zou u er graag van weerhouden iets te doen wat u met de dood moet bekopen.' Toen de ridder zich ontwapend had, merkten de anderen met een zeer knappe man te maken te hebben: hij zag eruit als een edelman. Toch stroomden de tranen hem over de wangen alsof hij de ondergang van de wereld zag. Vervuld van medelijden zei Arthur: 'Heer, wat is er aan de hand?' 'Ik ben bang dat dit mijn dood zal worden,' antwoordde de vreemde ridder en hij liep langs de koning en langs de ridders van de Tafelronde, naar de Verschrikkelijke Stoel toe. Daar bleef hij staan en zei tegen Lancelot: 'Kijk, ik moet sterven door een daad waar u te laf voor bent. Ik zal op de stoel gaan zitten die u altijd vermeden hebt.' En onmiddellijk voegde hij de daad bij het woord, maar niet voordat hij Lancelot een brief overhandigd had, waarbij hij hem opdroeg de brief voor te lezen als hij zou sterven, opdat iedereen hem en zijn familie zou leren kennen. Als er niets met hem zou gebeuren moest Lancelot de brief weer teruggeven. Alle aanwezigen noemden de ridder dapper, omdat hij op de Verschrikkelijke Stoel durfde gaan zitten, maar hij zat nog maar net of hij riep: 'Ach God! Ik zal dit niet overleven. Lance-

lot, uw dapperheid kan niets voor mij doen en daarom bent u niet de ridder die alle avonturen tot een goed einde zal weten te brengen.' Hij slaakte een ijzelijke kreet, waarbij allen de schrik om het hart sloeg. Op hetzelfde moment zag men een soort bliksemschicht waardoor de ridder in brand vloog en in de vlammen omkwam. Er bleef helemaal niets van hem over, geen botje, geen stukje vlees. Men hoorde hem nog roepen: 'Koning Arthur, hoogmoed komt voor de val, dat merk ik nu. Trots probeerde ik het onmogelijke. Er was geen enkele reden om het te doen en nu zal het mijn dood worden. Nooit eerder heeft God iemand zo zwaar gestraft.'

In de stoel bleef slechts stinkende as over, de lucht ervan was bijna ondraaglijk en men vreesde dat ook Lancelot niet aan de vlammen had kunnen ontkomen. Ze schreeuwden dat hij moest vluchten, maar hij luisterde niet en bleef zitten, omdat hij niet zo maar van tafel wilde lopen. Hij bleef ongedeerd.

Arthur sprak zijn verbazing uit: 'Zoiets heb ik nog nooit meegemaakt. Ik heb het altijd al gezegd: er zou met deze stoel iets bijzonders gebeuren en nu hebben we het dan met eigen ogen gezien. Maar ik zeg jullie, dit zal niet de laatste keer zijn. Lancelot, laat u alstublieft de brief voorlezen die de ridder u gaf.' En iedereen hoorde wat erin stond: 'Hierna zullen alle ridders van de Tafelronde weten dat met Pasen jongstleden aan het hof van Claudas, koning van Gallië, over Lancelot van Lac gepraat werd. Er werd gezegd dat hij de dapperste ridder op aarde is en iedereen was het daarmee eens behalve Claudas' neef Brumalt. Hij beweerde genoeg ridders te kennen die veel dapperder waren en voegde eraan toe, dat Lancelot niet in de Verschrikkelijke Stoel durfde te gaan zitten, die naast de zijne staat. Daarvan is bekend dat alleen de beste ridder er ongestraft in kan gaan zitten. Brumalt maakte Lancelot toen de verwijten dat hij altijd maar naar die lege stoel keek zonder het hart te hebben er op te gaan zitten, want door dat te doen zou hij, volgens Brumalt, het meningsverschil op kunnen lossen dat

bestaat tussen hen die zeggen dat hij de dapperste ridder is en hen die dat ontkennen. Zo zou hij dus alle twijfel weg kunnen nemen. Brumalt vond dat Lancelot alleen al door niet op die stoel te gaan zitten bewees niet zo voortreffelijk te zijn als wel gezegd werd. Iedereen die dat wel durfde zou dan ook meer moed hebben. De anderen dienden hem van replek en zeiden dat als Lancelot het niet durfde, er niemand was die het zou wagen. Brumalt antwoordde hier overmoedig op dat hij op die stoel zou gaan zitten om zijn landgenoten ervan te overtuigen dat hij dapperder was dan Lancelot. Hij zou met Pinksteren een poging wagen en zei er niet om te geven als hij zou sterven. Zou het hem lukken dan zou hij er blij om zijn, werd het hem fataal dan zou niemand kunnen zeggen dat hij niet dapper geweest was.

Koning Claudas bespote hem daarna om deze ondoordachte uitspraken en meende dat Brumalt niet bij zijn volle verstand was. Brumalt echter zag niet af van zijn snode plan, verliet Gallië en ging naar Camelot om daar zijn woorden waar te maken. Wat er toen met hem gebeurde, hebt u zelf kunnen zien.'

Toen hij dit gehoord had zei koning Arthur: 'Dat is een wonderlijk verhaal. Wat Brumalt deed, is niet dapper maar dwaas want wij weten allemaal dat de stoel bestemd is voor niemand anders dan de ridder die ieder die ooit wapens droeg in deugden zal overtreffen. Zodra hij hier verschijnt, zal zijn naam op de Verschrikkelijke Stoel komen te staan. Hieruit blijkt des te overtuigender dat Brumalt geleid werd door dwaasheid.'

Op een van de daarop volgende dagen worden alle avonturen verteld en in een onderonsje vertelt Lancelot Guinevere over de voorspellingen van de oude man betreffende Mordred. De koningin op haar beurt vertelt hem over de schande die ene koning Claudas, een oude vijand, haar aangedaan heeft. Hij is dezelfde die Lancelots

vader versloeg. Men gaat in Gallië de strijd met hem aan, maar pas als Lancelot en Arthur zelf overkomen om zich in deze oorlog te mengen, wordt de overwinning behaald. Snel gaat men terug naar Camelot.

Arthur liet zijn leenmannen weten dat hij van plan was met Pinksteren hofdag te houden en dat van hen verwacht werd dat ze in volle glorie zouden verschijnen, want nooit eerder had hij zo'n luisterrijke hofdag gehouden. Het nieuws ging als een lopend vuurtje rond, door Schotland, Ierland en veel andere landen, zodat overal ridders, dames en jonkvrouwen zich opmaakten om erheen te gaan.

Ook koning Pelles' dochter, de moeder van Lancelots zoon Galahad, hoorde erover en wilde graag vertrekken. Met instemming van haar vader nam ze Brisanne, haar gouvernante en zo'n tachtig ridders mee. Haar zoon Galahad vertrouwde ze toe aan een schildknaap en zo kwamen ze op de avond voor Pinksteren te paard op Camelot aan. Zodra ze afgestegen waren kwam koning Arthur op hen af om hen te verwelkomen. Bohort was blij haar te zien, maar zijn vreugde werd nog groter toen hij merkte dat ook Galahad er was. Onder de omstanders werd over haar onvergelykbare schoonheid gefluisterd en koningin Guinevere behandelde haar uiterst voorkomend omdat ze van zo hoge geboorte leek. Ze maakte ruimte in haar eigen kamer.

Toen Lancelot Pelles' dochter terugzag, raakte hij opnieuw onder de indruk van haar schoonheid en prees zich gelukkig haar niet gedood te hebben, maar omdat hij het zichzelf nog wel kwalijk nam haar zo ruw behandeld te hebben, durfde hij haar niet aan te kijken. Pelles' dochter was vervuld van spijt omdat ze van zo'n voorname man hield die haar blijkbaar niet eens zag staan, terwijl zijzelf zo naar hem verlangde. Zij beklagde zich tegenover Brisanne over haar ongelukkige liefde maar deze stelde haar gerust: 'Voor u weer naar huis gaat, zult u hem in uw armen houden en zal hij alles doen wat u van hem verlangt.'

Het feest werd die avond des te uitbundiger omdat de jonkvrouw er was en haar werd alle eer bewezen, onder andere door de drie neven Lioneel, Hestor en Bohort. Zij behandelden haar zo vriendelijk omdat ze het geheim van haar en Lancelot kenden en vertederd waren door Galahad.

's Avonds laat zei Guinevere tegen Lancelot: 'Vanavond moet je komen als ik je laat roepen.' Verheugd stemde Lancelot ermee in, maar de listige Brisanne kwam dit ter ore. Ze ging naar Pelles' dochter en zei: 'Ik heb het voor elkaar, Lancelot is vannacht bij u.'

Toen het hele kasteel in diepe rust was, sloop Brisanne naar Lancelot toe en fluisterde: 'Uw dame vraagt naar u, haast u!' Snel stond Lancelot op en werd door haar naar de jonkvrouw gebracht. Hij ging bij haar liggen en in de overtuiging dat zij Guinevere was, bedreef hij op hartstochtelijke wijze de liefde met haar. Nog nagenietend sliepen ze in. Lancelot was blij omdat hij dacht naast zijn geliefde Guinevere te slapen en de jonkvrouw omdat ze zo veel van hem hield.

Guinevere lag ernaast nog steeds op Lancelot te wachten. Na een tijdje riep ze een nichtje, dat van alles op de hoogte was, bij zich omdat toen wel duidelijk werd dat Lancelot niet meer zou komen en vroeg haar naar Lancelot te gaan om hem te halen. Het meisje vond het bed van Lancelot echter leeg en vertelde Guinevere dat ze hem nergens kon vinden hoe ze ook gezocht had. Guinevere kon zich niets anders voorstellen dan dat hij zich even verwijderd had. Na een poosje stuurde ze het meisje opnieuw naar Lancelot, maar weer kwam ze onverrichter zake terug.

Guineveres slaapvertrek was groot en ruim en zij sliep met haar nichtje aan de ene kant en Pelles' dochter had met haar jonkvrouwen de andere zijde van de zaal in gebruik.

Rond middernacht begon Lancelot in zijn slaap te praten, zo luid dat de koningin het hoorde. Ze begreep onmiddellijk dat hij bij Pelles' dochter was en deed in haar razernij iets waar ze

later spijt van zou krijgen. Ze maakte zoveel lawaai dat Lancelot wakker werd. Deze merkte bedrogen te zijn, trok snel zijn hemd aan en wilde opstaan. Maar plotseling stond Guinevere voor het bed, rammelde hem uitzinnig van woede door elkaar en snauwde hem toe: 'Trouweloze verrader, ga uit mijn ogen nu je me nota bene in mijn eigen kamer ontrouw geweest bent!' Lancelot deed er het zwijgen toe en vertrok nog half naakt door de boomgaard. Via een achterdeur verliet hij het kasteel, zich bedenkend dat hij zijn minnares verloren had en dat een vreugdevolle tijd nu voorbij was.

Waanzinnig van verdriet rukte hij zich de haren uit het hoofd, krabde zijn gezicht tot bloedens toe open en vervloekte het lot dat hem eerst zo gunstig gezind was en hem nu in de steek liet. Zijn verdriet was zo groot dat hij zich wel wat aan kon doen, als hij maar geweten had hoe. Toen het de volgende dag tijd werd om te vertrekken, wist hij niet wat hij moest doen en hij klaagde: 'Ach Camelot, mooie stad, bekend om je uitstekende ridders en mooie vrouwen. Hier begon mijn leven pas echt en hier zal ik nu ook zo verzwakken dat ik ten slotte sterf van verdriet.' Wanhopig liep hij het bos in en riep dat hij niet meer wilde leven. Hij liep zonder eten of drinken in het ondoordringbaarste gedeelte van het bos rond te dolen, werd haast krankzinnig van eenzaamheid en viel iedereen die hij tegenkwam zo lastig dat het een wonder was dat hij niet door hen gedood werd.

Het verhaal gaat nu verder met Arthur en de anderen die na Lancelots vertrek te Camelot achterbleven.

Toen Lancelot de kamer uit gerend was, zei Pelles' dochter tegen de nog razende Guinevere: 'Dat had u beter niet kunnen doen, zo'n goede ridder wegsturen. Laten we hopen dat God hem bijstaat, anders zult u er nog spijt van krijgen.' 'Maar het komt allemaal door u, jonkvrouw,' schoof Guinevere de schuld af en vervolgde ironisch: 'Ik zal u er nog eens voor bedanken.'

Zodra Guinevere weg was maakte de jonkvrouw zich gereed om te vertrekken. Ze nam afscheid van Arthur en vertelde op het laatste moment nog aan Bohort wat er allemaal gebeurd was. Daarop stapte Bohort op Guinevere af en zei verwijtend: 'U had mijn heer beter niet kunnen verjagen.' 'Ach Bohort,' zei Guinevere, 'ik heb er al spijt van en als u hem werkelijk liefhebt, ga hem dan alstublieft zoeken. Ik zal geen rust hebben voor hij terug is.'

Bohort vertrok met Lioneel en Hestor en lichtte hen in. Lioneel reageerde diep bedroefd: 'Ach, waren ze maar nooit zo veel om elkaar gaan geven. Er zal niet veel goeds van komen tenzij God ingrijpt.' Hestor zei daarop: 'We zullen hem wel gaan zoeken en laten we dat snel doen, voor hij al te ver is.'

Ze doorzochten het bos, maar zonder resultaat. Bohort stelde voor: 'Omdat deze zoektocht wel eens lang zou kunnen gaan duren, kunnen we misschien beter uit elkaar gaan en afspreken elkaar op Sint Jansdag hier bij kasteel Marrein weer te ontmoeten om verslag uit te brengen.' De anderen gingen hiermee akkoord en ze doorzochten zorgvuldig het hele land.

Vanaf Sint Jansdag reden ze weer samen verder en ontmoetten bij een kruis een ridder, die op weg bleek te zijn naar Arthurs hof. 'Wilt u Arthur dan een boodschap van Bohort overbrengen en zeggen dat Lancelot nog niet gevonden is, maar dat Hestor, Lioneel en Bohort doorgaan met zoeken?' vroeg Bohort.

Nadat de ridder aan het hof een en ander meegedeeld had, heerste er een droevige stemming. Walewein stond op en zei het voorbeeld van Bohort te willen volgen. Ywein, Aglovel en Sagrimor en zo'n dertig andere ridders wilden niet achterblijven. Maar de enigen die ze vonden waren Lioneel, Hestor en Bohort; van Lancelot geen spoor.

Aglovel ontmoet op zijn zoektocht zijn broer Percheval, die meegaat naar het hof, om ridder te worden. Ook Percheval gaat dan op

zoek naar Lancelot. Door het zien van de Graal geneest die intussen van zijn razernij en keert uiteindelijk terug aan het hof. Zijn zoon Galahad wordt in een klooster opgevoed en bereidt zich voor op het ridderschap. Een aantal jaren later hoort Arthur dat hij een nieuwe ridder kan verwachten die het avontuur van de Graal tot een goed einde zal brengen. Hij kondigt daarom een luisterrijke hofdag af.

De Graal

Toen men op de avond voor Pinksteren na de mis op het punt stond aan tafel te gaan, kwam er een jonkvrouw aan op Camelot, die gejaagd vroeg of Lancelot er was. Men wees hem haar aan zij vroeg hem namens koning Pelles met haar mee naar het bos te gaan. 'Wie heeft u gestuurd?' informeerde Lancelot, waarop de vrouw zei: 'Dat zeg ik net, koning Pelles!' Tot spijt van koning Arthur, koningin Guinevere en de rest van het hof beval Lancelot nu snel zijn wapens klaar te leggen, maar de jonkvrouw stelde hen gerust: 'Morgen rond etenstijd zal hij weer terug zijn.' Hierop reden ze weg.

Even verderop kwamen ze bij een abdij waar Lancelot door de nonnen hartelijk ontvangen werd. Binnen zag hij zijn neven Lioneel en Bohort op een bed liggen, die verheugd overeind kwamen om hem te omhelzen. Lancelot vertelde hun dat hij met een jonkvrouw meegekomen was, maar niet wist waarom. Tijdens dit gesprek kwamen er vier nonnen op Lancelot toe, die de uiterst knappe Galahad bij zich hadden. De non die het kind bij de hand had, zei snikkend: 'Kijk, heer, hier is het kind waar ik tot nu toe voor gezorgd heb. Hij was mijn oogappel en ik zou graag zien dat ú hem tot ridder sloeg. U bent de enige voor wie ik zoveel achting heb dat ik het hem durf voor te stellen.' Lancelot dacht bij zichzelf dat dit het knapste kind was dat hij ooit gezien had en daarom beloofde hij het te zullen doen. Galahad moest die nacht waken en de volgende dag vond het gebruikelijke ritueel plaats. Lancelot en Bohort gespten hem de sporen aan, waarna Lancelot hem het zwaard omdeed en hem tot ridder sloeg met de woorden: 'Ik hoop dat God u tot een dapper ridder maakt, want u verdient het.' Na deze ceremonie vroeg Lancelot aan Galahad of hij met hem meeking naar het hof, maar toen Galahad zei dat op dit moment nog niet te willen, richtte Lancelot zich tot de abdis: 'Wilt u alstublieft

toestaan dat hij nu met me mee gaat naar Camelot, want daar kan hij zich beter ontwikkelen dan hier.' Maar zij weigerde en zei: 'Wij zullen hem sturen als de tijd daarvoor rijp is.'

Lancelot en de anderen vertrokken en kwamen in de loop van de ochtend te Camelot aan. Ze stegen af en gingen snel naar de paleiszaal. Koning Arthur was naar de mis en in afwachting van zijn terugkomst praatten ze met elkaar over de nieuwe ridder. Bohort verklaarde nog nooit iemand gezien te hebben die zo op Lancelot leek. 'Ik ben ervan overtuigd dat deze ridder Galahad is, de zoon van Lancelot en Pelles' dochter. Dat zie je zo.' Lioneel beaamde dit: 'Hij lijkt inderdaad sprekend op zijn vader.' Zij probeerden Lancelot uit zijn tent te lokken, maar hij zweeg als het graf. Met zijn drieën liepen ze langs de stoelen van de Tafelronde, waar de namen op stonden van de ridders die er gewoonlijk op zaten. Bij de Verschrikkelijke Stoel zagen ze echter dat daar meer op stond: 'Vierhonderd vierenzestig jaar na de dood van onze Heer Jezus Christus zal met Pinksteren een man in deze Verschrikkelijke Stoel gaan zitten.' 'Dat is raar,' zeiden ze toen ze het gelezen hadden, en Lancelot merkte op: 'Dit moet waar zijn, het zal vandaag gebeuren. Maar ik wil niet dat iemand dit vanavond nog leest.' Daarom werd de tekst met een zijden doek afgedekt.

Toen koning Arthur met zijn gezelschap van de mis terugkwam en Lancelot, Bohort en Lioneel zag, waren allen bijzonder blij, vooral Walewein. Bohort en Lioneel werden groots onthaald, omdat men ze lang niet gezien had op Camelot. Arthur stelde tenslotte voor om aan tafel te gaan, maar Keye wees hem erop dat dat tegen de gewoonte was: 'U breekt met de traditie, heer, als u nu gaat eten. Op hoogtijdagen gaat u immers nooit aan tafel voordat er een avontuur beleefd is.' 'U hebt gelijk, Keye,' zei de koning, 'daar moet ik me eigenlijk wel aan houden, maar in de opwindning over het weerzien met Lancelot en zijn gezellen was ik dat helemaal vergeten.'

Arthur was nog maar nauwelijks uitgesproken toen een

schildknaap binnen kwam rennen, die riep: 'Koning, zoiets raars! Een steen die op het water drijft! Kom zelf maar kijken. Als dat geen avontuur wordt!' De koning en de anderen liepen met hem mee en zagen dat de steen, die net aanspoelde, van marmer was. Bovendien zagen ze dat er een kostbaar zwaard in stak. De ronde knop bovenaan het handvat was van een zeer bijzondere steensoort en er stond met goud in geschreven: 'Niemand zal dit zwaard uit het marmer kunnen trekken, behalve de allerbeste ridder, die het daarna ook zal gebruiken.' Zodra dit tot Arthur doorgedrongen was, zei hij tegen Lancelot: 'Dit zwaard is vast voor u, want u bent de beste ridder van dit moment.' 'Welnee,' antwoordde Lancelot, 'ik ben niet eens dapper genoeg om het zwaard aan te raken.' 'Probeer het toch maar,' drong Arthur aan. 'Nee, ik doe het niet,' hield Lancelot vol, 'want ik weet zeker dat het degene die het tevergeefs probeert slecht zal vergaan.'

'Hoe weet u dat dan?'

'Dat doet er niet toe, maar ik weet nu ook dat vandaag het avontuur van de Graal zal beginnen.'

De koning zag in dat Lancelot echt niet te overreden was en vroeg Walewein of die dan eens een poging wilde wagen, maar ook hij weigerde: 'Nee, heer, dat kan ik niet doen. Als Lancelot het zelfs niet waagt, zou het voor mij zeker verspilde moeite zijn, want iedereen weet dat hij een beter ridder is dan ik.' 'En toch wil ik dat u het probeert,' zo hield Arthur voet bij stuk, 'en echt niet alleen omdat ik dat zwaard wil hebben.' Nu zwichtte Walewein en trok aan het zwaard, maar zonder resultaat. 'Laat nu verder maar,' zei Arthur, 'u hebt gedaan wat ik u beval.' Lancelot voorspelde Walewein: 'Dit zwaard zal zich nog eens tegen u keren. Pas maar op.' 'Al had ik ter plekke moeten sterven, ik had toch gedaan wat mijn oom van me vroeg,' antwoordde Walewein hem. Arthur had er eigenlijk al spijt van het Walewein gevraagd te hebben, maar verzocht toch Percheval het ook eens te proberen. 'Dat wil ik best als u erop staat.'

antwoordde Percheval, maar hij slaagde er evenmin in het zwaard uit de steen te trekken. De aanwezige edelen begrepen nu dat Lancelot de waarheid gesproken had en dat ook de zinnen op de knop van het handvat juist waren. Voorlopig was er niemand te vinden die nog een poging zou willen wagen. 'Nu kunnen we wel gaan eten, heer,' zei Walewein tegen de koning, 'u hebt uw avontuur gehad.' Daarop liet Arthur het zwaard en de steen voor wat ze waren en vroeg het gezelschap van de Tafelronde weer aan tafel te gaan, waar ze door hoge edelen bediend werden. Op deze bijzondere dag waren alle stoelen van de Tafelronde bezet, behalve de Verschrikkelijke Stoel. Nadat het eerste gerecht opgediend was, gebeurde er iets vreemds: tot ieders schrik gingen alle deuren en luiken van de eetzaal vanzelf dicht.

Na een tijdje kwam de koning weer tot zichzelf. 'Dit is al het tweede avontuur vandaag en ik denk dat er nog wel meer zullen volgen.' Op hetzelfde moment stond er een in het wit geklede oude man in de zaal, al had niemand hem zien binnenkomen. Hij bracht een ridder mee die schild noch zwaard droeg en hij zei: 'Vrede zij met u.' Daarna wendde hij zich tot de koning: 'Heer, ik breng u deze edele ridder, van hoge geboorte, uit het geslacht van koning David en Jozef van Arimathea, die alle avonturen in dit en veel andere landen tot een goed einde zal brengen.' 'Dan bent u van harte welkom,' begroette Arthur hem verheugd, 'en die ridder ook, want hij is het die naar ik hoop de Graal zal kunnen vinden. Niemand anders is ons zo welkom. We zullen hem eervol behandelen, alleen al omdat hij zo edel is.' 'Heer, het avontuur van de Graal zal nu snel beginnen,' beloofde de oude man, waarna hij de ridder zijn bovenkleding uit liet trekken. Toen men hem een nieuwe mantel gegeven had, beval de man in het wit de ridder hem te volgen naar de Verschrikkelijke Stoel, schoof de zijden doek even weg en las dat deze stoel voor Galahad bestemd was. Voor iedereen duidelijk hoorbaar zei hij tegen de ridder: 'Heer, gaat u zitten, u hebt

het recht ertoe.' Galahad ging zitten en stuurde de oude man weg met de woorden: 'U mag nu wel vertrekken, want u hebt uw plicht gedaan. Breng mijn groeten over aan koning Pelles, de Visserkoning, en de andere bewoners van kasteel Corbénic. En zeg hun dat ik ze zal opzoeken zodra ik daar gelegenheid voor heb.' De oude man nam afscheid na de koning Gods zegen toegewenst te hebben. Ondanks het verzoek van de aanwezigen weigerde hij te zeggen wie hij was. Zijn ridders en knechten hadden al die tijd op hem gewacht en met zijn allen reden ze weg.

De ridders van de Tafelronde zagen verbaasd dat Galahad, nog een jonge man, in de stoel kon gaan zitten die zijzelf altijd vermeden hadden. Ze vroegen zich af hoe hij daar, gezien zijn leeftijd, deugdzaam genoeg voor kon zijn en behandelden hem met veel respect. Nu hij in die stoel kon zitten zonder dat er iets gebeurde, wat anders wel altijd het geval was, begonnen ze te vermoeden dat hij het was die de Graal zou kunnen vinden. Hij werd onmiddellijk beschouwd als de meest vooraanstaande ridder van de Tafelronde. Toen Lancelot eens opzij keek en zag dat het degene was die hijzelf tot ridder geslagen had, gedroeg hij zich vol eerbied. Ze spraken samen over van alles en nog wat. Bohort, die er zeker van was dat die ridder Lancelots zoon was, besprak dat met Lioneel: 'We kunnen ons erop verheugen: na dit veelbelovende begin zal hij een goed ridder worden.'

Een schildknaap die erbij geweest was, ging naar koningin Guinevere om haar te vertellen dat er tot verwondering van iedereen in de zaal een jonge man in de Verschrikkelijke Stoel was gaan zitten en dat iedereen zich afvroeg hoe dat mogelijk was. Guinevere begreep dat dit het eerste was van een reeks mooie avonturen, want nooit eerder was het een ridder gelukt in de Verschrikkelijke Stoel te zitten en ze zei: 'Dat moet een uitstekend ridder zijn, die dat vandaag gepresteerd heeft. Hij zal beslist degene zijn die een eind zal maken aan alle vreemde

gebeurtenissen in dit land.' Daarop vroeg ze: 'Kunt u me hem ook beschrijven?' 'Het is de knapste ridder die ik ooit gezien heb,' antwoordde de schildknaap. 'Hij is nog jong en lijkt erg veel op Lancelot. Er wordt zelfs gefluisterd dat hij inderdaad familie van hem is.' Dat maakte Guinevere nog nieuwsgieriger dan ze toch al was en ze vermoedde dat die ridder Galahad was, de zoon die Lancelot bij Pelles' dochter verwekt had en over wie ze al veel gehoord had.

Na het eten liep Arthur naar de stoel waar Galahad gezeten had, haalde de doek helemaal weg en las dat de stoel voor Galahad bestemd was. Arthur had al eerder de naam van de ridder willen weten en zei nu verheugd: 'Beste Walewein, Galahad, naar wie we lang uitgekeken hebben, is in ons midden. Laten we hem, zolang hij aan het hof is, zoveel mogelijk eer bewijzen, want binnen afzienbare tijd zal hij ongetwijfeld weer vertrekken, om de Graal te zoeken.' 'Heer,' antwoordde Walewein hem, 'we zijn inderdaad verplicht hem met alle respect te behandelen, want hij is degene die door God hierheen gezonden is om alle avonturen in dit en andere landen tot een goed einde te brengen.' Arthur liep op Galahad af om hem welkom te heten en zei hem: 'Goddank dat u gekomen bent, we hebben zo naar u verlangd!' 'Ik moest wel komen, heer,' antwoordde Galahad, 'en straks moeten alle ridders van de Tafelronde erop uit trekken om met mij aan de zoektocht naar de Graal te beginnen.' 'We hebben u inderdaad hard nodig voor dat avontuur en ook nog voor een ander, dat hier vandaag plaatsvond en dat alle anderen niet hebben kunnen volbrengen. U zult er echter wel in slagen, want u zult alle dingen waarbij anderen faalden tot een oplossing kunnen brengen. Daarvoor heeft God u immers gezonden.' 'Brenge u me er maar heen,' zei Galahad, en de koning en alle edelen liepen met hem op naar de plaats waar de steen lag. Ook de koningin wilde dit schouwspel niet missen en ging met haar dames achter Arthur aan. Toen de koning de steen met het zwaard zag, zei hij tegen Galahad: 'Dit

is wat ik bedoelde. Geen van mijn ridders is er tot nog toe in geslaagd het zwaard uit het marmer te trekken.’ ‘Dat is niet zo vreemd,’ verklaarde Galahad hem, ‘want dit zwaard is voor mij bedoeld, daarom heb ik er geen bij me.’ Moeiteloos trok hij het zwaard uit de steen, schoof het in de schede en zei tegen de koning: ‘Nu heb ik eigenlijk alleen nog een schild nodig.’ ‘Daar zal God wel voor zorgen, net als bij het zwaard,’ verzekerde Arthur hem.

Plotseling zag men een jonkvrouw op een wit paard vanaf de heuvel met grote snelheid aan komen rijden. Bij het gezelschap gearriveerd vroeg ze of Lancelot ook in de buurt was. ‘Hier ben ik,’ maakte Lancelot zich bekend. In tranen richtte zij zich tot hem en snikte: ‘Sinds gisteren is er veel voor u veranderd: toen was u nog de beste ridder, maar wie u vandaag zo noemt, liegt. Het zwaard dat uit het marmer getrokken werd, is er het beste bewijs van dat er een waardiger ridder gekomen is. U durfde het avontuur niet aan, dus pas op dat u zichzelf niet meer als de beste ridder op aarde beschouwt.’ ‘U hebt gelijk,’ beaamde Lancelot. Hierna richtte de jonkvrouw het woord tot de koning: ‘De kluizenaar Naschien laat u weten, koning Arthur, dat er vandaag iets bijzonders zal gebeuren, waardoor u de meest geroemde koning van Groot-Brittannië zult worden. Niet dat u daar persoonlijk iets mee te maken hebt, maar de heilige Graal zal hier gezien worden en alle ridders van de Tafelronde zullen erdoor bediend worden.’ Ze was nog niet uitgesproken of ze reed weg, daar ze niemand verder tekst en uitleg wilde geven. ‘Heren,’ sprak de koning, ‘vandaag zijn we heel wat te weten gekomen over de Graal, die we dus straks te zien zullen krijgen. Dit zal ongetwijfeld de laatste keer zijn dat ik u allemaal bij elkaar zie en het lijkt me daarom gepast om hier op het veld zo'n groot toernooi te houden dat er over honderd jaar nog over gesproken wordt.’ Dit idee werd met vreugde begroet en de ridders begonnen zich voor te bereiden. Dat de koning het voorstelde, was echter alleen omdat hij wel eens

wilde zien hoe goed Galahad de wapens kon hanteren en dit waarschijnlijk zijn laatste kans was, want eenmaal vertrokken zou Galahad niet snel terugkeren.

Koningin Guinevere was met haar dames op de muur gaan staan om naar het toernooi te kijken. Ze zagen hoe Galahad de andere ridders met zo'n kracht aanviel dat hun speren versplinterden. Eenstemmig oordeelden ze nog nooit zo'n goed beginnend ridder gezien te hebben. Het was duidelijk dat hij spoedig beter zou zijn dan de anderen van de Tafelronde, want er waren maar twee ridders die niet voor hem onderdeden, Lancelot en Percheval. Het toernooi duurde tot in de middag, toen liet de koning de ridders ophouden en keerde men terug naar Camelot. Ze vroegen Galahad zijn helm af te zetten, zodat iedereen hem goed zou kunnen zien. Guinevere bekeek hem aandachtig en concludeerde: 'Dit is Lancelots zoon, dat kan niet anders. Ik heb nog nooit twee mensen gezien die zoveel op elkaar leken. Geen wonder dat hij zo'n uitstekend ridder is, anders zou hij nooit Lancelots zoon kunnen zijn.' Een dame vroeg haar waarom Galahad dan wel zo goed moest zijn als zij zei.

'Omdat hij van hoge komaf is en uit de aanzienlijkste familie stamt die ik ken.'

Hier stokte het gesprek en tot de avond gebeurde er niets bijzonders meer.

Toen de koning en edelen die avond uit de kerk terugkwamen begon men aan de voorbereidingen voor het eten. De tafel werd gedekt en al spoedig zaten de ridders op dezelfde plaatsen als die ochtend. Zodra ze aangeschoven hadden hoorden ze zo'n harde donderslag, dat het leek alsof het kasteel in zou storten en iedereen vroeg zich bezorgd af wat voor geluid het zou kunnen zijn. Op het gedonder volgde een hel licht, waardoor het wel dag leek en bij dit licht keken ze elkaar eens verbaasd en onzeker aan, want niemand durfde een woord te zeggen. Ze wisten niet wat hun overkwam. Toen kwam de heilige Graal binnen, al zag niemand hoe. Er lag een witte, fluwelen

doek overheen. Onmiddellijk daarop vulde het hele paleis zich met een heerlijke zoete geur, als van kruiden. De Graal zweefde over de tafel, waar direct ieders lievelingsgerecht op kwam te staan. Toen iedereen bediend was verdween de Graal, maar weer zag niemand hoe. Dit is allemaal echt gebeurd.

Na een tijdje kregen allen hun spraakvermogen terug en loofde en dankte men de Heer. Koning Arthur was bijzonder gelukkig dat God hem deze eer gegund had, die zijn voorvaderen nooit te beurt gevallen was. Ook de anderen waren blij, omdat God hen blijkbaar niet vergeten was. Het gebeurde was onderwerp van gesprek, en Arthur zei tot de aanwezigen: 'Terecht zijn wij blij met deze wonderbare spijziging, een teken dat God ons uit liefde gegeven heeft.' En Walewein voegde eraan toe: 'Er is nog meer: er was hier niemand die niet te eten kreeg wat hij wenste en iets dergelijks is tot nog toe alleen gebeurd in het kasteel van de Visserkoning, maar daar heeft nooit iemand kunnen begrijpen wat hij zag. En daarom,' zo vervolgde hij, 'beloof ik hier plechtig morgenochtend vroeg op pad te gaan om de Graal te zoeken. Ik zal dat doen zolang het nodig is, met inspanning van al mijn krachten, en ik zal me er niet van laten weerhouden tenzij ik van deze plicht ontslagen word. Hoe zwaar het me ook zal vallen, ik zal alles op alles zetten en ik keer niet terug voor ik precies weet wat er aan de hand is. Als ik daar niet achter kan komen zal ik terugkeren en me erbij neerleggen.' Toen Walewein uitgesproken was, bedachten de anderen dat het een schande zou zijn als ze hun vertrek nog langer uit zouden stellen. Ze stonden op en spraken met elkaar af net zo lang te zullen zoeken tot ze de tafel in het paleis van de Visserkoning teruggevonden zouden hebben. Koning Arthur werd bedroefd om wat hij hoorde, omdat hij inzag dat het onvermijdelijk was en hij zei verwijtend: 'Walewein, Walewein, waarom laat u me nu in de steek? Het beste gezelschap dat bij elkaar gebracht kan worden haalt u nu uit elkaar: de ridders van de Tafelronde. Ik ben er namelijk van

overtuigd dat deze zoektocht veel levens zal kosten en dat hij veel langer zal duren dan u nu denkt. Hoeveel slachtoffers dit ongekend zware avontuur zal eisen kan men zelfs niet bij benadering schatten. Ik weet niet wat ik moet doen om ze tegen te houden. Ik houd van ze als van mijn broers en het afscheid zal me zwaar vallen.’ Allen zagen dat hem bij het uitspreken van deze woorden de tranen in de ogen sprongen. Toen hij zichzelf weer onder controle had, vervolgde hij: ‘Walewein, ik ben bang de afloop van dit avontuur niet meer te zullen beleven. Dat u het nu moet zijn die me dit verdriet aandoet!’ Lancelot sprak de koning moed in: ‘Een man als u mag niet wanhopen. Zo'n dood als u ons voorspelt, is eervoller dan elke andere dood.’ ‘Het is mijn liefde voor u die mij zo doet spreken,’ antwoordde Arthur. ‘Het is niet vreemd dat ik bedroefd ben over uw op handen zijnde vertrek, want ik ben de eerste niet-heidense koning met zoveel uitmuntende ridders. En als ik dan bedenken dat ik ze nooit meer allemaal bij elkaar zal zien, dan krijg ik het te kwaad.’ Walewein had al spijt van zijn belofte, maar hij kon nu niet meer terug.

Het gerucht kwam de dames ter ore dat de ridders zich voorgenomen hadden op zoek te gaan naar de Graal en vooral die dames die een van de ridders liefhadden, schrokken van het bericht. Hun verdriet was groot. Guinevere sprak een schildknaap aan en vroeg hem of hij er soms bij geweest was toen die afspraak gemaakt werd. ‘Ja, inderdaad,’ antwoordde hij.

‘En wat deden Walewein en Lancelot?’

‘Zij doen ook mee. Lancelot volgde als eerste Waleweins voorbeeld, daarna de anderen en niemand van de Tafelronde bleef achter.’

Guinevere dacht dit verdriet niet te kunnen dragen en snikte dat veel goede ridders daar het leven bij zouden laten. Omdat het hof erdoor uit elkaar zou vallen verbaasde het haar dat de koning het zomaar had laten gebeuren. Iedereen had verdriet en de vrouwen zeiden met hun geliefden mee te zullen gaan. Al

waren er verschillende ridders die dat wel wilden, een geestelijke weerhield hen ervan: ‘Luister, heren, voordat u vertrekt. Naschien de kluizenaar bezweert u het volgende: niemand mag zijn dame of jonkvrouw meenemen, om niet het gevaar te lopen te zondigen. Ieder die deze opdracht naar behoren wil vervullen moet kuis en zonder zonden zijn en daarom eerst gaan biechten. Welbeschouwd gaat deze zoektocht niet om iets aards, maar om een heilige zaak. Degene die door God uitverkoren is de Graal te vinden zal dat vanzelf merken.’ Daarom mochten er dus geen vrouwen mee.

Nu sprak de koningin Galahad aan en vroeg wie hij was. Hij vertelde haar het een en ander, maar verzweeg dat hij de zoon van Lancelot was. Nu wist ze dat al wel, maar ze had het graag uit zijn mond gehoord. Dus vroeg ze hem rechtstreeks naar de naam van zijn vader, waarop Galahad antwoordde dat hij die nog steeds niet wist.

‘Waarom ontwijkt u mijn vraag? U hoeft u voor uw vader niet te schamen, want hij is de beste ridder die men ooit gekend heeft. U bent daarom verplicht eveneens beter te zijn dan alle andere ridders. U lijkt zo op uw vader dat iedereen die daar maar een beetje oog voor heeft kan zien wiens zoon u bent.’

Galahad kleurde en zei: ‘Zeg me wie u denkt dat mijn vader is. Als u gelijk hebt, zal ik het toegeven.’ Onomwonden zei Guinevere: ‘Lancelot is uw vader. Hij is de knapste en beminnelijkste ridder. U kunt er nu niet langer omheen draaien. Een betere vader kunt u zich niet wensen.’ ‘Vrouwe,’ antwoordde Galahad, ‘u hebt in alle opzichten gelijk.’

's Avonds laat nam Arthur Galahad apart en bood hem zijn eigen bed als slaappleaats aan. Zelf kon hij de slaap niet vatten, uit bezorgdheid om de ridders die op zoek zouden gaan en wellicht zouden sterven. En hij was niet de enige die hier verdriet om had. De volgende ochtend stond de koning vroeg weer op, liep naar Walewein en Lancelot toe, die al klaar waren om te vertrekken en wenste ze goedemorgen. ‘Ach Walewein,’ riep

Arthur daarna uit, ‘wat doet u me aan? U zult mijn hof meer kwaad doen dan u het ooit goed gedaan hebt. Zulke ridders als ik nu zal verliezen kan ik nooit meer terugkrijgen. Maar mijn grootste zorg betreft toch u tweeën, want mensen kunnen nooit zoveel liefde voor elkaar koesteren als ik voor u doe.’ Arthur zweeg. De tranen liepen hem over de wangen en terneergeslagen konden ook Lancelot en Walewein geen woord uitbrengen. De koning herstelde zich en zei vertwijfeld: ‘Hoe kan ik leven zonder dit gezelschap! Lancelot, wat moet ik doen om deze zoektocht tegen te houden? U bent verplicht me te adviseren.’ ‘Ach heer,’ antwoordde Lancelot, ‘dat is een onbegonnen zaak. Ze zouden vinden dat ze hun belofte verbraken en het zou een schande zijn als ik ze daar om zou vragen.’

‘Ik weet best dat alles wat u zegt waar is, maar mijn liefde voor u en de anderen dwingt mij ertoe u om raad te vragen.’

Terwijl Arthur dit zei, waren langzamerhand alle ridders de zaal binnengegaan en Guinevere ging Arthur waarschuwen: ‘De ridders vragen u met hen naar de mis te gaan.’ Arthur probeerde zijn ontroering te verbergen en nadat Lancelot en Walewein zich bewapend hadden gingen ze naar hun gezellen.

Na de mis gingen ze in de paleiszaal zitten, waar de geestelijken de relikwieën brachten waarop gezworen zou worden. Walewein moest als eerste omdat hij het initiatief genomen had, maar koning Bandemagus was het daar niet mee eens: ‘Dat kan niet. Het is beter dat degene die het beste is van ons allemaal het eerst de eed aflegt. Dan zullen wij het pas doen.’ Daarop zwoer Galahad dat hij aan de zoektocht zou beginnen en deze zo goed als hij kon gedurende geruime tijd zou volhouden, zolang als nodig was. Hij zou niet terugkeren zonder de waarheid omtrent de Graal achterhaald te hebben. Hierna legden Lancelot, Walewein, Percheval, Bohort, Lioneel, Helynan de Witte en de andere ridders dezelfde eed af, zodat er in totaal honderd vijftig gezellen van de Tafelronde gereed waren om aan de zoektocht te beginnen. Na het ontbijt namen ze

afscheid van koningin Guinevere en lieten het hof bedroefd achter.

Galahad, die dus geen schild meegenomen heeft, komt bij een abdij waar hij een wit schild krijgt met een rood kruis erop, dat voor hem, de beste ridder, bestemd is. De volgende dag arriveert Walewein bij de abdij, maar loopt Galahad net mis. Men vertelt hem dat dat maar goed is ook, want omdat hij twaalf jaar niet gebiecht heeft, is hij het niet waard samen met Galahad te reizen.

Ook Lancelot beleeft avonturen: eerst wordt hij samen met Percheval in het Ondoordringbare Bos door de door hen niet herkende Galahad verslagen, vervolgens ziet hij hoe een gewonde ridder dank zij de Graal geneest. Bovendien hoort hij van een geestelijke dat zijn relatie met koningin Guinevere zeer zondig is en hij belooft dan ook deze verhouding te verbreken.

Percheval verneemt intussen van een kluisenaarster dat hij en Galahad, beiden maagd, graalridders zullen zijn, evenals de reine Bohort. Als hij hierna weer verder rijdt, komt Percheval bij rotsen aan de kust aan. Daar arriveert ook een oude man op een wit schip, die hem onder andere voorspelt dat hij op de proef gesteld zal worden.

Tegen het middaguur zag Percheval een met zwarte zijde bedekt schip naar zich toe komen varen. De zeilen stonden bol en met hoge snelheid doorkliefde het schip de woeste golven. Er vlak vooruit ging een wervelstorm, die het water deed opspatten. Toen het schip aangelegd had, besloot Percheval eens poolshoogte te gaan nemen en aan boord vond hij een bijzonder aantrekkelijke jonkvrouw. Ze begroette hem niet, maar vroeg direct: 'Percheval, vertel mij eens, hoe bent u hier terecht gekomen? Alleen met heel veel geluk zult u hier nog vandaan kunnen, anders zult u van honger omkomen.' 'Iemand als ik,' weersprak Percheval haar, 'die God trouw dient, zal nooit van honger omkomen.' De jonkvrouw had geen antwoord en stapte

op een ander onderwerp over: 'Percheval, weet u waarom ik hier ben?'

'Hoe weet u toch dat ik zo heet?'

'Ik weet nog meer over u,' vertelde ze. 'Ik kom net uit het Ondoordringbare Bos, waar ik de Goede Ridder gezien heb, die met het witte schild met een rood kruis erop. Hij deed iets heel vreemds.' 'Wat was dat dan wel?' vroeg Percheval nieuwsgierig.

'Dat kan ik u alleen vertellen als u mij met de hand op het hart belooft mij bij te zullen staan als ik u ooit nodig mocht hebben.'

Hoewel hij niet wist met wie hij te maken had, beloofde Percheval dit onmiddellijk. 'Wel, zoals ik al verteld heb,' begon de jonkvrouw, 'kom ik uit het Ondoordringbare Bos. Ik zag daar dat de ridder die ik zojuist beschreef twee andere ridders op leven en dood achtervolgde. In doodsangst vluchtten ze het water in. Toen de Goede Ridder ze achterna ging, verdronk zijn paard, maar gelukkig bleef hijzelf ongedeerd. Vertelt u mij nu eens, hoe is het u vergaan sinds u hier kwam? U zult hier niet meer vandaan kunnen tenzij er iemand komt om u te helpen en op dit moment ben ik hier de enige die hulp zou kunnen bieden. Maar u moet het mij wel vragen.' 'Ik zal alleen mijn best doen hiervandaan te komen als ik denk dat God dat wil,' antwoordde Percheval, waarop de vrouw een andere vraag stelde: 'Hebt u vandaag al iets te eten gehad?'

'Nee, God weet dat ik vandaag niets stoffelijks gegeten heb. Ik heb daarentegen een man ontmoet die mij dingen vertelde waardoor ik nooit meer aan eten of drinken hoef te denken.'

'Hebt u er enig idee van wie dat geweest is?' wilde de jonkvrouw weten, maar ze gaf zelf het antwoord al: 'Hij is een tovenaars die veel talen kent en van één woord honderd woorden kan maken. Hij zal echter nooit de waarheid spreken. Wie hem vertrouwt, is verloren en kan hier nooit meer vandaan komen, maar zal van honger sterven, waarna zijn lichaam verscheurd

zal worden door de wilde dieren. U bent hier nu al twee nachten en een dag en hij heeft u nog steeds geen voedsel gebracht. Ik zou het wel betreuren als u zou overlijden, want u bent nog zo jong en bovendien een uitstekend ridder, zodat u nog veel goeds kunt doen. Als u wilt, haal ik u hieruit.' Nu was Percheval er erg benieuwd naar wie die jonkvrouw wel was en toen hij het haar vroeg, antwoordde ze: 'Ik ben een geruïneerde jonkvrouw, maar als ik niet verjaagd was, had ik de rijkste vrouw ter wereld kunnen zijn.'

'Wie is het, die u dat aangedaan heeft?'

'Een rijk en machtig man,' legde ze uit, 'die mij als een dienaar bij zich hield. Ik was in die tijd zo mooi, dat iedereen zich over mijn schoonheid verbaasde en ik was daar maar al te trots op. Ik heb daar ooit eens iets over gezegd dat mijn heer niet beviel. Daarmee haalde ik me zijn woede op de hals, waarna hij me niet langer bij zich in de buurt wilde hebben. Sindsdien heeft hij nooit medelijden getoond met mij of met iemand die aan mijn kant stond. Ik opende al snel de strijd, heb veel van zijn manschappen naar mij doen overlopen door ze royaal te belonen. Zo heb ik veel ridders met hun troepen aan mijn zijde weten te krijgen, ze zwichtten allemaal voor wat ik bood. Omdat u, Percheval, een goed ridder bent, vraag ik u nu om hulp. U bent verplicht die te verlenen, want toen u in de Tafelronde opgenomen werd, hebt u gezworen dames en jonkvrouwen bij te staan als ze u te hulp riepen.' Percheval beaamde dit en beloofde de helpende hand te zullen bieden.

Inmiddels was het middag geworden en de jonkvrouw liet een tent opzetten om hen tegen de zon te beschermen. Op haar uitnodiging ging Percheval naar binnen en viel in slaap. Toen hij na een poosje weer wakker werd, zei hij honger te hebben en samen gebruikten ze de maaltijd. Percheval verbaasde zich erover dat ze hem wijn te drinken gaf, want dat was in deze omgeving waarschijnlijk nergens te krijgen. De wijn zette hem in vuur en vlam, hij voelde zich sterker tot de jonkvrouw aange-

trokken dan ooit tot een andere vrouw, maar toen hij haar vroeg met hem naar bed te gaan weigerde ze. Ze dacht namelijk dat dat hem des te hartstochtelijker zou maken. Percheval bleef aanhouden en tenslotte zei ze: 'Percheval, ik zal doen wat u wilt, als u mij eerst belooft mij altijd te helpen, tegen iedereen, en mij altijd te gehoorzamen. Ik verlang namelijk evenzeer naar u als u naar mij.' Hij wist niet hoe snel hij haar dat moest beloven, waarna ze een bed liet opmaken. Ze gingen er samen op liggen, maar toen hij goed en wel lag, zag hij naast het bed zijn zwaard liggen. Zijn oog viel op het kruis op de ronde knop boven aan het handvat, hij sloeg een kruis en onmiddellijk stortte de tent in. Er kwam een donkere, stinkende wolk. Percheval, die zich in de hel waande, riep uit: 'Och Heer, Jezus Christus, heb genade, laat mij nu niet sterven.' Toen hij zijn ogen weer open deed, was de tent weg, maar het schip dat hij eerder gezien had, was er weer. De jonkvrouw zei hem: 'Percheval, u hebt mij met uw woorden in het ongeluk gestort.' Ze viel in het water, waarna er een hevige storm opstak. De zee was woest, de golven hoog en het water leek te branden. Het schip voer op volle snelheid weg.

Percheval aanschouwde dit alles en kon niet anders denken dan dat dit zijn dood zou worden. Hij trok zijn zwaard om zichzelf ermee te verwonden. Diep bedroefd zei hij daarna: 'Heer in de hemel, dit is mijn boete voor alles wat ik tegenover U misdaan heb.' Op dat moment realiseerde hij zich dat hij alleen nog maar een broek aan had, zag zijn wapens en kleding liggen en zei: 'Ik ben een ellendige nietsnut, een misdadiger tegenover God. Ik was daarnet zo in verleiding gebracht dat ik bijna mijn maagdelijkheid verloor, en dat zou onherstelbaar geweest zijn.' Perchevals droefheid was groter dan Gods woede zou kunnen zijn. Hij kleepte zich snel aan, liep naar de rots en bad om raad hoe hij genade zou kunnen krijgen. De rest van de dag lag hij daar gewond en bebloed, 's avonds ging hij op zijn maliënkolder liggen. Hij verzorgde zijn wonden en bad de hele nacht tot God.

's Morgens, toen hij eens om zich heen keek, bedacht hij hoe de duivel hem in de gedaante van de jonkvrouw bedrogen had. 'Dit is mijn dood,' riep hij uit. 'Sta mij bij, Heer, heb genade.' Intussen was er een schip aangekomen, dat net als de vorige keer de oude man aan boord had. Percheval begroette hem, waarop de man vroeg hoe het met hem ging. 'Beroerd,' antwoordde Percheval, 'want het scheelde niet veel of een duivelse jonkvrouw had mij in het verderf gestort. Gelukkig heeft het kruisteken mij gered.' Hij vertelde precies wat er allemaal gebeurd was, en vroeg tenslotte om raad: 'Ik heb me nog nooit zo ellendig gevoeld.' 'Percheval, Percheval,' antwoordde de oude man, 'moet u dan altijd nog meer leren! Hebt u van deze dingen dan nog steeds geen verstand! En herkende u de vrouw nog niet nadat u een kruis geslagen had!'

'Nee, maar zegt u me alstublieft wie ze was, en wie de rijke man is tegen wie ik haar moest helpen omdat hij haar verstoten had.'

Hierop begon de man uit te leggen: 'Die jonkvrouw, dat was de duivel, die Eva van de verboden vrucht deed eten. De duivel vecht altijd tegen degenen die vervuld zijn met de Heilige Geest.'

'Dan begrijp ik ook, dat ik me tegen hem had moeten verzetten. Ik kon mezelf niet verweren, maar God heeft me gered.'

'Dat is nu wel gebeurd, maar ik zou voortaan toch maar oppassen,' adviseerde de man, 'want u zult niet altijd gered kunnen worden.' De man spoorde Percheval nog aan tot goede daden, met de bemoediging dat God hem binnenkort hulp zou zenden, en verdween. Percheval hoorde alleen nog een stem zeggen: 'Percheval, u hebt de duivel verslagen. Ga nu aan boord en laat u door het lot leiden. Wees niet bang voor wat u hoort of ziet, God zal altijd bij u zijn. Over niet al te lange tijd zult u Bohort en Galahad ontmoeten, degenen naar wie u zo verlangt.' Verheugd dankte Percheval God en ging aan boord. Het schip voer weg.

Lancelot ontmoet op zijn zoektocht een schildknaap, die hem beledigt omdat hij niet eerbiedig genoeg was toen hij de Graal zag. Vol berouw rijdt Lancelot verder en ontmoet een kluisenaar, die bij het lichaam van een overleden geestelijke waakt.

Hij ontwapende zich en ging naast de ander zitten, die tegen hem begon te praten: 'Bent u niet Lancelot?'

'Inderdaad.'

'Wat doet u dan hier, tot de tanden toe bewapend?'

'Ik ben op zoek naar de heilige Graal,' antwoordde Lancelot. 'U kunt zoeken wat u wilt, maar u zult hem toch niet vinden,' zei de oude man hem daarop en hij vervolgde: 'U hebt hem wel eens gezien, maar dat beseftte u toen niet. Het is vaak zo dat mensen die lange tijd in grote zonden leven door God weer tot Hem geroepen worden als ze zich maar voor Hem openstellen. God is altijd bereid een zondaar te ontvangen die in zijn hart, in zijn gedachten of in zijn daden toont tot inkeer gekomen te zijn. Altijd als God een hart vrij van zonden vindt, zoals het eigenlijk hoort, maakt Hij dat hart tot Zijn woning. Ik vertel u dit alles, Lancelot, omdat u sinds u ridder werd niet zonder zonden geweest bent. Toch ken ik niemand die een deugdzamere natuur heeft dan u. U was namelijk zo liefdevol dat u, als u de beschikking gehad had over alle rijkdommen van de wereld, die omwille van uw Schepper weggegeven zou hebben. Dankzij de Heilige Geest was u bereid die deugden ook in praktijk te brengen, althans, voordat u ridder werd. Maar toen de duivel zag hoe deugdzaam u was, beraamde hij een plan hoe hij u tot zonde zou kunnen verleiden. Hij zag in dat hij u eerder door een vrouw dan door iets anders ten val zou kunnen brengen, net als Adam, de wijze koning Salomo, de sterke Simson en de knappe Absalom. Daarom liet hij koningin Guinevere uw aandacht trekken en toen u dat merkte, verloor u uw hart. Hij slaagde in zijn opzet: u koos voor de zonde van de wellust, waardoor men uiteindelijk leven en ziel verliest. De duivel zag

dat en beïnvloedde u zo, dat u niets anders meer wilde dan Guinevere. Toen u dus inderdaad tot deze hoofdzonde verleid was, nam de duivel helemaal bezit van u en verdreef God uit uw hart. Als dat niet gebeurd was, had u het avontuur van de Graal tot een goed einde kunnen brengen, dan had u hem in al zijn schoonheid gezien. Ik vertel u dit allemaal omdat het mij verdriet doet dat u overal zo vernederd zult worden. U hebt echter nog niet zoveel misdaan dat er voor u, als u erom zou vragen, geen genade meer zou zijn. Maar wilt u daar niet met een oprecht hart en vol overtuiging om bidden, dan raad ik u af nog langer naar de Graal te zoeken. Daar deze zoektocht niet om aardse maar om hemelse zaken gaat, is iemand die daar als zondaar aan deelneemt een dwaas.' Tenslotte zweeg de oude man en keek naar Lancelot, die zo bedroefd was alsof hij zijn geliefde voor zijn ogen zag sterven. De man vroeg hem daarna of hij wellicht al eens gebiecht had sinds hij aan de zoektocht begonnen was. Lancelot knikte en vertelde hem alles wat hij beleefd had. 'Heb maar geen angst,' stelde de man hem gerust, 'want als God ziet dat u werkelijk van Hem houdt, en Hem met uw hele hart zoekt, dan zal Hij u genadig zijn en tot u komen.'

Na de maaltijd gingen ze slapen en toen ze de volgende dag de overledene begraven hadden, bewapende Lancelot zich, maar de man hield hem tegen met de woorden: 'Lancelot, ik vraag u dringend om als boetedoening het stugge onderkleed van deze gestorven man te dragen. Dat zal u ervan weerhouden nog meer te zondigen, daar kunt u te allen tijde op rekenen. Verder mag u geen vlees eten of wijn drinken zolang u op zoek bent, en moet u waar u ook bent dagelijks een mis bezoeken, als het even kan.' Lancelot ging ermee akkoord, trok het onderkleed aan, daarover zijn eigen kleding en tenslotte bewapende hij zich. Toen hij afscheid wilde nemen drukte de man hem op het hart voortaan zo min mogelijk te zondigen en vooral regelmatig te gaan biechten.

Daarop vertrok hij in de richting van het bos, waar een jonk-

vrouw hem tegemoet kwam. ‘Ridder, waar gaat u heen?’ vroeg ze zodra ze hem zag.

‘Naar waar het lot mij leiden zal om te vinden wat ik zoek.’

‘Ik weet best wat dat is en ik verzeker u ervan dat u er nooit dichterbij was en nooit verder vandaan,’ zei de jonkvrouw raadselachtig. ‘Blijf u gedragen zoals u gedaan hebt.’ ‘Lieve jonkvrouw,’ zei Lancelot tegen haar, ‘wat u me daar zegt, klinkt me nogal tegenstrijdig in de oren.’

‘Let er maar niet op. Ik zal er verder over zwijgen, want het zal u te zijner tijd wel duidelijk worden.’

‘Is hier ergens een plaats waar ik zou kunnen overnachten?’ vroeg Lancelot, maar dat bleek niet zo te zijn. ‘Morgen zult u echter wel onderdak vinden en bovendien zult u dan antwoord krijgen op al uw vragen.’ Lancelot nam afscheid van de jonkvrouw en reed weg. Bij een kruis, waar de weg zich splitste, steeg hij af. Hij ontwapende zich, zette zijn helm af, knielde en bad tot God of Deze hem wilde behoeden voor de zonde. Na zijn gebed legde hij zijn hoofd op een steen en viel meteen in slaap, uitgeput door te weinig slaap en het vasten. In zijn droom zag hij een man met allemaal sterren om zich heen en met een gouden kroon op zijn hoofd. Hij werd vergezeld door zeven koningen en twee ridders. Zij stegen eveneens af bij het kruis en knielden om te bidden. Ze hieven hun handen ten hemel en baden God om genade: ‘Lieve Vader in de hemel, wij vragen U: sla acht op ons en geef ieder van ons wat hij volgens U verdiend heeft. Wij bidden U: laat ons binnen in het huis waar wij zo naar verlangen.’ Terwijl zij daar zo zaten, zag Lancelot de hemel opengaan en er een man uit neerdalen met veel engelen in zijn gezelschap. Hij zegende de mannen die daar zaten en zei tegen hen: ‘U bent trouwe voorvechters van Mij geweest. Mijn woning is voor u gereed, ga naar binnen en beleef de vreugde die u niet onthouden zal worden.’ Maar tegen de oudste van de twee ridders zei hij: ‘Ga weg, want alles wat Ik aan u toevertrouwde, heb Ik verloren. Om niet te

schande gemaakt te worden zult u Mij Mijn bezittingen terug moeten geven.' De ridder vroeg hierop bedroefd om genade en de man antwoordde hem: 'Het ligt aan u of Ik u zal haten of liefhebben.' Hierna liet Hij hem alleen. Toen richtte Hij het woord tot de jongste ridder: 'Ga vliegen!' Hij veranderde hem in een leeuw en gaf hem vleugels die snel zo groot werden dat ze de hele aarde leken te omspannen. Toen gebeurde er een nog groter wonder: de ridder bleek inderdaad te kunnen vliegen, de hemel opende zich opnieuw en de ridder vloog erheen.

Bij het aanbreken van de dag bad Lancelot weer tot God: 'Dank u, Vader in de hemel, dat U mij zo genadig verlost hebt van de schande en ik bid U of U mij wilt helpen op het rechte pad te blijven.' Hierna stond hij op, zadelde zijn paard en reed weg. Even later ontmoette hij een ridder die eens zijn schildknaap geweest was en hem toeriep: 'Verdedig u, Lancelot!' Direct daarop viel hij hem aan en doorstak schild en maliënkolder, maar Lancelot wist de ander te verslaan. Het paard bond hij aan een boom, zodat de ridder het zou kunnen vinden als hij het nodig had. Hierna reed Lancelot weer verder.

's Avonds kwam hij bij een kluizenaar bij wie hij kon overnachten en die hem vroeg of hij die dag al een dienst bijgewoond had. Lancelot antwoordde dat hij de hele dag niemand gezien had behalve een ridder, waarna de kluizenaar wilde weten waar Lancelot vandaan kwam. Hij vertelde alles, ook wat hij tijdens het zoeken naar de Graal allemaal meegemaakt had. De kluizenaar zag zijn ontroering en vroeg of hij niet eens wilde praten en biechten, en hij nam hem daarvoor mee naar een kapel, waar hij Lancelots biecht aanhoorde. Uiteindelijk vroeg Lancelot hem om advies, en de kluizenaar troostte hem. Toen Lancelot nogmaals om raad vroeg, antwoordde de ander: 'Die wil ik graag geven, zeg maar waarover.' 'Vannacht droomde ik van een door sterren omringde man, die zeven koningen en twee ridders bij zich had,' begon Lancelot, en hij vertelde zijn hele droom.

‘Lancelot,’ zei de kluizenaar na alles gehoord te hebben, ‘wat u hebt mogen zien bewijst dat uw geslacht van hoge adel is en eertijds veel macht had. Ik zal u nu proberen duidelijk te maken wat de betekenis van uw familie voor uzelf is.’ En de kluizenaar begon: ‘Zoals het verhaal ons leert ging Jozef van Arimathea, een edel ridder, tweeënveertig jaar na de dood van Christus het woord van God verkondigen. In de stad Sarras ontmoette hij de heidense koning Mordran, die in oorlog was met een andere, zeer machtige koning. Jozef gaf Mordran een advies waardoor hij zijn vijand zou kunnen verslaan. En zo kwam het dat Mordran zich bekeerde. Deze Mordran nu, had een zwager die Seraf heette en eveneens heiden was. Na zijn bekering werd hij Naschien genoemd en leidde hij zo'n deugdzaam leven dat God het hem vergunde de Graal te zien, die voorheen alleen door Jozef gezien was. Ook hierna gebeurde het niet vaak dat een ridder hem te zien kreeg. Eens, op een nacht, droomde Mordran over een van zijn neven, een zoon van Naschien, en over negen brede rivieren. Acht daarvan waren even breed en diep, de negende overtrof de andere. Deze rivier was zo wild dat niets de stroming kon beïnvloeden. En daar waar de rivier ontsprong, was zij troebel en modderig, maar verderop werd het water steeds helderder. Het smaakte heerlijk zoet, niemand kon ophouden ervan te drinken na het eenmaal geproefd te hebben. Vervolgens droomde de koning dat er uit de hemel een knappe man neerdaalde, die in het water van de acht rivieren zijn handen en voeten waste. Hierna ging hij naar de negende en baadde zich daar helemaal in.

Cylidoen, de zoon van Naschien, was het meer waar deze rivieren ontstonden. Deze Naschien was ooit hierheen gezonden om hen die niet tot ons geloof behoorden in verwarring te brengen. Cylidoen wist heel veel: hij kende de loop van alle planeten en sterren en daarom, zo moet u weten, zag u hem met sterren omringd. Hij was de eerste koning van Schotland en uit dit meer van kennis en vroomheid ontstonden negen rivieren,

dat wil zeggen negen mannen. Zij zijn niet allen Cylidoens zoon, maar stammen wel in rechte lijn van hem af. Zeven van deze negen waren koningen, de andere twee ridders. De eerste koning na Cylidoen heette Marpus. Over hem wordt geschreven dat hij alles voor de Kerk over had en veel goede daden verrichtte. De tweede heette Naschien, naar zijn overgrootvader. In zijn hart woonde de Heer, want hij was een zeer goed man. De volgende was koning Cham de Grote en hij liet zich als boetedoening door paarden voortslepen hoewel hij niet gezondigd had. Cham werd opgevolgd door Helyas, die evenmin zijn Schepper ooit toornig maakte. De vijfde koning was Jonas, een dapper en fatsoenlijk ridder met een zuiver geweten, die op een dag zijn land verliet om zich in Gallië te vestigen. Zijn zoon noemde hij Lancelot en dit nu is uw grootvader. Deze Lancelot had de dochter van de koning van Ierland tot vrouw en hij was een goed mens. Zijn zoon, uw vader, heette Ban en was nog vromer dan menigeen dacht. Hij stierf niet van verdriet, zoals gezegd wordt, maar omdat hij dat zelf wilde en God zijn gebed verhoorde.

Deze zeven koningen, uw machtig voorgeslacht, werden door God gezegend en dat hebt u in uw droom gezien. De twee ridders die u zag, zijn u en uw zoon Galahad. Hij is de negende rivier uit Mordrans droom. Bedenk nu goed, Lancelot,' zei de kluisenaar dringend, 'wat die man uit de hemel tegen deze twee ridders zei, want hij zei het ook voor u. Dat de jongste van de twee ridders in een leeuw veranderd werd, betekent dat hij boven alle mensen gesteld wordt en dat hij vleugels kreeg, duidt erop dat niemand zoveel waard is als hij. Nooit zal iemand zich met hem kunnen vergelijken. Verder werd de jongste ridder gezegd te gaan vliegen. Dat wil zeggen dat hij boven de andere ridders staat. Dat zijn vleugels zo groot werden dat ze de aarde omspanden, voorspelt dat uw zoon Galahad tijdens zijn leven boven allen verheven zal zijn. Hij is dus te vergelijken met die negende, de diepste rivier.'

Het was een tijdje stil. Toen zei Lancelot: 'Galahad zou mijn zoon zijn? Hoe dat zo?' 'Dat hoeft u niet te verbazen,' begon de kluizenaar uit te leggen. 'U verwekte hem bij de dochter van koning Pelles, toen u daar logeerde.' 'Ik ben er erg blij mee, dat God mij de eer gunde zo'n edel kind te verwekken. God zal immers niet toestaan dat de vader van zo iemand verloren zal gaan vanwege zijn zonden.' 'Iedere vader wordt gestraft voor zijn eigen zonden en ieder kind ook,' bracht de ander daar tegenin. 'U kunt dus maar beter niet op uw zoon vertrouwen. Dat kunt u wel op God: als u tot Hem bidt, helpt Hij u.' 'Als dat zo is,' zei Lancelot daarop, 'dat ik alleen op God kan vertrouwen, dan bid ik Hem dat Hij mij genade schenkt en mij tegen de duivel beschermt, zodat ik niet onder diens invloed kom te staan.'

Die nacht bleef Lancelot bij de kluizenaar. Toen hij de volgende dag op het punt stond weg te gaan smeekte de man hem op te passen en niet weer tot zonde te vervallen.

Na een paar dagen raakt Lancelot geïsoleerd in een onherbergzame landstreek, ergens aan het water. Walewein en Hestor zijn samen op zoek. Een kluizenaar legt hun dromen uit: ze zijn beiden te hoogmoedig en te zondig om de Graal te kunnen vinden.

Ook Bohort ontmoet een kluizenaar. Die vertelt hem dat hij alleen nog water en brood tot zich mag nemen en witte kleding moet dragen tot hij de Graal gezien heeft. Evenals Percheval wordt Bohort door een jonkvrouw in verleiding gebracht, maar ook hij vervalt niet tot zonde. Later doodt hij bijna Lioneel, maar een stem behoedt hem voor deze vergissing en zegt hem bovendien naar zee te rijden. Tot zijn vreugde ontmoet hij daar Percheval.

Galahad levert in een toernooi strijd met Hestor en Walewein, waarbij de laatste door een slag van Galahads zwaard ernstig gewond raakt. De volgende dag voegt Galahad, begeleid door een jonkvrouw, zich bij Percheval en Bohort. Het viertal vaart weg.

Ze legden aan tussen twee rotsen, bij een eiland. Verderop lag een ander schip, dat alleen te voet te bereiken was. ‘Op dat schip,’ vertelde de jonkvrouw, ‘speelt het avontuur zich af waarvoor God u hierheen gebracht heeft.’ Ze gingen er onmiddellijk op af en zagen dat dit een veel mooier schip was dan dat waar ze mee gekomen waren. Tot hun verbazing was er niemand aan boord. Wel vonden ze er een tekst, die voorspelde dat degene die op het schip zou komen iets verschrikkelijks zou overkomen. Er stond namelijk: ‘Luister, man die hier aan boord wil gaan. Ga bij uzelf te rade of u standvastig bent in het geloof. Ikzelf ben daar symbool van. Mannen moeten oppassen, want wie het aan geloof ontbreekt, zal ik te gronde richten.’ Toen ze dit gelezen hadden, keken ze elkaar eens aan. De jonkvrouw vertelde Percheval dat ze zijn zus was. ‘Daarom kunt u mij des te meer vertrouwen. Ik zeg u: als u niet met uw hele hart in God gelooft, zult u in het verderf gestort worden. Datzelfde geldt voor iedereen die meegaat.’ Percheval geloofde haar en blij dat ze zijn zus was zei hij: ‘Ik zal gaan, ik vertrouw op mijn geloof. Bovendien ben ik het als ridder verplicht.’

‘Ga dan maar, moge God u bewaren!’

Nu sloeg Galahad een kruis en ging het schip van binnen bekijken. De jonkvrouw en de andere twee ridders volgden hem. Al snel hadden ze door dat dit het mooiste schip was dat ze ooit gezien hadden. Ze kwamen bij een schitterend bed, waar een zijden sprei overheen lag en toen Galahad de punt ervan optilde, kon hij zijn ogen niet geloven, zo mooi zag het bed eruit. Op het kussen lag een prachtige gouden kroon, op het voeteneinde een kostbaar zwaard dat een klein eindje uit de schede getrokken was. Het zag er vreemd uit: de knop bovenaan het handvat had alle kleuren van de regenboog, iedere kleur stond voor een bepaalde deugd. Ook onder die knop zag het er ongewoon uit: de ene kant was gemaakt van een monster dat Papalustes genoemd wordt. Dit monster kwam vooral voor in Cassidonië, en wie een van zijn ribben of beenderen in zijn

hand heeft, zal zijn zelfbeheersing niet verliezen. De andere kant was gemaakt van een vis die in het Frans Orcenezan heet en alleen in de Eufraat voorkomt. Zolang een man een graat van deze vis vast heeft, denkt hij aan niets anders dan waar hij mee bezig is en vergeet hij alle vreugde en verdriet. Pas als hij het weer neergelegd heeft, komen die weer boven. Ook op de kostbare rode doek die het zwaard gedeeltelijk bedekte, stond een tekst: 'Ik zie er vreemd uit. Nooit heeft een man mij vast kunnen pakken, hoe groot zijn hand ook was. Dat zal alleen degene kunnen die in dapperheid allen overtreft die vóór hem hier waren en na hem nog zullen komen.' Ze praatten over dit wonder en Percheval probeerde of hij het zwaard vast kon pakken, maar het lukte niet. 'Wat de tekst zegt, is waar,' zei hij. 'Daar ben ik zeker van.' De volgende die een poging waagde, was Bohort, maar die slaagde er evenmin in. Nu zeiden allen dat het Galahads beurt was. 'Ik probeer het niet,' zei hij echter resoluut. Hij zag namelijk, dat er op het zwaard, voorzover het uit de schede getrokken was, letters stonden. In bloedrode letters was te lezen: 'Alleen de beste ridder is dapper genoeg om mij uit de schede te trekken. Alle anderen zullen ofwel sterven ofwel verminkt worden.' De jonkvrouw lichtte toe dat het maar één man toegestaan was het zwaard uit de schede te trekken. 'Luister, ik zal u zeggen waarom dat zo is. Toen dit schip bij het land van Logres arriveerde, heerste er tussen twee koningen een oorlog. De een was koning Lembray, de vader van de Verminkte Koning, en de ander de Sarraceen koning Orbaen. Op een dag waren ze aan de kust in gevecht geraakt, waarbij koning Orbaen het onderspit dreigde te delven. Hij vluchtte naar het schip, pakte dit zwaard en doodde er in één slag de zeer gelovige koning Lembray en diens paard mee. Dat was de eerste keer dat dit zwaard gebruikt werd. Na deze gebeurtenis werd het land van beide koninkrijken onvruchtbaar. Nooit groeide er meer koren, geen boom droeg nog vruchten, en ook leefden er geen vissen meer. Om dit alles wordt het het Woeste Land genoemd.

Toen Orbaen in de gaten kreeg wat hij met het zwaard aangericht had, stak hij het terug in de schede en viel naast het bed dood neer. Zijn lichaam bleef daar liggen tot het door een jonkvrouw weggehaald werd. Vanwege de waarschuwing durfde geen man aan boord te gaan.' Galahad sprak zijn verbazing uit: 'Ik denk dat dit het wonderlijkste zwaard ter wereld is.' Toen hij het zwaard uit de schede wilde trekken vroeg de jonkvrouw hem even te wachten, dan konden ze de schede nog eens goed bekijken. Ze zagen, dat hij van de huid van een monster gemaakt was, zo rood als een roos. De letters waren deels met goud en deels met zilver geschreven. Wat hen echter het meest verwonderde, waren de riemen waar het zwaard aan hing. Die waren namelijk van halmen gemaakt, zo dun dat het leek alsof ze het gewicht van het zwaard nog geen dag zouden kunnen houden. Het opschrift luidde: 'Wie mij draagt, zal onoverwinnelijk zijn. Als hij mij tenminste met eerbied draagt, zoals het hoort, want ik mag niet gebruikt worden in onreine of zondige situaties. Het zal degene berouwen die me daar wel voor gebruikt. Maar wie mij met respect draagt, kan overal onbevreesd naar toe gaan, want zolang hij met de twee riemen omgord is waar ik aan hang, zal hem niets kunnen gebeuren. En niemand zal deze riemen eraf durven halen. Alleen een koningsdochter, een koningin bovendien, zal de riemen van het zwaard losmaken en ze zal ze door iets van haarzelf, waar ze erg aan gehecht is, vervangen. Ze zal het zwaard en de schede een naam geven, mits zij nog maagd is en dat haar hele leven zal blijven.'

De vier verwonderden zich over wat ze gelezen hadden en draaiden de schede om. Op de rode achterkant stond geschreven: 'Wie mij hogelijk roemt, zal mij eens vervloeken, en degene tegenover wie ik goed moet zijn zal ik boosaardig behandelen. Deze twee dingen zullen maar één keer gebeuren.' Toen ze dit gelezen hadden zei de jonkvrouw: 'Ze zijn inmiddels gebeurd. Ik zal jullie vertellen wie het overkomen is en waarom

niemand dit zwaard op zal durven nemen, tenzij hij er waardig genoeg voor is.' En ze begon haar verhaal: 'Ongeveer veertig jaar na de dood van Christus werd Naschien, de zwager van de rijke koning Mordran, door God naar het eiland Tornoyant geleid, dat veertien dagreizen ten westen van zijn eigen land lag. Daar vond hij het schip waar wij nu op zijn en zodra hij het zwaard zag, wilde hij het hebben, maar hij durfde het niet uit de schede te trekken. Acht dagen bleef hij daar, met nauwelijks te eten of te drinken. De negende dag stak er zo'n wind op dat het schip wegzeilde. Bij het eiland Occident legde Naschien aan, zag een wonderbaarlijk grote reus aankomen die hem toeriep: "Dit wordt uw dood!" De reus kwam zijn richting uit, waarop Naschien het zwaard trok. Toen hij het zag, prees hij het uitbundig, maar toen hij het ophief, brak het in tweeën en bedroefd zei Naschien: "Wat ik het meest waardeer, vervloek ik nu, want nu ik het nodig heb, laat het me in de steek." Hij stak het zwaard weer in de schede en legde het geheel terug op bed. Daarna sprong hij aan land, sloeg de reus dood en keerde terug naar het schip, dat met het getij wegvoer toen de wind opstak. Hij naderde het schip van koning Mordran, die eerder door de duivel aangevallen was op de rots in de Verschrikkelijke Haven. Toen ze elkaar herkenden, waren ze uitermate verheugd, want ze mochten elkaar bijzonder graag. Op Mordrans vraag vertelde Naschien alles over het zwaard, hoe het hem in de steek gelaten had toen hij de reus wilde doden. "Wat vervelend. Wat hebt u toen met het zwaard gedaan?" vroeg Mordran.

"Ik heb het teruggelegd op de plaats waar ik het gevonden had. U kunt het daar nog zien liggen als u wilt."

Mordran ging met Naschien mee en stak zijn bewondering voor het zwaard niet onder stoelen of banken. Hij veronderstelde dat het niet gebroken was als er geen speciale bedoeling geweest was, waarop hij de stukken samenvoegde en het zwaard teruglegde op de plaats waar u het gevonden hebt. Naschien en Mordran hoorden een stem zeggen: "Ga weg, ga naar het

andere schip, want u staat op het punt te zondigen.” Maar bij hun vertrek trof een zwaard Naschien in de schouder, zodat hij viel, roepende: “God, ik ben gewond.” Opnieuw hoorde hij een stem: “U hebt het zwaard getrokken hoewel het niet voor u bestemd was. Daarom gebeurt dit.” En zo kwam uit wat er geschreven stond: “Wie mij hogelijk roemt, zal mij eens vervloeken.” U hebt gehoord hoe dat gebeurt is.’ Galahad antwoordde de jonkvrouw: ‘Dat snappen we, maar vertel eens hoe het andere deel van de voorspelling uitkwam.’

‘Dat zal ik doen. Pelles, de Verminkte Koning, doorkruiste het land, eerde God en leefde zo godvruchtig dat niemand met hem te vergelijken was. Op een dag was hij op jacht in het bos, maar verloor zijn jagers en honden uit het oog en vond ze niet meer terug. Samen met een ridder die bij hem was, dwaalde hij in het bos rond zonder de weg terug te vinden en tenslotte kwam hij bij de Ierse Zee, waar hij dit schip zag. Toen hij erlangs liep, vond hij het opschrift dat u ook gelezen hebt. Hij voelde zich er niet door aangesproken, dacht zonder zonde te zijn en ging alleen het schip op. De andere ridder durfde niet. Toen hij het zwaard vond, trok hij het zover uit de schede als het nu is. Het zou hem misschien gelukt zijn het er helemaal uit te trekken, als hij niet door een lans tussen zijn benen verwond was. Zoals men weet, heeft hij daar nog last van, hij is er nog steeds niet van genezen. Hij raakte dus vanwege zijn dapperheid gewond,’ besloot de jonkvrouw. Galahad antwoordde haar: ‘Na alles wat u verteld hebt, lijkt mij dat niemand zich door het opschrift ervan moet laten weerhouden het zwaard te trekken.’

Ook over het bed weet de jonkvrouw veel te vertellen. Dat het drie kleuren heeft, vindt zijn oorzaak in de soort hout die gebruikt is: Eva plantte na de verbanning uit het Paradijs een witte boom. Toen onder diezelfde boom Abel verwekt werd, werd hij groen, maar na Kaïns broedermoord rood. Het schip en het zwaard wer

den door Salomo gemaakt ter ere van de beste ridder die ooit zou komen, waarna het schip met het bed vertrokken is.

Galahad drong erop aan dat ze de jonkvrouw zouden gaan zoeken die de riemen van het zwaard zou kunnen verwisselen. ‘Want dit zwaard zal niet uit zijn schede getrokken kunnen worden vóór dat gebeurd is,’ voegde hij eraan toe. ‘We gaan niet weg eer dat gedaan is,’ stelde de jonkvrouw hem gerust. En onmiddellijk begon ze de riemen te vervangen door een stel dat ze van gouddraad, zijde en van haar eigen haar gemaakt had. Het haar was zo mooi en glanzend dat het nauwelijks van het gouddraad te onderscheiden was. Er waren allerlei edelstenen in bevestigd. Terwijl ze de riemen met twee prachtige gespen aan het zwaard vastmaakte, zei ze: ‘Heren, dit zijn de riemen die aan het zwaard horen. Ze zijn gemaakt van het materiaal dat me het liefst is: mijn eigen haar.’ Zich tot Galahad wendend vervolgde ze: ‘Met Pinksteren had ik nog een mooi kapsel, maar toen ik hoorde dat u, Galahad, ridder geworden was en ik begreep dat dit avontuur mij te wachten stond, liet ik mijn haar afknippen en maakte er deze riemen van.’ Nadat ze de riemen verwisseld had, zei ze nog: ‘Als u wilt weten hoe dit zwaard heet, dan zeg ik u dat het het Zwaard met de Wonderlijke Riemen genoemd wordt. En de schede heet Herinnering aan de Betekenis. Geen weldenkend mens zal de schede kunnen zien zonder aan het vergoten bloed van Abel te denken.’ Percheval en Bohort draaiden zich om naar Galahad en vroegen hem het zwaard om te gorden, maar hij antwoordde: ‘Ik zal eerst doen wat er eigenlijk mee gedaan moet worden.’ En hij pakte het op. Zijn gezellen zeiden toen: ‘Dit zwaard is beslist voor u, dat zal niemand kunnen ontkennen.’ Galahad trok het uit de schede, bewonderde het en stak het weer terug, waarop de jonkvrouw hem zijn oude zwaard afgespte en het nieuwe omdeed. Daarbij zei ze: ‘Nu maakt het me niet meer uit wanneer ik sterf, heer, want na vandaag ben ik de gelukkigste maagd ter wereld. Ik heb

immers de beste man tot ridder gemaakt. U bent namelijk pas echt ridder door het dragen van dit zwaard.’ ‘Omdat u dit gedaan hebt,’ antwoordde Galahad, ‘zal ik mijn hele leven uw ridder zijn.’ ‘Dank u,’ zei ze, en ze gingen terug naar de rotsen. Percheval dankte God: ‘Dit was het meest indrukwekkende avontuur dat ik ooit gezien heb. Dank u dat ik daarvan getuige heb mogen zijn, God.’ Hierna gingen ze terug naar hun eigen schip en voeren tot de duisternis inviel.

De volgende dag gaan de vier aan land. Ze komen bij een kluzenaar die hun vertelt dat het bloed van een maagd nodig is om een melaatse kasteelvrouwe te genezen en dat daarom iedere maagd ontvoerd wordt. Perchevals zus verklaart bereid te zijn bloed af te staan, maar als ze dat gedaan heeft, is ze zo verzwakt dat ze denkt te zullen sterven. Ze wil dat ze weer in het schip gelegd wordt, dat haar naar Corbénic zal brengen, en bovendien wil ze dat Galahad en Percheval naast haar begraven zullen worden. Toch blijkt dat, als Percheval en Galahad met z'n tweeën teruggaan omdat Bohort een ridder is gaan helpen, haar dood voor niets geweest is. Het kasteel is geheel verwoest als teken van Gods woede over het vele bloed dat gevloeid heeft voor de genezing van één.

Lancelot verblijft nog steeds aan het water. Op een dag ziet hij een schip aankomen en hoort een stem zeggen aan boord te gaan. Hij vindt er het lichaam van Perchevals zus en als hij na een paar dagen aanlegt, ontmoet hij Galahad. Gedurende een half jaar blijven vader en zoon samen, dan moet Galahad opnieuw avonturen gaan zoeken. Lancelot is dus weer alleen en arriveert op Corbénic, waar hij de Graal te zien krijgt. Veertien dagen lang moet hij bewegingloos blijven liggen als straf voor veertien zondige jaren. Hierna vertrekt Lancelot en gaat naar Arthurs hof.

Galahad ontmoet Percheval en trekt vijf jaren met hem rond. Dan vinden ze ook Bohort, die al die tijd ziek geweest blijkt te zijn.

Zo kwamen de drie ridders die, zoals verteld is, gescheiden geweest waren weer bij elkaar. Gezamenlijk reden ze naar kasteel Corbénic. Toen hun aankomst opgemerkt werd, werd hun een hartelijk welkom bereid, vooral door koning Pelles, die zeker wist dat er nu een einde zou komen aan de wonderlijke avonturen die zich al geruime tijd aan het hof voordeden. Iedereen liep uit om de drie ridders te verwelkomen en koning Pelles en de anderen raakten ontroerd door het weerzien met Galahad, die ze als kind nog gekend hadden. Niet lang nadat Bohort, Percheval en Galahad zich ontwapend hadden, kwam Pelles' zoon Elizer met het gebroken zwaard naar hen toe, waarmee Jozef van Arimathea destijds aan zijn been verwond was, zoals hiervoor verteld is. Hij trok het zwaard uit de schede en vertelde hun hoe het kwam dat het gebroken was. Daarop kwam Bohort naar voren om te proberen er weer één geheel van te maken, maar hij slaagde er niet in. Ook de poging van Percheval mislukte, die daarop tegen Galahad zei: 'Heer, wij hebben het geprobeerd, nu moet u uw krachten eens beproeven. Als het ook u niet lukt, dan kan niemand het!' Galahad nam de beide stukken van het zwaard aan en voegde ze zó samen dat niemand nog kon zien dat het zwaard ooit gebroken geweest was. Hierna zeiden ze: 'Nu dit gelukt is, zullen we ook de andere avonturen gemakkelijk tot een goed einde kunnen brengen.' De goede afloop van dit avontuur verheugde de bewoners van het kasteel en ze gaven het zwaard aan Bohort, die het volgens hen verdiende nu hij zo'n goed mens en ridder was.

In de namiddag betrok de lucht en veranderde het weer snel. Er stak een harde storm op, die tot in het paleis voelbaar was. Binnen werd het zo heet dat men dacht te verbranden. Velen werden onwel. Plotseling klonk er een stem die vroeg of zij die niet gerechtigd waren aan de tafel van Jezus Christus te zitten weg wilden gaan, omdat Hij de Zijnen wilde eren. 'Want spoedig zal Hij de ridders die Hij in alle opzichten waardeert met Zijn hemelse spijze voeden.' Onmiddellijk verliet iedereen de

paleiszaal, behalve de goede koning Pelles, zijn zoon Elizer en een jonkvrouw. Zij was het nichtje van de koning, en de meest achtenswaardige vrouw die aanwezig was. Zij bleven met zijn drieën achter, omdat ze wilden zien wat er zou gaan gebeuren. Na een tijdje kwamen er negen ridders binnen, die zich rustig ontwapenden en daarna voor Galahad bogen met de woorden: 'Heer, we hebben ons gehaast, omdat we met u aan de beroemde tafel wilden eten.' 'Juist nu bent u van harte welkom,' antwoordde Galahad hun. 'Wij zijn ook nog maar net aangekomen.' Toen ze waren gaan zitten, vroeg Galahad hun waar ze vandaan kwamen. Drie kwamen er uit Gallië, drie uit Ierland en drie uit Denemarken, zo luidde het antwoord. Intussen zagen ze vier jonkvrouwen met een bed uit een kamer komen. Op het bed lag een man, die er slecht aan toe leek te zijn, maar een kostbare gouden kroon droeg. Het bed werd in de paleiszaal neergezet, waarop de jonkvrouwen weer vertrokken. De man richtte zich op en sprak Galahad aan: 'Heer, wees welkom. Ik heb er erg naar verlangd u te zien. In die tijd heb ik veel pijn geleden, zoals u wel aan me zult kunnen zien, maar ik hoop dat nu de tijd gekomen is dat, zo God het wil, mijn pijn verlicht zal worden.' De man was nog niet uitgesproken of er klonk weer een stem: 'Wie niet aan de zoektocht naar de Graal deelgenomen heeft, wordt verzocht weg te gaan, want hij heeft niet het recht hier bij te blijven.' Daarom verlieten Pelles, zijn zoon Elizer en de jonkvrouw de paleiszaal en toen alleen nog de ridders achtergebleven waren, zagen ze uit de hemel een man neerdalen. Hij droeg een bisschopskleed, had een staf in zijn hand en droeg een mijter. Vier engelen brachten hem in een stoel en zetten die in de buurt van de tafel waar de Graal op stond. Op het voorhoofd van de man stond een zin: 'Dit is Jozef, de eerste bisschop van de christenen, die lang geleden door God in het Geestelijk Paleis te Sarras tot bisschop gewijd werd.' Deze zin wekte de verwondering van de ridders, want de Jozef over wie gesproken werd, was al driehonderd jaar dood,

maar de man begon tegen hen te spreken: ‘Laat u niet van uw stuk brengen door mijn verschijning, dienaren Gods, want zoals ik gewoon was de Graal te bedienen toen ik nog op aarde was, zo doe ik dat ook nu nog.’ Hij ging in gebed.

Toen hoorden de aanwezigen de deur van de zaal zachtjes opengaan en zagen de vier engelen weer binnenkomen. Twee van hen droegen grote, helder brandende kaarsen, die ze op een zilveren tafel neerzetten. De derde had een rode fluwelen doek bij zich die hij naast de Graal neerlegde en de vierde droeg een lans waar voortdurend een druppel bloed afviel die in een busje opgevangen werd. Deze lans hield hij boven de Graal, zodat het bloed daarin terecht kwam. Jozef stond direct op, pakte de lans weg en legde de doek over de Graal heen. Voordat hij de mensen van het sacrament zou gaan bedienen deed hij zoals het hoorde: hij nam een hostie uit de Graal. Hij hief hem op en op hetzelfde moment zagen de aanwezigen uit de hemel een kind met een stralend gezicht neerdalen. Het werd één met het brood, dat Jozef omhoog hield en dat de vorm van een mens aannam. Jozef legde het in de heilige Graal terug en toen hij gedaan had wat een priester bij de mis behoort te doen ging hij naar Galahad. Hij kuste hem op de mond, waarna hij hem beval bij de anderen hetzelfde te doen. Dat deed Galahad.

Vervolgens zei Jozef: ‘Dienaren van God, u hebt er veel voor over gehad om hier de wonderen van de heilige Graal te zien. Ga nu aan deze tafel zitten, dan zult u uit handen van uw Schepper de verrukkelijkste maaltijd krijgen die ooit door ridders gebruikt werd. U mag wel zeggen dat u de hoogst mogelijke beloning voor uw inspanningen ontvangt.’ Toen hij dit gezegd had, verdween Jozef onmiddellijk en omdat niemand wist waar hij gebleven was, barstten allen in tranen uit.

Tijdens dit gejammer kwam er een man uit de Graal die uit Zijn handen en voeten en uit Zijn zijde bloedde. Hij sprak de aanwezigen toe: ‘U hebt Mij trouw gediend en zult na dit aardse leven het eeuwige leven verkrijgen. Omdat u zo lang

naar Mij gezocht hebt, toon Ik Me nu aan u en zal u het een en ander vertellen. Aan die tafel daar heeft na Jozef van Arimathea nooit meer een ridder gezeten. Alleen de ridders die hier nu zijn, hebben aan deze tafel kunnen eten. Kom nu hierheen en ontvang dat waar u al zo lang naar verlangt.' Nu nam Hijzelf de Graal, liep ermee naar Galahad, die knielde en het lichaam van Jezus Christus ontving. Hierna liep de man naar de anderen.

Na deze plechtigheid zei de man tegen Galahad: 'Mijn zoon, weet u, als zuiver en voortreffelijk man, wat Ik nu vasthoud?' 'Nee, dat weet ik niet,' antwoordde Galahad, waarop de man uitlegde: 'Dit is de schotel waar God uit at, samen met Zijn discipelen. U hebt het meest begerenswaardige nu wel gezien, maar nog niet zo duidelijk als over enige tijd. Dat zal zijn in het Geestelijk Paleis in de stad Sarras. Vanavond nog moet u daar naartoe gaan en het heilige vat begeleiden dat het koninkrijk van Logres zal verlaten. U moet samen met Percheval en Bohort naar de rivier gaan. Daar zult u het schip vinden dat u al eerder gezien hebt, dat met het Zwaard met de Wonderlijke Riemen. Voordat u gaat moet u echter eerst nog de Verminkte Koning genezen. Dat kunt u doen door hem met het bloed van de lans te bestrijken.' 'Maar waarom vindt U het niet goed als we met zijn allen gaan?' wilde Galahad weten. 'Omdat Ik wil dat het met u nu net zo gaat als destijds met Mijn discipelen. Zoals zij met Mij aan tafel zaten op Witte Donderdag wil Ik dat u met Mij aan de tafel van de heilige Graal zit. Er nemen twaalf ridders deel aan deze zoektocht, en Ik had toen twaalf discipelen, ook nu ben Ik de dertiende en raadsman. Ik zei Mijn discipelen op weg te gaan en overal altijd Mijn Naam te verkondigen. Zo zult u u ook her en der moeten verspreiden.' Hierna zegende Hij hen en verdween weer. Het enige dat de ridders dachten te zien was dat Hij omhoog ging naar de hemel.

Na deze gebeurtenissen pakte Galahad de lans en bestreek met wat bloed de wond van de Verminkte Koning, die direct genas en God daarvoor dankte. Hij leefde nog lang, maar trok

zich terug uit de wereld. Hij trad namelijk in een klooster in, waar hij zo'n godvruchtig leven leidde dat God omwille van hem menig wonder deed. Maar daar zwijg ik nu over, ik ga verder met de gezellen.

Volgens het verhaal hoorden ze, toen ze rond middernacht in gebed lagen, een stem zeggen: 'Lieve vrienden, ik beveel u allen nu hiervandaan te gaan. Het lot zal u leiden.' De ridders antwoordden: 'Vader in de hemel, moge U altijd geëerd worden, omdat U ons nu Uw lieve vrienden noemt. De moeite die we ons getroost hebben is dus niet voor niets geweest.' De drie graalridders en de negen anderen gingen naar buiten, waar ze hun wapens vonden en zich bewapenden, en reden weg. Buiten het kasteel vroegen ze aan elkaar hoe ze heetten, en zo hoorden ze dat een van de drie Galliërs Claudijn was, de zoon van koning Claudas. Ook de andere twee waren ridders van aanzienlijke komaf. Toen het tijdstip aanbrak dat afscheid genomen moest worden omhelsden de ridders elkaar. Die uit Gallië zeiden ontroerd tegen Galahad: 'Heer, we waren nooit zo blij als toen we in uw gezelschap opgenomen werden. Het doet ons veel verdriet dat we nu afscheid van u moeten nemen, maar het is Gods wil.'

'Inderdaad, we moeten uit elkaar gaan. Ik hoop dat God u zal beschermen, en ik vraag u om mijn vader Lancelot en de andere gezellen van de Tafelronde te groeten als u aan het hof van koning Arthur komt.'

Nadat ze hem dat toegezegd hadden, gingen ze uit elkaar.

Na vier dagen kwamen Galahad, Percheval en Bohort bij de zee, en zagen het schip waarop zij het Zwaard met de Wonderlijke Riemen gevonden hadden. Ook zagen ze de tekst die inhield dat geen man zo overmoedig moest zijn aan boord te gaan tenzij hij in God geloofde. Zodra ze op het schip waren, viel hun oog op de zilveren tafel, die ze aan het hof van de Verminkte Koning al gezien hadden. Op de tafel stond de heilige Graal, bedekt met een rode doek. Ze wezen elkaar erop en

dankten de Heer ervoor dat ze deel uitmaakten van het gezelschap van de heilige Graal. Ze vroegen Hem hen verder te leiden. Onmiddellijk stak er een harde wind op, die het schip met hoge snelheid deed uitvaren, naar zee toe. Na een tijdje wisten ze niet meer waar ze waren.

's Morgens en 's avonds bad Galahad tot God of hij zou mogen sterven op het moment dat hij erom zou vragen. Dit hield hij dagenlang vol en na verloop van tijd hoorde hij een stem antwoorden: 'Galahad, wees maar niet ongerust. Uw verzoek zal ingewilligd worden, waar en wanneer u het ook doet. Uw ziel zal ten hemel varen en daar voor eeuwig zijn.'

De drie ridders lagen daar in volle zee en op een bepaald moment zeiden Percheval en Bohort tegen Galahad: 'Volgens het opschrift is dat bed hier voor u gemaakt, maar u hebt er nog nooit in geslapen. Toch moet u dat doen, want dat werd in de brief aangekondigd.' Hierop gaf Galahad toe, ging in bed liggen en viel direct in slaap. Het eerste dat hij zag toen hij weer wakker werd, was de stad Sarras en hij hoorde een stem die hen toesprak: 'Ridders, ga nu van boord en draag met zijn drieën de zilveren tafel naar de stad. Zet hem pas neer in het Geestelijk Paleis van Sarras, waar Jozef van Arimathea door God zelf gezegend en tot bisschop gewijd werd.' Terwijl ze probeerden gevolg te geven aan deze woorden zagen ze het schip aankomen waarmee destijds Perchevals overleden zus weggevaren was. Toen zeiden de drie ridders tegen elkaar dat zij de waarheid gesproken had vlak voor ze stierf. Ze tilden de zware tafel op, Percheval en Bohort samen aan de ene kant en Galahad in zijn eentje aan de andere. Onderweg kwamen ze langs een bedelaar met krukken die hun in naam van God om een aalmoes vroeg. 'Goede man,' antwoordde Galahad, 'help mij liever deze tafel naar binnen te dragen.' 'Hoe kan ik u helpen? Ik, die al in geen tien jaar zonder hulp heb kunnen lopen?' 'Vergeet dat nu even,' zei Galahad. 'Sta op, u zult zien dat u nergens last van hebt.' De man stond op alsof er nooit iets met hem aan de hand geweest

was en hij hielp Galahad met het dragen van de tafel. Ze waren nog niet in de stad aangekomen of de bedelaar vertelde welk wonder er gebeurd was.

In het paleis sprong de stoel die God destijds ten behoeve van Jozef neer had laten zetten direct in het oog. Het paleis liep vol met mensen uit Sarras, die het wonder van de kreupele die weer kon lopen zelf wilden zien.

Toen de drie ridders gedaan hadden waar ze voor gekomen waren, gingen ze terug naar het schip. Daar namen ze het lijk van Perchevals zus met bed en al op en gaven haar in het Geestelijk Paleis een koninklijke begrafenis. De koning van de stad, Hestoran, had de drie ridders opgemerkt, kwam naar hen toe en vroeg hun waar ze vandaan kwamen en wat ze op die zilveren tafel meegebracht hadden. Ze vertelden hem alles uitgebreid, ook over de macht van de heilige Graal, maar Hestoran was wantrouwig en geloofde hun verhaal niet. Dat kon hij ook niet, omdat hij uit een heidense familie kwam. Hij beschouwde de drie als verraders, wachtte tot ze ontwapend waren en liet ze daarna gevangen zetten. Hun gevangenschap duurde ruim een jaar, maar God, Die overal en altijd toont dat Hij genadig is en de Zijnen, die Hem liefhebben, niet vergeet, zond de drie ridders de heilige Graal. Zo konden ze zich troosten en laven aan de betoonde genade, maar nu zwijg ik hierover en vertel verder over de ridders van de Tafelronde, die inzagen dat hun zoeken niets uitrichtte.

Omdat dit Lancelot niet beviel, keerde hij terug naar Camelot en toen de andere ridders dat hoorden, gingen zij ook terug. Nu Lancelot hen voorgegaan was, hoefden ze zich minder te schamen. De meesten die aan de zoektocht deelgenomen hadden, waren nu dus weer bij elkaar, behalve natuurlijk degenen die overleden waren. Vierentwintig ridders ontbraken er, onder wie Gariët, Waleweins broer. Hij was gevangen genomen, maar nu zal ik hier afbreken om de draad van het verhaal over koning Hestoran weer op te nemen.

Na een jaar gevangenschap bad Galahad klagend: 'Heer, ik vind dat ik nu lang genoeg geleefd heb: verlos mij van dit leven, als U wilt.'

Op een dag werd koning Hestoran ernstig ziek en zou niet lang meer leven. Hij riep de drie ridders aan zijn sterfbed en vroeg hun dringend om vergeving voor wat hij hun aangedaan had, omdat hij dacht te zullen sterven. Zodra de ridders gezegd hadden dat ze hem wel wilden vergeven stierf koning Hestoran. Na zijn begrafenis was het hof onzeker over de verdere gang van zaken, nu er geen koning meer was. Ze overlegden met elkaar en tijdens een van die beraadslagingen hoorden ze een stem zeggen: 'Kroon de jongste van de drie gevangen zittende ridders tot koning. Zolang hij er is, zult u goed bestuurd worden.' Men volgde de raad van de stem op en kroonde Galahad tot koning, hoewel hij het aanvankelijk wilde weigeren. Maar toen hij zag dat hij er niet aan kon ontkomen accepteerde hij de kroon. Zodra hij het bestuur overgenomen had, liet hij op de zilveren tafel een mooi en rijk met goud en edelstenen ingelegd kistje maken, dat de Graal geheel aan het oog onttrok. Iedere dag ging Galahad 's ochtends vroeg voor het heilige vat staan om te bidden, samen met Percheval en Bohort. Zij baden dan of God hun genadig wilde zijn zolang ze leefden, zodat ze Hem konden blijven dienen.

Een jaar nadat Galahad gekroond was, gingen ze ook, maar in het Geestelijk Paleis aangekomen, zagen ze een man geknield voor het vat liggen bidden, zichzelf daarbij op de borst slaande. Voor hij hierna zou overgaan tot een stil gebed deed hij het kistje open en riep Galahad bij zich: 'Kom hier, kom zien wat u al zo lang hebt willen zien.' Galahad liep naar de man toe en zag de heilige Graal en de inhoud ervan. Hij begon vreselijk te beven, omdat dit de eerste keer was dat een mens deze geestelijke dingen zag. Hij hief zijn handen ten hemel en bad: 'Heer, ik vraag U om genade, nu U mijn grootste wens vervuld hebt. Ik zie nu in dat geen tong dit beschrijven kan, dat geen hart het

bevatten kan. Dit is het grootste wonder. Nu ik dit heb mogen zien, mag ik misschien in deze vreugde, lieve Vader, dit aardse leven verlaten om naar de plaats te gaan waar zij verblijven, die U trouw dienden.' Na dit gebed ging Galahad ter communie bij de goede man over wie ik eerder al vertelde en die als bisschop gekleed was. 'Galahad, weet u wie ik ben?' vroeg de man daarna, waarop Galahad antwoordde: 'Nee, maar zeg het mij.' 'Ik ben de zoon van Jozef van Arimathea. God heeft mij hierheen gezonden om u te helpen. Omdat wij iets met elkaar gemeen hebben, namelijk dat we het wonder van de heilige Graal gezien hebben en omdat wij maagdelijk zijn, stuurt hij mij en niet iemand anders.' Onmiddellijk hierop ging Galahad naar Percheval en kuste hem op de mond. Daarna deed hij hetzelfde bij Bohort en hij vroeg hun zijn vader Lancelot zijn groeten over te brengen. 'En ook aan koning Arthur en de andere ridders van de Tafelronde, als u ze allemaal bij elkaar mocht zien.' Galahad zelf liep naar de tafel toe, knielde en even later verliet zijn ziel het lichaam. Zo ging zijn wens dus in vervulling, de engelen namen zijn ziel mee naar God. Direct daarop zagen de andere twee een groot wonder gebeuren: er kwam even een hand zonder arm vanuit de hemel, die de Graal oppakte en mee terug nam. Percheval en Bohort zijn de enigen die dit ooit gezien hebben en niemand heeft het ooit in twijfel durven trekken. Ze waren allebei zeer bedroefd om Galahads dood, maar gelukkig ontfermde God zich over hen. In het hele land heerste rouw om de dode en hij werd op gepaste wijze begraven.

Percheval werd kluizenaar, Bohort hield hem wel gezelschap, maar kleepte zich niet als een kluizenaar, want hij had steeds het plan om nog terug te gaan naar Arthurs hof. Een jaar en twee dagen leefde Percheval nog, maar toen moest Bohort hem naast Galahad en diens zus laten begraven. Toen het tot hem doorgedrongen was dat hij alleen overgebleven was, ging Bohort scheep, verliet Sarras en zette koers naar het land van Logres.

Na zijn reis kwam hij op Camelot aan en ontmoette koning Arthur. Slechts zelden waren mensen zo blij met iemands thuiskomst als toen. Iedereen was er namelijk van overtuigd dat Bohort overleden was, omdat ze zo lang niets van hem vernomen hadden. Er werd een feestelijke maaltijd aangericht, en na het eten wilde de koning weten wat Bohort en de anderen allemaal meegemaakt hadden. Hij liet klerken komen die alles op moesten schrijven.

Bohort kwam als eerste aan het woord. Hij vertelde wat hij beleefd had en hoe Galahad en Percheval overleden waren. Dit zette een domper op de vreugde aan het hof. Toen het allemaal opgeschreven was, liet Arthur alle andere gezellen ook vertellen wat hun overkomen was bij hun zoektocht. Hij wilde alles precies weten, ook hoeveel ridders het niet overleefd hadden. Toen iedereen uitverteld was, werd duidelijk dat er veel ridders niet teruggekomen waren. Zij hadden in gevechten de dood gevonden.

Ook Gariët is niet teruggekeerd, hij is namelijk gevangen genomen door een jonkvrouw. Walewein bevrijdt hem.

Op Camelot herneemt het leven zijn gewone gang: nieuwe ridders doen er hun intrede en de avonturen blijven zich aandienen.

Ondergang

Zoals ik in het vorige deel verteld heb, had Lancelot een geestelijke beloofd zijn liefde voor Guinevere te vergeten. Toch gebeurde het dat hij, zodra hij haar terugzag, binnen een maand meer dan ooit van haar hield en weer tot zonde verviel.

Hoewel ze hun liefde altijd geheim gehouden hadden, hield Agravein, Waleweins broer, Lancelot nauwlettend in het oog en ontdekte al snel die verhouding. Deze Agravein had altijd al een hekel gehad aan Lancelot en zag nu een kans om hem onderuit te halen. Hij verheugde zich op de smaad die Lancelots deel zou zijn. Daar had hij de schande die Arthur zou moeten ondergaan graag voor over.

Rond diezelfde tijd zou het toernooi van Winchester georganiseerd worden. De meeste ridders van de koning gingen erheen en ook Lancelot had zich voorgenomen te gaan, maar incognito, zodat niemand hem zou herkennen. Hij vertelde zijn gezelschap dat hij ziek was en daarom niet naar het toernooi kon gaan. Bohort, Hestor en Lioneel moesten echter wel gaan met een gedeelte van hun ridders. Maar daar zeiden ze niets voor te voelen zolang Lancelot ziek was. ‘Ik sta erop dat u morgenochtend vroeg vertrekt, want met Gods hulp ben ik genezen voor u terug bent,’ zei Lancelot hun. ‘Omdat u zo aandringt, zullen we gaan,’ besloten de drie en de volgende dag vertrokken ze. Toen Agravein merkte dat iedereen naar het toernooi was behalve Lancelot, rees bij hem het vermoeden dat deze achtergebleven was om alleen te kunnen zijn met Guinevere. Met dit idee ging hij naar Arthur, zijn oom, en zei hem: ‘Ik zou graag eens onder vier ogen met u willen spreken, want u wordt achter uw rug om te schande gemaakt.’

‘Ik, te schande gemaakt? Door wie?’

‘Door Lancelot en uw vrouw, die een verhouding met elkaar hebben. Omdat ze elkaar niet kunnen ontmoeten als u in de

buurt bent, heeft Lancelot iedereen naar het toernooi gestuurd en hoopt hij dat u vanavond of morgen ook zult gaan. Dan hebben ze het rijk alleen.' Arthur kon dit niet geloven en dacht dat Agravain hem wat op de mouw speldde. 'Zwijg!' zei hij kortaf. 'Ik ben ervan overtuigd dat dit nooit in Lancelots hoofd zou opkomen. Mocht het toch zo zijn, dan werd hij er door liefde toe gedwongen, en daar kan men zich nu eenmaal niet tegen verzetten.' 'Wilt u er dan niets tegen doen?' sprak Agravain ongelovig.

'Wat zou ik moeten doen?'

'U zou ze in de gaten kunnen laten houden. Dan zult u wel achter de waarheid komen.'

'Doe maar wat u wilt. Ik zal u geen strobreed in de weg leggen,' gaf Arthur toe, waarop Agravain zei: 'Dat is precies wat ik wil.'

De hele nacht lag Arthur te piekeren over wat Agravain hem verteld had, maar omdat hij het zich eigenlijk niet voor kon stellen tilde hij er niet al te zwaar aan. 's Morgens ging hij met veel ridders op weg naar het toernooi. Guinevere vroeg nog of ze mee mocht omdat ze er veel goede ridders dacht te kunnen zien, maar Arthur snoerde haar de mond door het te weigeren. Zo wilde hij erachter komen of Agravain de waarheid gesproken had.

Zodra iedereen vertrokken is, staat ook Lancelot op om naar het toernooi te gaan, maar nog vóór dat begint, is hij al door Arthur signaleerd. Lancelot vecht voor een jonkvrouw en via haar komt Walewein later te weten dat Lancelot aan het toernooi deelnam en het gewonnen heeft. Lancelot is echter gewond geraakt en wordt door de jonkvrouw verpleegd. Van Walewein hoort Guinevere over deze 'ontrouw' van Lancelot en ze stuurt Bohort, Hestor en Lioneel erop uit om hem te gaan zoeken. Als ze hem niet vinden, gaan ze naar het dichtstbijzijnde toernooi, in de hoop dat hij daar op zal komen dagen. Lancelot weet wel van dit toernooi, maar is nog te

zwak om eraan mee te doen en verschijnt dus niet. Daarom besluit Arthur opnieuw een toernooi te Camelot te organiseren.

Op weg van het toernooi naar Camelot overnachtten Arthur en Guinevere in kasteel Tauros, dat aan hen toebehoorde. De volgende dag beval de koning zijn vrouw naar Camelot terug te gaan. Arthur zelf trok rond door zijn rijk en op een dag kwam hij in het bos waar Morgein de Fee woonde. Ze reed met zo'n honderd dames naar hem toe en toen ze vlak bij hem was, heette ze hem van harte welkom en nodigde hem uit met haar mee naar haar huis te gaan. Ze bewees hem veel eer, de tafels werden overvloedig gedekt en er werd een overheerlijke maaltijd opgediend. Hierna kreeg Arthur de kamer toegewezen waar Lancelot destijds twee winters en een zomer gevangen gezeten had. Hij had toen op de muur de schildering gemaakt van hem en de koningin. Morgein dacht dat nu het moment gekomen was om de koning van hun liefde op de hoogte te stellen.

Allen gingen naar bed, Morgein in een andere kamer dan Arthur. De volgende ochtend stond ze vroeg op en ging naar hem toe. Nadat ze elkaar goedemorgen gewenst hadden, vroeg ze hem: 'Zou u een verzoek in willen willigen als dat weinig van u vergt?' Dat zou hij best willen, zei Arthur, mits het nuttig was en hij ertoe in staat zou zijn. 'Dat bent u zeker,' zei Morgein, en ze vervolgde: 'Ik zou namelijk graag zien dat u vandaag hier blijft. U moet weten dat wij zeer naar uw komst verlangd hebben. Er is geen vrouw op de wereld die meer van u houdt dan ik. En dat kan ook niet anders.' 'Wie bent u dan, dat u zoveel om mij geeft?' vroeg Arthur nieuwsgierig. 'Houdt u me soms voor de gek?'

'Nee, ik moet van u houden omdat ik uw zus ben, Morgein de Fee. Uw vader en moeder zijn ook mijn ouders. Eigenlijk had u me wel moeten kennen.'

Toen hij dit hoorde, liep Arthur op Morgein af en omhelsde haar opgetogen. 'Ik ben blij u gevonden te hebben,' zei hij, 'ik

dacht namelijk dat u dood was. Ga met mij mee naar Camelot, daar zult u goed behandeld worden en dan kunnen we altijd bij elkaar blijven. U kunt dan mijn vrouw gezelschap houden, zij zal ook wel blij zijn als ze hoort dat ik u ontmoet heb.' Dit weigerde Morgein echter: 'Lieve broer, dat moet u me niet meer vragen, ik zal nooit naar Camelot kunnen komen. Zodra wij afscheid van elkaar genomen hebben ga ik naar het dal van Avalon, waar de vrouwen wonen die kunnen toveren.'

Arthur kleepte zich aan en vroeg Morgein bij hem te komen zitten. Ze spraken over van alles en nog wat. Het was mooi weer, de zon scheen door het raam naar binnen. Toen het licht op de muur viel, zag Arthur alles wat Lancelot geschilderd had. De koning kon lezen en daarom kon hij de onderschriften begrijpen, die hem duidelijk maakten dat hier alles geschilderd was wat Lancelot meegemaakt had sinds hij ridder geworden was. Hij zag niets dat hij nog niet wist, niets dat hem nog niet verteld was. Toen hij daarna de door Galiout geregelde ontmoeting van Lancelot en Guinevere zag, begon hij zich erg ongemakkelijk te voelen. Hij keek nog eens en zei voor zich uit: 'Als dit waar is, dan heeft Lancelot mij met mijn vrouw te schande gemaakt. Ik zie duidelijk dat ze vertrouwelijk met elkaar omgaan. Als het zo gebeurd is als ik hier zie, is dat het verschrikkelijkste dat mij ooit overkomen is. Lancelot had mij niet dieper kunnen kwetsen.' Hij wendde zich tot Morgein: 'Wilt u mij de waarheid vertellen over wat ik u vraag?'

'Ja, ik zal precies vertellen wat ik weet.'

Hij liet het haar beloven en vroeg daarna wie die schilderijen gemaakt had en wat ze te betekenen hadden. 'Waarom vraagt u dat, heer?' riep Morgein uit. 'Zou degene die dit geschilderd heeft erachter komen dat ik het u zeg, dan zou hij me doden. Alleen God kan me dan nog helpen.' 'Toch moet u me de waarheid vertellen,' drong Arthur aan, 'maar u kunt er zeker van zijn dat ik u niet zal verraden.'

'Hebt u echt niet liever dat ik het verzwijg?'

‘Nee, ik wil alles weten.’

‘Goed dan,’ begon Morgein, ‘ik zal er geen doekjes om winden. Misschien wist u het al, maar Lancelot houdt van uw vrouw. Dat doet hij al sinds hij tot ridder geslagen werd en het was door haar dat hij zo dapper was. Alles wat hij deed, was uit liefde voor haar. U kon dat al merken bij het kasteel Hof van Verdriet, want toen u daar was, kon u niet naar binnen, u moest bij de rivier wachten. Ook de ridders die u ieder uur stuurde, kwamen onverrichterzake terug, alleen Keye, ridder van de koningin, kon naar binnen. Terwijl het úw ridders niet toegestaan werd, mocht de ridder van uw vrouw het dus wel. Toch had u niets in de gaten.’

‘Ik sloeg daar toen inderdaad geen acht op. Maar nu herinner ik me dat Keye wel binnengelaten werd. Toch vraag ik me af of dat omwille van mij of mijn vrouw gebeurde.’

Morgein vervolgde haar verhaal: ‘Lancelot gaf zoveel om uw vrouw als hij dacht dat maar mogelijk was. Toch vertelde hij haar dat niet, noch gaf hij iemand anders opdracht daartoe. Hij verrichtte alleen alle dappere daden die u hier geschilderd ziet. Lange tijd heeft hij onder die verzwegen liefde geleden. Op een dag ontmoette hij koning Galiout. Dat was toen hij met een zwarte wapenrusting in het toernooi tussen u tweeën de overwinning behaalde en daarna vrede bewerkstelligde, waarna u de meeste eer toekwam. Toen het Galiout opviel dat Lancelot er met de dag slechter uit ging zien en dat hij niets meer wilde eten of drinken, wilde hij daar de oorzaak van weten. Hij vroeg Lancelot er zo dringend naar dat die tenslotte vertelde dat hij bijna stierf van liefde voor Guinevere. Galiout drukte hem op het hart niet zo bedroefd te zijn, hij zou er persoonlijk voor zorgen dat Lancelot van Guinevere zou krijgen waar hij zo naar verlangde. Galiout bereikte bij uw vrouw dat zij haar toestemming gaf voor die liefde en met een kus bezegelde ze dat. Dit kunt u op de muur zien.’ Toen Morgein uitgesproken was, wist Arthur genoeg.

‘Ik zie welke schande Lancelot mij met zijn trouweloosheid aangedaan heeft. Nu wil ik graag weten wie dat allemaal geschilderd heeft. Het moet iemand geweest zijn die veel van Lancelots doen en laten afweet.’

‘Hij was het zelf, hij heeft het eigenhandig gemaakt,’ vertelde Morgein. ‘Herinnert u zich nog dat op het veld van Camelot twee toernooien gehouden werden? En weet u ook nog dat de ridders van de Tafelronde toen zeiden niet aan dezelfde kant als Lancelot te willen vechten omdat hij toch altijd met de eer zou gaan strijken? Toen Lancelot dat hoorde, sloot hij zich onmiddellijk bij de tegenpartij aan en vocht zo goed, dat hij ze allemaal versloeg. Weet u dat nog?’ ‘Ja, ik herinner het me als de dag van gisteren,’ antwoordde Arthur. ‘Ik heb nooit meer iemand zo zien vechten, maar waarom begint u er nu over?’

‘Dat zal ik u zeggen. Toen hij het hof verliet, bleef hij anderhalf jaar weg, niemand hoorde iets over hem.’

Arthur knikte. ‘Al die tijd hield ik hem gevangen,’ verklaarde Morgein, ‘twee winters en een zomer. Toen maakte hij deze muurschilderingen. Het is dat de duivel hem hielp te ontsnappen, anders had hij hier nu nog gezeten.’ ‘Hoe bedoelt u dat?’ wilde Arthur weten.

‘Met zijn handen brak hij de tralies van dat venster daar.’

En toen ze het hem aanwees, moest Arthur wel toegeven dat dat geen mensenwerk kon zijn.

Hij bekeek de schilderingen nog eens aandachtig, maar zei geen woord. Uiteindelijk sprak hij tot Morgein: ‘Toen Agravein het me vertelde, geloofde ik het niet, ik dacht dat het een leugen was. Dit is echter een duidelijker bewijs en nu moet ik het haast wel geloven. Ik zal niet rusten voor ik precies weet wat er aan de hand is. Als het zo is als deze beelden ons willen doen geloven en Lancelot zich dus tegenover mij misdragen heeft, dan zal ik alles op alles zetten om ze te betrappen. Dan zal het bewijs pas echt geleverd zijn en zal ik ze zo zwaar straffen dat men er ten eeuwigen dage over zal spreken.’ Morgein gaf hem

gelijk. ‘Want anders zou men overal schande over u spreken.’ Ze praatten er nog even over door. Morgein spoorde Arthur aan in ieder geval wraak te nemen als Lancelot en Guinevere betrappt zouden worden en hij beloofde het met de hand op zijn hart. ‘Het zal binnenkort gebeuren,’ voorspelde Morgein, ‘als u ze tenminste in het oog laat houden.’ ‘Dat zal ik zeker doen,’ nam Arthur zich voor. ‘Als het waar is wat u vertelde, zullen ze nog geen maand na Lancelots terugkomst betrappt worden.’

De hele week bleef de koning bij Morgein, die woedend was op Lancelot omdat de koningin zoveel om hem gaf. Tijdens Arthurs verblijf sprak ze voortdurend over wraak, tot Arthur haar zei dat ze er niet meer om behoefde te vragen. Hij zou zich wreken, al zou het hem zijn halve rijk kosten. Maar hij wilde niet hebben dat iemand anders dan hijzelf en Morgein de schilderijen zou zien.

Lancelot wordt tenslotte door Walewein, Bohort en Hestor gevonden. Langzamerhand geneest hij weer en op een dag vertrekken ze gedrieën naar Camelot. De jonkvrouw die Lancelot verpleegd heeft, sterft aan een gebroken hart.

Op Camelot blijkt dat de jaloerse Guinevere niets meer met Lancelot te maken wil hebben, waarop Lancelot weer vertrekt. Guinevere begaat een misstap door een ridder per ongeluk vergiftigd fruit te geven. Als hij sterft, eist de broer van de overledene een duel, maar er is niemand die voor Guinevere wil strijden. Lancelot hoort hiervan en verschijnt op de dag van het duel incognito, maar nog voor hij de overwinning behaald heeft, wordt hij herkend. Zo wordt de goede verstandhouding tussen Lancelot en Guinevere hersteld.

Op een dag zaten Walewein en zijn broers in de paleiszaal over Lancelot en Guinevere te roddelen en vooral Agravein was erg opgewonden. Toen koning Arthur plotseling binnenkwam, zei Walewein: ‘Stil nu! Daar komt de koning.’ Maar Arthur ving dit nog net op, evenals het antwoord dat Agravein Walewein

gaf: 'Ik zwijg niet, waarom zou ik?' Toen riep Arthur Walewein bij zich en vroeg: 'Waar had u het over, dat ik het niet mocht horen?' 'Heer, vraag me daar alstublieft niet naar,' antwoordde Walewein hem. 'Agravein is vandaag nog onaangenamer dan anders en er komt alleen maar narigheid van als u wilt weten waar we het over hadden.'

'Ik sta erop het te weten!'

'Ach heer, alstublieft niet,' probeerde Walewein nog. 'Het zijn welbeschouwd maar loze geruchten. Zie er alstublieft van af.' 'Nee,' zei Arthur, 'dat doe ik niet. Bij de trouw die u God en mij verschuldigd bent, gebied ik u te zeggen waarover u van mening verschilde.' 'Vreemd dat u zo brandt van verlangen om het te horen,' zei Walewein, 'maar hoewel ik beseft dat uw woede zich op mij zal richten, weiger ik het u te vertellen.' Na deze woorden verliet Walewein terneergeslagen de zaal en Gariët volgde hem.

Arthur ging naar de andere drie ridders in de paleiszaal en nam ze mee naar een kamer die op de boomgaard uitkeek. Ze sloten de deur en Arthur zei hun: 'Omdat u me trouw beloofd hebt, moet u antwoord geven op wat ik gevraagd heb.' Hij richtte zich daarbij eerst tot Agravein, maar deze antwoordde: 'Ik zeg niets. Vraagt u het maar aan de anderen. Die weten net zo veel als ik!' Maar zij weigerden eveneens: 'Bij God! wij zullen er niets over zeggen.' 'Als u mij niets zegt,' dreigde Arthur, 'moet één van ons het met de dood bekopen.' 'Heer,' zei Agravein daarop snel, 'dan zal ik het u zeggen. Ik zei tegen mijn broers Walewein, Gariët en de anderen dat ze zich onwaardig gedroegen door de schande die u door Lancelot aangedaan wordt zo lang te gedogen.' 'Wat voor schande bedoelt u?' vroeg Arthur, 'Heer,' begon Agravein, 'iedereen weet dat Lancelot u ontrouw is en een intieme verhouding heeft met Guinevere.' Arthur verschoot van kleur en diep in gedachten zweeg hij. Na een tijdje verbrak Mordred de stilte en zei: 'We hebben dit zo lang mogelijk voor u geheim proberen te houden,

heer, maar tenslotte moest u er wel achter komen. Eigenlijk hebben we er fout aan gedaan het zo lang voor u te verzwijgen.' Arthur zei daarop tegen hen: 'Ik verzoek u dringend, als u uw liefde voor mij wilt bewijzen, een manier te verzinnen om hen te betrappen. En als ik dan geen wraak op ze zal nemen, zoals men dat hoort te doen op iemand die ontrouw is, zal ik mijn kroon nooit meer dragen!' 'Maar u moet ons wel raad geven,' zei Gurrehes tegen Arthur, 'want het is gevaarlijk Lancelot iets aan te doen. Hij is een dapper en sterk ridder, machtig en van hoge geboorte. Als hem wat overkomt, heeft dat onaangename gevolgen. Zijn familie zal het land aanvallen, waardoor de machtigsten uit uw rijk in het nauw gebracht zullen worden en het zou zelfs u noodlottig kunnen worden als God u niet bij zou staan.' 'Maakt u zich daar nu maar geen zorgen over,' zei Arthur, 'maar zorg er liever voor dat gebeurt waar ik u om vroeg.' Dat beloofden ze en ze namen afscheid.

Arthur kon het niet van zich afzetten en toen tegen de middag Walewein en Gariët terugkwamen en hem zo diep in gedachten zagen zitten, wisten ze dat men hem over Lancelot verteld had. Daarom lieten ze hem met rust en gingen bij het raam zitten.

Het was doodstil in de paleiszaal, niemand durfde wat te zeggen omdat Arthur zo boos leek en niemand antwoord wilde geven. Na een tijdje riep hij Agravein, Mordred en Gurrehes bij zich en vroeg hun om raad. 'Want straks is Lancelot hier en ik wil nu toch wel graag zekerheid hebben over wat me verteld is.' 'Wel,' zei Agravein, 'u zegt morgen tegen uw ridders dat ze met u mee moeten gaan naar het bos, behalve Lancelot. Hij zal zonder veel protest achter willen blijven en ik ben ervan overtuigd dat hij na uw vertrek meteen naar Guinevere gaat. Wij zullen ons hier dan verstoppen, hem volgen en zodra hij bij Guinevere is, gevangen nemen en vasthouden totdat u terug bent.' Walewein kwam de zaal binnen en ving de woorden van Agravein op, waarop hij tegen Arthur zei: 'God geve dat dit

goed uitpakt. Ik ben bang dat deze list kwalijke gevolgen zal hebben en voor u nog meer dan voor iemand anders.' Hij vervolgde tegen Agravein: 'Ik verzoek u, broer, geen dingen te doen, die u niet af kunt maken en niets over Lancelot te zeggen dat u niet zeker weet. Hij is tenslotte altijd nog een beter mens en ridder dan u.' Maar Arthur riep tegen Walewein: 'Ga weg! U wist welke schande me aangedaan werd, maar hebt me niets gezegd!' Walewein vertrok en ging naar Gariët. Toen hij hem zei dat Agravein alles wat zij hadden willen verzwijgen aan de koning verteld had, voorspelde hij Gariët: 'Dat zal slecht aflopen. Laten we maar naar onze kamers gaan en Agravein zijn gang laten gaan.' Ze kwamen Lancelot tegen die op zijn gemak met hen opliep.

Tegen etenstijd keerden ze terug in de paleiszaal en het viel Lancelot op dat Arthur hem anders dan gewoonlijk behandelde en hem geen eer bewees, maar zich juist van hem afzijdig hield. Hij vroeg zich af waarom, want hij wist niet waar Arthur boos om zou kunnen zijn. Lancelot was stiller dan gewoonlijk aan tafel, omdat hij de koning zo zag zitten nadenken. Toen Arthur na het eten zijn ridders opdroeg de volgende ochtend met hem mee naar het bos te gaan, bood Lancelot zich meteen aan: 'Heer, als u wilt, zal ik eveneens deel uitmaken van uw gezelschap.' 'Ik heb genoeg ridders, Lancelot,' zei Arthur. 'U wordt van deze plicht ontslagen.' Daardoor begreep Lancelot dat Arthur echt boos op hem was en deed er het zwijgen toe. Hij ging terug naar zijn kamers en vertelde daar aan Bohort hoe Arthur zich gedragen had. 'Heer,' zei Bohort, 'ik ben bang dat hij nu iets weet van u en Guinevere.'

De volgende dag vroeg Walewein Lancelot met hem en Gariët mee te gaan naar het bos en de rivier, waarop Lancelot antwoordde dat het hem niet toegestaan was. Zodra Arthur vertrokken was, werd Lancelot door de koningin gevraagd bij haar te komen. Lancelot was blij met dat verzoek en liet haar weten te zullen komen. Hij zei tegen Bohort dat hij naar Guine-

vere ging, maar deze smeekte hem dat niet te doen. Toen Lancelot echter zei dat niets hem ervan zou kunnen weerhouden, vervolgde Bohort: 'Aangezien u zo vastbesloten bent, vraag ik u dringend om via de boomgaard te gaan, dan kunt u ongemerkt bij haar komen. Verder moet u in ieder geval uw zwaard meenemen.'

Lancelot volgde Bohorts advies op en ging door de boomgaard naar het gedeelte waar Guinevere sliep. Zodra Agravein van een spion hoorde dat Lancelot eraan kwam, vertelde hij het de anderen. Even later zagen ze hem zelf ook en Agravein zei dat hij hun niet mocht ontkomen als hij eenmaal bij de koningin was. De anderen waren het met hem eens: 'Hij mag ons niet ontsnappen. We zullen hem gevangen nemen zodra hij helemaal naakt bij haar ligt.' Lancelot had niets van dit alles in de gaten en ging snel naar Guineveres kamer waar zij al op hem lag te wachten. Impulsief deed hij de deur achter zich op slot. God gaf hem dit in omdat Hij niet wilde dat hij daar gedood zou worden. Lancelot kleepte zich uit en ging naast Guinevere op bed liggen.

Er was nog niet veel tijd verstreken toen degenen die hem opgewacht hadden bij Guineveres kamer kwamen. Boos moesten ze vaststellen dat hun plannetje niet door kon gaan omdat de deur op slot was. Agravein zag in dat ze niet binnen zouden kunnen komen zonder de deur open te breken en hij droeg de anderen op dat eens te proberen. Guinevere hoorde het gebonk op de deur en zei verschrikt tegen Lancelot: 'Ach, lieve Lancelot, we zijn verraden!' 'Wat is er aan de hand?' vroeg deze, maar toen hoorde hij het lawaai ook en weer zei Guinevere tegen hem: 'We zijn niet alleen verraden, lieve Lancelot, dit wordt ook onze dood! Nu zal mijn heer alles over onze verhouding te weten komen en al deze ellende wordt ons door Agravein aangedaan.'

'Dan heeft hij daarmee zijn eigen doodvonnis getekend. Maak je maar niet ongerust, lieve Guinevere, als het aan mij

ligt, is hij de eerste die dit met de dood moet bekopen.' Ze stonden op en kleedden zich snel aan.

Nu Lancelot gemerkt had dat hij betrapt was, maakte hij zich op voor een gevecht en liep onbevreesd in de richting van de deur. 'Slechte ridders,' riep hij degenen toe die probeerden de deur te forceren, 'pas maar op, ik zal de deur opendoen en wil dan wel eens zien wie er naar binnen durft te komen.' Hij trok zijn zwaard, deed de deur open en zei: 'Laat de moedigste maar naar voren komen.' Een ridder, Tamagius, die Lancelot vanwege een oude vete haatte, drong zich naar voren en liep op hem toe. Lancelot viel hem aan en trof hem zo met zijn zwaard dat Tamagius midden in de kamer dood neerviel. Toen de anderen dit zagen, deinsden ze achteruit, waarop Lancelot tegen de koningin zei: 'Deze strijd is gauw beslecht. Als u het goed vindt, vertrek ik nu.' 'Alles wat me nu nog interesseert,' zei Guinevere, 'is dat u behouden blijft, ongeacht wat er met mij gebeurt.' Lancelot sloot de deur, trok de dode ridder naar zich toe en bewapende zich met diens wapens. Nu opende hij opnieuw de deur, riep dat hij zich aan niemand over zou geven, sprong met getrokken zwaard op de ridders in en gaf de eerste de beste zo'n slag dat deze neerviel om nooit meer op te staan. Daarop vluchtten de anderen.

Lancelot liep door de boomgaard terug naar zijn kamer waar hij zijn bezorgde neef Bohort aantrof, die vermoedde dat Arthurs familie Lancelot in de gaten hield. Toen Bohort zag dat Lancelot geheel bewapend terugkwam, terwijl hij vrijwel ongewapend vertrokken was, begreep hij dat er iets gebeurd moest zijn. Hij liep hem tegemoet en vroeg hem: 'Heer, wat is er? Wat is er gebeurd en hoe komt het dat u volledig bewapend terugkeert?' 'Neef, Agravein, Gurrehes en Mordred hadden me met zijn drieën bespioneerde,' vertelde Lancelot hem, 'en ze wilden me gevangen nemen terwijl ik bij mijn vrouwe, de koningin, was. Ze kwamen met een groot aantal ridders opdagen en hadden me gedood als ze me ongewapend gevonden

hadden, want ik was nergens op voorbereid. Maar Goddank kon ik ontsnappen en hebben ze me niet gevangen kunnen nemen.' Bohort zei mismoedig: 'Er zal nu een hevige strijd ontbranden, heer, en vóór onze dood zal daar geen einde aan komen. De haat van de koning zal groter zijn dan zijn liefde voor ons ooit geweest is. We moeten bedenken wat ons te doen staat. Het is niet alleen zo dat de koning ons nu bovenmatig haat, maar ook dat de koningin ter dood gebracht zal worden als niemand haar beschermt. Daarom denk ik dat het het beste is als we ons in het bos verstoppen, onvindbaar voor de koning. Op de dag van de terechtstelling zal men de koningin naar een plaats buiten het kasteel brengen, zoals de gewoonte is.' Lancelot stemde met hem in en ze lieten al hun ridders en knapen opstijgen, achtentwintig dappere ridders in totaal. Te paard vertrokken ze naar het ondoordringbaarste gedeelte van het bos. Men stuurde een knaap terug naar Camelot om te horen wat men met de koningin zou doen, want men had haar zeer lief.

Tegen de middag kwam de koning terug uit het bos en hij was nog niet afgestegen of het gerucht kwam hem ter ore dat de koningin inderdaad met Lancelot betrapt was. Maar toen de koning daarop vroeg, of Lancelot ook gevangen genomen was, moesten ze hem vertellen dat hij en zijn hele gevolg ontsnapt waren en dat niemand wist waarheen. Daarop beval Arthur dat zijn vrouw Guinevere berecht zou worden en Agravein en Mordred zeiden dat ze verbrand moest worden. Dat was haar straf omdat ze de geëerde koning in de steek gelaten had en toegestaan had dat een ander bij haar lag. Walewein werd diep bedroefd toen hij hoorde wat er allemaal te gebeuren stond en hij zei tegen Arthur: 'Heer, alles wat ik van u in leen heb, geef ik u ter plekke terug en ik zal u mijn leven lang niet meer dienen als u dit toestaat.' Arthur antwoordde hem niet, maar gaf bevel het vuur aan te steken onder het hout waarop Guinevere verbrand zou worden. Zijn bevel werd haastig opgevolgd, al was er

niemand in de stad die er niet bedreefd om was. Arthur zei tegen Agravein, dat hij de plaats waar Guinevere verbrand zou worden moest bewaken. 'En neem veertig bewapende ridders mee.' Hierop vroeg Agravein aan Arthur of Gariët mee kon gaan, maar Gariët weigerde toen Arthur het hem vroeg. Uiteindelijk moest hij echter zwichten omdat Arthur bleef aandringen. 'Agravein, Agravein,' verzuchtte Gariët, 'denkt u nu werkelijk dat ik hier gekomen ben om tegen Lancelot te vechten, als hij Guinevere komt bevrijden? Geloof maar niet dat ik me dan in de strijd zal mengen. Ik heb liever dat Guinevere haar hele leven bij Lancelot blijft dan dat ze hier aan haar einde komt.' Zo kwamen ze bij de al brandende hoop hout.

Lancelot en zijn ridders hadden zich in het bos verdekt opgesteld en zodra hij de knaap die hij naar Camelot gestuurd had terug zag komen reed hij hem tegemoet en vroeg om nieuws. 'Slecht nieuws, heer,' antwoordde de knaap. 'Ze is ter dood veroordeeld.' En hij wees Lancelot op het vuur waarin Guinevere verbrand zou worden. 'Wie één vinger naar de koningin uitsteekt om haar te doden, zal door mij gedood worden,' dreigde Lancelot. 'Mocht God ooit een gebed van een zondaar verhoren, dan bid ik nu Agravein, die dit alles beraamd heeft, te mogen vinden.' Ze maakten zich gereed, bewapenden zich, stegen op en reden naar de plaats waar het vuur brandde. Toen de aanwezigen daar Lancelot zagen naderen riepen ze angstig: 'Vlucht! Vlucht! Daar komt Lancelot met zijn troepen om de koningin te bevrijden!' Lancelot reed voor de anderen uit en zodra hij Agravein zag, reed hij naar hem toe en riep: 'Verrader! Dit zal uw dood worden!' Onmiddellijk stak hij op hem in, schild noch maliënkolder was tegen Lancelots kracht bestand en Agravein en zijn paard werden neergestoken. Daarna riep hij naar Gurrehes dat hij moest oppassen. 'Ik beschouw u nu als mijn vijand!' Hij trof hem zo hard dat zijn maliënkolder scheurde en hij vol in de borst geraakt werd. Gurrehes viel ter aarde, hij had geen arts meer nodig... De

andere ridders kwamen nu ook op de strijd af en er werd hevig gevochten. Men hoeft zich niet af te vragen hoe Gariët zich voelde toen hij zijn broers zag liggen, ervan overtuigd dat ze dood waren. Hij reed in volle galop op Meladus de Zwarte af en stak hem van zijn paard. Daarna trok hij zijn zwaard en sloeg daar een ander mee neer. Dat zag Hestor en hij zei bij zichzelf: ‘Als deze ridder nog langer leeft, zal hij ons nog veel meer mensen kosten.’ Direct viel Hestor hem aan en sloeg hem in één keer de helm van het hoofd. Maar toen hij zag dat hij met Gariët te maken had, sloeg de schrik hem om het hart. Toevallig kwam op hetzelfde moment Lancelot langs. Die herkende Gariët niet en verbrijzelde in één slag zijn schedel. Gariët viel dood neer.

Bang sloegen Arthurs ridders op de vlucht, maar Lancelots partij ging achter hen aan. Van de zestig overleefden slechts drie de gevechten, een van hen was Mordred, de andere twee waren ridders van de Tafelronde. Lancelot reed met zijn ridders naar Guinevere toe en riep al van een afstand: ‘Wat nu?’

‘Red mij! Neem mij mee!’

‘Dat zal ik doen, als God het goed vindt.’

Lancelot zette Guinevere op een paard en ze reden naar het bos. Onderweg bespraken ze hoeveel er gesneuveld waren. Bohort en Hestor wisten te vertellen dat Gariët er drie gedood had. ‘Was Gariët er dan ook bij?’ vroeg Lancelot verbaasd, waarop Hestor uitriep: ‘Dat weet u toch! U sloeg hem zelf dood!’

‘Is dat zo? Dat is dan heel erg, want nu zal de strijd tussen Walewein en ons nooit ophouden.’

‘Laten we dan overleggen waar we naartoe zullen gaan,’ stelde Bohort voor. ‘Als we naar het kasteel kunnen komen dat ik veroverd heb toen ik nog maar net ridder was,’ opperde Lancelot, ‘dan zijn we veilig. Ik bedoel het kasteel dat eerst Hof van Verdriet heette maar sinds mijn verovering Hof van Vreugde. Wat denkt u ervan?’

‘Daar zult u genoeg ridders

hebben die u nog een wederdienst schuldig zijn,' antwoordde Bohort.

Ze gingen meteen op weg en kwamen bij kasteel Calet. De kasteelheer ontving hen hartelijk en toen hij hoorde wat er aan de hand was, stond hij veertig ridders af omdat Lancelot hem ooit geholpen had. Lancelot bedankte hem verheugd. Hierna reden ze verder naar de Hof van Vreugde. Toen ze er nog op enige afstand van waren, hoorden de bewoners van het kasteel al dat Lancelot eraan kwam en dat hij enige tijd wilde blijven. Ze ontvingen hem verheugd en hij ontbood alle ridders en schildknappen uit het land.

Op Camelot rouwt men om de doden en Arthur overlegt hoe hij de schande kan wreken. Tenslotte besluit hij tot oorlog en laat het gezelschap van de Tafelronde weer aanvullen tot honderdvijftig ridders. Lancelot wil een oorlog vermijden en stelt tijdens de belegering van zijn kasteel een beslissend duel voor: hij tegen twee ridders. Als Arthur dat weigert, doet Lancelot een uitval waarbij Lioneel gewond raakt. Bohort zweert dan wraak, maar de volgende dag raakt ook hij zwaar gewond, evenals zijn tegenstander Walewein. In een gevecht van man tegen man ontziet Lancelot Arthur en zelfs als Hestor de koning verslaat, kan Lancelot er niet toe komen Arthur te doden. Ondanks zijn verwondering daarover zet Arthur de strijd voort.

Het kwam de paus ter ore dat Arthur en Guinevere uit elkaar waren en dat Arthur dreigde haar te doden zodra hij haar gevonden zou hebben. De paus begreep ook dat de misdaad waarvan Arthur Guinevere beschuldigde nog niet volledig bewezen was, zoals het hoort. Daarom gebood hij bisschoppen en aartsbisschoppen Arthurs gehele land in de ban te doen totdat Arthur zijn vrouw teruggenomen had, die zich daar zeker in zou schikken. En hij zou haar weer moeten behandelen zoals een koning dat verplicht is ten opzichte van zijn wettige vrouw.

Toen de koning dit hoorde, werd hij eerst boos, maar hij had Guinevere toch nog zó lief dat hij zich al gauw gewonnen gaf. Hij bleef er echter bij dat, mocht Guinevere bij hem terugkomen, de oorlog tussen hem en Lancelot niet ten einde zou zijn. Wat er ook zou gebeuren, hij had zich voorgenomen daar niet van af te zien. Hierna ging de bisschop van Rochester naar Guinevere: 'U moet weer naar Arthur terug gaan, want de paus, onze heilige vader, wil dat u samen bent. Arthur zal in het openbaar beloven u voortaan te eren zoals een koning verplicht is tegenover zijn vrouw. En wat betreft de geruchten die over u en Lancelot de ronde doen: daar zal noch hij noch iemand anders aan het hof nog met een woord over spreken.' 'Heer, ik zal er eens over nadenken,' antwoordde koningin Guinevere hem, 'en u spoedig uitsluitel geven.' Ze liet daarop Lancelot, Bohort, Hestor en Lioneel bij zich komen en zei hun: 'Omdat u degenen bent die ik het meest kan vertrouwen, vraag ik u om raad. Ik vraag u, als u weet hoe het er met me voor staat, te zeggen wat u het beste voor me lijkt. U moet weten dat ik een bericht gehad heb dat ons zeer welkom is: mijn heer, de koning, de meest gerespecteerde man, vraagt mij terug te komen. Hij zegt me met meer achting te zullen behandelen dan hij voorheen deed. Ik voel me zeer vereerd dat hij me het op deze manier vraagt en dat hij er verder geen acht op slaat dat ik me tegenover hem zo slecht gedragen heb. Maar dit heeft ook voordelen voor u, want ik zal hier niet weggaan als hij met u geen vrede sluit of u en uw gevolg tenminste een vrijgeleide geeft naar het buitenland, zodat u ook niet het geringste hier zult hoeven achterlaten. Zeg het dus maar, wat ik moet doen. Wilt u dat ik blijf, dan blijf ik.' Lancelot reageerde meteen: 'Mijn diepste wens is dat u hier blijft, want ik zal maar moeilijk afscheid van u kunnen nemen. Maar omdat uw eer hier zwaarder weegt dan wat ik wil, raad ik u aan naar de koning terug te gaan, zoals hij verzocht heeft. Gaat u namelijk niet op dat verzoek in, dan zal men u schaamteloos en mij ontrouw vinden.'

Daarom is mijn advies dat u de koning laat weten morgen te komen. Als u vertrekt, zal ik u zo'n luisterrijk uitgeleide geven als nog nooit een vrouwe ten deel gevallen is. Ik raad u dit alles niet aan omdat ik minder dan vroeger van u houd, maar omdat ik wil dat u uw naam hoog kunt houden.' Toen Bohort uit Lancelots woorden opmaakte dat Lancelot Guinevere terug naar Arthur liet gaan, zei hij: 'Blijkbaar gaat de koningin met uw volledige instemming terug naar de koning. God geve dat het allemaal goed voor u afloopt. Wij gaan nu naar Gallië en laten Guinevere hier in dit land achter, zodat u haar nooit meer zult zien. Ik ken u nu wel zo goed en weet hoe u naar haar kunt verlangen zodat ik bang ben dat u binnen een maand al spijt hebt van dit besluit en dat u alles zou geven om haar terug te krijgen. U zult nog van verlangen en verdriet sterven. Ik wil u dit duidelijk onder ogen brengen, omdat ik liever zag dat de koningin bij u bleef.' Hestor en Lioneel sloten zich bij de woorden van Bohort aan en vroegen Lancelot wat hij nu eigenlijk van Arthur te vrezen had, dat hij haar terug liet gaan. Ze raadden het hem dringend af, maar Lancelot antwoordde: 'Ik besef dat het me misschien mijn leven kost als ik haar nooit meer zie, maar ik laat haar toch gaan.' Hiermee was het gesprek ten einde.

Toen Guinevere begreep dat ze met Lancelots toestemming terug kon keren naar Arthurs hof, ging ze snel naar de bisschop van Rochester en zei hem: 'Brenge alstublieft mijn groeten aan mijn heer over en zeg hem dat ik zal terugkeren op één voorwaarde: hij moet Lancelot en zijn gevolg een vrijgeleide naar zijn land geven, zodat hij niets, hoe gering van waarde ook, zal hoeven achterlaten.' De bisschop dankte God voor deze gang van zaken, want hij wist dat Arthur best aan die voorwaarde wilde voldoen. Hij nam afscheid van Guinevere, vertrok naar Arthurs kamp en vertelde hem daar alles wat er in het kasteel gebeurd was. Op het bericht dat Lancelot de koningin liet terugkeren, reageerde Arthur verheugd: 'Als Lancelot Guine-

vere werkelijk zo liefheeft als ons altijd verteld is, kan hij niet onder druk van de oorlog gezwicht zijn. Omdat hij haar tóch laat gaan ben ik bereid het verzoek van de koningin in te willigen: ik zal Lancelot laten gaan en er zal niemand zijn die hem iets in de weg legt of ik zal hem zwaar bestraffen.' Op verzoek van Arthur ging de bisschop terug naar Guinevere met de boodschap van de koning. Zo kwam men overeen dat de koningin de volgende dag terug zou komen en dat Lancelot het land zou verlaten om naar Gallië te gaan. Ook van zijn gevolg ging ieder terug naar waar hij vandaan kwam. Arthur en de zijnen waren die nacht zeer verheugd, want ze zagen in dat er nu geen oorlog gevoerd zou worden. Op het kasteel van Lancelot heerste echter een treurige stemming, omdat men zag dat Lancelot, Lioneel, Bohort en Hestor zo bedreefd waren, alsof ze de wereld zagen vergaan.

Zodra het de volgende ochtend begon te dagen en Lancelot dat merkte, zei hij tegen Guinevere: 'Ach lieve, lieve vrouwe, vandaag is de dag dat je van me weg moet gaan en dat ik naar een ander land moet reizen. Ik weet niet of ik je ooit nog terug zal zien, daarom geef ik je deze ring, die ik van jou kreeg bij onze eerste ontmoeting. Omwille van jouw liefde heb ik hem altijd bij me gehouden, maar nu vraag ik je of je hem uit liefde voor mij tot je dood wilt blijven dragen. Als je mij de jouwe geeft, zal ik die tot in lengte van dagen blijven dragen.' Guinevere deed gewillig wat hij vroeg en daarmee liep het gesprek ten einde.

De ridders maakten zich gereed. Met name de vier neven hadden hun mooiste kleren aan en men verliet het kasteel: een stoet van vijfhonderd met zijden kleden overdekte paarden. Bohort reed vooruit en deed alsof hij blij was. Ook Arthur was met veel ridders uitgereden en toen Lancelot hem naderbij zag komen steeg hij bedachtzaam af, pakte het paard van Guinevere bij de teugel en leidde het tot voor de koning, zeggende: 'Heer, hier is uw vrouw de koningin. Ik geef u haar terug. Ze

zou allang onteerd en gedood zijn door het verraad van een aantal ridders aan uw hof als ik haar niet uit de nood gered had en haar zó voor de dood behoedde. Dit deed ik niet als tegenprestatie voor diensten die ze mij bewezen zou hebben, maar enkel en alleen omdat ik haar beschouw als de voortreffelijkste vrouw ter wereld. Het zou een groot verlies geweest zijn als het verraad het bedoelde resultaat gehad had en het doodvonnis voltrokken was. Uw schande zou met geen pen te beschrijven geweest zijn. Het is rechtvaardiger dat de verraders het met de dood moeten bekopen dan dat de koningin door hun verraad zou omkomen.'

Zo gaf Lancelot Guinevere terug aan de koning, die droevig de woorden stond te overdenken die Lancelot gesproken had, maar deze vervolgde alweer: 'Heer, weet dat ik, als ik de koningin bemind had op de manier zoals u door verraders ingefluisterd is, haar nooit afgestaan had, nu niet en over een maand niet. Aan de ridders die bij mij zijn kunt u ook zien dat u nooit met strijd had kunnen winnen. Bovendien is ons kasteel zo versterkt dat het tegen iedere aanval van u of van een ander bestand is. En ook een belegering had niets uitgehaald, want het wordt door zoveel ridders verdedigd en er was voor wel twee jaar voedsel in voorraad.' Eindelijk kon Arthur antwoord geven: 'Lancelot, u hebt voor mij al zoveel gedaan, waarvoor ik u uiterst dankbaar ben, dat ik verplicht ben u ook eens te helpen.' 'Inderdaad, de koning is u daar zeer dankbaar voor, maar hij eist nog één ding van u,' voegde Walewein eraan toe. 'Wat is dat dan?' vroeg Lancelot. 'Zeg het maar, als het enigszins mogelijk is, zal ik het doen.'

'De koning eist dat u onverwijld zijn land verlaat en er, zolang hij leeft, niet meer verschijnt.'

'Heer, wilt u dat echt? Is dat een bevel?' vroeg Lancelot aan de koning. 'Walewein zegt dat hij wil dat u nu onmiddellijk mijn land verlaat en naar uw eigen rijke en welvarende koninkrijk oversteekt,' antwoordde Arthur hem. 'Ben ik dan veilig,'

vroeg Lancelot, ‘als ik in mijn eigen land ben? Waar moet ik op rekenen, op oorlog of vrede?’ Walewein nam het woord: ‘Zolang mijn heer leeft en ertoe in staat is, zult u oorlog moeten voeren. Als u in uw eigen land bent, zal het daar niet bij blijven, maar zult u een nog veel grotere strijd leren kennen. Wees ervan overtuigd dat er geen vrede zal zijn voordat mijn broer Gariët gewroken is, die op laffe wijze door u gedood werd. Boven alles wens ik nu uw dood.’ Bohort onderbrak Walewein: ‘Heer, stop met dergelijke dreigementen. U mag wel wat beter oppassen voor Lancelot. Bedenk dat u als u ons volgt naar Gallië of het land van Benewijc, meer kans loopt uw hoofd te verliezen dan Lancelot en u zult er meer ellende van ondervinden als u het op een ontmoeting laat uitlopen dan hij. Als u bovendien bij uw beschuldiging blijft dat Lancelot uw broer verraderlijk doodde en u op uw erewoord volhoudt dat dát de waarheid is, dan ben ik bereid het hier ter plekke voor hem op te nemen. Wint u, dan is Lancelot onteerd en te gronde gericht, win ik dan wordt dat uw deel. Daar zou de strijd bij moeten blijven, want het is beter dat die door twee beslist wordt dan door veertigduizend.’ Walewein ging op de uitdaging in en zei tegen de koning: ‘Hij zal nu niet weg kunnen gaan zonder zijn woorden waar te maken, heer. Ik ben bereid hem te bewijzen dat Lancelot op verraderlijke wijze mijn broer Gariët doodde, zowel wat deugden als wat kracht betreft de beste ridder van onze familie.’ Daarop antwoordde Bohort: ‘En ik wil Lancelot verdedigen.’

Zo zou het duel door beide partijen bekrachtigd en aangenomen zijn als de koning het toegestaan had, maar deze weigerde met de afspraak akkoord te gaan en zei dat ze zodra ze uit elkaar waren elkaar aan mochten doen wat ze wilden. Hij zei vervolgens tot Lancelot, dat deze er rekening mee moest houden dat hij zodra hij terug was in zijn eigen land meer oorlog zou moeten voeren dan hij wellicht voor mogelijk hield. Lancelot reageerde daarop met de woorden. ‘Heer, het is wel duidelijk dat u

deze oorlog nooit zo lang had kunnen voeren als ik u evenveel kwaad gedaan had als dat ik u hulp geboden heb. Denk maar eens aan Galiout, de koning van de Verre Eilanden, die land van u in leen kreeg, uw leenman werd en zó machtig was dat hij u van uw land en eer had kunnen beroven, waardoor u op één dag alles verloren zou hebben. Als u zich zou willen herinneren hoe ik u toen geholpen heb, zou u deze oorlog nooit begonnen zijn. Dit alles zeg ik niet omdat ik bang voor u ben, maar omdat u mij het een en ander schuldig bent. Als u verleende diensten tenminste beloont zoals een koning die hoort te belonen. Ik benadruk nogmaals: straks keren wij terug naar ons land en verzamelen daar al onze mannen en versterken alle kastelen. Als u daar komt, dan verzeker ik u ervan dat u, als wij werkelijk kwaad willen, deze onderneming zeer zult betreuren, want er valt voor u geen eer aan te behalen. En u,' zo wendde Lancelot zich tot Walewein, 'u, die mij nu in zo'n kwaad daglicht stelt bij de koning, u had zich hier nooit mee bemoeid als u zich had willen herinneren wat ik voor u gedaan heb bij de Toren van Verdriet. U werd daar gevangen gehouden door Karados de Grote, maar toen ik u vond, sloeg ik hem dood en bevrijdde u uit uw gevangenschap. Als u daar eens aan zou willen denken, zou u nu niet zo haatdragend zijn.'

'Lancelot, Lancelot,' barstte Walewein uit, 'wat u ook voor me gedaan hebt, u liet me er duur voor betalen. U hebt me getroffen in degene die me het liefst was, zodat ons geslacht vernederd is. Daarom kan er zolang ik leef geen vrede zijn tussen u en mij.' 'Heer,' verzuchtte Lancelot tegen de koning, 'morgen zal ik uw land verlaten en ik zal niets, maar dan ook helemaal niets meenemen als vergoeding voor wat ik voor u gedaan heb.' Daarmee was het gesprek afgelopen. De koning reed samen met Guinevere terug naar zijn tentenkamp en er werd met veel vreugde zo'n groot feest georganiseerd dat het leek of God Zelf gekomen was. Lancelot daarentegen keerde diep bedroefd terug naar zijn kasteel en liet alles voor het ver-

trek in orde maken. Hij riep de schildknaap Chanijn bij zich en droeg hem op: 'Neem mijn schild, dat daar hangt, en breng het naar de Sint Stevenskerk in Camelot. Hang het daar duidelijk zichtbaar op, zodat iedereen die ernaar kijkt, zich de dingen zal herinneren die ik in dit land gedaan heb. Ik gun die plaats deze eer, want ik ben aan die kerk meer gehecht dan aan welke andere ook. Tenslotte ben ik daar destijds tot ridder geslagen. Ik wil dat mijn schild daar blijft, want ik weet niet of ik ooit nog in dit land terug zal komen.' Chanijn stond direct klaar om met het schild naar Camelot te gaan en Lancelot gaf hem vier pakpaarden mee, beladen met zilver en ook deze moest Chanijn bij de Sint Stevenskerk afgeven, opdat men voor hem zou bidden.

Het geld werd met vreugde ontvangen, maar niet minder blij was men met Lancelots schild. Het werd zorgvuldig opgehangen aan een zilveren ketting, alsof het een relikwie was. Velen kwamen het schild bekijken en het vereren en de meesten raakten ontroerd bij het zien ervan, omdat Lancelot had moeten vertrekken vanwege de ruzie met Walewein en Arthur.

Lancelot wordt met zijn gevolg feestelijk onthaald in zijn land Benewijc. Hij laat Bohort tot heer van Benewijc kronen en Lioneel tot koning van Gaunes. Gallië geeft hij terug aan Arthur, over wie hij verneemt dat hij, op advies van Walewein, een veldtocht naar Benewijc onderneemt. Guinevere blijft onder bescherming van Mordred op Camelot achter.

Nu de koning weg was, zag Mordred zijn kans schoon: hij strooide kwistig met geld en gaf regelmatig grootse feesten. Alle heren lieten zich hierdoor inpalmen en Mordreds bevelen werden direct uitgevoerd, alsof Arthur ze zelf gegeven had. Bovendien ging hij veel met Guinevere om, waardoor zijn liefde voor haar kon groeien. Iedere dag dat hij niet met haar naar bed ging, dacht hij aan die liefde te bezwijken. Hij durfde haar er echter met geen woord over te spreken.

Op een dag bedacht hij een list, waarover nog altijd veel gesproken wordt: hij liet een brief schrijven en met een vals zegel verzegelen, zodat het leek alsof de brief van Arthur afkomstig was. Hij was gericht aan Guinevere en toen ze hem door bisschoppen uit Schotland en Ierland voor liet lezen kreeg ze te horen: 'Ik, Arthur, groet mijn vrouw Guinevere en mijn leenmannen. Door toedoen van Lancelot ben ik er slecht aan toe, hij heeft mij verwond en al mijn mannen gedood. Ik heb veel medelijden met u omdat u mij altijd trouw geweest bent en ik smeed u met heel mijn hart om Mordred, van wie ik altijd dacht dat hij mijn neef was maar dat niet blijkt te zijn, tot koning van Logres te kronen. Mij zult u nooit meer zien, want Lancelot heeft mij een dodelijke wond toegebracht. Bovendien heeft hij Walewein gedood. Vervolgens vraag ik u allen om op grond van de mij verschuldigde trouw toe te stemmen in een huwelijk tussen Mordred en mijn vrouw. Geeft u die niet, dan zal het u duur komen te staan. Als Lancelot hoort dat de koningin ongehuwd is, zal hij ongetwijfeld aanvallen en haar tot vrouw nemen. Dan zal mijn ziel geen rust hebben.'

Hoewel Mordred deze leugen op zijn geweten had, deed hij alsof hij zeer bedroefd was en flauwviel. Het verdriet van de koningin was onvergelijkbaar, iedereen voelde diep medelijden met haar. Toen het volk hoorde dat koning Arthur en al zijn manschappen in de strijd de dood gevonden hadden, werd in het hele land gerouwd. Rijk en arm treurde om de dood van Arthur, die vanwege zijn beminnelijkheid zeer geliefd was. Een week later, toen het ergste leed geleden was, vroeg Mordred de belangrijkste leenmannen wat er moest gebeuren met het verzoek van de koning. Ze antwoordden dat ze dat eerst onderling wilden overleggen.

Ze namen het besluit dat Mordred koning moest worden en dat hij met Guinevere zou trouwen. Ook zouden ze hem als hun leenheer erkennen. Ze wisten namelijk niet wie dat beter zou kunnen zijn. Ze gingen terug en beloofden Mordred onvoor-

waardelijke trouw, waarna Mordred hen bedankte: 'Nu u beslist hebt dat Arthurs verzoek ingewilligd moet worden, zullen we de koningin erover inlichten dat de aartsbisschop haar mij in het bijzijn van de belangrijkste leenmannen tot vrouw zal geven.' Er werden boden gestuurd om haar te halen en ze werd eervol ontvangen. Een goed spreker nam het woord: 'Vrouw, wij hebben u om slechts één reden laten komen. God geve dat wij de juiste beslissing genomen hebben. Wij zijn er zeker van dat uw man, onze heer, overleden is, wat ons veel verdriet doet omdat hij zo'n bekwaam koning was. Aangezien zijn rijk van u, de koningin, afhankelijk is en nu geen bestuurder heeft, moet u met een ander trouwen, die uw man waardig op zou kunnen volgen. We denken iemand gevonden te hebben die dat inderdaad kan. Hij is een ridder die het rijk goed zal besturen en daarom moet u hem trouwen en zullen wij hem als leenheer erkennen. Wat denkt u er zelf van?' De koningin schrok van dit verhaal en antwoordde dat ze niet van plan was te hertrouwen, maar de spreker bleef aandringen: 'Vrouw, dat kan niet. We moeten een vorst hebben, want anders zou het dit rijk in toekomstige oorlogen slecht vergaan. Daarom moet u trouwen.' 'Nee, ik ga nog liever weg uit dit land,' reageerde Guinevere fel. 'Niemand kan immers Arthurs plaats innemen. Laat me nu met rust.'

Toen de leenmannen echter bleven aanhouden en haar het vuur zeer na aan de schenen legden, vroeg ze de naam van de man die voor haar uitgezocht was. 'Mordred,' was het antwoord. 'Hij is de meest geschikte echtgenoot voor u, want hij kan uitstekend duelleren en zal het land goed kunnen besturen. Hij heeft immers bewezen een voortreffelijk ridder te zijn.' Nu ze wist om wie het ging, was de koningin ten einde raad. Ze wilde dat echter niet laten merken, want dan zouden anderen in de gaten krijgen dat ze hoopte onder het huwelijk uit te komen op een manier die ze niet verwachtten. Na een tijdje nagedacht te hebben deed ze een voorstel: 'Heren, ik ben het met u eens

dat Mordred een goed ridder is. Toch wil ik nog even tijd voor ik al dan niet met het plan instem. Ik wil me namelijk beraden, en zal u morgen uitsluitel geven.' Nu mengde Mordred zich in het gesprek: 'Goed, u zult zelfs langer uitstel krijgen. Over een week moet u ons uw antwoord geven.' Dit zegde Guinevere toe.

Zo eindigde het gesprek. De koningin ging met een jonkvrouw naar haar kamer. Radeloos viel ze op het bed en begon te jammeren. Ze sloeg zich daarbij steeds in het gezicht. Na een poosje zei ze tegen de jonkvrouw: 'Ga naar Labor en vraag hem naar mij toe te komen.' Deze Labor, een familielid van Guinevere, was een goed ridder en genoot het volle vertrouwen van de koningin. Toen hij gearriveerd was, stuurde ze de jonkvrouw de kamer uit, deed de deur op slot en vroeg hem in tranen om advies. 'Vrouwe, wat is er aan de hand?' wilde hij weten. 'Ik beloof u dat ik u zal helpen en u niet in de steek zal laten.' Nu vertelde ze hem voor welk probleem ze stond: 'De leenmannen van dit koninkrijk willen dat ik ga trouwen met een verrader. En dat is niet het enige, ik ben er zeker van dat hij bovendien de zoon van Arthur is. Toch zou ik hem ook als hij dat niet was niet als man willen. Ik zou nog liever sterven. Luister, ik heb een plan bedacht: ik zal boogschutters en schildknapen met wapens en voedsel naar de Tower laten gaan. Wilt u er alle goede ridders uit de omgeving heen sturen? Als mij naar het doel daarvan gevraagd wordt, zal ik zeggen dat het ter gelegenheid van mijn bruiloft is.' 'Ik doe alles om u te redden,' antwoordde Labor. 'Ik zal ridders sturen, dan kunt u de verdediging van de Tower versterken en voor mondvoorraad zorgen. Daarna moet u een bode naar Lancelot sturen om hem te vragen u te hulp te komen. Als hij begrijpt hoe hachelijk uw situatie is, zal hij beslist met voldoende mannen komen om u te ontzetten. Mordred is heus niet dapper genoeg om Lancelots komst af te wachten en tegen hem te strijden. Mocht het zo zijn dat Arthur nog leeft, wat ik overigens van harte hoop, dan

zal hij ook hierheen komen. Een van twee zal u wel kunnen bevrijden.'

Dit leek Guinevere een goed advies. Labor kreeg in korte tijd tweehonderd ridders en strijders bij elkaar die hem zwoeren naar de Tower te gaan om die en de koningin met inspanning van al hun krachten tegen Mordred te verdedigen. Labor had dit geheim weten te houden, zodat aan het hof alleen zij ervan wisten die gezworen hadden mee te zullen doen. Intussen liet Guinevere de Tower goed bevoorraden.

Toen de week voorbij was, kwamen de leenmannen weer bijeen. De koningin had de goed bewapende ridders en schildknappen de Tower binnen laten gaan en zijzelf ging met hen mee. Nadat ze de brug op had laten halen sprak ze Mordred vanaf de kantelen toe: 'Ach Mordred, u hebt nu wel laten zien dat u de koning nooit geëerd hebt, door mij desnoods tegen mijn zin te willen trouwen. Het moet duidelijk zijn dat dit de reden is dat u zult sterven.' Nu zag Mordred in dat hij haar niet zou kunnen bezitten. Toen de koningin naar binnen ging en vroeg wat ze moest doen zei men haar tot haar vreugde dat de Tower verdedigd kon worden. Ook Mordred vroeg advies: 'Geef mij raad, de mensen in de Tower zijn van voedsel en wapens voorzien. Bovendien wordt hij door dappere mensen verdedigd.' 'U moet het als volgt aanpakken,' werd gezegd. 'U moet de Tower omsingelen en van alle kanten bestormen. U moet zich realiseren dat ze niet lang tegen onze aanvallen bestand zullen zijn, omdat ze geen hulp zullen krijgen.' Dat weigerde Mordred in eerste instantie. 'Ik val niet aan voor ik zeker weet wat ik aan u heb.' 'Dat ligt aan uzelf,' zeiden de anderen, waarna Mordred van hen vroeg hem als leenheer te aanvaarden en te zweren dat ze hem altijd trouw zouden zijn, zelfs tegen koning Arthur, als die ooit nog terug mocht keren. Dat deden ze, zeiden ze.

Nu ze zijn leenmannen waren en gezworen hadden Mordred bij te staan tot in de dood, zoals leenmannen horen te doen,

sprak Mordred: 'Dank u. Omdat u mij als leenheer geaccepteerd hebt, durf ik tegen iedereen te strijden. Met uw hulp ben ik immers onverslaanbaar. U moet me alleen nog erkennen als heer van uw kastelen.' Om niet het gevaar te lopen gevangen gezet te worden overhandigden ze met een symbolische gift hun kastelen, waarna Mordred ze beval de Tower te omsingelen. Iedereen bewapende zich en om het gebouw heen werden ladders en belegeringswerktuigen opgesteld.

Toen dit opgemerkt werd door degenen die zich in de Tower bevonden, grepen ze naar de wapens. Er werd met de bestorming begonnen en omdat de belegeraars met zovelen waren, dachten ze hun tegenstanders te kunnen overweldigen door via de kantelen over de muur te klimmen. Die lieten zich echter niet zomaar verslaan en doodden veel aanvallers door ze naar beneden te gooien. De aanval werd gestopt en men trok zich terug. Nog een paar maal werd er een poging gewaagd, maar iedere keer verdedigde de partij van de koningin zich heldhaftig.

Op een dag nam Guinevere een schildknaap apart en gebood hem naar Gallië te gaan. 'U moet proberen erachter te komen of koning Arthur inderdaad dood is. Als u hem in levenden lijve aantreft, dan moet u hem vertellen wat er hier momenteel gebeurt. U moet hem vragen mij te komen helpen, want het zal niet lang meer duren of ik moet me overgeven. Dan zal ik beslist onteerd worden. Ik denk niet dat ik nog een week stand zal kunnen houden tegen Mordred. Als u erachter komt dat de koning inderdaad overleden is, moet u naar Gaunes of Benewijc reizen en Lancelot namens mij groeten. U moet hem dan vragen mij met alle manschappen die nog in Gallië zijn te komen helpen. Als hij niet komt, dan zal ik onteerd worden. Zeg hem dat maar.'

De schildknaap beloofde de boodschap over te zullen brengen, als hij tenminste ongezien uit de Tower weg zou kunnen komen. 's Avonds vertrok hij en wist langs Mordred te komen

zonder tegengehouden te worden. Daar dacht men namelijk dat de knaap bij hen hoorde. Hij wist een paard te bemachtigen, reed naar de kust en stak over. In Gallië hoorde hij tot zijn vreugde dat koning Arthur nog in leven was en dat hij in Gaunes Lancelot belegerde.

Er komt niet veel schot in die belegering en Walewein stelt voor een beslissing te forceren door hem met Lancelot te laten duelleren. Lancelot wil eigenlijk niet, hij bewondert Walewein nog in hoge mate en bovendien mogen ridders van de Tafelronde niet tegen elkaar vechten. Daarentegen moet hij de beschuldiging dat hij Gariët gedood zou hebben wreken en dus stemt hij maar toe.

Iedereen kwam naar het open veld waar het duel gehouden zou worden maar niemand betrad het, alleen Lancelot. De anderen bleven buiten de muren van het kasteel staan kijken. De partij van Walewein hielp hem op zijn paard en ging met hem naar het strijdperk. Arthur nam Walewein bij de hand en bracht hem persoonlijk naar de ring. Hij keek zo bedroefd alsof hij de wereld voor zijn ogen zag vergaan. Hetzelfde deed koning Bohort met Lancelot: hij nam hem bij de rechterhand, bracht hem binnen de ring en sprak hem toe: ‘Ga nu, heer; moge God u in deze strijd de eer geven die u verdient.’ Daarop sloeg Lancelot een kruis. Het was een mooie heldere dag, de zon scheen fel op hun rode wapenrusting en geen ridder zou met hen te vergelijken zijn. Ze lieten de paarden draven, gaven ze flink de sporen en lieten tenslotte hun lansen ten aanval zakken. Ze reden zo hard op elkaar in, dat de een de ander niet meer kon ontwijken. Door de kracht waarmee ze elkaar raakten, vielen beiden versuft op de grond, alsof ze dood waren. Zodra de paarden voelden dat ze hun berijders kwijt waren, zetten ze het op een lopen, niemand kon ze tot staan brengen. Iedereen had bovendien wel wat anders aan zijn hoofd, want terwijl de twee ridders zo lagen, kon men menige toeschouwer horen klagen en jam-

meren. Tenslotte stond Lancelot op en greep zijn zwaard, maar hij was nog zwaar verdoofd door de val. Ook Walewein krabbelde overeind en liep naar zijn schild, dat hij verloren had. Hij hief het zwaard Excalibur op, het zwaard van koning Arthur, liep op Lancelot af en diende hem zo'n slag toe dat deze een ernstige verwonding opliep. Lancelot moest slag op slag incasseren, maar liet zichzelf ook niet onbetuigd: hij sloeg fel op Walewein in en bracht hem behoorlijk in het nauw.

De strijd nam in hevigheid toe en werd zo fel dat men twee mannen nooit verwoeder zag vechten. En wie hen slagen zag toedienen en pareren moest erkennen dat het twee uitstekende ridders waren. Het gevecht duurde lang, zonder in felheid af te nemen. Tenslotte waren de harnassen op de schouders, armen en verschillende andere plaatsen gescheurd en ook de schilden waren zo beschadigd dat men er een vuist doorheen kon steken en ze weinig bescherming meer boden. Voor hun helmen gold hetzelfde. Ze hadden elkaar diepe wonden toegebracht, ieder had er minstens zeven en aan de kleinste ervan zou een ander al bezwijken zijn. Hoewel ze volkomen uitgeput waren door pijn en bloedverlies, gaven ze de strijd niet op. Pas in de loop van de ochtend vielen ze uitgeput in het gras neer om uit te rusten. Walewein trok zich terug en leunde op zijn schild om weer op adem te komen. Lancelot deed hetzelfde en toen Bohort dat zag, zei hij: 'Voor het eerst maak ik me zorgen om Lancelot: dat hij moet rusten voor hij een ridder kan verslaan!' 'Heer,' antwoordde Hestor, 'ik ben er zeker van dat mijn broer Lancelot dit omwille van Walewein doet. Voor een ander zou hij het niet doen. Leer mij de dapperste ridder op aarde kennen!'

'Hoe het ook zij, ik zou er nu alles voor over hebben om in de ring te kunnen treden en tegen Walewein te vechten. Ik weet zeker dat het dan snel afgelopen zou zijn.'

Zo verliep de strijd tussen Walewein en Lancelot en de een deed nauwelijks voor de ander onder. Toen Walewein echter op een bepaald moment merkte dat het al middag was, liep hij

met hernieuwde kracht op Lancelot toe en gaf hem een slag alsof hij de hele dag nog niet gevochten had. Lancelot sloeg de schrik om het hart bij deze felle uithaal en hij zei bij zichzelf: 'Hij lijkt wel een geest of een duivel. Een paar minuten geleden, toen ik hem de gelegenheid gaf uit te rusten, dacht ik nog dat hij verslagen was en nu ziet hij eruit alsof hij nog maar net begonnen is.' Zo dacht Lancelot over Walewein die plotseling in kracht toegenomen was, terwijl hij vlak daarvoor duidelijk de mindere was. Lancelot, die dat wel wist, had hem hard aangepakt omdat hij hem snel had willen verslaan, maar dat lukte nu niet, want Waleweins kracht nam toe. Dit gebeurde wel vaker tegen de middag, niet alleen hier maar ook op andere plaatsen waar hij vocht. En voor wie dat niet gelooft, vertel ik het volgende.

Walewein werd in het machtige land van Orcanië geboren in de stad Verdelone. Zijn vader, de koning, was zeer blij met het kind en liet het snel naar een kluizenaar in het bos brengen. Deze kluizenaar was een heilig man omwille van wie God veel wonderen deed: kreupelen konden weer lopen en blinden zagen weer. God liet al deze wonderen gebeuren omdat Hij die kluizenaar zo liefhad. De koning stuurde het kind naar hém, omdat hij niet wilde dat het door een ander gedoopt werd. Zodra de kluizenaar het kind zag en wist van wie het was, doopte hij het en noemde het naar zichzelf: Walewein. Dit vond plaats rond het middaguur. Toen Walewein gedoopt was, zei een van de ridders, die hem gebracht had, tegen de kluizenaar: 'Kunt u niet iets doen waardoor het koninkrijk en dit kind, als het wapens gaat dragen, u bijzonder dankbaar zullen zijn?'

De goede man hoorde dat eens aan en zei: 'Ridder, bedenk: zoiets kan ik niet, dat kan alleen God, van Hem komt alle genade. Maar mocht het zo zijn dat dit kind door mijn gebeden een beter ridder kan worden dan anderen, dan zal ik dat niet nalaten. Gods wil geschiede. In ieder geval moet u weten dat dit kind niet wreed zal optreden tegen rechtvaardige en goede

mensen, of dat nu in een proces of in een gevecht is, maar het zal genadeloos zijn tegen verraders en onrechtvaardigen.' De ridder drong er bij de kluizenaar op aan nog meer over het kind te zeggen, maar deze weigerde: 'Als u vannacht bij me blijft, kan ik u morgen zeggen wat voor man en ridder hij zal worden.' Dus bleven de gezanten overnachten en de volgende ochtend zei de kluizenaar, nadat hij de mis opgedragen had: 'Heren, dit kind is voorbestemd ridder te worden en zal veel uit te staan hebben, maar zolang het leeft, zal het in het middaguur niet verslagen kunnen worden. Dankzij mijn gebeden is de situatie nu zo dat waar Walewein ook is zijn krachten tegen de middag toe zullen nemen, omdat hij op dat moment gedoopt werd. Hoe moeilijk hij het daarvoor ook had, op dat moment zal hij verfrist en met hernieuwde kracht op kunnen treden, ervan overtuigd dat hij niet verslagen zal worden, noch dodelijk gewond raken.'

Sindsdien is dat inderdaad steeds het geval geweest: waar Walewein zich ook bevond, tegen de middag werd hij sterker. Velen hebben dat kunnen ervaren, want op dat tijdstip versloeg en doodde hij menig dapper ridder. In gevechten deed hij de hele morgen zijn uiterste best maar als de zon op zijn hoogst stond en de ander uitgeput was, viel Walewein hem zo fel aan, dat hij al snel kon winnen. Daarom vermeden veel ridders het op dat uur met hem in een strijd verwickeld te raken. Dit alles had Walewein te danken aan het gebed van de kluizenaar. Ook toen hij tegen Lancelot vocht, kon men zien dat hij doodmoe was en de rust hard nodig had, maar zodra de krachten zoals gewoonlijk in hem terugkwamen, sloeg hij op Lancelot in alsof hij niet al een heel gevecht achter de rug had. Hij viel Lancelot met zoveel kracht aan dat deze op wel tien verschillende plaatsen bloedde en Walewein maakte haast om Lancelot aan zich te onderwerpen, want hij beseftte dat als hij rond het middaguur niet kon winnen, het nooit meer zou lukken. Daarom zette hij alles op alles, scheurde met zijn zwaard Lancelots maliënkolder en beschadigde diens schild.

Toen Bohort zag dat Lancelot het onderspit dreigde te delven en dat zijn verweer zo zwak was dat hij niets anders kon doen dan de slagen opvangen, riep hij luid: ‘Ach God in de hemel! Wat zie ik nu! Ach dapperheid, waar ben je nu, terwijl je je zo dikwijls hebt laten zien! Ach heer, bent u misschien betoverd dat ik moet zien dat u door slechts één ridder verslagen gaat worden? Ik heb toch eerder kunnen constateren dat u alléén meer heldendaden kon verrichten dan twee van de dapperste ridders samen!’

Het gevecht ging ook 's middags door en Lancelot deed niets meer dan zich verdedigen, maar kreeg zo de gelegenheid weer op adem en op krachten te komen. In een snelle uitval gaf hij Walewein vervolgens zo'n slag op zijn helm dat deze stond te wankelen op zijn benen. Hij werd door Lancelots aanval flink in het nauw gebracht en moest zich snel terugtrekken, maar Lancelot volgde hem en sloeg op hem in, zodat Walewein angstiger werd dan hij ooit geweest was. Hij besepte dat hij in een situatie verkeerde waarin hij de grootst mogelijke schande moest ondergaan en daardoor kon hij niet meer de kracht opbrengen zich te verdedigen en Lancelot nog iets toe te brengen. Daardoor werd hij zo kwaad dat het bloed uit zijn neus en mond spatte. In de loop van de middag raakten beide ridders uitgeput. Het strijdperk was bezaaid met stukken van hun maliënkolders en schilden en geen van beiden kon nog verder zonder gerust te hebben. Anderen zouden allang bezweten zijn. Tegen de avond was Walewein zo uitgeput dat hij nauwelijks nog zijn zwaard vast kon houden; ook Lancelot kon alleen met veel moeite nog aanvallen. Soms dreef hij Walewein achteruit, dan Walewein hem weer, afhankelijk van wie er in de verdediging was. Tenslotte bleef Walewein staan en kon geen slag meer uitdelen. Ook Lancelot kon niet meer, maar trok Walewein naar zich toe en zei: ‘Beste Walewein, er is nu genoeg reden om te veronderstellen dat dit het moment is waarop ik de beschuldigingen die u tegenover mij geuit hebt, ontkracht

heb. Ik heb me nu toch tot de avond tegen u kunnen verdedigen, terwijl iemand die een ander van verraad beschuldigt dan al gewonnen moet hebben of zijn beschuldiging terug moet nemen. Denk een beetje om uzelf, Walewein, want als de strijd nog lang duurt, kan het niet uitblijven dat een van ons het met de dood moet bekopen en misschien zelfs wel allebei. Het zal in ieder geval onze families aangerekend worden. Daarom vraag ik u de strijd te staken.' Walewein weigerde echter: 'Wat er ook gebeurt, ik geef het gevecht niet op.' Hij vervolgde: 'Wees er zeker van, Lancelot, dat een van ons hier moet sterven.' Dit stemde Lancelot droevig want hij wilde in geen geval dat Walewein door hem gedood zou worden: hij had hem dapperder bevonden dan hij vermoed had en hij hield van dappere ridders meer dan van andere mensen. Lancelot nam Walewein toen mee naar koning Arthur en vroeg hem of hij er bij Walewein op aan wilde dringen de strijd te staken, want een van de twee zou al snel sneuvelen. Arthur zag dat Walewein op het punt stond het duel te verliezen en hij merkte dat Lancelot hem genadig wilde zijn. Daarom zei hij tegen Lancelot: 'Walewein zal nooit van het gevecht af willen zien. Maar als u wilt, kunt u er nu wel mee ophouden, want u hebt aan uw verplichtingen voldaan.' 'Als het me niet aangerekend zou worden,' zei Lancelot, 'zou ik vertrekken en Walewein hier achterlaten.'

'U zou me geen groter plezier kunnen doen.'

'Dan vertrek ik nu als u me uw toestemming geeft, heer,' besloot Lancelot, waarop Arthur zei: 'Moge God u bijstaan, u, de beste en meest hoofse ridder die ik ooit zag.'

Hierna reed Lancelot terug naar zijn eigen mensen en zodra Hestor hem aan zag komen, riep hij: 'Heer, wat hebt u nu gedaan! U had uw doods vijand in uw macht en u liet hem gaan, degene die u van verraad beschuldigde! Ga terug en dood hem alsnog! Pas dan zal deze oorlog voorbij zijn.' 'Wat zegt u nu, lieve broer,' antwoordde Lancelot hem. 'Ik zou liever zelf met een lans doorstoken zijn dan dat ik hem zou doden.'

‘Als hij de kans gehad had, had hij u gedood. Waarom zou u niet hetzelfde doen?’

‘Ik doe het toch niet,’ bleef Lancelot volhouden. Toen mengde Bohort zich in het gesprek: ‘Ik ben er ook niet gerust op en ik vrees dat u er nog spijt van zult krijgen.’ Lancelot steeg echter op en reed naar het kasteel terug. De artsen zagen, zodra hij zich ontwapend had, dat hij talloze verwondingen opgelopen had en dat het bloedverlies zo groot was, dat het voor een ander dodelijk zou zijn. Hestor raakte in paniek bij het zien van al die wonden en hij vroeg de artsen of Lancelot nog zou kunnen genezen. Ze stelden hem gerust dat er geen doodsgevaar was en ze verzorgden Lancelot. Toen Bohort en Lioneel daarna kwamen kijken hoe het met hem was, zei hij tegen hen: ‘Sinds ik wapens draag, ben ik niet in zo'n benarde situatie geweest als vandaag en nooit eerder ben ik zo bang geweest voor één enkele ridder. Mijn angst was ongekend groot toen Walewein vanmiddag nog zo snel en dapper bleek te zijn terwijl ik hem eerst al zo ver had dat hij zich nauwelijks nog verdedigde. Had hij dat iets langer volgehouden, dan had ik er waarschijnlijk niet aan kunnen ontsnappen en was ik gesneuveld. Toch vraag ik me af, hoe dat kon, want zo sterk was hij niet toen hij het strijdperk betrad.’ ‘Dat is inderdaad waar,’ antwoordde Bohort hem, ‘en ik ben nog nooit zo bezorgd om u geweest als vandaag. Als Walewein vol had kunnen houden was u er niet levend van afgekomen, want hij zou u nooit zo genadig geweest zijn als u hem was. Vandaag heb ik kunnen zien dat u de twee beste ridders ter wereld bent.’

Het gevecht was onderwerp van gesprek voor de mensen van Gaunes en men vroeg zich af hoe Walewein nog zo lang stand had kunnen houden, want iedereen was ervan overtuigd dat Lancelot de beste ridder was. Bovendien was hij eenentwintig jaar jonger dan Walewein, die al tweeënzeventig was. Koning Arthur was op dat moment tweeënnegentig jaar oud.

Zodra Lancelot het strijdperk verlaten had, gingen de ande-

ren snel naar Walewein toe, die op zijn schild leunde omdat hij anders niet overeind kon blijven. Ze namen hem op, zetten hem snel op een paard en reden met hem naar de koning. Pas toen ze hem ontwapend hadden, zagen ze hoe zwaar gewond hij was. Walewein verloor het bewustzijn. De arts zei echter dat hij snel weer op zou knappen en dat alleen een diepe hoofdwond problemen zou kunnen geven. ‘Neef,’ zei Arthur tegen hem, ‘uw dwaasheid is uw dood geworden en dat is onverdraaglijk want uw geslacht zal nooit meer zo'n goede ridder voort kunnen brengen.’ Walewein had de kracht niet de koning te antwoorden. De erbarmelijke toestand van de man die ze zo liefhadden, bracht alle omstanders tot tranen.

De volgende dag liet de koning het kamp opbreken om naar Gallië te gaan. Hij wilde daar blijven tot Walewein genezen zou zijn. Nog voor het licht was, was hij al uit Gaunes vertrokken en op een speciaal daarvoor bestemde baar werd Walewein meegevoerd. De artsen vreesden nu voor zijn leven. De koning verbleef in de stad Marix tot er verbetering kwam in Waleweins toestand.

Niet lang hierna wordt koning Arthur door paus Leo, die zijn zinnen gezet heeft op de stad Rome, uitgedaagd. Arthur begint aan een veldtocht, verslaat de paus en ontzet Rome. Als hij zich daar echter tot keizer wil laten kronen, laten zijn Bretonse manschappen hem in de steek.

Op dat moment kwam Guineveres bode de koning vertellen dat Mordred zich tot koning van Logres had laten kronen. ‘Al uw leenmannen, zelfs de voornaamste, hebben hém nu trouw gezworen. En mocht u terugkeren, dan zouden ze u niet als heer ontvangen, maar als vijand.’ En hij vervolgde met de mededeling dat Mordred de koningin onteerd had en haar nu iedere dag in de Tower bestookte. ‘En omdat de koningin bang is dit niet vol te houden heeft ze mij gestuurd om u te vragen haar te

hulp te komen. Liefst zo snel mogelijk, want ze kan elk ogenblik gevangen genomen worden. Mordred zal haar dan beslist onteren en daardoor zal uw goede reputatie geschaad worden.'

Na dit verhaal kon Arthur even geen woord uitbrengen van verdriet, maar toen riep hij uit: 'Bij God, ik hoop dat ik hier wat op kan verzinnen.' En droevig zei hij bij zichzelf: 'Ach Mordred, nu begrijp ik dat u het monster bent dat ik in mijn droom voortbracht en dat mijn land verbrandde en daarna de hand aan mij sloeg. Nog nooit heeft een vader zijn zoon aangedaan wat ik u aan zal doen: ik zal u doden, dat mag iedereen weten. God geve dat ik degene zal zijn die u het leven beneemt.' Tot hun verbazing hoorden de omstanders nu dat Mordred Arthurs zoon was. De koning gebod hun bekend te maken dat ze de volgende dag zouden vertrekken, want hij wilde zo snel mogelijk de oversteek naar Logres maken. Onmiddellijk begon men de tenten af te breken.

De volgende dag vertrokken ze in alle vroegte en reden naar de kust. Daar zei Arthur tegen Walewein: 'Ach Walewein, uw boosaardigheid is mij slecht gekomen, want ik ben er Lancelot door kwijtgeraakt. Ik durf zelfs te beweren dat als uw broer Mordred geweten had dat Lancelot zoals gewoonlijk bij mij was, hij nooit zo overmoedig was geweest. Hij was dan nooit aan die verraderlijke actie begonnen. Ik vrees dat ik nu te weinig goede ridders zal hebben, want hij heeft alle edelen op zijn hand gekregen en ze tegen mij opgezet. Ach God, beschikte ik maar over dezelfde ridders als vroeger! Al was alles in de wereld dan tegen mij, ik zou niet vrezen.' Walewein voelde zich ongemakkelijk onder Arthurs felle beschuldiging: 'Ach heer, nu Mordred zo'n verrader blijkt te zijn zou ik liever sterven. Als het werkelijk zo is dat u Lancelot door mijn dwaasheid verloren hebt, raad ik u aan al uw wijsheid aan te wenden om hem terug te winnen. Ik weet zeker dat u daarin zult slagen. Hij is de beste en meest hoofse man en buiten God de enige die u kan helpen. Bovendien geeft Lancelot zo veel om u dat hij vanzelfsprekend

terug zal komen als u hem erom vraagt. En dat zúlt u doen, want volgens mij hebt u hem en zijn mannen nodig. Probeer het in ieder geval, want zij houden meer van u dan u denkt.’ Arthur weigerde echter: ‘Ik heb hun zo veel misdaan dat ze waarschijnlijk niet zullen komen en mijn verzoek niet in zullen willigen.’

Een aantal dienaren en zeelieden kwam de koning vertellen dat zijn schip gereed was, dat hij aan boord kon gaan en dat het dwaas zou zijn het vertrek uit te stellen, omdat de wind gunstig was. De koning beval aan boord te gaan, hij ging zelf als eerste en Walewein ging met hem mee, evenals de andere ridders en schildknappen. De paarden en wapenrustingen werden in andere schepen geladen.

Zo ging Arthur terug naar Groot-Brittannië, boos vanwege Mordreds verraad. Ook Walewein betreurde wat zijn broer de koning aangedaan had. Het liet hem niet met rust.

Mordred treft allerlei voorbereidingen voor de strijd met Arthur, die onderweg is. De nog altijd belegerde Guinevere vreest de afloop van de strijd, hoe die ook zal zijn, en in het holst van de nacht vlucht ze naar een klooster met de bedoeling in te treden. De abdis vindt echter dat ze eerst maar eens moet afwachten hoe de strijd verloopt.

Arthur arriveert bij Dover, waar Walewein aan de hoofdwond overlijdt die Lancelot hem toebrecht in het duel. Op zijn sterfbed zegt hij naast Gariët op Camelot begraven te willen worden en waarschuwt hij Arthur nog eenmaal voor Mordred. Zijn lijk wordt inderdaad naar Camelot gebracht.

Nadat koning Arthur diep bedroefd afscheid genomen had van het lichaam van Walewein keerde hij terug naar Dover. Daar bleef hij een paar dagen en ging toen boos achter Mordred aan. Met een groot leger trok hij uit en kwam tegen de avond op een open vlakte, aan de rand van een bos. Terwijl hij op bed rust

zocht, verscheen Walewein hem in een droom, mooier dan hij hem ooit tevoren gezien had en omringd door arme mensen die Arthur toeriepen: 'Wij hebben, heer koning, voor uw neef Walewein een plaats bereid in de hemel, omwille van al het goede dat hij voor ons gedaan heeft. Wij raden u aan: doe als hij!' Arthur antwoordde dat hij daar erg blij om was en liep snel op Walewein toe om hem hartelijk te omhelzen. Walewein zei ontroerd tegen hem: 'Ach lieve heer, probeer toch alstublieft een treffen met Mordred te vermijden, want ik ben ervan overtuigd dat u als het zo ver komt, zult sterven of tenminste dodelijk gewond raken.' 'Ik zal hem geenszins uit de weg gaan,' antwoordde Arthur beslist. 'Al kost het me mijn leven. Een laffe en nietswaardige koning zou ik zijn als ik niet eens mijn land tegen een verrader zou willen beschermen.' In tranen verdween Walewein uit het blikveld van de koning met de woorden: 'Wat een ellende dat u zo snel uw dood tegemoet gaat.' Maar een moment later verscheen hij weer voor Arthur: 'Heer, laat Lancelot komen. Als hij u bijstaat, kan Mordred het nooit lang volhouden. Doet u dit niet, dan zult u uw dood niet kunnen ontlopen.' 'Wat er ook gebeurt,' besloot Arthur, 'daarvoor laat ik hem niet bij me komen. Ik heb trouwens zoveel tegenover hem misdaan dat ik niet geloof dat hij op mijn verzoek in zou willen gaan.' Diep bedroefd wendde Walewein zich van hem af en voorspelde dat dit veel kwalijke gevolgen zou hebben voor alle dappere ridders.

Aldus droomde Arthur en toen hij 's ochtends wakker werd en over de verschijning nadacht, sloeg hij een kruis en zei zachtjes bij zichzelf: 'Lieve Vader in de hemel, sinds ik een kroon droeg en land in bezit kreeg, gaf U mij al zoveel eer in dit aardse leven. Het is allemaal Uw genade. Sta dan nu alstublieft niet toe dat ik de strijd met Mordred verlies, maar sta mij bij, Heer, zodat ik mijn vijanden kan overwinnen, die tegen mij samenspannen. Uit genade alleen.' Direct daarna stond de koning op en ging met enkele hoge edelen uit zijn gevolg de mis

horen. Tenslotte ontbeten ze met zijn allen, niet wetend wanneer ze Mordred zouden ontmoeten. Om hun paarden niet te zeer te vermoeien vertrokken ze rustig. In Lovenden vonden ze onderdak voor de volgende nacht en Arthur sliep nog maar net toen hem in een droom de mooiste vrouw verscheen die hij ooit had mogen aanschouwen. Zij hief hem op van de aarde, droeg hem naar de hoogst mogelijke berg en zette hem daar op een rad. Op dit rad waren verschillende zittingen bevestigd, sommige gingen omhoog, andere omlaag en toen Arthur keek waar hij zat, bleek het de hoogst geplaatste zetel te zijn. 'Arthur, waar bent u?' hoorde hij de vrouw roepen en hij antwoordde: 'Ik zit hier in de hoogte op een rad en ik weet niet wat dat moet betekenen.' 'Dit is het rad van fortuin,' legde de vrouw hem uit. 'Wat ziet u allemaal?'

'Ik heb het idee dat ik de hele wereld kan overzien.'

'Dat is ook zo,' gaf de vrouw hem toe. 'Er is niet veel waarover u geen heer en meester geweest bent. U bent de machtigste koning op aarde geweest, maar helaas ontkomt niemand, hoe hooggeplaatst ook, aan hoogmoed, waardoor ook de machtigsten moeten vallen. Dat zult u snel genoeg ondervinden.' En tegelijkertijd gaf ze zo'n ruk aan het rad dat Arthur op de grond terecht kwam en het gevoel had alles gebroken te hebben en geen macht meer over zijn ledematen te hebben. Zo zag koning Arthur in welk lot hem beschoren was.

De volgende ochtend na de mis biechtte hij bij de aartsbisschop en nadat hij om vergeving gebeden had, vertelde hij de man over zijn twee dromen. De aartsbisschop antwoordde direct: 'Heer, als uw rijk en uw leven u lief zijn, keer dan snel met uw manschappen naar Dover terug. Vraag daar of Lancelot bij u komt om u te helpen, dat zal hij graag doen. Maar als u nu doorzet en tegen Mordred ten strijde trekt, zult u of sterven of dodelijk gewond raken, met alle gevolgen van dien.' Arthur sloeg de raad van de bisschop echter in de wind en zei dat hij koste wat het kost op zou trekken tegen Mordred. De bisschop

wilde hem er graag van weerhouden en riep hem tot de orde, maar de koning bleef volhouden: 'Bij de ziel van mijn vader: ik ga niet terug en trek tegen Mordred op zodra ik weet waar hij is.' 'Het doet me verdriet dat u niet wilt luisteren,' zei de bisschop. 'Ik ben bang dat het u slecht zal vergaan.'

De koning ging op weg naar Salisbury, waarover door Merlijn en andere wijzen gezegd was dat hier de zware strijd plaats zou vinden. Op de vlakte bij Salisbury beval Arthur een kamp op te slaan om zo Mordred op te kunnen wachten. Zijn bevel werd opgevolgd, men trof alle voorbereidingen. 's Avonds ging Arthur na het eten een eindje wandelen om zich te ontspannen, waarbij de bisschop hem gezelschap hield. Midden op het veld zagen ze een rotsblok en toen Arthur dit van dichtbij bekeek, zag hij dat er iets in gegrift stond. Verbaasd wendde hij zich tot de bisschop en zei: 'Heer, hier kunt u iets wonderlijks zien. Er staat iets op deze rots. Kijkt u eens wat het betekent.' De bisschop las hardop voor wat er in het steen gekrast stond: 'In het veld van Salisbury zal de zware strijd plaats vinden waarin de koning zal omkomen en waardoor het land zonder heer zal zijn.' Hij draaide zich om naar Arthur en zei: 'U zult het slagveld alleen dood of dodelijk gewond kunnen verlaten! Ik hoop dat u me nu eindelijk zult gaan geloven. U moet weten dat dit geheel naar waarheid is, want Merlijn heeft dit geprofeteerd en opgeschreven. Altijd was alles wat hij zei waar, want hij kende de toekomst.' Arthur boog het hoofd en zei zachtjes: 'Waarde bisschop, omdat ik nu al zo ver ben, kan ik niet meer terug. God moet mij verder maar bijstaan en of mij of Mordred de overwinning schenken. Ik heb betere ridders dan hij, dus als het mij slecht vergaat, komt dat door mijn zonden en mijn hoogmoed.' Arthur was angstiger en bedroefder dan voordat hij al die voortekenen gezien had, die zo duidelijk zijn dood leken te voorspellen. Ook de bisschop was bedroefd omdat Arthur weigerde van mening te veranderen.

Arthur ging terug naar zijn tent en werd gevolgd door een

schildknaap, die hem zei: 'Ik groet u niet, want ik kom van uw doodsvijand Mordred, de huidige koning van Logres. Hij laat u weten dat u er niet goed aan gedaan hebt zijn land binnen te vallen, maar hij wil zijn hand wel over zijn hart strijken en als u belooft morgen met al uw mannen terug te gaan zal hij u niets doen, sterker: hij zal ervoor zorgen dat u niets overkomt. Als u echter niet op zijn voorstel ingaat, zal hij u morgen wel op het slagveld weten te vinden. Dat wordt uw dood en die van uw mannen en niemand zal daaraan kunnen ontkomen. U kunt mij uw antwoord geven en ik zal dat doorgeven aan degene die noch uw dood noch uw ondergang wil, mits u zijn land verlaat.' Boos reageerde Arthur op deze boodschap met de woorden: 'Ga terug en zeg uw heer dat dit land van mij is en dat het dat ook zal blijven. Niet ik zal eruit vertrekken, maar hij zal het als een verrader moeten verlaten. Niemand anders dan ik zal hem doden en niets zal me daar van kunnen weerhouden. Zeg hem tenslotte dat ik liever vandaag nog dan morgen tegen hem en zijn manschappen strijd.' Zonder afscheid te nemen vertrok de schildknaap en bracht Mordred woordelijk over wat Arthur hem allemaal gezegd had. 'Heer, als u tot morgen wacht, is de strijd zeker onvermijdelijk geworden.' Mordred zei dat hij wel op Arthur zou wachten. 'Ik doe niets liever dan op het slagveld mijn krachten met de zijne meten.'

De strijd begint en al heeft Mordred meer manschappen, hij kan een overwinning toch niet forceren. De strijd duurt lang en aan weerskanten vallen er veel slachtoffers. Tenslotte komt het tot een rechtstreekse confrontatie tussen Arthur en Mordred.

Koning Arthur en Mordred reden naar elkaar toe en staken onbevreesd op elkaar in. Mordred diende de eerste stoot toe, maar brak daarbij zijn lans. De maliënkolder was niet eens beschadigd en ook Arthur zelf bleef ongedeerd, want hij was erg sterk. Nu stak hij op zijn zoon in, die daardoor van het

paard viel. Dankzij zijn wapenrusting raakte hij echter niet gewond. Onmiddellijk kwamen er schildknepen toelopen om Mordred gevangen te nemen, maar op hetzelfde moment zagen ze diens tweeduizend mannen aan komen galopperen die uit liefde voor Mordred hun leven wilden wagen. Er volgde een fel gevecht waarin veel doden en gewonden vielen. In korte tijd waren er honderd van het paard gestoken. Mordred kwam intussen weer op krachten en steeg op, hoewel hij door Arthur driemaal zó hard geslagen was dat een ander eraan bezwaken zou zijn. Maar het deed Mordred niet en onverschrokken reed hij op zijn vader af. Hij wilde het de koning betaald zetten, maar die liet zich niet imponeren. Hij wendde zich tot Mordred en de strijd laaide weer op. Een dapper ridder, Galegantijn, reed op Mordred af, die de ander echter in één keer het hoofd afsloeg. Dit was een groot verlies, want deze Galegantijn was Arthur altijd trouw geweest. Arthur betreurde het dan ook en zwoer wraak. Maar toen hij in de richting van Mordred reed, viel een ridder uit Northumberland hem van links aan. Hij stak op de koning in, die door zijn maliënkolder beschermd werd. Hij viel echter wel op de grond. Ywein zag dat gebeuren en riep uit: 'Helaas, hij is geveld!' Hij reed op de ridder uit Northumberland af en doorboorde hem met zijn lans. Daarna reed Ywein naar Arthur om hem te helpen opstijgen. Dit schoot Mordred in het verkeerde keelgat: hij ging naar Ywein toe en hieuw hem het hoofd af. Zo stierf een van de beste ridders. Koning Arthur werd razend toen hij dat zag gebeuren. 'Ach God,' jammerde hij, 'waarom laat u de grootste verrader zo'n uitstekend ridder doden?' Sagrimor, die naast Arthur stond, zei daarop: 'Dat is de speling van het lot. U merkt dat het u duur laat betalen voor het feit dat het u voorheen zo voor de wind ging. Het neemt nu uw beste vriend weg en God verhoede dat ons nog erger overkomt!' Terwijl ze samen zo Yweins dood betreurden, hoorden ze vierhonderd ridders aankomen. Die reden op Arthurs standaard af en vochten daar met de ridders

die hem moesten bewaken. Lansen braken, ridders vielen. Arthurs mannen boden weerstand en versloegen er zo'n honderd. Toen de lansen gebroken waren, trokken ze hun zwaard en sloegen daarmee in het rond. Op de plaats van deze gevechten was de grond bezaaid met wapens en dode en gewonde ridders. Aan Arthurs kant vochten ze zo sterk dat tenslotte slechts negentien van de vierhonderd ridders van Mordred het gevecht overleefden. De anderen waren allemaal gesneuveld.

's Middags waren er van de in totaal honderdduizend man die aan de strijd begonnen waren niet meer dan driehonderd overlevenden. Ook alle ridders van de Tafelronde waren dood, op vier na: Arthur, Lucan de opperschenker, Griflet en Sagrimor. Deze laatste was echter wel zwaar gewond geraakt. Zij riepen hun mannen bij elkaar en droegen ze op Mordred op leven en dood aan te vallen. Direct daarop sloeg Mordred Sagrimor het hoofd af. Koning Arthur zag dit gebeuren en zei treurig: 'Vanwege deze slag beloof ik God dat een van ons tweeën hier zal sterven, Mordred of ik.' Hij had een korte, sterke lans en reed snel op zijn zoon af. Die zag Arthurs woede en wendde zich tot hem, maar de koning doorstak zijn zoon met zoveel geweld dat men door hem heen kon kijken. Iedereen die dit zag, vatte het op als een straf van God. Toen Mordred beseftte dat hij dodelijk gewond was, bracht hij Arthur met zijn laatste krachten een hoofdwond toe. De koning en Mordred vielen allebei van hun paard. Geen van hen was nog in staat op te staan, zo zwaar gewond waren ze. Even later overleed Mordred.

Zo doodde dus de vader de zoon en verwondde de zoon de vader dodelijk. Niemand kan zich voorstellen hoe hartverscheurend het verdriet van Arthurs ridders was toen ze zagen wat er gebeurd was. 'God, waarom hebt U dit toegestaan!' jammerden ze. Ze begonnen weer met Mordreds mannen te vechten en deze strijd was zo hevig dat voor de avond iedereen gesneuveld was, behalve koning Arthur, Lucan en Griflet. De

strijd zou Arthur echter wel fataal worden. Lucan en Griflet hieven een klaagzang aan: 'Ach God, nooit heeft iemand zoveel ellende bij elkaar gezien! Ach strijd, hoeveel weduwen en wezen heb je op je geweten! Ach koning, waarom bent u deze oorlog begonnen, waardoor het koninkrijk van Groot-Brittannië in het verderf gestort werd! Ach God, U kunt ons niets meer ontnemen, nu we onze vrienden hebben zien sterven!' Ze vermoedden dat Arthur ook overleden was, maar toen ze na een tijdje opkeken, zagen ze dat de koning zich zo ver hersteld had dat hij kon zitten. Onmiddellijk liepen ze naar hem toe en vroegen hoe het met hem ging. Zacht antwoordde hij: 'Niet zo best. Ik kan het beste het slagveld verlaten, want ik voel mijn einde naderen. Ik wil niet temidden van mijn vijanden sterven.' Lucan en Griflet haalden een paard, hielpen Arthur erop en reden met hem in de richting van de kust. Ze arriveerden bij een kapel, die de Zwarte Kapel genoemd werd en waar een kluisenaar woonde die elke dag de mis opdroeg. Ze stegen alle drie af en ontzadelden hun paarden. Daarna ging Arthur de kapel binnen om voor het altaar te bidden. Toen hij daar de volgende dag nog precies zo lag, leek het of er nooit een einde zou komen aan zijn gebed. Hij vroeg God om vergeving van de zonden van de gesneuvelden en tijdens dit gebed weende hij bittere tranen.

Toen Lucan de opperschenker merkte dat de koning niet bewoog, dacht hij dat hij dood was en zei met van tranen omflooerste stem: 'Ach, koning Arthur. Wat verschrikkelijk!' De koning hoorde dit, stond vanwege zijn wapenrusting moeizaam op en omhelsde Lucan. Dit deed hij echter zo stevig dat hij hem aan zijn borst dood knelde, waarop Lucans ziel het lichaam verliet. Omdat Arthur niet wist dat Lucan gestorven was, liet hij hem achter. Griflet zag Lucan bewegingloos liggen en begreep dat de koning hem gedood had. 'Ach heer,' snikte hij, 'wat hebt u gedaan? U hebt Lucan gedood!' Arthur hoorde dat, keek om en zag tot zijn verdriet Lucan liggen. Grimmig zei

hij tegen Griflet: 'Ik merk dat Vrouwe Fortuna, eens mijn moeder en vriendin, mijn stiefmoeder en vijand geworden is. Zij zorgt ervoor dat ik met woede en verdriet moet leven. Zadel nu onze paarden, we gaan weg.' Griflet volgde het bevel op, en Arthur reed naar de zee, waar hij rond het middaguur aankwam. Hij trok zijn zwaard, bekeek het even en zei: 'Ach Excalibur, mijn goed en kostbaar zwaard. Je zult nu je heer en meester verliezen. En je zult nooit meer iemand vinden die je waard is, tenzij je in Lancelots handen terechtkomt, want zijn gelijke ken ik niet. Lancelot, u bent werkelijk een van de beste ridders die ik ooit gezien heb. Als God wilde dat mijn zwaard aan u zou toebehoren, en ik wist dat het bij u was, dan zou mijn ziel rust hebben.' Zich tot Griflet wendend ging hij verder: 'U moet iets voor me doen, u moet naar die berg daar rijden. Daar is een meer, waar u mijn zwaard in moet gooien, want ik wil niet dat het in verkeerde handen valt.' 'Heer, dat zal ik doen,' antwoordde Griflet gehoorzaam. 'Moge God mij bijstaan. Toch zag ik liever dat u het zwaard aan mij gaf.' 'Dat kan ik niet doen, want aan u is het niet besteed.'

Griflet reed naar de berg, en hield toen stil. Hij trok het zwaard en bekeek het eens aandachtig. Hij vond het er zo goed en zo mooi uitzien dat hij het jammer vond ermee te doen wat de koning bevolen had. Dan ging het immers verloren. Griflet bedacht dat hij zijn eigen zwaard in het water zou kunnen gooien en Arthur vertellen dat het diens zwaard geweest was. Dus maakte hij zijn zwaard los, gooide het in het water en verstopte Excalibur in het gras. Toen ging hij weer terug naar Arthur en zei het bevel uitgevoerd te hebben. 'Hebt u iets bijzonders gezien?' vroeg de koning.

'Nee, niets.'

'Waarom kwelt u mij zo?' vroeg Arthur vertwijfeld. 'Ga terug en gooi het nu echt in het water, want u hebt het daarnet niet gedaan.' Beschaamd ging Griflet terug, haalde het zwaard te voorschijn en betreurde dat het verloren zou gaan. Toen

kwam het idee in hem op om de schede in het water te gooien in plaats van het zwaard, dat hij weer in het gras verborg. Terug bij Arthur werd hem weer de vraag gesteld of hij iets gezien had. ‘Nee heer, er viel niets te zien,’ luidde Griflets antwoord. ‘Ach Griflet,’ zei Arthur bedroefd, ‘waarom doet u niet wat ik zeg? U hebt het zwaard niet in het water geworpen. Ga nog een keer terug en doe het ditmaal wel. U kunt ervan overtuigd zijn dat er iets bijzonders zal gebeuren.’ Nu Griflet dit wist, ging hij weer terug, pakte het zwaard en bekeek het nog eens. ‘Dit is het beste zwaard ter wereld,’ zei hij bij zichzelf. ‘Het is zonde als dit niet meer gebruikt zal worden door een goed ridder.’ Maar onmiddellijk daarop gooide hij het heel ver het meer in. Toen het vlak boven het water was, zag hij een gepantserde onderarm uit het water komen die het zwaard vastpakte, het driemaal omhoog stak en daarna definitief meenam. Griflet had dit allemaal heel duidelijk gezien en wachtte nog een tijdje of de hand misschien weer tevoorschijn zou komen, maar er gebeurde niets meer.

Hierna ging hij terug naar Arthur en vertelde wat er allemaal gebeurd was, waarop de koning zei wel te vermoeden dat zijn einde nu naderde. De koning dacht vervolgens diep na en barstte toen in tranen uit, waarbij hij tegen Griflet zei: ‘U moet me nu verlaten en dan zult u me nooit meer zien.’ Ook Griflet begon nu te snikken. ‘Heer, dat kan niet, dat ik u nu alleen laat in de wetenschap dat ik u nooit meer zal zien. Dat overleef ik niet.’

‘Toch moet het zo gebeuren, anders zal ik u erom haten.’ ‘Ach heer,’ protesteerde Griflet nog, ‘hoe kan ik u nu verlaten terwijl ik weet dat ik u niet terugzie.’ ‘Het zal toch gebeuren,’ zei Arthur nogmaals, ‘ga weg, niemand mag hier blijven. Vanwege de liefde die we voor elkaar hadden en vanwege uw trouw aan mij moet u doen wat ik u vraag.’

Omdat Arthur het zo dringend vroeg, zei Griflet: ‘Ik zal doen wat u zegt, hoewel mijn verdriet ondraaglijk groot is. Het

liefst zou ik met u leven en sterven. Is het mogelijk dat ik u nog eens zal zien?’ ‘Nee, hoop daar maar niet op. U ziet mij nooit meer,’ antwoordde Arthur.

‘Waar gaat u dan naartoe, heer?’

‘Griflet, ik ben niet verplicht u iets te zeggen. Bovendien mág ik niets zeggen.’

Toen Griflet begreep niets meer te horen te krijgen, steeg hij op en vertrok. Hij was nog maar net weg of het begon te regenen en het was zo'n zware regenbui dat hij even verderop, onder een boom op de berg, met paard en al moest schuilen. Zodra het regenen wat minder werd, keek hij in de richting waar hij de koning achtergelaten had of hij iets kon ontwaren. Zo kon hij een schip met vrouwen aan zien komen, dat op het strand liep en waaruit een jonkvrouw stapte, gevolgd door Morgein, Arthurs zus. De jonkvrouw vroeg of Arthur aan boord kwam en toen Arthur zijn zus herkende, stond hij op en ging met paard en wapens aan boord. Griflet zag dat en reed zo snel als hij kon terug naar de koning. Aan het water gekomen zag hij Arthur tussen de vrouwen staan en herkende hij Morgein, die hij vaker gezien had. Het schip was al een eind uit de kust toen Griflet afsteeg en in tranen uitbarstte, want hij besepte de koning op deze manier kwijt te raken. De hele dag en de daaropvolgende nacht lag hij daar in diepe rouw, zonder te eten of te drinken.

De volgende dag zocht hij zijn paard en vertrok. In een bos kwam hij een kluizenaar tegen die hij kende. Hij bleef drie dagen bij hem, omdat hij ziek was van verdriet en hij vertelde hem alles wat hij met Arthur had zien gebeuren. Met het voornemen bij de Zwarte Kapel te kijken of Lucan, de opperschenker, begraven was, vertrok hij op de vierde dag. In de kapel zag hij voor het altaar twee grafzerken liggen, de één echter veel mooier dan de andere. Griflet las de opschriften, eerst dat van de eenvoudigste zerk: ‘Hier ligt een dapper ridder: Lucan de opperschenker, die door Arthur omhelsd werd, zodat de dood

erop volgde.’ Op de mooiere tombe stond: ‘Hier ligt de goede koning Arthur, die tijdens zijn leven zo machtig was dat hij heer was over twaalf koningen.’ Griflet verloor het bewustzijn en viel over de zerk heen toen hij dit gelezen had. Wenend kwam hij bij en kuste de grafsteen. Aan de kluizenaar, die er bij kwam, vroeg hij: ‘Ligt hier werkelijk koning Arthur?’ ‘Ja vriend,’ antwoordde de man hem, ‘echt waar. Mij onbekende vrouwen hebben hem hier gebracht.’ Griflet bedacht dat dat de vrouwen waren die hij had zien komen en gaan met het schip en hij zei bij zichzelf: ‘Nu mijn heer werkelijk niet meer op aarde is, wil ik er ook niet langer meer blijven.’ Hij vertelde de kluizenaar dit en vroeg hem of hij zijn broeder kon worden.

Zo werd Griflet dus kluizenaar en diende als geestelijke in de Zwarte Kapel, maar niet lang. Slechts achttien dagen heeft hij nog geleefd, toen overleed hij en werd hij naast Arthur begraven.

En zo kwam Arthur dus aan zijn einde. Sommigen beweren dat niemand weet waar hij gebleven is nadat hij aan boord van het schip ging. Maar Griflet verzekerde ons ervan dat hij in de Zwarte Kapel op de berg begraven werd.

Nu zowel Arthur als Mordred overleden zijn, hebben Mordreds kinderen de macht overgenomen. Guinevere treedt definitief in en op haar verzoek en na overleg met Bohort en Hestor gaat Lancelot de strijd met Mordreds kinderen aan. Hij wint, al laat Lioneel daarbij het leven. Ook Lancelot treedt bij een groep kluizenaars in.

Nadat Mordreds zonen en hun aanhangers gedood of gevlucht waren, reed Bohort met zijn gevolg naar Winchester, waar hij niet tegengehouden kon worden. Hij hoorde dat zijn broer Lioneel dood was en men kon zien dat dit hem immens verdriet deed. Hij begroef hem in Winchester met alle waardigheid en eerbeton die men een koningszoon verschuldigd is. Daarna ging hij op zoek naar Lancelot en doorkruiste het hele land.

Toen het ernaar uit zag dat hij hem niet kon vinden, stelde hij het volgende aan Hestor voor: 'Nu Lancelot van de aardbodem verdwenen lijkt te zijn, wil ik naar mijn eigen land teruggaan. Ga met me mee en neem van mijn beide koninkrijken dat wat u het best bevalt in leen. Ik wil het graag.' Hestor antwoordde echter dat hij het land van Logres niet wilde verlaten. 'Maar mocht ik er ooit uit weg willen dan zal ik naar u toe komen, omdat u de man bent die ik boven al liefheb,' voegde hij er aan toe.

Bohort verliet dus met zijn manschappen het land van Logres om naar zijn eigen land terug te keren. Zijn neef Hestor bleef rondzwerven, dan eens hier dan weer daar, totdat het toeval wilde dat hij bij de kluizenaars kwam waar Lancelot al geruime tijd verbleef. Door toedoen van de aartsbisschop was Lancelot een vroom man geworden die God toegewijd diende en zo ascetisch leefde, sinds hij ingetreden was, dat hij alleen maar water en brood nuttigde en wortels, als hij ze kon vinden.

Toen Hestor en Lancelot elkaar terugzagen, waren beiden diep ontroerd, want ze hielden veel van elkaar. Tenslotte zei Hestor: 'Lieve Lancelot, nu ik u hier in dienst van God heb gevonden, heb ik besloten dat ik ook zo wil leven. Als deze manier u zo goed bevalt en het u aangenaam is hier te blijven, wil ik mijn laatste levensdagen ook hier slijten.' De omstanders waren verheugd over Hestors besluit de Heer te willen dienen en namen hem hartelijk op in hun gezelschap.

Zo werden de beide broers kluizenaar en Lancelot bleef dat vier jaar lang. Er is niemand die zo volhardend gevast, gebeden en gewaakt zou kunnen hebben als hij. In dat vierde jaar overleed Hestor en werd daar begraven. Op zestien april van datzelfde jaar werd Lancelot ziek, zó ernstig dat hij niet meer op zou staan. Toen hij merkte dat hij zou sterven ontbood hij de aartsbisschop en Bleobleherijs, een oude bekende, en vroeg hun om zijn lichaam, als de ziel het verlaten had, in het kasteel Hof van Vreugde te laten begraven, in de tombe waar ook zijn

oude vriend Galiout lag. Dat beloofden ze hem en vier dagen later stierf Lancelot. De aartsbisschop en Bleobleherijs waren op dat moment niet bij hem want ze lagen buiten onder een boom te slapen. Bleobleherijs werd als eerste wakker en keek eens naar de aartsbisschop naast hem. Die had blijkbaar een droom die hem met blijdschap vervulde, want hij zei: 'God, U zij geprezen. Alles waar ik naar verlang, zie ik nu. Dank U.' Bleobleherijs zag dit en verbaasde zich erover. Bang vroeg hij zich af of de aartsbisschop misschien door de duivel bezeten was en hij maakte hem voorzichtig wakker. Toen de man zijn ogen opende en Bleobleherijs zag, zei hij: 'Ach broeder, ik had zo'n vreugdevolle droom en daar hebt u me nu uit gehaald. Waarom deed u dat?' Bleobleherijs vroeg daarop wat hij dan wel gedroomd had en de aartsbisschop vertelde: 'Ik bevond me onder heel veel engelen, zoveel mensen heb ik zelfs nog nooit bij elkaar gezien. Ik zag hoe ze Lancelots ziel meenamen naar de hemel.' Verbaasd spoorde Bleobleherijs de ander aan: 'Kom, laten we gaan kijken hoe het met Lancelot is.'

'Ja, ik ga mee.'

Toen ze aan Lancelots bed stonden, zagen ze dat hij gestorven was. 'God zij geprezen!' riep de aartsbisschop uit. 'Ik ben er zeker van dat de engelen Lancelots ziel zo ontvangen hebben als ik gedroomd heb. Ik weet nu ook dat een mens door boetedoening meer bereikt dan met wat dan ook en daarom zal ik gedurende de rest van mijn leven boete doen. Laten we dit lichaam naar het kasteel brengen zoals we Lancelot beloofd hebben.' Daar stemde Bleobleherijs mee in. Ze lieten een baar komen, legden het lichaam erop en droegen het weg. Dagenlang liepen ze voort, alle moeilijkheden onderweg overwinnend, tot ze bij de Hof van Vreugde aankwamen. Toen de bewoners van dat kasteel hoorden dat Lancelots ontzielde lichaam gebracht zou worden, liepen ze de stoet luid jammerend tegemoet. Iedereen was tot tranen toe bewogen. Het lichaam werd naar de hoofdkerk van de stad gebracht en met

zoveel eer behandeld als bij een man van zo hoge adel gepast is.

Op de dag van de begrafenis kwam Bohort aan bij het kasteel. Hij was in gezelschap van niet meer dan één ridder en een schildknaap. Toen men hem vertelde dat Lancelots lichaam in de kerk was, ging hij er meteen naartoe, zag de dode en viel snikkend op het lichaam van zijn heer. Hardop beklagde hij de dood van Lancelot.

Die nacht werd de prachtige tombe van Galiout geopend en de volgende dag werd Lancelot daarin gelegd. Er werd een tekst op gezet: ‘Hier liggen het lichaam van Galiout, van wie men weet dat hij heer van de Vreemde Eilanden was, en dat van Lancelot, die hier dood heen gebracht werd. Op Galahad na was hij de beste en meest geprezen ridder die ooit in het koninkrijk van Logres geleefd heeft.’ Nadat de tombe gesloten was, liepen alle bewoners van het kasteel erlangs en kusten hem alsof het een relikwie was. Bohort werd intussen gevraagd hoe het kwam dat hij op het juiste moment naar het kasteel gekomen was. ‘Dat zal ik u zeggen,’ antwoordde Bohort. ‘In het koninkrijk Gaunes ontmoette ik een kluizenaar die mij vertelde dat ik als ik vandaag hierheen zou gaan Lancelot zou aantreffen, hetzij levend, hetzij dood. Daarom ben ik gekomen en ik heb begrepen dat die man me de waarheid verteld heeft. Kunt u mij nu zeggen waar hij tot zijn dood geleefd heeft?’ De aartsbisschop had naar Bohort geluisterd en begon te vertellen hoe Lancelot geleefd had, hoe hij gestorven was en wat hem allemaal overkomen was. Bohort nam snel een besluit en zei: ‘Omdat hij bij u in dienst van God zijn leven beëindigd heeft, wil ik ook bij u intreden en daar mijn laatste levensdagen slijten, want omwille van mijn heer Lancelot is die plaats me zo lief dat ik er wil blijven. Daar wil ik God dienen.’

Ontroerd begreep de bisschop wat Bohort bedoelde en dankte God daarvoor. De volgende dag stuurde Bohort zijn ridder en schildknaap terug naar zijn land en zei hun dat ze tot koning moesten kiezen wie ze wilden en wie hun er geschikt

voor leek. Hij dacht namelijk niet ooit nog terug te keren. Zo vertrok Bohort met Bleobleherijs en de bisschop uit het kasteel naar hun kluizenaarswoning en hij bleef bij hen tot aan het einde van zijn leven. Hij diende God en stierf aldaar, zoals zijn gezellen.

Hier eindigt dus het verhaal. Meer heb ik niet gevonden over Lancelot. Ieder die er hierna nog iets aan toevoegt, vertelt leugens, want als ik meer over hem gevonden had, had ik het wel verteld. Ik bid God en de lieve maagd Maria dat Ze me vergeven als ik gelogen heb. Amen.

Nawoord

Hiervoor heb ik u veel mooie geschiedenissen verteld.

Wie op de eerste bladzijde van een boek leest: *Hiervoor heb ik u veel mooie geschiedenissen verteld* kijkt verbaasd op. En terecht, want deze lezer weet waarschijnlijk niets van een *hiervoor* en nog minder van die vele *mooie geschiedenissen*, en toch ontspint het verhaal zich na deze zin alsof hij daar allemaal precies van op de hoogte is. De hoofdpersonen-koning Arthur, koningin Guinevere, Lancelot- worden hem gepresenteerd als oude bekenden en zonder enige nadere aankondiging of inleiding spelen hun avonturen zich voor zijn lezersoog af. De eerste, lichtelijk verwarrende, indruk dat we midden in een verhaal terecht gekomen zijn, is juist. Verklaring en oorzaak moeten we in een grijs verleden zoeken.

De Middelnederlandse tekst waaruit dit boekje een bloemlezing in hedendaags proza biedt, heeft de eeuwen overleefd onder de naam *Roman van Lancelot* en telt zo'n 87000 verzen. Hoeveel dat precies is, kan men zich het beste voorstellen als we er een bekendere middeleeuwse tekst naast leggen, bijvoorbeeld de net 1400 verzen tellende *Karel ende Elegast*. Afgezien van een aantal her en der bewaarde fragmenten is de roman in zijn geheel alleen in een wat verfromfaaid en doorleefd handschrift van zo'n 475 bladzijden overgeleverd, dat onder het voor ingewijden haast legendarische nummer 129 A 10 bewaard wordt in de Koninklijke Bibliotheek te Den Haag. Vanwege deze bewaarplaats en vanwege de structuur van het werk - waarover later meer- wordt deze tekst wel de *Haagse Lancelot-compilatie* genoemd.

Dat die 87000 verzen waarschijnlijk niet alles zijn wat er over Lancelot geschreven is, deed het begin van het verhaal al vermoeden: het verwijst naar iets terug, dat we blijkbaar niet meer kennen, maar naar wat? Gelukkig kan deze vraag beant-

woord worden. Lancelot en de avonturen die hij beleeft, zijn namelijk niet ontsproten aan het brein van een schrijver uit de Lage Landen, maar werden voor het eerst op schrift gesteld door een dertiende-eeuwse Fransman. Deze maakte een trilogie met als titels van de delen: *Lancelot du Lac*, *La Queste del Saint Graal* (De zoektocht naar de heilige Graal) en *La Mort le Roi Artu* (De dood van koning Arthur).

Vergelijking leert dat het Middelnederlandse verhaal op ongeveer tweederde van de Franse *Lancelot du Lac* aanvangt. Het begin-over de jeugd van Lancelot, zijn eerste avonturen-waarnaar in 'onze' tekst terugverwezen wordt, missen we dus in het Middelnederlands. Via het Oudfrans kunnen we er echter wel kennis van nemen.

De trilogie is in sommige versies zelfs nog veel omvangrijker geweest. In een enkel handschrift gingen er namelijk een hele geschiedschrijving van de Graal (*Estoire del Saint Graal*) en een 'biografie' van de tovenaer Merlijn (*Estoire de Merlin*) aan vooraf. Al kennen we in het Middelnederlands wel (fragmenten van) bewerkingen van die verhalen, de vijfdelige combinatie is in deze taal helaas onbekend.

Ook in het Engels en Duits zijn de verhalen rond Lancelot en Arthur bekend. De *Roman van Lancelot* is dus als vertaling van de Oudfranse trilogie niet enig in zijn soort, maar toch mag hem een zekere mate van uniciteit niet ontzegd worden. Hoewel de bewerker zich vrij letterlijk aan zijn bron gehouden heeft, is hij erin geslaagd het Franse proza om te zetten in Middelnederlandse rijmende verzen. Daarbij heeft hij de oorspronkelijke trilogie omgebouwd tot een compilatie. Hierin vindt men niet alleen de drie bekende delen over Lancelot, de Graal en Arthurs dood, maar ook nog zeven andere ridderromans. Voor een deel zijn deze bekend en uitgegeven, zoals *Moriaen*, *Die Wrake van Ragisel*, *Roman van den Riddere metter Mouwen* en *Lanceloet en het hert met de witte voet*. De andere drie, *Percheval*, *Walewein ende Keye* en *Torec*, zijn veel minder bekend.

Op twee verschillende plaatsen zijn de romans ingevoegd: *Percheval* en *Moriaen* staan tussen *Lancelot van Lac* en het deel over de Graal in, de vijf andere tussen het Graaldeel en dat over de ondergang van Arthurs rijk. Waarom ze op deze plaats ingevoegd werden, is onduidelijk. Enerzijds zijn ze namelijk zelfstandige romans, onafhankelijk van het verhaal van de trilogie; anderzijds zijn ze daar ook nauw mee verbonden. Een mooi voorbeeld van het laatste is *Percheval*.

De jonge Percheval is in *De Graal* een van de drie uitverkorenen die de Graal mogen vinden. In de onvoltooide *Percheval ou li Contes del Graal* is hij echter de belangrijkste graalridder. Als de bewerker (gedeelten van) dit Oudfranse verhaal op wilde nemen, dan kon hij dat alleen doen op het moment dat in het Lancelot-deel Aglovel tijdens het zoeken naar Lancelot zijn jongere broer Percheval ontmoet en hem aan Arthurs hof introduceert.

Het op deze manier invoegen van zeven zelfstandige verhalen in een groter geheel zal de bewerker heel wat hoofdbrekens gekost hebben; het is soms ook niet helemaal vlekkeloos verlopen. Maar om niet middenin het verhaal te blijven steken gaan we terug naar het begin om met een hink-stap-sprong door de drie delen te gaan.

Ach Lancelot, jij bent beter dan alle andere ridders.

Op het moment dat de lezer in het verhaal valt, is Lancelot een van de belangrijkste ridders van Arthurs hof. Arthur is een zeer machtig koning, zijn rijk is verdeeld in twaalf kleinere koninkrijken. Om over zo'n groot rijk naar behoren te kunnen heersen worden er onder andere regelmatig hofdagen georganiseerd, meestal met Pinksteren. Dan komen de twaalf koningen die de koninkrijken in leen hebben met hun gevolg naar Camelot, Arthurs residentie, waar dagen achtereen een groot en luisterrijk feest gevierd wordt. Arthur kan zich bij die gelegenheid op de hoogte laten stellen van de gang van zaken binnen zijn

rijk en de anderen kunnen langs deze weg contact met elkaar houden. Na ontbinding van de hofdag keert, als er tenminste geen avontuur ondernomen wordt, elke koning terug naar zijn kasteel en op Camelot blijven koning Arthur en koningin Guinevere achter, maar geenszins alleen! Hun hele hofhouding houdt hen gezelschap: de ridders van de Tafelronde, jonkvrouwen, bedienden.

In hoeverre deze figuur van koning Arthur een verzinsel is dan wel een personage dat ooit werkelijk geleefd heeft, valt moeilijk vast te stellen. Zeker is, dat in een negende-eeuwse geschiedschrijving van het Britse volk voor het eerst melding gemaakt wordt van een legeraanvoerder Arthur. Deze Arthur zou een grote overwinning behaald hebben op de Saksen. In de twaalfde eeuw wordt er door Geoffrey of Monmouth een geschiedenis van de koningen van Brittannië geschreven (*Historia Regum Britanniae*), waarin een volledige 'biografie' van koning Arthur opgenomen is. Vanaf dat moment is het moeilijk fictie en werkelijkheid van elkaar te scheiden. Met op de achtergrond de stroeve politieke verhoudingen tussen Frankrijk en Engeland zou Monmouth deze Arthur volgens sommigen gebruikt hebben om het Britse koningshuis van een waardig en glorieus voorgeslacht te voorzien: er wordt verteld hoe ze afstammen van de fameuze en slagvaardige Trojanen uit de Griekse Oudheid. Zo zou de Britse monarchie de strijd aan hebben kunnen gaan met de concurrerende Franse, die immers Karel de Grote als voorvader had.

Terug naar het rijk van koning Arthur in de *Roman van Lancelot*. De bovenlaag van de bevolking lijkt te bestaan uit één grote familie: Arthur en Walewein zijn neven van elkaar; Lancelot, Lioneel en Bohort ook. Percheval is Aglovels broer, Mordred is Arthurs zoon en Galahad tenslotte die van Lancelot. Stuk voor stuk verschijnen ze aan het hof.

Een personage dat ook tot Arthurs familie behoort, maar

nooit aan zijn hof verschijnt, is zijn zus Morgein de Fee. Een vrouw die heel wat minder lieflijk optreedt dan haar naam zou doen vermoeden. Haar niet beantwoorde liefde voor Lancelot brengt haar tot een razernij die zal bijdragen aan de ondergang van Arthurs rijk. De toverkunsten en intriges van Morgein zorgen er immers voor dat Lancelot in gevangenschap op de muur van zijn cel zijn levensgeschiedenis schildert en Morgein stelt vervolgens alles in het werk om koning Arthur deze muurschildering te laten zien. Hij moet nu wel inzien dat er iets aan de hand is tussen Lancelot en Guinevere.* Wat dan volgt, is bekend...

Andere vrouwen spelen een vriendelijker rol in de geschiedenis van Arthurs rijk. Jonkvrouwen bijvoorbeeld, die opmerkelijk genoeg vaak zonder begeleiding door een bos reizen. En tóch zijn ze vrij hulpeloos. Als ze belaagd worden door een vreemde ridder of anderszins in nood zitten, roepen ze de hulp in van een toevallig passerende ridder, meestal een van Arthurs hof. Deze ontmoet zelf ook wel eens een hem vijandig gezinde ridder.

Behalve jonkvrouwen komen Arthurs ridders op hun weg ook regelmatig dwergen tegen. Meestal spelen deze kleine, vaak afzichtelijke mannetjes een wat kwaadaardige rol. Ze mishandelen jonkvrouwen, zetten ridders soms aan tot daden die onaangename gevolgen hebben en schelden ze uit. Dat overkomt Walewein immers als hij voor het raam in kasteel Corbénic staat en een dwerg met opgeheven stok op hem afkomt.

Maar de ridders van de Tafelronde hebben ook andere interessante ontmoetingen, zoals met kluizenaars of in een enkel geval zelfs met kluizenaarsters. Hun functie is in de afzonderlijke delen van het verhaal nogal verschillend. In eerste instantie zorgen ze ervoor dat in de primaire levensbehoeften van de

* De illustratie op het omslag heeft betrekking op deze scène.

ridder voorzien wordt: hij ontvangt eten en drinken, soms nieuwe wapens en een ander paard. De kluizenaars hebben echter ook vaak buitengewone gaven: ze kennen de betekenis van dromen en belevenissen die door Arthurs ridders niet begrepen worden en zijn in staat gebeurtenissen te voorspellen. Zo krijgt Walewein bijvoorbeeld na zijn ervaringen te Corbénic van een kluizenaar te horen dat hij gezien heeft hoe het rijk van Arthur ten onder zal gaan. In *De Graal* heeft de kluizenaar de rol van een geestelijke, hij treedt moraliserend tegen de ridders op, neemt hun de biecht af en geeft hun absolutie, maar blijft toch ook voorspellingen doen en uitleg geven met betrekking tot de heilige Graal.

Zodra de ridders dus het beschermde hof verlaten om de wijde wereld in te gaan kunnen ze door van alles belaagd worden. Om dit gevaarvolle rijk in vrede te besturen heeft koning Arthur zijn Tafelronde opgericht. Volgens Wace, de Oudfranse auteur die het als eerste over de Tafelronde heeft, had Arthur daarmee de bedoeling een einde te maken aan het eeuwige getwist van zijn leenmannen om de eerste, de voornaamste, plaats: aan een ronde tafel is er immers geen eerste plaats. In de *Lancelot van Lac* is het belangrijkste doel het consolideren en verbreiden van een beschaving, een leefwijze zoals Arthur die voor ogen stond: hoofs. Dit begrip houdt in het algemeen in dat het individu gerespecteerd wordt. Vanuit dit respect kan men dan mensen leren in vrede met elkaar om te gaan, zonder anderen te hinderen. In *De Graal* krijgt de Tafelronde een andere stichter en wordt een derde doel benadrukt: het vinden van de Graal. Nu wordt de Ronde Tafel in verband gebracht met vroegere tafels. Als Percheval bij een kluizenaarster verblijft, vertelt ze hem dat de Ronde Tafel voorafgegaan werd door twee andere tafels. De eerste was die waaraan Christus tijdens het Laatste Avondmaal met Zijn discipelen zat en de tweede was de tafel van de Graal. Hieraan werden eens door de verschijning van de Graal twaalfhonderd man verzadigd

door slechts twaalf broden. Deze tafel had een angstaanjagende plaats waar niemand op durfde te gaan zitten, net als de derde, de Tafelronde. Deze tafel was opgericht door Merlijn en bestond uit ridders van alle nationaliteiten. Het gold als een groot voorrecht om toegelaten te worden tot dit gezelschap. De ridders lieten er alles voor in de steek. Zij zouden, zo had Merlijn voorspeld, het geheim van de Graal onthullen.

Al speelt Lancelot in het verhaal over de Graal nauwelijks een hoofdrol, voordien is hij de held en wordt hij meermalen geroemd als de beste ridder. Bijvoorbeeld in een klaagzang die Guinevere aanheft als zij niet weet waar Lancelot is, noch of hij leeft of dood is: *'Ach Lancelot, jij bent beter dan alle andere ridders.'* In schril contrast daarmee staat de jaloezie van sommige ridders om de graad van perfectie die Lancelot in zijn hoofs gedrag bereikt.

Zijn relatie met Arthur is, hoewel vriendschappelijk, ook feodaal: Arthur beslist, zijn opdrachten worden uitgevoerd en hem mag niets geweigerd worden. Het grote toernooi te Camelot geeft daar een mooi voorbeeld van. Lancelot neemt er incognito aan deel, maar als Arthur hem vraagt zich bekend te maken kan hij dat niet weigeren en zet zijn helm af.

De manier waarop Lancelot tegenover andere ridders staat, wordt eveneens gekenmerkt door trouw en respect. Hij neemt het initiatief tot de zoektocht naar de vermiste Hestor en Lioneel. En mocht het eens gebeuren dat ridders van de Tafelronde elkaar per ongeluk verwonden, dan is er alom droefheid: als Walewein bij Lancelots terugkomst op Camelot te hard op hem in gestoken heeft, schaamt hij zich voor dat onhoofs gedrag. Wanneer hij daar later zijn excuses voor komt aanbieden is Lancelot weer één en al voorkomendheid: hij accepteert de verontschuldigen vriendelijk. Ook in het deel *Ondergang* geeft Lancelot het goede voorbeeld: Walewein wil de beslissing over de oorlog laten vallen in een duel met Lancelot, maar deze

weigert een gevecht aan te gaan met de oudere en hogergeplaatste Walewein.

Afgezien van hun meer intieme verhouding is Lancelots relatie met koningin Guinevere ook typisch hoofds. Zoals het een goed ridder betaamt, stelt hij zich in dienst van een dame. Zij kan hem zo tot goede daden brengen en Lancelot erkent dat ook, als hij zegt: *‘Uit mezelf was ik nooit boven de middelmaat uitgestegen, maar dankzij jou en jouw schoonheid kon ik zelfs de gevaarlijkste avonturen tot een goed einde brengen.’* Deze dame, Guinevere, blijft hij trouw, zijn leven lang. Wanneer een jonkvrouw hem vraagt háár ridder te worden weigert hij, maar beloont haar liefde met een geschenk: zijn ceintuur.

Dit voorbeeldige gedrag van Lancelot zou als levenshouding aan iedereen verkondigd moeten worden. En daar is ook ruimschoots gelegenheid voor, want regelmatig zwermen de ridders van de Tafelronde uit naar alle uithoeken van Arthurs rijk, meestal op zoek naar een vermiste ridder. Tijdens zo'n zoektocht ontmoeten ze anderen die zich onhoofs gedragen en daarom terechtgewezen moeten worden.

De manier waarop de avonturen van al deze verschillende ridders verteld worden, is voor een modern lezer tamelijk verwarrend. Welbewust is een verteltechniek toegepast die men tegenwoordig *entrelacement* noemt: allerlei verhaaldraden lopen door elkaar heen. Achtereenvolgens worden verschillende ridders gevolgd, die ondanks hun belevenissen het doel van hun zoektocht in het oog blijven houden. Ook de lezer zal dat niet vergeten, want de ridder die gevonden moet worden, wordt eveneens zo nu en dan in beeld gebracht, mét zijn avonturen.

De eerste zoektocht in de *Roman van Lancelot* komt op gang als Lancelot op grond van een eerder gedane belofte door een oude vrouw gedwongen wordt met haar mee te gaan. Vanuit Camelot gaat men vervolgens op zoek naar Lancelot en de lezer

verneemt vanaf dan de avonturen (in grote lijnen) van respectievelijk: Walewein en Agravein, vervolgens weer Walewein; dan Hestor, even later samen met Walewein en nog later weer alleen. Vervolgens Ywein, Mordred, Agravein en Gurrehes. Daarna komt Gariët in beeld, die een tijdje met Walewein opgetrokken is. Eindelijk hoort de lezer weer eens wat over Arthur en Lancelot, die Lioneel en Bohort ontmoet. Na Hestor even gevolgd te hebben, komen we terug bij Lancelot en na lange tijd ook weer bij Ywein. Via de avonturen van Bohort, Walewein, Lancelot en het gezelschap op Camelot, met onder meer Arthur en Guinevere, komen alle verhaalstrengen - na bijna 23000 verzen! - bij elkaar als tenslotte Lancelot en de meeste andere ridders terugkeren op Camelot en men elkaar zijn wederwaardigheden kan vertellen.

Het beoogde effect van deze verteltechniek, 'het doorzien van de samenhang tussen de talloze delen en deeltjes, kan pas optreden als de lezer zich het geheel, als een machtig bewegend panorama, voor de geest kan roepen en in zijn geheugen kan vasthouden. Zover hoop ik het nog eens te brengen. Dat moet een "plezier" van zeer hoge orde zijn,' aldus een lezer uit de twintigste eeuw (W.P. Gerritsen: Vier inleidende colleges over Middelnederlandse literatuur, p.61).

Welbeschouwd gaat deze zoektocht niet om iets aards.

Was het in *Lancelot van Lac* een van de ridders die gezocht werd, in het tweede deel ligt dat anders. Alles draait daar om de Graal. Al eerder zei Guinevere terloops tegen Lancelot dat de zoektocht naar de Graal de reden is waarom de Tafelronde opgericht werd. Maar als de Graal eenmaal gezien is op Camelot is de Tafelronde in opschudding. Hoewel Arthur dat als het begin van het einde ziet, trekken zijn ridders erop uit. Arthurs voorgevoel blijkt juist te zijn als zijn orde na Bohorts terugkomst niet lang meer stand houdt.

Het begin van *De Graal* doet al vreemd aan, met de wonder-

lijke introductie en inauguratie van Lancelots zoon Galahad. Echt anders dan bij andere zoektochten is dat de deelnemers ditmaal moeten biechten voor hun vertrek. ‘*Welbeschouwd gaat deze zoektocht niet om iets aards,*’ zo motiveert de geestelijke dat. Toch is een biecht geen garantie voor succes, zoals blijkt uit het falen van Lancelot. Zijn zonde, de verhouding met Guinevere, komt hem duur te staan. Zijn zoon Galahad heeft in ridderlijke deugdzaamheid een aardje naar zijn vaartje, maar is van nature kuis, zodat hij Lancelot in reinheid overtreft. Dat hij een perfect ridder is, was al in een vroeg stadium gebleken: allerlei avonturen waarvan voorspeld was dat ze alleen door de beste ridder opgelost zouden kunnen worden, werden door hem tot een goed einde gebracht. De tweede gelukkige die de Graal vindt, Percheval, kost het meer moeite. Hij kent de aantrekkingskracht van de zonde, wordt ook bijna nog verleid, maar behoudt uiteindelijk toch zijn maagdelijkheid. Bohort, de derde graalridder, heeft een zondig verleden, dat hij met een hoge prijs weet af te kopen: streng ascetisme. Hij leeft alleen nog maar van water en brood.

Als er zulke eisen gesteld worden aan de mens moet het wel om iets heel bijzonders gaan. Daar is iedereen in de middeleeuwse verhalen ook wel van overtuigd. Toch blijft de Graal voor óns een groot mysterie. Allereerst de herkomst. Hierop bestaan in de middeleeuwen verschillende visies. Volgens de ene traditie is de Graal de schaal waarmee door Christus, vlak voor Zijn dood, aan het Laatste Avondmaal de discipelen bediend werden. Andere verhalen willen dat Jozef van Arimathea, de man die zijn pas uitgehouwen graf beschikbaar stelde voor Jezus' lichaam, in de Graal het bloed uit Christus' zijde opving. Deze Jozef zien we in *De Graal* ook terug. Hoewel hij dan al ruim driehonderd jaar dood is, verschijnt hij aan de ridders.

Ook binnen het verhaal van de *Roman van Lancelot* lijkt de Graal een groot mysterie. Hij wordt in het bijna onvindbare

kasteel Corbénic door koning Pelles bewaard. Diens dochter mag, zolang ze maagd is, de Graal ronddragen en op de momenten dat ze dat doet, gebeuren er de vreemdste dingen. In veel licht ruikt men de heerlijkste geuren en hoort men zingende stemmen. De tafel wordt gedekt met welriekende spijzen en een ieder die dat mag zien raakt vervuld van respect. Maar wie niet eerbiedig genoeg is of naderhand niet de juiste vraag stelt, moet een vernederende straf ondergaan, zoals Walewein aan den lijve ondervindt.

Het vinden van de Graal is echter niet alleen doel, maar ook middel: het land van Logres wordt weer vruchtbaar en zal tot aanzien kunnen komen. Bovendien kan de tussen zijn benen verminkte koning pas genezen nadat de Graal gevonden is. Dat genezingsproces is een mysterie op zich: als de Graal verschijnt, zijn er vaak ook anderen dingen te zien, onder andere een lans die bloed druppelt. Door de koning met dat bloed te bestrijken geneest Galahad hem.

De mysteries rond de Graal hebben in de loop der tijd tot allerlei interpretaties geleid. De vorm heeft voor problemen gezorgd: lijkt de Graal op een kelk, bokaal, vat, schaal of schotel? Maar niet alleen over het uiterlijk heeft men zich het hoofd gebroken, ook over de betekenis. Was hij van oorsprong waarschijnlijk een ontlening aan de motievenvoorraad van de Keltische literatuur, bijvoorbeeld vergelijkbaar met de hoorn des overvloeds, allengs gingen de christelijke motieven overheersen en werd in het verlengde hiervan de interpretatie van de hele zoektocht in het geestelijke getrokken: een zoeken naar de overvloedige genade Gods, een op weg zijn naar de voltooiing in het eeuwige, etc. Ook aardse mogelijkheden zijn genoemd, zoals een op zoek zijn naar jezelf, maar sommige lezers werden door de Graal tot wildere speculaties verleid. Zij zagen er bijvoorbeeld een seksueel symbool in. De vorm zou daar aanleiding toe gegeven hebben, de plaats waar de koning gewond is,

het onvruchtbare land dat weer vruchtbaar wordt en het veelvuldig aanwezige licht, sinds mensenheugenis symbool voor het vrouwelijke. De inhoud van de Graal was voor de aanhangers van deze theorie ook duidelijk: sperma.

Allerlei interpretaties dus van de Graal en de zoektocht ernaar. Maar wie geen daarvan acceptabel vindt, kan hem blijven zien als het ongrijpbare, genietbare mysterie.

U moet me nu verlaten en dan zult u me nooit meer zien.

Wie al zo ver in het boek gevorderd is dat de ondergang van heel Arthurs rijk in zicht komt, zal niet zonder ontroering verder lezen. Zwaargewond en op de hoogte van wat er staat te gebeuren wacht de koning op het schip van zijn zus Morgein de Fee, dat hem mee zal nemen. ‘*U moet me nu verlaten en dan zult u me nooit meer zien,*’ zegt hij tegen Griflet, waarna definitief het doek valt voor Arthurs rijk. Al was dit alles lang van tevoren voorspeld, de tragiek is er niet minder om.

Alle idealen ten spijt ontstaan ook binnen de volmaakte maatschappij van Arthurs rijk problemen en spanningen die noodzakelijk tot een catastrofe leiden. Dramatisch middelpunt is Lancelot, maar hij is niet in staat het tij te keren.

Zijn verhouding met Arthur wordt vertroebeld door de relatie met Guinevere. Lancelot had geprobeerd zijn liefde voor haar te vergeten, maar zodra hij haar terugziet, blijkt dat onmogelijk. Vanaf dat moment staat hij buitenspel. De bal wordt aan het rollen gebracht door de kwaadsprekende Agravein, Mordred en Gurrehes en in het spel gehouden door Morgein. Het rotsvaste vertrouwen dat Arthur in Lancelot had, wordt aan het wankelen gebracht, na de betrapping op heterdaad verandert de achterdocht in zekerheid. De koning moet kiezen tussen de wet en de mensen die hem lief zijn, Lancelot en Guinevere. Ook nu laat hij het recht zegevieren, de overspelige vrouw moet terechtgesteld worden. Lancelot kan niet lijdzaam toezien en gaat haar redden.

De meeste andere ridders, onder wie Walewein, staan aan Arthurs zijde. Daarmee komen de twee meest volmaakte ridders, Lancelot en Walewein, tegenover elkaar te staan in een duel. Lancelot tracht dat nog tegen te houden: ridders van de Tafelronde zouden niet tegen elkaar vechten. De hoofsheid komt in het geding, maar delft het onderspit, want Walewein zet door. Trouw aan zijn heer en wraaklustig vanwege de dood van zijn broer Gariët wil hij in een tweegevecht de beslissing laten vallen.

Tot slot Mordred, Arthurs zoon. Als een wolf in schaapskleren draait hij eerst volledig mee in het hoofse leven van de Tafelronde, maar wil in afwezigheid van zijn vader diens vrouw en de macht in diens rijk veroveren en pleegt hoogverraad.

Het is duidelijk: al in een heel vroeg stadium waren alle kiemen voor de ondergang aanwezig. Kiezen tussen liefde en trouw, tussen recht en liefde, tussen trouw aan de heer en trouw aan een andere ridder: de idealen konden niet voorzien in een oplossing voor de problemen die door de idealen zelf opgeroepen waren.

Hier eindigt het boek over Lancelot.

Het handschrift van de *Roman van Lancelot* dat overgeleverd is, staat ongeveer één eeuw van het ontstaan van de Franse trilogie af. Wanneer een Middelnederlandse vertaler met het Frans aan het werk gegaan is, weten we niet. Evenmin is bekend hoeveel stappen er zitten tussen de vertaling en ons handschrift, dat in ieder geval in adellijke handen berust heeft. Misschien stond het begin vijftiende eeuw in de bibliotheek van Johan IV, graaf van Nassau; zeker is dat het in het midden van de achttiende eeuw in handen kwam van prins Willem IV.

De vraag op wiens naam de vertaling geschreven moet worden, heeft heel wat discussie opgeleverd, overigens zonder uitsluitsel. Een aanwijzing zou de slotzin kunnen zijn, maar het is

ook goed mogelijk dat hier slechts de naam van een bezitter genoemd wordt: *Hier eindigt het boek over Lancelot, dat van de heer Lodewijk van Velthem is.*

Verantwoording

Binnen het kader van de Griffioenreeks was een complete vertaling van de omvangrijke Lancelot-compilatie natuurlijk onmogelijk: er moest dus een selectie gemaakt worden. In deze bloemlezing zijn de figuur van Lancelot, de Graal en de ondergang van Arthurs rijk centraal gesteld, terwijl een structuur is ontleend aan de verschillende fasen van de diverse zoektochten.

Omdat de Griffioenreeks zich ten doel stelt oude Nederlandse teksten voor een groot publiek toegankelijk te maken is van het Middelnederlandse werk een prozavertaling gemaakt. Omwille van de leesbaarheid is het Middelnederlands niet altijd strikt aangehouden. Bovendien hebben daar waar de interpretatie problemen opleverde niet alleen het *Middelnederlands Woordenboek*, maar soms ook het Oudfrans de doorslag gegeven. Ook de samenvatting van het verloren gegane deel is aan de Oudfranse grondtekst ontleend, evenals die aan het eind van *Lancelot van Lac*.

Literatuur

De tekst van de volledige Middelnederlandse Lancelot-compilatie is alleen beschikbaar in de al uit de vorige eeuw stammende uitgave: *Roman van Lancelot*, (XIIIe eeuw). Uitgegeven door W.J.A. Jonckbloet. 2 delen. 's-Gravenhage 1846-49. De Oudfranse Lancelot du Lac is wel volledig in een modernere editie voorhanden: *Lancelot, Roman en prose du XIIIe siècle*. Edition par A. Micha. 9 delen. Paris (etc.) 1978-83, evenals *La Queste del Saint Graal*. Edité par A. Pauphilet. Paris 1967 en *La Mort Le Roi Artu*. Edité par J. Frappier. Genève (etc.) 1964.

De laatste twee teksten zijn ook in Engelse vertalingen beschikbaar: *The Quest of the Holy Grail*. Translated by P.M. Matarasso en *The Death of King Arthur*. Translated by J. Cable, beide Penguin Classics.

Zeer geschikt als eerste kennismaking met Middelnederlandse Arthurteksten zijn M. Draak, *Arthur en zijn tafelronde*. Den Haag 1979, en het recentere *Koning Artur in de Nederlanden*. Redactie J.D. Janssens. Utrecht 1985.

Een overzichtelijke, rijk geïllustreerde beschrijving van de Arthurlegende door de tijd biedt H. Lampo en P.P. Koster, *Arthur*. Utrecht 1985. Voor verdere studie is aan te bevelen: *Arthurian Literature in the Middle Ages, A collaborative Study*. Edited by R.S. Loomis. London (vanaf) 1959. In deze bundeling artikelen worden de verschillende middeleeuwse Arthur-vertellingen in een Europees kader geplaatst. Specifiek over de Graal gaat J. Markale, *Le Graal*. Paris 1982.

Een volledig overzicht van de literatuur tot 1985 over de Middelnederlandse Arthur-stof geeft B. Besamusca, *Repertorium van de Middelnederlandse Arturepiek*. Utrecht 1985.